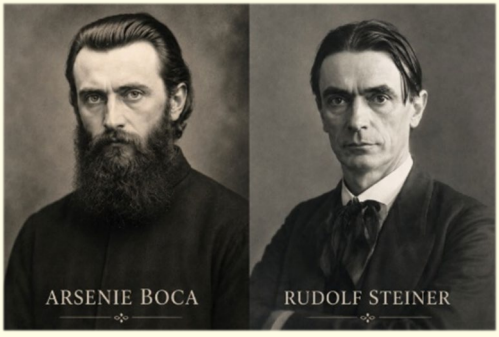
Doru Nastasă

Arsenie Boca, evanghelizator antroposof în BOR

Raportul Boca-Steiner. Decanonizarea și condamnarea lui Arsenie Boca pentru antroposofie

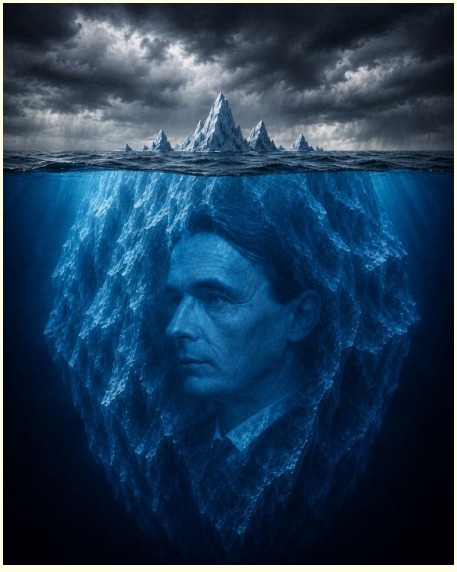
„Un Domn, o Credință, un Botez”

„**Floarea de lotus** cu două petale se află **sub frunte**, la **baza nasului,** și este un **organ astral încă nedezvoltat,** care va forma într-o zi **două antene** sau două aripi; găsim acest simbol în **coarnele care se văd pe capul lui Moise.**”

(**Rudolf Steiner**, *Esoterismul creștin*, Conferința a X-a,
Arsenie Boca, pictură Drăgănescu, altar, naos, pronaos)

Raportul Boca-Steiner nu s-a făcut încă pentru Arsenie Boca, din diferite motive. Volumul încearcă să recupereze analiza necesară în această discuție, și să arate cum tot ce s-a discutat despre Arsenie Boca ca greșit era de la Rudolf Steiner și că magnitudinea problemelor pe care le găsim la acesta este asemănătoare unui iceberg, raportat la problemele inițiale găsite. Concluzia volumului este că A. Boca a lucrat tot ce a făcut după manualul lui Rudolf Steiner și trebuie decanonizat și condamnat de Biserică pentru antroposofie.

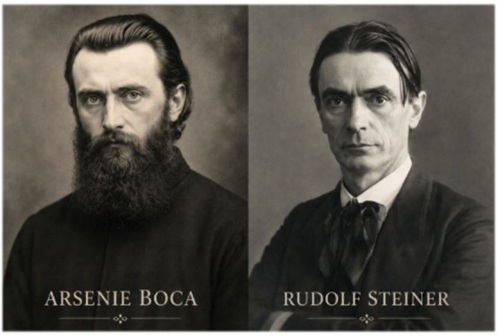

Doru Nastasă

Arsenie Boca, evanghelizator antroposof în BOR

Raportul Boca-Steiner. Decanonizarea și condamnarea lui Arsenie Boca pentru antroposofie

„Un Domn, o Credință, un Botez”

București – 2026

„**Floarea de lotus** cu două petale se află **sub frunte**, la **baza nasului,** și este un **organ astral încă nedezvoltat,** care va forma într-o zi **două antene** sau două aripi; găsim acest simbol în **coarnele care se văd pe capul lui Moise**”.

(**Rudolf Steiner**, *Esoterismul creștin*, Conferința a X-a,
Arsenie Boca, pictură Drăgănescu, pronaos, altar, naos)

© Doru Nastasă
https://www.unitateaortodoxa.ro
ISBN 978-973-0-44816-0

Cuprins

Cuvânt-înainte 15

1. Confruntarea Ortodoxiei cu antroposofia..... 25

2. Raportul Boca-Steiner – starea curentă..... 31

1. A. Boca, evanghelizator antroposof care nu poate fi canonizat. „Canonizarea" lui A. Boca, explicată în câteva pagini 31
2. Unde suntem cu analiza și de ce discuția despre Arsenie Boca este încă deschisă și în incertitudine..... 38
3. Canonizarea lui Arsenie Boca prin compromis instituțional. Ce s-a știut și ce a fost depășit în discuția din 2024 42

3. O expunere a antroposofiei 53

1. Biblioteci online de antroposofie 54
2. Documente de analiză despre antroposofie 55
3. Cum trebuie citite documentele de analiză pentru antroposofie 58
4. Prezentarea antroposofiei – rezumat 59
5. Prezentarea antroposofiei – pe scurt..... 61
   - 5.1 I. Axa hristologică și formarea conștiinței..... 62
   - 5.2 II. Omul, karma și disciplina dezvoltării 63
   - 5.3 III. Personaje biblice și istorice în lectura antroposofică..... 65
   - 5.4 IV. Evenimente și polarități cosmice 70
   - 5.5 Concluzie critică..... 73
   - 5.6 Repere primare și orientare bibliografică 74
6. Prezentarea antroposofiei – manual de studiu 76
7. Ortodoxie și antroposofie – comparație: Dumnezeu, om, cosmos și mântuire 78
   - 7.1 Comparație..... 78
   - 7.2 Concluzie 82

7.3 Ce trebuie spus credincioșilor despre antroposofie? 83

8. Lectură obligatorie, pentru înțelegerea antroposofiei. Cum discutăm despre Boca și Steiner, cu Steiner în față 85

4. Antroposofia în pictura lui A. Boca. Drăgănescu, biserică pictată antroposofic (1968-1983, 15 ani) 87

1. Arhitectura Bisericii de la Drăgănescu, realizată după liniile de arhitectură stabilite de Rudolf Steiner (stilul organic funcțional)87

2. Punctul de intrare în antroposofie: Moise, antroposof. Coarnele și antenele antroposofice, organe senzoriale antroposofice 88

3. *Nunta din Cana Galileii*, una dintre cheile înțelegerii depline a Drăgănescu, simbolul Mișcării de reînnoire creștină, legătura cu Misteriul de pe Golgota, impulsul cosmic al lui Hristos..... 93

3.1 Ce înseamnă Nunta din Cana la Steiner 94

3.2 Legătura cu Misteriul de pe Golgota și cu Hristos ca impuls cosmic 95

3.3 Are legătură cu mișcarea de reînnoire creștină? 96

3.4 Concluzie 97

3.5 Nunta din Cana Galileii la Drăgănescu..... 97

3.6 Referințe principale..... 98

5. *„Imaginile vii”* (Steiner) de la Drăgănescu. Traducerea Drăgănescu în concepte dogmatice antroposofice 99

1. Structura dogmatică antroposofică a compoziției/picturii de la Drăgănescu: antropologie, soteriologie, cosmologie, centralitate antroposofică, altar– locul inițiaților 102

1.1 Structura dogmatică antroposofică a picturii de la Drăgănescu..... 102

1.2 Reperele antroposofice majore de la Drăgănescu 107

1.3 Izolarea pentru vizibilitate a planului antroposofic cheie de la Drăgănescu. Personaje și evenimente-cheie 108

2. *A. Întemeierea Bisericii antroposofice.* Ioan Botezătorul (A. Boca) și

Nunta din Cana Galileii (începerea mișcării de reînnoire creștină) 111

2.1 Arsenie Boca – Sf. Ioan Botezătorul, Înainte-Mergătorul mișcării de reînviere creștină, după învățătura lui Steiner 111

2.2 Nunta din Cana Galileii – simbol al Mișcării de Reînnoire creștină – a se vedea anexa..... 112

3. *B. Antropologie și Soteriologie.* Monahul pe Cruce (conștiința de sine), Învierea (omul antroposofic, fizic, eteric, astral, Eu), Sinodul din Efes („născătoarea de Christos" și omul, dumnezeu prin sine) 113

3.1 Soteriologie. Centrul teologiei antroposofice, conștiința de sine-Eul și Misteriul de pe Golgota, cuprins într-o pictură. Monahul pe Cruce..... 113

3.2 Învierea – omul antroposof, antropologie: corp fizic, astral, eteric, Eu 117

4. *C. Ierarhiile spirituale.* Nunta Fiului de Împărat (Biserica Ortodoxă în perspectivă antroposofică, inițiații Bisericii) și Hristos-Buddha-ul creștin, alături de Assisi..... 119

4.1 Nunta Fiului de Împărat (Biserica Ortodoxă în perspectivă antroposofică, inițiații Bisericii) 119

4.2 Hristos, Buddha-ul creștin, în meditație. Pictură *tangka* budistă, dispunere în centralitatea divinității, întrepătrundere astrală 123

4.3 Francisc de Assisi, personaj antroposofic 133

4.4 Ilie-Ioan, personaje antroposofice, reîncarnare 135

5. *D. Centralitate antroposofică.* Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față (Epifania Reîncarnării), Botezul – Hristosul cosmic în Iisus pământesc, Adormirea Maicii Domnului sau Moartea-Etericul – ieșirea din ciclul reîncarnărilor..... 136

5.1 Centralitatea antroposofică, Sfânta Treime antroposofică și cele patru mari teme antroposofice..... 136

5.2 Misteriul de pe Golgota – Crucea, centralitatea antroposofică 137

5.3 Schimbarea la Față, Epifania Reîncarnării, evenimentul antroposofic central și inițierea antroposofică a Bisericii .. 137

5.4 Botezul, Hristosul cosmic în Iisus pământesc 138

5.5 Moartea-Etericul, Adormirea Maicii Domnului 138

5.6 Sfânta Treime antroposofică, imagine hindusă, Brahma, Vishnu, Shiva 139

6. *E. Karma, Datorie.* Judecata sufletului, evoluția antroposofică a sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile reprezentate prin demoni-animale – viziune antroposofică 141

6.1 Karma, datorie. Judecata sufletului. Demonologie steineriană, creșterea învelișurilor (astral, eteric, Eu) după moarte 142

6.2 Creșterea învelișurilor (astral, eteric, Eu) după moarte..... 143

6.3 Etericul și judecata sufletului – teologie bazată pe moarte și suferință, pe conștiință 143

7. *F. Altarul*, dedicat marilor inițiați și misteriilor. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Moise antroposof, Melchisedec antroposof, Ulfila. Liturghia – locul tainelor inițiaților 145

7.1 Altarul, locul inițiaților: Maica Domnului, Hristos, Moise, Melchisedec, Ulfila 145

7.2 Moise, antroposof 146

7.3 Melchisedec, inițiat solar, antroposof 146

7.4 Ulfila, inițiat, antroposof 147

7.5 Liturghia, locul misteriilor 147

7.6 Hristos în eteric, fantomă, inițiat 148

8. *G. Catapeteasma.* Recapitularea evenimentelor majore antroposofice: Crucea-Golgota, Schimbarea la Față, Învierea, Hristos-Buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt peste tot

creștinismul, Biserica în cauză-efect, locul karmei 149

8.1 Explicație cu privire la conținutul catapetesmei. Catapeteasma recapitulează întreaga antroposofie adăugată de Boca în Biserică..... 149

8.2 Misteriul de pe Golgota – Centralitatea antroposofă, înlocuit cu intrarea în Ierusalim - temă reluată în altă formă 150

8.3 Schimbarea la Față – Taina Reîncarnării (centralitate antroposofică) – temă reluată..... 150

8.4 Botezul – Hristosul cosmic în Iisus (centralitate antroposofică) – temă reluată..... 151

8.5 Adormirea Maicii Domnului (centralitate antroposofică) – temă reluată..... 151

8.6 Învierea – Omul antroposof (antropologie și soteriologie) 152

8.7 Hristos – Buddha-ul creștin (cosmologie) 152

8.8 Biserica, locul pentru karma, cauză-efect (antropologie și soteriologie)..... 153

8.9 Pogorârea Duhului Sfânt (antropologie și soteriologie) ... 153

9. *H. Alte teme antroposofice* și simboluri budisto-antroposofice majore. Nodul budist cauză-efect, lotusul budist, Hristos androgin, Hristosul antroposofic, Ahriman-materialism, Potopul-distrugeri cosmice, Apocalipsa 154

9.1 Antropologie. Botezul budist – botezul este legat de cercul reîncarnărilor..... 154

9.2 Soteriologie. Toate religiile sunt una..... 155

9.3 Lotusul budist, simbolul nașterii unui Buddha..... 157

9.4 Nodul etern budist (cauză-efect) al reîncarnărilor..... 158

10. *H. Apostolul Petru*, simbolul antroposofic al conștiinței de sine elevate prin Hristos, omniprezent la Drăgănescu, în toate picturile majore..... 159

6. Teologia. Antroposofia disimulată în lucrările *Cărarea Împărăției* și *Cuvinte vii* (1946-1949, 4 ani). Disimularea teologică 160

1. Rezumatul antroposofic al lucrărilor: intenție nouă-antroposofică, structură antroposofică, tematică și idei principale antroposofice 160

1.1 Intenție nouă, a unei noi revelații, a reînnoirii credinței, conform cu cea propusă de Steiner 160

1.2 Intenție antroposofică, o discuție despre reîncarnare și mântuirea prin reîncarnare 163

2. Teologia și metoda teologică de disimulare a lui A. Boca. Stilul teologic de lucru al lui A. Boca: transcriere disimulată din Steiner 169

2.1 Scurt rezumat al teologiei lui A. Boca – budism, antroposofie. Metoda teologică a acestuia, disimularea 169

2.2 Planuri teologice folosite: disimulare, direct și de condamnare, citare (externă și din Sfinții Părinți) 170

2.3 Teologie, concepte esențiale budiste și antroposofice. Tabel de translatare a disimulărilor 170

2.4 *Cărarea Împărăției* sau Mică Dogmatică antroposofică disimulată – ghidul antroposofului care se consideră și ortodox 173

2.5 Cum se coroborează disimularea, în mai multe puncte 173

2.6 Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. *Cărarea Împărăției* 175

2.7 Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. *Cuvinte vii* 177

7. *Cuvinte vii* sau *Colecție de predici-note antroposofice disimulate* 179

1. Capitole importante 179

1.1 Taina lui Ilie și Ioan – Taina Reîncarnării: Schimbarea la Față și Epifania Reîncarnării [108] 179

1.2 Cine e Iisus? – Iisus, avatar, Pavel din Damasc și Sundar Singh [39] 190

1.3 Omul, dumnezeul fără vreme – Spirit, reîncarnare [41] .. 192

1.4 Lepădarea de sine – Conștiința de sine [135] 194

1.5 „Cine poate să se mântuiască" – Mântuirea, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui, iluminare [140] 196

1.6 Marele examen – Misterul de pe Golgota, Crucea, Conștiința Eului, suferință, voință, minte [16] 199

1.7 Împărăția nevăzută – suferința, calea Împărăției [81] 205

1.8 Ioan, capătul proorocilor – Repetare Ilie-Ioan. Ioan profet aspru, model pentru Boca [131] 207

1.9 Buna-Vestire – Maica Domnului – Sofia - Înțelepciunea [15] 209

1.10 „Nu ești prea departe de Împărăție" – Nirvana, eteric, apropierea de închiderea ciclului reîncarnărilor [129] 211

8. *Cărarea Împărăției* sau *Cărarea Reîncarnării* – Mică dogmatică antroposofică disimulată 213

1. Organizarea antroposofică a lucrării: intenție, structură, capitole, tematică antroposofică 213

1.1 Capitolul I – CĂRAREA - Teme antroposofice majore: viziunea asupra lucrării, Misteriul din Golgota – crucea, iubirea și Pavel din Damasc 214

1.2 Capitolul II – ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR – Datorie, karma, reîncarnare, legea fundamentală 214

1.3 Capitolul III – CELE ȘAPTE SURLE - Evoluția cosmică a sufletului, în 7 trepte. Antropologie antroposofică 214

1.4 Capitolul IV – RĂZBOIUL NEVĂZUT – Ierarhiile spirituale, cosmologie antroposofică. 214

2. Translatarea antroposofică a conceptelor din carte. Capitolele I-IV

..... 215

3. Parcurgerea antroposofică a capitolului *Desăvârșirea – Finalitate a omului* din *Cărarea Împărăției* 238

4. Analiza completă pentru lucrarea *Cărarea Împărăției*, link 263

9. Credința lui A. Boca este antroposofia. Antroposofia, doar o altă speță occidentală de budism. Hristosul antroposof, un alt buddha. Cultul *„trezirii în conștiință”*..... 264

10. Condamnarea lui Arsenie Boca pentru *disimulare*, *erezie*, *ocultism* și *înșelare*. Mesajul transmis Bisericii: nimeni să nu se mai atingă de experiență – Anatema!..... 268

11. Publicarea raportului instituțional Boca-Steiner 271

12. Biserica prin Arsenie Boca 272

1. Dominantele discursului teologic, suferință – încercări, datorie. Hristos, model izolat, prezent doar formal, iar Boca – noul reper al Bisericii 272

2. Antroposofizarea generală a Bisericii 272

13. Mărturie dată de Arsenie Boca în cercul de ucenici apropiați, că este reîncarnarea lui Ioan Botezătorul..... 274

14. Anexa 1 – Rudolf Steiner – Indexul operelor complete 276

15. Anexa 2 – Apostolul Pavel la Rudolf Steiner, model de cale individuală de urmare a lui Hristos. Aparițiile unor personaje steineriene în lucrările lui Arsenie Boca (Assisi, Ulfila, S. Singh) 300

1. Apostolul Pavel la Rudolf Steiner..... 300

1.1 Importanța lui Pavel și evenimentul Damascului 300

1.2 Pavel ca o cale individuală de urmare a lui Hristos 301

1.3 Individualitate, comunitate și universalitate 302

2. *„Cărarea Împărăției”* – inventarul aparițiilor 304

3. *„Cuvinte vii”* – inventarul aparițiilor 320

16. Anexa 3 – Apostolul Petru la Rudolf Steiner. Mărturisirea lui Petru și experiența conștiinței Eului superior 334

1. Teza centrală: Petru este ridicat pentru o clipă la trăirea Eului superior 334
2. Christos, conștiența „Eu sunt" și puterile profunde din Petru . 335
3. „Stânca", cheile și semnificația spirituală a lui Petru..... 337

17. Anexa 4 – Ap. Petru și Cincizecimea antroposofică, trezirea generală la o stare de conștiență 339

1. Locul lui Petru în demonstrația din GA 148..... 340
2. Cincizecimea ca „trezire" 341
3. Petru înainte de Cincizecime: estomparea conștiinței obișnuite342
4. Ghetsimani, somnul apostolilor și experiența supraconștientă . 343
5. Întâlnirile cu Cel Înviat și memoria de la Rusalii..... 344
6. Petru și „Eul superior": legătura cu GA 123 și GA 139 345
7. Ce devine Petru după Cincizecime 346
8. Concluzie 347

18. Anexa 5 - Drăgănescu și Sinodul din Efes (431). Rudolf Steiner, „născătoarea de Christos" și omul, dumnezeu prin sine 349

1. Rudolf Steiner, „născătoarea de Christos" și omul, dumnezeu prin sine – citate esențiale 349
2. Introducere..... 352
3. Soteriologia și antropologia antroposofică de la Drăgănescu – Preambulul discuției 353
4. Sinodul de la Efes (431), pictură antroposofică și disimularea dogmei antroposofice despre „nașterea lui Christos" și „fiii lui Dumnezeu" – omul, dumnezeu prin sine 356
5. A. Boca contrazice dogma ortodoxă a Maicii Domnului ca Născătoare de Dumnezeu 364
6. A. Boca învață că toți cei care sunt evoluați în „Eu" sunt „fiii lui

Dumnezeu", dumnezei prin sine, continuând tematica anterioară antroposofică, a conștiinței de sine..... 366

7. Concluzie. Hulirea Născătoarei de Dumnezeu – nestorianism și dogma omului dumnezeu prin sine..... 368

19. Anexa 6. Moartea și „învelișurile" omului la Rudolf Steiner 369

20. Anexa 7. Sfântul Serafim de Sarov, reper antroposofic rus, *„duhovnicul"* și spiritul cu care comunica A. Boca – spiritism 374

1. Articol publicat pe platforma Unitatea Ortodoxă, legat de Sf. Serafim de Sarov și de apariția acestuia la A. Boca..... 374

2. Serafim de Sarov și antroposofia rusă. Cum a fost preluat, reinterpretat și integrat un sfânt ortodox într-o narațiune esoterică despre misiunea Rusiei..... 380

2.1 Notă asupra metodei și a termenilor..... 380

2.2 Verdictul cercetării..... 382

2.3 Serafim în cadrul ortodox 384

2.4 Rusia între canonizare și antroposofie 386

2.5 Veriga decisivă: Margarita Sabașnikova 387

2.6 Lectură atentă a volumului Sfântul Serafim..... 389

2.7 Steiner și „misiunea Rusiei" 392

2.8 Maximilian Voloșin și radicalizarea imaginii 394

2.9 Clandestinitate, continuitate și prezent 396

2.10 Aceeași figură, două gramatici spirituale..... 397

2.11 Matricea probelor și verdictul final..... 400

2.12 Anexa A. Cronologie orientativă 403

2.13 Anexa B. Ghid de lectură a surselor..... 404

2.14 Bibliografie comentată 405

21. Anexa 8 – Problema disimulării – Scurtă analiză ChatGPT 408

22. Anexa 9 – Drăgănescu respectă programul - direcțiile lui Steiner pentru arhitectură. Drăgănescu, Goetheanumul românesc – GeminiAI 418

23. Anexa 10 – Prozelitismul antroposofic și convertirea din interior a Bisericilor. Rudolf Steiner și evanghelizarea „din interior" – GA 342-346 423

1. GA 342, 13 iunie 1921: folosirea funcției bisericești existente. 426
2. Discreția apartenenței și recrutarea pastorilor deja aflați în funcție 427
3. GA 342, 15 iunie 1921: Geyer și Rittelmeyer ca modele diferite 429
4. Predica drept mijloc de formare a comunității 431
5. GA 343, 4 octombrie 1921: formularea programatică..... 433
6. GA 343, 6 octombrie 1921: teologul practic „aflat în funcție" 435
7. Sinteză critică: ce poate și ce nu poate fi afirmat..... 437
8. Concluzii și referințe 439

24. Anexa 11 – Lipsa unui raport instituțional Boca-Steiner..... 442

1. Rapoartele istorice legate de Boca-Steiner. Andreea Neacșu și Tatiana Niculescu nu au o analiză Boca-Steiner..... 442
2. Profesorul de morală Vasile Vlad și referatul de analiză al lucrării doamnei Andreea Neacșu (2016)..... 442
   - 2.1 Lucrarea publicată a pr. Vasile Vlad și un rezumat mai amplu 442
   - 2.2 Cine este pr. Vasile Vlad și de ce i s-a încredințat analiza?446
3. Raportul Boca-Steiner nu există în instituție..... 449

25. Anexa 12 – Ritual, inițiere, magie, oase și practici oculte în corpusul lui Rudolf Steiner 450

1. Obiectul, limitele și metoda analizei 450
2. Hartă sintetică a materialului primar 451
3. Misterele egiptene și inițierea: moarte simbolică, ieșire din corp și

renaștere 453
4. De la misterele egiptene la „Misraim Service” 455
5. Gradul I: legarea ochilor, coborârea simbolică, „iadul”, jurământul și botezul cu apă 456
6. Gradul II: focul, Lucifer, cele șapte trepte, cuvântul și săbiile .. 458
7. Gradul III: Memento mori, Hiram, sânge simbolic, sicriu și renaștere 459
8. Gradul IV, elementele și problema „botezului cu foc” 460
9. „Concluzia magică”: sare, cenușă, apă și exorcizarea apei 461
10. Oase, schelet, craniu și sensul ocult al materiei corporale 462
11. Cornuri și organe animale în practicile biodinamice 464
12. Apa, sarea și cenușa în ritualul creștin reînnoit 465
13. Comunicarea cu morții: practică deliberată, nu simplă doctrină 465
14. Experiența extracorporală și corpul astral 467
15. „Vederea în duh”: Imaginație, Inspirație și Intuiție 468
16. Structura comună a practicilor 468
17. Ce poate și ce nu poate fi afirmat pe baza textelor lui Steiner .. 469
18. Concluzie 471
19. Surse primare – exclusiv corpusul Rudolf Steiner (GA) 473

Bibliografie 476

Cuvânt-înainte

Motto:

1. „După această vizită a *pr. [Arsenie] Papacioc* la Sihăstria, inclusiv *părintele Cleopa Ilie* și-a schimbat opinia despre Boca, spunând: Cum pot adeveri ucenicii săi, *A. Boca nu era în duh ortodox*". (Sfântul Cuvios Ilie Cleopa)

2. „Era timpul ca Biserica istorică să cunoască aceste lucruri." (Antroposofie)

A. Boca a fost un **evanghelizator antroposof disimulat, din interior**, care a lucrat toată viața la misiunea sa de evanghelizare în interiorul Bisericii a învățăturii lui Steiner. Tot ce a făcut, a făcut după învățătura lui Rudolf Steiner, găsită în GA-urile (Opere complete) publicate pentru acesta. Tot ce a lucrat, a lucrat pentru Steiner, și nu pentru Biserică, după cum se va vedea în această lucrare.

În Biserica Ortodoxă Română, A. Boca este încă o discuție deschisă, pentru că **analiza actuală este insuficient de concludentă** sau cel puțin pentru unii este discutabilă. Problema analizei este că trebuia procedat altfel, deoarece lipsește o parte a analizei. Arsenie Boca și-a făcut bine lecțiile în antroposofie, dar noi nu. O analiză Boca-Steiner se face cu Steiner în față.

Problema este că acum Arsenie Boca este etichetat ***ne-antroposof*** de către pro-arseniști, dar niciunul dintre aceștia nu a publicat nici măcar un rând legat de antroposofie, o expunere structurată, să justifice această afirmație în vreun fel. Cumva eticheta este pusă în completă necunoștință a subiectului – a se vedea articolul produs de pro-arseniști, *Lămuriri cu privire la pictura Cuviosului Arsenie de la*

Prislop[1], articol care emite opinii categorice pe subiect, fără să fi atins bibliografia necesară și fără să aibă un raport Boca-Steiner produs undeva în discuție, care să fie referențiat.

Un nivel de **pseudo-explicații**, precum *s-a luat cu valul timpului* (pentru Francisc de Assisi) sau *nu era lumină suficientă în Biserică* (pentru Drăgănescu) sau *stilul artistic, modern și original al unui călugăr talentat de la Belle Arte* (pentru diferite icoane de la Drăgănescu) sau *nu se potrivea la caracter* cu părinții Bisericii, este cel care îl apără astăzi pe Arsenie Boca de acuzația de antroposofie. Aceasta este **nivelul de teologie folosit pentru apărarea acestuia**, nivel care **refuză să privească în profunzime discuția despre Boca și Steiner**, cu un nivel de scuze și ipoteze neteologice și populare.

Aceasta nu este teologie și nu poate fi numită teologie, neavând o analiză în spate legată de Steiner, ci doar ipoteze-speculații, dar este un nivel de **retorică menită să devieze atenția de la analiza relevantă necesar să fie făcută**. Acest nivel de pseudo-explicații venit din partea proarsenistă nu înțelege că nu rezolvă argumentarea adusă legată de Boca-Steiner, ci doar propune ipoteze invalide, care au ca unic scop devierea atenției și a discuției, și nu demontarea argumentelor, ducând la **blocarea sistematică** a unor discuții despre Boca-Steiner, prin retorică.

Apărarea lui Boca este făcută prin retorică, și nu prin teologie, prin discursuri fără conținut teologic și fără analiză teologică. Și, ca să se vadă niște exemple, când se vorbea despre Assisi, răspunsul proarsenist a fost că „era la modă" (nicidecum ucenic al lui Buddha, reîncarnat, întrepătruns în corpul astral cu Hristos, precum la

[1] Sergiu Ciocârlan, *Lămuriri cu privire la pictura Cuviosului Arsenie de la Prislop*, https://doxologia.ro/lamuriri-cu-privire-la-pictura-cuviosului-arsenie-de-la-prislop.

Steiner), când se discuta despre Ulfila, răspunsul proarsenist a fost că era „reabilitat" (nicidecum inițiat precum la Steiner, așezat în altar de Boca, alături de alți inițiați precum Melchisedec și Moise, Maica-Domnului este Sofia-Înțelepciunea), despre arcadele de la Drăgănescu că „facilitau lumina" (nicidecum că respectă indicațiile arhitecturale ale lui Steiner, de la Goetheanum, a se vedea în document secțiunea dedicată analizei arhitecturii Drăgănescu).

Pe scurt, proarseniștii au oferit retorică teologică, dar nu analize teologice, un fel de trimis elegant la plimbare cu pseudo-explicații. Iar diferite obiecții minore și nesemnificative, folosite drept contraargumente, când nici măcar obiecții nu pot fi numite, neridicându-se la nivelul unui argument sau contraargument, ce să mai spunem despre un contraargument convingător, ridicate de proarseniști, sunt folosite de aceștia pentru a expedia discuții majore, argumente importante, fiind doar retorică de blocare a unor discuții importante. Și nu ai cum să combați această retorică, neavând un conținut care să poată fi combătut, fiind nevoie să semnalez că partea proarsenistă nu face teologie, ci discursuri retorice de evitare a discuției Boca-Steiner. Adică proarseniștii sunt pregătiți și au la îndemână discursuri pentru a trimite la plimbare pe toți care se apropie de subiectul Boca-Steiner. De cealaltă parte, termenii folosiți istoric pentru această discuție, de *steinerist*, *pictură eretică*, *incompatibil și periculos*, *retras de Biserică*, sunt cei care păstrează o direcție ortodoxă a discuției, fiind deplin justificați.

Și avem **o discuție teologică**, dusă de o parte de către părinții Bisericii, încă din istoria acestei discuții, și **o retorică teologică**, adusă de cealaltă parte, încă de la început. Iar orice discuție despre Steiner pare să sfârșească la fel din partea proarsenistă, în discuții despre alte subiecte.

Când se solicită o discuție despre Boca și Steiner, tot ce primește este „da, Boca este ortodox, nu știm cine este Steiner", iar analiza Boca-Steiner este făcută de proarseniști, dar fără Steiner de față, făcută de proarseniști care nu doresc să se atingă de Steiner în discuție, când tocmai acesta este obiectul de studiu, și nu atât Boca. Și avem o apărare adusă lui Boca față de Steiner, fără ca măcar o copertă a unei cărți de Steiner să apară în discuție – și mulți din cei care îl apără pe Boca, din marii apărători ai acestuia, nu au ținut în viața lor o carte de Steiner în mână și nici nu au vreuna acasă. Aceasta este de fapt problema discuției. Dar totuși îl apără cu putere pe Boca, pe un subiect pe care îl „cunosc", dar nu știm cum – și mai și fac analize pe această zonă. Calitatea discuției diferă foarte mult, între partea proarsenistă, care nu are necesarul discuției, Steiner, și părinții Bisericii (Lecca, Cleopa, Stăniloae), care cunoșteau bine bibliografia necesară și aveau și experiența duhovnicească și ortodoxă necesară.

Originalul discuției, Rudolf Steiner, este ținut deoparte, iar Boca este comparat cu alte modele, prin forțări largi, dar nu cu Steiner. Tocmai pentru ca nu cumva să se vadă clar **chipul și asemănarea lui Arsenie Boca cu Rudolf Steiner. Arsenie Boca este după chipul și asemănarea lui Rudolf Steiner**, dar nu a sfinților Bisericii, cu care în mod eronat și forțat este asemănat, sfinți care nici de departe nu au făcut ce a făcut Boca în Biserică.

Problema nu este că Boca nu a făcut antroposofie, este că din Ortodoxie nu se poate ieși să explice cineva în zona antroposofiei în mod corect lucrurile sau cel puțin într-o direcție coerentă, ca Biserica să înțeleagă ce a scris Boca la Drăgănescu. Cred că acest document este primul care intră serios în discuția Boca-Steiner. Documentul aduce o scurtă expunere a antroposofiei (cum este firesc pentru orice analiză Boca-Steiner), o analiză a Drăgănescu și a lucrărilor lui Boca din punct de vedere al antroposofiei.

Concluzia volumului este că **Arsenie Boca este un evanghelizator antroposof**, lucru care se vede atât la Drăgănescu, în lucrările sale, *Cărarea Împărăției* și *Cuvinte vii*, dar și în colecțiile de lucrări aduse de ucenici ai acestuia, precum ieromonahul Serafim Popescu. O altă concluzie a documentului este că **Arsenie Boca trebuie condamnat** pentru ***disimulare, erezie***, ***ocultism*** și ***înșelarea*** Bisericii. Principala problemă a acestuia este programul amplu de reînnoire spirituală, bazat pe propunerea lui Steiner, după cum se va vedea în document, nu doar erezia, ocultismul și înșelarea.

Consider că acesta este documentul-analiza care trebuia produsă pe acest subiect în discuția despre Arsenie Boca – este analiza care stă la baza discuției. **Afirmația-cheie** pe care trebuie o înțelegem în discuție este că **tot ce este străin de Biserică la Boca este undeva la Steiner, în GA-urile acestuia (Gesamtausgabe, Opere complete)**. Iar **ca metodă**, tot ce trebuie să facem este ca, sistematic, **să căutăm în structurile antroposofiei, cu bunăvoință**, tot ce este la Boca. Iar aceste repere, Assisi, Loyola, Sundar Singh, Ulfila, Pavel din Damasc, Moise antroposof, Melchisedec, reper antroposofic, Ap. Petru (Drăgănescu, conștiința Eului), sunt toate repere majore, care ne arată că Boca a parcurs și referențiat sistematic antroposofia și că trebuie căutat sistematic acolo toate răspunsurile. Acest volum aduce o primă cercetare asupra Boca-Steiner, ca metodă, lucrări, pictură – aduce schema de lucru pentru analiza Boca-Steiner.

Ce trebuie înțeles din acest document este că trebuie să existe bunăvoință pentru ca analiza Boca-Steiner să fie făcută, pentru că această analiză răspunde la toate întrebările și neclaritățile pe care Biserica încă le are legat de subiect. Și, gradual, pornind de la niște repere majore (Assisi, Loyola, Sundar Singh, Ulfila, Pavel din Damasc, Ap. Petru antroposof, Drăgănescu, *Cărarea Împărăției*, *Cuvinte vii*), se poate reconstitui și traseul antroposofic al lui A. Boca, fără urmă de îndoială.

Ca să se vadă unde duce discuția despre Boca și antroposofie, ce se cere acum de către instituție este să demonstrăm **„antroposofie neîntinată”** la Boca, pentru ca Boca să fie considerat eretic, pentru a se începe o discuție despre Boca în zona de antroposofie. De la limita de **„Ortodoxie neîntinată”**, am ajuns la extrema „antroposofie neîntinată”, pentru a se accepta că Boca are cu adevărat probleme. Dacă a dovedi imposibilitatea cinstirii lui A. Boca drept sfânt al Bisericii, dar și nenumăratele probleme legate de acesta se poate face pe această cale, de dovedire a „antroposofiei neîntinate”, atunci încercăm să apelăm și la această ultimă posibilitate de închidere a acestei discuții.

Ce era cel mai important în discuția Boca-Steiner era să se înțeleagă ***modul de abordare a discuției***, ***schema de lucru*** pentru a scoate discuția la capăt. Sper ca acest document să reușească să descopere deplin pe ce cale trebuie mers, pentru ca această analiză și lumina în acest caz să fie depline.

Ce a vrut A. Boca să facă în Biserica Ortodoxă Română este să urmeze identic învățătura lui Steiner, de a predica din interior și apoi, treptat, să pună bazele unei comunități eclesiologice care să migreze pas cu pas la antroposofie – și asta se vede ușor la Drăgănescu. Astfel a făcut *Mișcarea de Reînnoire de la Sâmbăta* (după Steiner), Mica Dogmatică Antroposofică (*Cărarea Împărăției*, unde urmează în detaliu toate temele antroposofice), Predici (*Cuvinte vii*), pentru ca la sfârșitul vieții să facă, după indicațiile de arhitectură ale lui Steiner, Drăgănescu, unde a pictat întreaga învățătură antroposofică. La 30-35 de ani începe cu putere activitatea sa, iar retragerea lui și separarea-izolarea lui de Biserică este văzută de părinții Bisericii.

Drăgănescu este rezultatul unei convingeri ființiale că, de fapt, calea vieții este antroposofia, un amestec de budism și creștinism ortodox interpretat prin budism. Însă, pentru că nu a reușit să

se detașeze de Ortodoxie, de asta a adoptat această cale din interiorul Bisericii.

Începutul convertirii sale la antroposofie se vede în jurul anilor 1928-1929, când *Societatea antroposofică din România* ia ființă și încep să apară tot felul de materiale legate de Orient, teosofie, yoga, India, mai ales prin Mircea Eliade. Începând cu acest moment, la el apar discuții despre „exerciții despre voință și instincte" (1929), apoi în facultate discută (face licența) despre „desăvârșirea interioară" (atenție la conștiința de sine, concept antroposofic fundamental) și este atent la discuțiile despre mistica comparată a religiilor, urmând ca în facultate să fie văzut în exerciții largi de concentrare-hipnoză la oglindă. Pe scurt, A. Boca este convertit undeva în liceu, prin practica influenței-sugestiei-hipnozei (după cum se menționează în mărturiile din volumul *De ce Biserica Ortodoxă nu îl poate canoniza pe Arsenie Boca*), care l-au împins către studiile orientale, iar antroposofia a fost calea de mijloc, în care nu a reușit să se desprindă nici de Orient (girat de puterile de hipnoză și ocultism pe care le avea) și nici de Biserica Ortodoxă, prin cultura căreia aparținea. Și A. Boca începe un parcurs de validare a propunerii lui Steiner atât în Ortodoxie, cât și în alte religii; de aceea aceste studii de „desăvârșire interioară", dar și despre „mistica comparată a religiilor" – Boca se învârte în jurul teoriei lui Steiner și o validează, își formează concepția sincretistă, validează în Ortodoxie propunerea lui Steiner în acest timp. În paralel, începe practica, dar și validarea teoretică a propunerii steineriste.

Neputând să se desprindă de Ortodoxie, a făcut o adaptare a lui Steiner la speța ortodoxă, trăind cu convingerea că el este cel care trebuie să ducă Biserica la o reînnoire, pe baza acestui adevăr și descoperire a lui Steiner – de aceea la Drăgănescu, în pronaos, pictează *Nunta din Cana Galileii*, simbolul antroposof al reînnoirii creștine, alături de *Misterul de pe Golgota* și *Hristosul cosmic* (teme

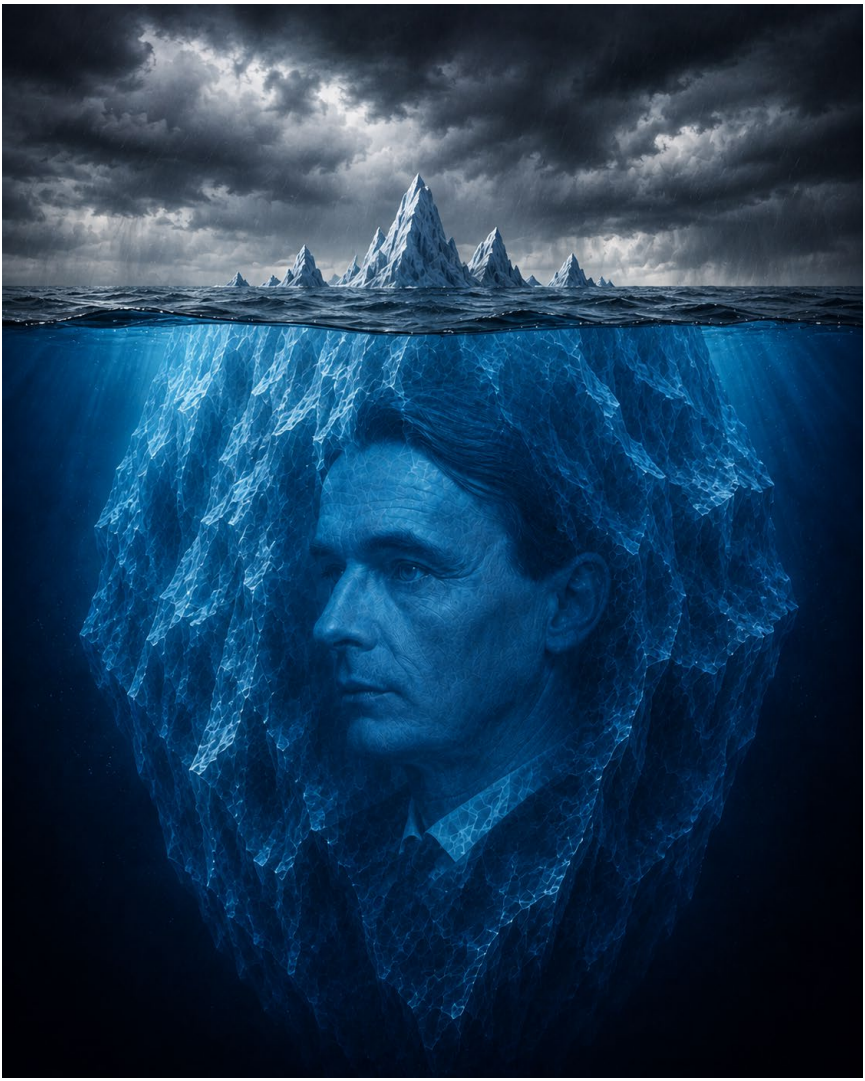
antroposofe fundamentale) pictate în medalioane în dreapta și stânga picturii care ajută valuri de oameni în cicluri de reîncarnare, și se pictează pe sine ca Ioan Botezătorul, cel care aduce această reînnoire în Biserică, ca înainte-mergător al reînnoirii creștine propuse.

Activitatea lui A. Boca din interiorul Bisericii, pentru o altă credință, pentru a conduce treptat, gradual, pas cu pas Biserica, către o altă credință, este **o activitate misionară, pe mai multe planuri**, misionar, teologic-dogmatic, pictură, recrutare de ucenici-teologi atât pentru susținerea sa viitoare, dar și pentru promovarea viitoarei credințe.

A. Boca nu a lucrat pentru Biserică, ci pentru Rudolf Steiner, pentru noua sa credință, pentru sprijinirea noii credințe din interiorul Bisericii în care activa, conform învățăturii lui Steiner de a nu părăsi structurile eclesiologice existente și de a activa din interiorul acestora (a se vedea programul lui Steiner pentru prozelitism și cucerirea Bisericilor tradiționale prin disimulare, din interior, adăugat în anexă).

Pentru aceasta, A. Boca nu poate fi cinstit în Biserică drept sfânt, pentru că nu a lucrat pentru Biserica Ortodoxă, după cum se va vedea în document. Și cel mai evident se vede la Drăgănescu pentru cine lucra. Trebuie spus Bisericii că A. Boca a făcut subversiune în Biserică – acest adevăr și această realitate nu pot rămâne sub tăcere.

Pentru că o imagine valorează mai mult decât 1000 de cuvinte, adaug această imagine a unui iceberg, care simbolizează necunoscutul ce ne poate schimba complet părerea asupra lucrurilor din fața noastră; vizibil la început doar la suprafață, puțin, dar în adâncuri este cu totul altceva, la o cu totul altă magnitudine.

În final, trebuie adresată întrebarea, unde este raportul Boca-Steiner, care trebuia publicat de instituție ca parte a acestei canonizări. Acest raport nu există și nu s-a dorit să existe. Iar volumul acesta încearcă să recupereze conținutul acestei analize, pe care instituția refuză de peste 20 de ani să o facă și să o publice.

Doru Nastasă,

București, 2026

1. Confruntarea Ortodoxiei cu antroposofia

Antroposofia este un cult și sectă pseudo-creștină, un amestec de budism și pseudo-creștinism, care s-a dezvoltat în secolul al XX-lea și care a apărut și în România în contextul răspândirii europene a acestei propuneri religioase, dezvoltate alături de teosofie. În contextul acestei dezvoltări, apare întrebarea, ce este antroposofia în detaliu și unde sunt antroposofii în România?

Antroposofia este un sistem religios creat de Rudolf Steiner, în Austria, bazat pe teosofie, un sistem cu fundament budist, care propune reîncarnarea, conștiința de sine (trezirea în conștiință), minte-voință-conștiință și virtuți precum iubirea ca fiind fundamentul dogmatic al acestei „științe spirituale". Pe lângă acest fundament, antroposofia a dezvoltat o poveste foarte largă legată de creștinism, ca fiind o speță de budism, în care Hristos este un fel de Buddha creștin, cu importanță istorică, ce ajută prin impulsul cosmic comunitatea creștină sau valurile creștine aflate în reîncarnare. Rudolf Steiner a propus un nivel de explicații pentru câteva evenimente creștine, precum Schimbarea la Față (Taina Reîncarnării), Botezul Domnului (sau pogorârea Ființei cosmice Hristos în Iisus, trupul pământesc), Misteriul de pe Golgota, ca dovadă a dobândirii conștiinței de sine de către Hristos și a dovedirii de către acesta, prin suferință-mucenicie, că este Buddha-ul creștin, cel așteptat, și Moartea-Etericul (Adormirea Maicii Domnului).

Antroposofia se răspândește conform principiilor propuse de fondatorul acesteia, prin infiltrare și disimulare în cadrul confesiunilor locale (catolicism, protestantism, Ortodoxie), Rudolf Steiner

promovând prozelitismul prin manipulare, convertire din interior și extragere din comunitățile locale, prin subversiune.

În România, cel mai important antroposof român din toate timpurile este Arsenie Boca. Acesta a reușit să împlinească întocmai învățătura lui Rudolf Steiner, de a lucra disimulat, din interior, spre o „mișcare de înnoire creștină superioară", prin dobândirea conștiinței de sine (trezirea în conștiință), scriind o mică dogmatică antroposofică în *Cărarea Împărăției*, folosind predici pentru a răspândi antroposofie disimulată în *Cuvinte vii*, creând mișcarea de la Sâmbăta pentru „înnoire creștină", după învățătura lui Steiner, și pictând la Drăgănescu un templu antroposofic, după învățătura-arhitectura și dogmatica antroposofică.

Ortodoxia este astăzi în pragul unei crize interne, în care avem un cult sau, mai bine spus, o sectă pseudo-creștină infiltrată în Biserică, cu care trebuie să se confrunte. Problema Arsenie Boca trebuie reformulată, este de fapt **confruntarea istorică a Ortodoxiei cu antroposofia**. Iar această confruntare trebuie făcută la mai multe niveluri. Și această confruntare vine din priceperea unui român de a pune în funcțiune sistemul religios propus de Rudolf Steiner, spre durerea neamului românesc, confruntat astăzi cu o mare problemă în zona religioasă.

Primul nivel este **nivelul de alfabetizare al teologilor Bisericii**, care sunt puși astăzi să poarte o discuție pe un subiect pe care nu îl cunosc absolut deloc. Antroposofia este un sistem religios care are zeci de mii de pagini scrise de autor, cu o schemă dogmatică excepțional de simplă, dar cu o poveste și detalii teribil de stufoase, care pot încurca pe oricine care încearcă să intre în discuție – iar acesta este unul dintre impedimentele majore pentru care teologii Bisericii nu pot să ducă astăzi o discuție coerentă pe subiect.

Nivelul de alfabetizare al Bisericii pe subiect astăzi este unul redus. Biserica Ortodoxă Română nu cunoaște de fapt acest subiect, dovada fiind lipsa lucrărilor pentru această discuție. Și aceasta este pentru că, până la Arsenie Boca, discuția despre antroposofie a fost una marginală. Problema Boca-antroposofia (fiind de fapt aceeași problemă) va fi înțeleasă când Biserica va avea suficiente cunoștințe despre antroposofie, pentru a putea aborda alfabetizat, în cunoștință de cauză, nu după părerile fiecăruia, o discuție despre antroposofie.

Antroposofia este cu totul altceva decât ceea ce Ortodoxia s-a confruntat istoric. Este o propunere cu totul diferită de protestantism în special, cu care am avut, istoric, confruntări. Nu este creștinism, nu are treabă cu creștinismul și are altă abordare decât o au confesiunile creștine protestante în speță, dar pretinde la suprafață că ar avea o legătură cu creștinismul. Creștinismul antroposofic este doar una dintre religiile de lucru ale antroposofiei, în care se poate instanția conceptul budist de reîncarnare. Antroposofia este Orient, cu un nivel superficial de creștinism, care aruncă puternic în față evenimente creștine, în spatele cărora disimulează budism, Orient, adoptând în paralel tehnici de disimulare internă în interiorul confesiunilor creștine tradiționale.

De aceea trebuie înțeleasă schema dogmatică și de lucru, în general, a antroposofiei. Pentru a face față la discuție, trebuie parcursă lectura obligatorie, care este adăugată într-un capitol al volumului. Și aici ar trebui să existe un efort de alfabetizarea a Bisericii, în această direcție, pentru că această sectă (care lucrează în ascuns) și cult să nu mai poată exista disimulat, să fie nevoită să iasă de unde este infiltrată, în instituțiile statului și ale Bisericii. Absența deplină a resurselor ortodoxe teologice, a unor analize relevante legate de antroposofie, din literatura teologică ortodoxă produsă în ultimul secol, este indicatorul absolut pentru **nivelul discuției din Biserică legat de antroposofie**, care este unul aproape de zero.

Românii au fost mai descurcăreți în general în istorie, aceasta fiind un fel de virtute a neamului, iar un român foarte muncitor, dar convertit precum A. Boca, a reușit performanța să împlinească o agendă ocultă propusă într-un sistem religios ocult occidental – este o performanță de apreciat a neamului, dar este una negativă. Iar astăzi, alții împing în față această propunere disimulată chiar în Biserica Ortodoxă. Și așa, prin disimulare, o agendă ocultă ajunge în față într-un neam descurcăreț și muncitor de felul lui.

Însă dacă suntem descurcăreți, să fim până la capăt – așa cum A. Boca a disimulat totul, și cei care l-au sprijinit la fel, și noi trebuie să fim suficient de versatili să înțelegem combinațiile și dedesubturile discuției și să îi vedem pe toți și toată schema generală de lucru din discuție. Așa cum A. Boca a fost versatil, trebuie ca și noi să folosim aceeași virtute a neamului românesc și să spunem că **minciuna are picioare scurte**, și că la un moment dat, versatilitatea lui A. Boca de a disimula va mai fi regăsită în acest neam tocmai pentru a clarifica ce a spus acesta. A. Boca a încercat să ascundă și să propovăduiască disimulat, o credință diferită, unui neam întreg. Virtutea aceasta a neamului românesc, de a intra pe geam când ușa e închisă, folosită și de A. Boca, trebuie folosită de cei care sunt în casă astăzi, care să spună că s-a intrat pe geam și că Rudolf Steiner este astăzi vizibil deplin în discuție.

Discuția Arsenie Boca – Biserica Ortodoxă nu este despre o canonizare, ci despre o confruntare pe mai multe planuri între Ortodoxie și secta antroposofică, sectă care nu lucrează pe față, ci subversiv. A venit timpul ca Biserica Ortodoxă să confrunte această sectă.

Antroposofia este ceva foarte scurt, o dogmatică în două paragrafe și o esență fundamentală de conectare rapidă la ocultism, prin practici și spiritualitate demonică. Este axată pe spiritualitate, practic. E o cale scurtă către ocult, către „percepție suprasenzorială".

Dogma este zero în antroposofie, iar ocultul este esența – ocultul rapid este dogma fundamentală a acestei pseudo-confesiuni. De aceea trebuie atenție la antroposofizarea disimulată a Bisericii, pentru că devierea de la Ortodoxie la antroposofie este calea scurtă către ocultism.

Antroposofii nu vin la ușă, cu discurs de prozelitism, să se prezinte cine sunt, ci lucrează întocmai ca lupii răpitori, **disimulați**, în Biserică. Astăzi avem o discuție despre un fel de **deconspirare generală a unei secte**, care încearcă să se infiltreze disimulat în structurile tradiționale, în speța Arsenie Boca, cea mai mare între acestea.

Nivelul discuției Boca-antroposofie depinde de nivelul de alfabetizare în antroposofie și este egal cu nivelul de alfabetizare în antroposofie al Bisericii. De aceea acest indicator trebuie crescut, pentru a avea lumină aici. Înțelegerea sistemului antroposofic este cheia reușitei și a apărării Bisericii de această sectă, care își propune, prin disimulare și prin infiltrare, cuplarea Bisericilor la ocult și la o „spiritualitate antroposofică", precum și deturnarea, destabilizarea Bisericilor din interior.

Neînțelegerea lui A. Boca drept antroposof este egală cu neparcurgerea lui Steiner și cu evitarea lecturii obligatorii pe subiect. Boca este apărat și prin ignoranță. Cu duhovnicii care îl apără pe A. Boca trebuie vorbit doar după ce aceștia parcurg lectura obligatorie pe subiect, care este adăugată într-un capitol, în cuprinsul acestui volum.

Avem antroposofie, dar nu avem antroposofi – curios detaliu în România. O întrebare pe care trebuie să o punem legat de antroposofie este unde sunt antroposofii, în România secolului al XX-lea și al XXI-lea. Răspunsul este că sunt disimulați, chiar în Biserică. Îi avem chiar în fața noastră, dar lipsa de alfabetizare chiar în

subiectul discuției ne împiedică să îi înțelegem în dimensiunea lor reală.

Volumul arată cum **Arsenie Boca este un evanghelizator antroposof**, care a fost convertit de foarte tânăr la antroposofie și ocultism (undeva în liceu, 1928-1929), care a lucrat întocmai după manualul lui Rudolf Steiner, făcând într-un fel cinste neamului românesc, dar nu la capitolul care trebuia, ci la capitolul căderi majore de credință. Performanța reușită de A. Boca este una deloc lăudabilă și este explicată pe larg în volum.

Volumul păstrează discuția în linii generale, neintrând în amănunte, pentru a păstra un nivel de perspectivă asupra discuției, tocmai pentru a evita pierderea în detalii. Sunt suficiente materiale adiționale care completează perspectiva acestui volum (în documentele publicate anterior).

2. Raportul Boca-Steiner – starea curentă

1. A. Boca, evanghelizator antroposof care nu poate fi canonizat. „Canonizarea" lui A. Boca, explicată în câteva pagini

Arsenie Boca a fost canonizat în 2024 și acest lucru a fost facilitat de câțiva factori:

1. Factorul 1 – **lipsa analizei Boca-Steiner și blocarea acesteia pe termen nedefinit**. Cum de s-a făcut o canonizare, fără a se fi verificat afirmația fundamentală făcută de părinții Bisericii (părintele Lecca, părintele Stăniloae și alții), că A. Boca este „steinerist", adică „antroposof"? Răspunsul este că **toate analizele pentru A. Boca au fost controlate de Deva** și nimic nu s-a făcut aici pe această analiză. Astăzi, în 2026, încă nu avem această analiză. Ca exemplu, memoriul doamnei Andreea Neacșu, depus în 2016, dar și lucrarea doamnei Tatiana Niculescu (2016), nu au fost analizate cu Steiner în față. Sistematic, Steiner a fost ținut departe de discuție de către Deva, pentru ca nu cumva cineva să se apropie de discuție și să vadă mai adânc relația Boca-Steiner.

2. Factorul 2 – în instituție, **în 2024, s-a forțat instituțional canonizarea**. Undeva, de la o poziție sinodală de necanonizare, s-a ajuns la o poziție de canonizare, zvonurile spunând că prin „șantaj", într-un cadru în care erau puse în pericol toate canonizările din2025. De ce, istoric, s-a păstrat de către Patriarhie, dar și de către Sinodul Bisericii, poziția de necanonizare? Pentru că erau cunoscute

pentru A. Boca cele trei probleme majore: credința în reîncarnare (*Cărarea Împărăției*), sincretismul, credința în toate Bisericile (Drăgănescu, pictura Pogorârii Duhului Sfânt peste Ortodoxie, catolicism și protestantism), precum și credința în Rudolf Steiner-antroposofie, văzută în pictarea antropologiei antroposofice de la Drăgănescu, în icoana Învierii.

Această blocare sistematică a analizei Boca-Steiner, dar și forțarea făcută pentru canonizare, sunt acte repetate, de a priva Biserica de adevărul acestei discuții.

Care sunt **problemele reale ale lui Arsenie Boca, legate de Rudolf Steiner**? Adaug mai jos o foarte scurtă istorie a evenimentelor acestei discuții Boca-Steiner, evenimente care împiedică orice discuție despre canonizare:

1928-1929 – Arsenie Boca este convertit la antroposofie. Societatea antroposofică din România ia ființă și încep să apară tot felul de materiale legate de Orient, teosofie, yoga, India, mai ales prin Mircea Eliade. Începând cu acest moment, la A. Boca apar discuții despre „**exerciții de voință și instincte**" (1929), apoi în facultate discută în cadrul lucrării de licență despre **„desăvârșire interioară" (conștiința de sine antroposofică)** și este atent la discuțiile despre „mistica comparată a religiilor" – el validează în Ortodoxie și în alte religii conceptele antroposofice. În facultate este văzut în exerciții largi de concentrare-hipnoză. Boca începe validarea unui concept sincretist despre Ortodoxie și antroposofie, pe care îl va desăvârși dogmatic câțiva ani mai târziu.

1946-1949 – A. Boca scrie o **Mică dogmatică antroposofică disimulată, *Cărarea Împărăției***.

Intenția cărții este văzută la paginile 147 și 149, unde Boca, în capitolul *Desăvârșirea – Finalitate a omului* (Iluminare-Buddha), spune că „expune **în linii sumare**, o **concepție totală**, **fundamentală, despre viață și lume**" (p. 147), și că „**riscă viața**" (p. 149) pentru această concepție. Iar în capitol, în disimulare, se vede despre ce este vorba în această concepție „totală" despre conștiința de sine, buddha și iluminare, adică despre budism-antroposofie. Acest capitol este cel mai important al cărții, deoarece vorbește disimulat despre iluminare și statutul de buddha, conștiința de sine, minte-conștiință-voință, ceea ce este esența budismului-antroposofiei.

Lucrarea *Cărărea Împărăției* începe cu un binecunoscut citat despre reîncarnare, citat-viziune asupra întregii lucrări, în care A. Boca vorbește despre spirit veșnic, întrupare temporară, „rotunjind ocolul", „unii nu se mai întorc", și susține că aceasta este „Cărarea". Spune de la început despre ce este vorba în lucrare, adică despre *Reîncarnare* și *Antroposofie*.

Lucrarea are următoarele capitole, cu teme antroposofice disimulate:

1. Capitolul I – CĂRAREA – **Teme antroposofice** majore: viziunea asupra lucrării, Misteriul de pe Golgota – crucea, iubirea și Pavel din Damasc
2. Capitolul II – ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR – **Datorie, karma, reîncarnare**, legea fundamentală
3. Capitolul III – CELE ȘAPTE SURLE – Evoluția cosmică a sufletului, în 7 trepte. **Antropologie antroposofică**
4. Capitolul IV – RĂZBOIUL NEVĂZUT – Ierarhiile spirituale, cosmologie antroposofică, **buddha, iluminare**.

Lucrarea este scrisă disimulat, în stilul caracteristic antroposofiei, R. Steiner predicând un prozelitism „din interiorul confesiunilor", învățându-și adepții să nu părăsească structurile tradiționale și să convertească acolo, pas cu pas, la antroposofie, să rupă din structurile tradiționale.

1967-1983 – Drăgănescu, *templu antroposofic* – pictură integral antroposofică. Mai jos este structura antroposofică a picturii de la Drăgănescu:

1. **Întemeierea Bisericii antroposofice**. Ioan Botezătorul (A. Boca) și Nunta din Cana Galileii (începerea lucrării lui Hristos de reînviere).
2. **Antropologie și Soteriologie**. Învierea (trup antroposofic, patru părți, fizic, eteric, astral, eu) și Misteriul de pe Golgota, dobândirea conștiinței Eului.
3. **Ierarhiile Spirituale – Cosmologie**. Nunta Fiului de Împărat sau cele două niveluri de inițiați în Biserică (Hristos, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov) și Hristos-buddha-ul creștin, alături de Assisi.
4. **Centralitate antroposofică**. Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față – Epifania Reîncarnării, Botezul – Hristosul cosmic se coboară, Moartea – ieșirea din ciclul reîncarnărilor în Adormirea Maicii Domnului.
5. **Karma, Datorie**. Judecata sufletului. Evoluția sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile, reprezentate prin demoni.
6. **Altarul**: **dedicat marilor inițiați**. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Moise, Melchisedec, Ulfila.

7. **Catapeteasma**. **Recapitularea evenimentelor majore antroposofice:** Schimbarea la Față, Botez, Înviere, Hristos-buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt, Biserica în cauză-efect.

Fiecare scenă majoră de la Drăgănescu are cel puțin un reper antroposofic major:

1. Schimbarea la Față – Moise, antroposof.
2. Hristos, buddha-ul creștin – Assisi, ucenic al lui Buddha, reîncarnat, care transformă scena în girarea buddha-ului creștin, Serafim de Sarov și Serghie de Radonej, repere antroposofice ruse (a se vedea anexa).
3. Liturghia – Ulfila, mare inițiat, și Hristos eteric – fantomă.
4. Misteriul de pe Golgota – Ap. Petru pe cruce, simbol al dobândirii conștiinței Eului care girează sensul acelei picturi (vezi document).
5. Nunta din Cana Galileii – antroposofie, inițiativă de reînnoire creștină. Are două medalioane, Misteriul de pe Golgota și Hristos – impuls cosmic, care ajută în valuri de reîncarnare. Noul Ierusalim, inițiativa lui Boca.
6. Altarul, loc al marilor inițiați – Moise antroposof, Melchisedec antroposof, Sfânta Liturghie cu Ulfila, inițiat.
7. Nunta Fiului de Împărat – Moise antroposof, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov, etericul ca nivel de lucru.
8. Judecata sufletului – KARMA, centrată în păcat – demonii pictați după Steiner. Doar păcatul contează în karma, datoriile.

Pe scurt, Drăgănescu este în integralitate un templu antroposofic. În plus, în modificările de arhitectură din interior, A. Boca

a utilizat indicațiile lui Steiner pentru o arhitectură fluidă, „organică funcțională" (termenul corect), boltele de la Drăgănescu reproducând identic atât boltele, cât și grinzile templului antroposofic Goetheanum, construit de Rudolf Steiner; reproduce inclusiv sistemul de prindere dintre boltă și stâlpii laterali.

Mișcarea de la Sâmbăta este o mișcare de „reînnoire" în interiorul Bisericii, mișcare care urmează indicațiile lui Rudolf Steiner pentru „reînnoire" creștină, antroposofia fiind exact acest lucru, o „reînnoire" a creștinismului.

Există o identitate între A. Boca și Rudolf-Steiner în activitate: A. Boca a propus identic ce a propus Rudolf Steiner în programul său teologic și de evanghelizare. A. Boca, rapid, a făcut o mișcare de „reînnoire", o mică dogmatică antroposofică disimulată (pentru ucenicii care aveau „cheia" de înțelegere a lucrării), iar la sfârșitul vieții a scris pictura de la Drăgănescu, disimulând din nou antroposofia personală.

Există o identitate între Arsenie Boca și Rudolf Steiner. A. Boca a copiat integral, a transcris fără modificări întreaga propunere a lui Steiner, într-un sincretism sau, mai bine zis, într-o speță ortodoxă; pentru că, neputând să se desprindă de Ortodoxie, A. Boca a tratat Ortodoxia ca pe o speță de budism-antroposofie.

Pentru că Raportul Boca-Steiner nu a fost făcut atâta timp, am ajuns în acest punct în care avem un budist-antroposof canonizat și cinstit atât de Sinodul Bisericii, cât și de întreaga Biserică. Suntem într-o situație unică în istoria Bisericii, în care întreaga Biserică cinstește un budist, cinstește un arianism antroposofic, în care Hristos este doar un model și o forță cosmică, „Spiritul Pământului", așezat între alte forțe cosmice, precum Lucifer și Ahriman.

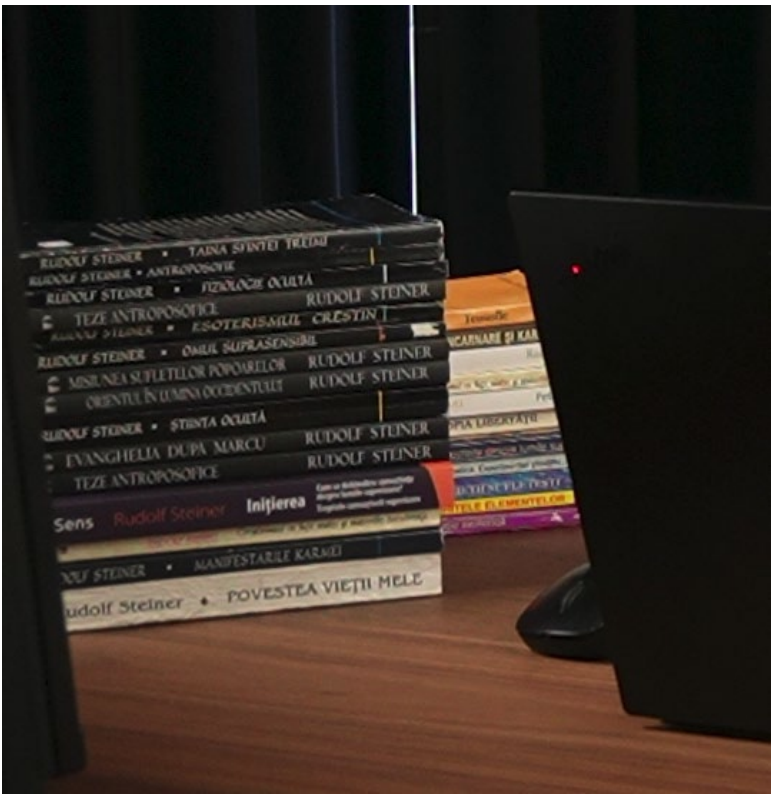
Sinodul Bisericii Ortodoxe Române trebuie să ia **act de lipsa analizei Boca-Steiner**, analiză pe care am făcut-o (pentru că nu există) și pe care am publicat-o pe platforma **UNITATEA ORTODOXĂ**, **YouTube** și **site**. Documentul „Raportul Boca-Steiner" (4 documente)[2] și podcastul „Raportul Boca-Steiner"[3] oferă detalii adiționale, necesare acestei discuții.

Solicit Sinodului Bisericii Ortodoxe Române să oprească cinstirea și cultul lui Arsenie Boca, pe motivul că Arsenie Boca este antroposof, este arian antroposof, lucru care este evident în urma analizei Boca-Steiner, publicate.

[2] https://www.unitateaortodoxa.ro/raportul-boca-steiner-arsenie-boca-este-antroposof-arianismul-antroposof-post/.

[3] https://www.youtube.com/watch?v=Ygjm5XHHYtM&t=3294s.

2. Unde suntem cu analiza și de ce discuția despre Arsenie Boca este încă deschisă și în incertitudine

Ce s-a făcut istoric pentru analizarea ortodoxiei lui Arsenie Boca? S-au analizat din punct de vedere dogmatic lucrările sale, dar și Drăgănescu, de unde a rezultat o serie de probleme mai evidente și binecunoscute. Această listă de probleme o voi numi ***Reperul inițial de analiză***, reper care nu conține o discuție despre antroposofie și nici despre Rudolf Steiner, fondatorul antroposofiei. Aici se pot

vedea lucrările grupului de lucru dr. Victor Ardeleanu, ale monahului Teodot, ale doctorului Ioan Gându, ale părintelui Anițulesei.

Care este problema acestui reper inițial de analiză? Reperul este suficient de concludent pentru mulți, însă este interpretat discreționar de unii care refuză să accepte concluziile acestuia. Cumva analiza dogmatică pentru Arsenie Boca ajunge să aibă istoric suficient de multe elemente pentru a putea opri orice discuție de canonizare, însă devine insuficientă într-un context instituțional istoric sensibil.

Cele două mari blocaje din analiză, care sunt **corelarea în Steiner** și **depășirea nivelului de disimulare din lucrări,** sunt impedimentele majore care au blocat discuția despre Boca-Steiner până acum; deoarece, pentru a corela analiza cu Steiner, ai nevoie de cel puțin 5-10 ani de aprofundare a discuției despre antroposofie pentru a putea începe discuția, iar, pentru depășirea nivelului de disimulare din lucrări, ai nevoie să ai o perspectivă foarte largă asupra religiilor, studii de misiologie, dar și suficientă experiență în a recunoaște astfel de discuții. Iar aceste două impedimente blocante au fost cumva exploatate de cei care au cunoscut cap-coadă, în permanență, ce este în spatele discuției Boca-Steiner, păstrând liniște asupra acestor două puncte majore. Lucrarea încearcă să arate calea de înaintare corectă în discuția Boca-Steiner și să depășească aceste două blocaje mari din analiză. Cumva, tot ce trebuie să facem este să folosim „ochelarii Steiner cu dioptriile și lentila potrivită", astfel încât să începem să distingem formele, ideile, gândurile din discuție, așa cum au fost acestea așezate de autor.

Orice analiză completă trebuie să pornească de la antroposofie și să aibă drept prim capitol al discuției antroposofia. Astăzi nu există nicio analiză Boca-Steiner care să pornească de la

antroposofie. Analiza acestui document pornește exact de la capătul corect, de la o expunere a antroposofiei. Orice analiză trebuie să dovedească metodologic că l-a căutat responsabil pe Boca în Steiner, să arate că a epuizat toate mijloacele posibile ale acestei căutări și că, în urma analizei, Arsenie Boca este fără echivoc liber de orice discuție despre antroposofie.

Ce se întâmplă acum în discuția Boca-Steiner este că, pas cu pas, analiza progresează prin aducerea lui Rudolf Steiner în discuție și prin completarea **Reperului inițial** cu un **Reper complet de analiză Rudolf Steiner, care consideră antroposofia – lucrările lui Rudolf Steiner**. Documentele publicate anterior, pe subiectul opririi cultului și a cinstirii lui Arsenie Boca, au adus în discuție câteva repere din Rudolf-Steiner, în care începe să se vadă deja cum Arsenie Boca s-a ancorat în acesta. Documentele sunt:

1. Doru Nastasă, *Memoriul către Sinodul BOR pentru oprirea cinstirii ca Sfânt a lui Arsenie Boca și pentru scoaterea acestuia din lista de Sfinți ai Bisericii* [4]

2. Doru Nastasă, *Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie* [5].

Aceste documente au adus pas cu pas o ancorare a unor prime repere în Rudolf Steiner, legate de Francisc de Assisi, Ulfila, Sundar Singh și Ignațiu de Loyola, dar și cele de la Drăgănescu, referitoare la Moise antroposof, Hristos antroposof, Hristos în eteric, Nunta Fiului de Împărat, scenă antroposofică, Melchisedec

[4] https://www.unitateaortodoxa.ro/cum-a-fost-canonizat-arsenie-boca-prin-analiza-incompleta-si-prin-fortare-institutionala/.

[5] https://www.unitateaortodoxa.ro/arsenie-boca-antroposof-draganescu-initierea-bisericii-in-antroposofie/.

antroposof, Învierea – scenă antroposofică, Schimbarea la Față – scenă antroposofică și multe alte detalii.

Documentele menționate anterior sunt/reprezintă doar un preambul. Lucrarea de față aduce o analiză completă a raportului Boca-Steiner și dovedește cum la Drăgănescu, dar și în lucrările *Cărarea Împărăției* și *Cuvinte vii*, Arsenie Boca este antroposof.

Documentul este organizat în mai multe părți: am adus o scurtă expunere a antroposofiei la început, pentru a se înțelege contextul discuției, apoi am adus o analiză a Drăgănescu (mult completată față de cea anterioară), dar și o analiză pentru lucrările *Cărarea Împărăției* și *Cuvinte vii*.

Concluziile documentului sunt că **Arsenie Boca, în mod voit și disimulat, a prezentat sistematic, structurat și programatic antroposofia** atât la **Drăgănescu**, cât și în ***Cărarea Împărăției*** și ***Cuvinte vii***.

După această analiză, **Arsenie Boca va trebui condamnat pentru erezie, disimulare și înșelarea Bisericii**, și va trebui **oprit cultul și cinstirea acestuia**.

3. Canonizarea lui Arsenie Boca prin compromis instituțional. Ce s-a știut și ce a fost depășit în discuția din 2024

Sunt cel puțin trei puncte majore de credință, care au fost cunoscute ca problematice în procesul de canonizare:

1. **Sincretismul** lui Arsenie Boca, **„toate Bisericile sunt una”**. Această problemă a fost raportată de nenumărate ori. (Drăgănescu, catapeteasmă, Pogorârea Duhului Sfânt peste Ortodoxie, catolicism și protestantism.)
2. Legătura cu Rudolf-Steiner în icoana Învierii, în care **antropologia antroposofică** era evidentă, alcătuirea corp fizic, astral, eteric, Eu.
3. **Reîncarnarea**, dogma vizibilă, prezentă în primul pasaj din *Cărarea Împărăției* și repetată în lucrare.

Adică punctele de mai jos:

Pogorârea Duhului Sfânt

1. Biserică din lemn din nordul țării – Ortodoxie sau greco-catolicism

2. Biserica lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeș (1517) – Ortodoxie

3. Baroc german – protestantism

4. Catedrala Sf. Sofia din Constantinopol (527) – Ortodoxie

5. Catedrala Notre-Dame din Paris (sec. XII) – catolicism

6. Bazilica San Pietro din Roma (sec. XVI) – catolicism

7. Gotic englez – anglicanism

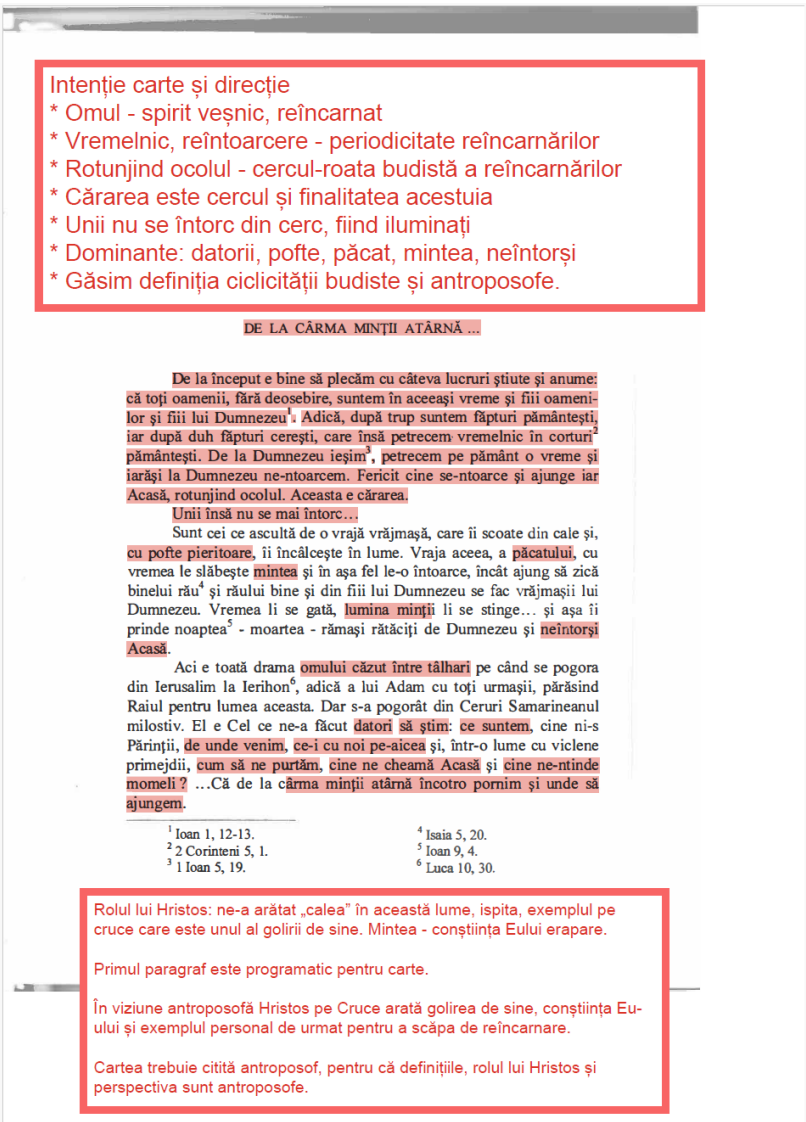
Temelie comună, piatră, impuls cosmic care ajunge la toate confesiunile creștine.

Erminia antroposofică: Cincizecimea antroposofică, Ap. Petru, simbol al conștiinței Eului și al iubirii cosmice. „Taina antroposofică" a Pogorârii Duhului Sfânt la Cincizecime, prin Apostolul Petru, este **Taina Cincizecimii antroposofice**, trezirea generală la o stare superioară de conștiență. Apostolul Petru, conștiința superioară a Eului, distribuie impulsul cosmic de la Hristos către toate confesiunile creștine – a se vedea anexa. Este evident că nu am înțeles dimensiunea antroposofică a discuției și de ce Ap. Petru apare atât de des în puncte-cheie ale discuției. Flăcările roșii sunt ale iubirii, razele sunt impulsuri cosmice, iar Apostolii se trezesc, conform Steiner, dintr-un somn, la o iubire mai mare. În stânga jos, lângă piatră, culorile roșiatice și galbene simbolizează etericul, lumea veșnică a lui Steiner – neantul lui Steiner. Suntem atât de depărtați de erminia corectă a picturii lui Boca (și asta prin lipsa unei informări suficiente pe subiectul antroposofie), încât întrebarea de pus este: cum de s-a făcut o canonizare în acest mod?

Această pictură cu Apostolul Petru (conștiința Eului), Cincizecimea (**trezirea antroposofică în conștiință**) și iubirea cosmică antroposofică și cu toate confesiunile creștine jos, este una dintre grozăviile antroposofice de la Drăgănescu – a se vedea anexa pentru explicațiile despre Cincizecimea antroposofică prin Ap. Petru, simbolul dobândirii conștiinței superioare a Eului.

Iar explicațiile pentru astfel de cadre religioase, vădit deviate de la Ortodoxie, sunt imediate în antroposofie, care oferă ample lămuriri pentru ce găsim în astfel de „picturi" sau, mai bine spus, grozăvii. Din nefericire, se pune ușor în evidență neparcurgerea bibliografiei din antroposofie, pe subiect, în lipsa explicațiilor coerente.

Mai jos se văd primele paragrafe din lucrarea *Cărarea Împărăției*, care conțin viziunea acestei lucrări, legată de reîncarnare.

Intenție carte și direcție
* Omul - spirit veșnic, reîncarnat
* Vremelnic, reîntoarcere - periodicitate reîncarnărilor
* Rotunjind ocolul - cercul-roata budistă a reîncarnărilor
* Cărarea este cercul și finalitatea acestuia
* Unii nu se întorc din cerc, fiind iluminați
* Dominante: datorii, pofte, păcat, mintea, neîntorși
* Găsim definiția ciclicității budiste și antroposofe.

DE LA CÂRMA MINȚII ATÂRNĂ ...

De la început e bine să plecăm cu câteva lucruri știute și anume: că toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeași vreme și fiii oamenilor și fiii lui Dumnezeu[1]. Adică, după trup suntem făpturi pământești, iar după duh făpturi cerești, care însă petrecem vremelnic în corturi[2] pământești. De la Dumnezeu ieșim[3], petrecem pe pământ o vreme și iarăși la Dumnezeu ne-ntoarcem. Fericit cine se-ntoarce și ajunge iar Acasă, rotunjind ocolul. Aceasta e cărarea.

Unii însă nu se mai întorc...

Sunt cei ce ascultă de o vrajă vrăjmașă, care îi scoate din cale și, cu pofte pieritoare, îi încâlcește în lume. Vraja aceea, a păcatului, cu vremea le slăbește mintea și în așa fel le-o întoarce, încât ajung să zică binelui rău[4] și răului bine și din fiii lui Dumnezeu se fac vrăjmașii lui Dumnezeu. Vremea li se gată, lumina minții li se stinge... și așa îi prinde noaptea[5] - moartea - rămași rătăciți de Dumnezeu și neîntorși Acasă.

Aci e toată drama omului căzut între tâlhari pe când se pogora din Ierusalim la Ierihon[6], adică a lui Adam cu toți urmașii, părăsind Raiul pentru lumea aceasta. Dar s-a pogorât din Ceruri Samarineanul milostiv. El e Cel ce ne-a făcut datori să știm: ce suntem, cine ni-s Părinții, de unde venim, ce-i cu noi pe-aicea și, într-o lume cu viclene primejdii, cum să ne purtăm, cine ne cheamă Acasă și cine ne-ntinde momeli? ...Că de la cârma minții atârnă încotro pornim și unde să ajungem.

[1] Ioan 1, 12-13.
[2] 2 Corinteni 5, 1.
[3] 1 Ioan 5, 19.
[4] Isaia 5, 20.
[5] Ioan 9, 4.
[6] Luca 10, 30.

Rolul lui Hristos: ne-a arătat „calea" în această lume, ispita, exemplul pe cruce care este unul al golirii de sine. Mintea - conștiința Eului erapare.

Primul paragraf este programatic pentru carte.

În viziune antroposofă Hristos pe Cruce arată golirea de sine, conștiința Eului și exemplul personal de urmat pentru a scăpa de reîncarnare.

Cartea trebuie citită antroposof, pentru că definițiile, rolul lui Hristos și perspectiva sunt antroposofe.

Discuția despre Boca se complică abrupt în momentul în care analiza Boca-Steiner progresează, dar cu Steiner în față. Iar această discuție progresează în trei direcții:

1. Drăgănescu este templu antroposofic, în care perspectiva și întreaga pictură este antroposofie, începând de cum intri pe ușă, nu cum s-a spus în istorie, că există (doar) câteva repere antroposofice.

2. *Cărarea Împărăției* este o Mică dogmatică antroposofică disimulată, cu intenție, structură, capitole și tematică antroposofică, fiind integral antroposofie disimulată.

3. Mișcarea de la Sâmbăta poate fi încadrată cu ușurință în programul steinerist de „reînnoire creștină", prin predică și „exemplu" – a se vedea anexa.

De la vârful icebergului, care se vedea istoric (iceberg care nu s-a văzut deplin, deoarece nu există analiza Boca-Steiner), până la vizibilitate pentru întreaga discuție, este o diferență uriașă care poate fi acoperită doar dacă analiza Boca-Steiner este făcută. Și cu cât înaintăm în această discuție, cu atât imaginea se complică într-un mod inimaginabil, pentru că îl găsim deplin în discuție pe Steiner. Și ajungem să nu mai vorbim despre A. Boca, ci doar despre Rudolf Steiner, adică învățăm pas cu pas antroposofie. Discuția despre „canonizarea" lui A. Boca se transformă, de fapt, într-o lecție extinsă despre materialul teologic al antroposofiei, problema reală a discuției fiind necunoașterea acesteia, efort de învățare pe care nu știu cine a avut disponibilitatea să îl facă, fiind vorba de zeci de mii de pagini de citit.

Și, neînțelegându-se că discuția este mai complexă, în 2024 s-a decis să se meargă mai departe, cunoscându-se aceste probleme, blocante în mod real pentru o canonizare. Din corabia Bisericii s-

au văzut aceste vârfuri de iceberg, neînțelegându-se însă că, dedesubt problema este cu mult mai mare, la o amplitudine de neimaginat. Și din cauza lipsei unui sonar potrivit, unui sonar adecvat pentru Steiner, nu s-a înțeles deplin ce este dedesubt. Iar surpriza vine când apele se retrag, iar acest iceberg poate fi văzut în deplinătate, întocmai cum se întâmplă astăzi cu apele Dunării, care seacă parțial. Pentru că surpriza discuției este că **Boca = Steiner, Boca este egal cu Steiner**.

Iar Steiner ascunde o sumedenie de surprize, care vor apărea pas cu pas și vor tulbura pe mulți, nemaifiind vorba de Boca, ci de Steiner, copiat integral în discuție. Iar Drăgănescu, *Cărarea Împărăției* și Sâmbăta sunt doar transcrieri din Steiner și disimulări, inițiative în actul liturgic, teologic, în pictură, dar preluate din Steiner. Iar șocul discuției va veni nu de la A. Boca, ci de la opera lui Steiner, preluată disimulat și expusă de A. Boca. Acesta a fost doar un simplu scrib, doar a transcris disimulat ce este la Steiner, fără modificări.

Dacă s-ar fi făcut mai devreme acest raport, acestea ar fi fost văzute. Însă, cum analizele pentru Boca s-au dus toate la Deva, de aceea nu îl avem încă și nici nu îl vom avea vreodată cât timp analizele pentru Boca vor fi făcute chiar de proarseniști.

Corpul discuției despre Boca-Steiner nu a fost descoperit încă, deși este acolo, în fundal, este întrezărit, dar există o dificultate de a se ajunge la el. Pentru că unde ajungem cu discuția este că avem în Biserică un credincios al altei religii, care se mișcă în Biserică împlinind sistematic un program de evanghelizare al religiei pe care a adoptat-o tainic și care scrie lucrări dogmatice disimulate, care pictează disimulat o biserică în noua sa credință, care duce o mișcare puternică de „reînnoire", întocmai cum noua sa credință învață, și care totuși nu este identificat deplin de Biserică.

Iar direcția discuției, Steiner, a fost semnalată de mult timp și este omniprezentă în fundalul discuției despre canonizarea lui Arsenie Boca. Părintele Lecca a spus „steinerist", părintele Stăniloae a spus „spiritism" (fondul antroposofiei), părintele Cleopa, la fel, a semnalat diferite probleme duhovnicești. Și totul se verifica dacă se punea mâna pe Steiner și se verificau sistematic scrierile, pictura și mișcarea de înnoire ale lui Boca, comparativ cu programul lui Steiner pentru comunitățile antroposofice.

Boca doar a preluat de la Steiner programul acestuia pentru comunitățile antroposofice și l-a aplicat în Biserica Ortodoxă, disimulat, începând un program de evanghelizare disimulată. Și aceasta este dimensiunea plenară a discuției, rămasă în fundal, care trebuie descoperită. Iar acest document arată cum Drăgănescu este integral antroposofie, *Cărarea Împărăției* este dogmatică antroposofică, iar lucrarea lui Boca a avut în fundal un suport disimulat de antroposofie.

De ce nu avem încă acest raport? Pentru că toate analizele pentru Boca s-au dat la Deva. În 2016, memoriul doamnei Andreea Neacșu a ajuns la Deva, la profesorul Vasile Vlad, profesor de morală, care tot ce a făcut a fost să demonteze afirmațiile legate de Boca și de Steiner, folosind o logică de tipul „Boca e ortodox pentru că se vede la Sfinții Părinți", nu „Boca nu e steinerist pentru că, verificând întreaga operă a lui Steiner, nu l-a găsit acolo". Adică Boca a fost scos în afara discuției despre Steiner, fiind comparat „cu Sfinții Părinți", dar nu cu Steiner. Steiner a fost ținut departe de discuție în tot acest timp, când el este cheia înțelegerii discuției Boca, tocmai pentru a nu da idei, pentru a nu agăța discuția de Steiner, ca nu cumva cineva să ajungă la ce este la capătul acestei analize. Iar, ca metodă, profesorul Vasile Vlad a hotărât că Boca nu e steinerist, comparându-l cu Sfinții Părinți, și nu cu Steiner.

2026. Nu avem raportul Boca-Steiner făcut, iar aceste mici vârfuri de iceberg încă sunt acolo și indică asupra kilometrilor existenți în corpul și esența discuției. Steiner e tot acolo și nu va pleca. Ignorarea discuției nu poate ascunde realitatea că Steiner este în fundal. Și orice discuție despre Boca-Steiner ajunge să fie controlată de Deva și, deși pleacă de la Steiner, ajunge în cu totul alte părți, în discuții generale, despre vreme sau despre altele.

A. Boca nu are legătură cu lucrarea Bisericii Ortodoxe, după cum se va vedea în lucrare, mai ales la Drăgănescu, ci are legătură cu lucrarea lui Steiner. Și cât timp analizele despre Boca vor fi făcute la Deva, Steiner nu va apărea în discuție, chiar dacă se va discuta despre Steiner. Iar astfel de discuții ar trebui mutate la București, de exemplu la Misiologie, unde profesorul Radu Mureșanu (misiologie) are deja doctoranzi pe subiectul Rudolf Steiner (cu teze de doctorat de tipul „Rudolf Steiner și Noua Revelație").

Iar povestea Boca-Steiner este doar povestea unui iceberg care trebuie descoperit. Și ce se va descoperi la capătul tunelului este **Steiner întreg**, **întreaga viziune religioasă a lui Steiner**.

Ce se dă la Deva legat de Boca-Steiner va sfârși în aceeași groapă și în discuții despre condițiile meteorologice. Pe scurt, toate analizele pentru Boca-Steiner, făcute până acum chiar de proarseniști, sunt **invalide pe metodă**, dar și **pe imparțialitate**. Și ar trebui refăcute, având o canonizare care a evitat analizarea corpului discuției.

Ca să se poată face canonizarea, schema a fost destul de simplă, s-a ținut departe discuția de Steiner și de părinții Bisericii și s-a tras de timp până s-au împlinit lucrurile, pentru ca acum să se mizeze pe inerție și cimentare, pe pudoarea instituțională în corectarea

greșelilor într-o instituție „infailibilă”[6]. Iar Sinodul și patriarhul par a fi spectatorii puși să joace roluri pe care nu le-au înțeles într-o piesă de teatru regizată, neînțelegând deplin culisele și regia — nu par să fi înțeles culisele discuției. Politica abilă paralelă, dusă pentru această „canonizare”, pare să depășească pe mulți care încă nu se orientează în discuție.

Este greu de acceptat situația în care au trecut 30 de ani de când se discută despre Boca și tot nu avem o analiză Boca-Steiner — lucru posibil cu siguranță datorită unei politici abile paralele, duse pentru a evita împlinirea acestui lucru. Steiner, părinții și toți ceilalți care au văzut **adevărul situației**, adică, pe scurt, întreaga Biserică atentă la subiect, întreg adevărul cu care A. Boca este incompatibil, au fost trecuți pe o linie paralelă, pentru a nu apărea în discuție. Boca este incompatibil cu întreaga Biserică de fapt, dar acest lucru nu pare să se fi observat – însă ce se observă sunt „minunile” aparente ale acestuia, folosite pe post de orice în discuția despre Boca, și pe post de credință, și pe post de mărturie de la părinți, și

[6] Iar aici ar trebui să ne amintim că, timp de un mileniu întreg, în **Șapte Sinoade Ecumenice**, Biserica a corectat continuu toate problemele sale majore, într-un exercițiu continuu de recuperare chiar a acestui tip de erori de credință, venite pe diferite canale, dovedind nu doar pocăință, ci mai ales ***Responsabilitate Instituțională Sistemică*** în fața problemelor majore – corectarea erorilor majore. Biserica își confruntă cu mare putere toate problemele majore, nu le dosește pe motiv de pudoare instituțională sau inerție. Dacă era așa, am fi fost astăzi arieni, pentru că a existat un moment în istoria Bisericii când întreg Constantinopolul era arian, în afară de o singură Biserică – generalizarea unei erezii sau a unei probleme, pseudo-cimentarea acesteia ca practică, nu este dogmă, nu este logică eclesiologică și dogmatică, ci este înmulțirea și dublarea păcatului făcut prin asumarea unei probleme. Problemele se corectează, nu se înmulțesc, nu se perpetuează. Hristos cere „pocăință”, adică asumare și corectare. Creștinismul este pocăință, nu perseverență în păcat. Dacă ai greșit o dată și înțelegi asta, mai greșești și a doua oară, când nu corectezi – pentru că de aceea suntem condamnați pentru *nepocăință-necorectare*, când înțelegem și nu facem, pentru înmulțirea în cunoștință de cauză a păcatului, mai ales în astfel de probleme de credință.

pentru orice. Boca supraviețuiește în orice discuție prin „minuni" și retorică – se alungă orice discuție despre adevăr prin „minuni", dar care nu sunt chiar minuni, ci paranormal venit dintr-o experiență spiritist-ocultistă[7], la care Boca era conectat, transmisă prin acesta Bisericii astăzi.

Și discuția despre Boca-Steiner pare să evolueze pe același calapod: „vârfurile care se văd sunt doar iluzii, nu există, imaginație – și, prin deducție logică (dar nu prin verificare la fața locului-Steiner), nu există nici corpul icebergului". Însă când se probează la fața locului cu un sonar diferite puncte teologice de la Boca, în opera lui Steiner, sonarul depășește scala și gradația pentru care a fost construit, indicând niște formațiuni cum nu am mai văzut vreodată, de o amplitudine greu de bănuit și conturând pe ansamblu un munte uriaș ascuns în spatele discuției – formațiunea Steiner. Și tot probând cu un astfel de sonar ce găsim la Boca în opera lui Steiner, găsim că întreaga **„formațiune geologică-religioasă Steiner ascunsă"** este copiată în **icebergul teologic Boca**. Apare întrebarea ce se va întâmpla când cineva va goli cu totul apa care înconjoară discuția și formațiunea?

Cam așa consider că ar trebui să arate discuția Boca-Steiner. Și ce face acest document este să exploreze pe larg, folosind un sonar care să ajungă unde trebuie, adică în lucrările lui Steiner, și nu în lucrările Sfinților Părinți, adică direct în formațiunea geologică-religioasă discutată, și nu în aer, în ceva ce nu are legătură cu subiectul. Și documentul arată pe larg cum Biserica Drăgănescu cuprinde întreaga dogmatică antroposofică între stâlpii acesteia, *Cărarea*

[7] De aceea subcapitolul despre *Spiritism* este cel mai voluminos din *Cărarea Împărăției*, plasat în capitolul al 2-lea, în discuția despre karma-reîncarnare, pentru că A. Boca transmite disimulat riscurile, dar și realitatea acestei experiențe tuturor ucenicilor care vor primi de la el, mai târziu, cheia antroposofică de înțelegere a acestei lucrări „tainice, pentru inițiați".

Împărăției este *Mică dogmatică antroposofică* disimulată, iar mișcarea de la Sâmbăta este un *program de reînnoire* care pare să aibă coordonate precum cele ale lui Steiner. Adică, pe scurt, A. Boca a lucrat un program de evanghelizare antroposofică a Bisericii, din interior.

Iar această analiză Boca-Steiner a fost făcută în 6-9 luni de zile, de la zero. Întrebarea este cum de atâția coordonatori de doctorat proarseniști, care sunt din zona Deva, zonă cu o prezență antroposofică puternică, nu au avut indicații cu privire la direcția de cercetare, cu privire la bibliografie, și nu au pus mâna pe bibliografia necesară discuției. S-a spus Steiner, s-a căutat în alte părți.

Și cât timp sonarul în discuție va fi ținut direcționat în partea greșită, este evident că va da rezultate după direcția în care este ținut. De aceea primul lucru pe care l-am făcut în discuție a fost să aduc o expunere largă a lui Steiner, pentru ca viitoarele discuții Boca-Steiner să țină sonarul direcționat corect, și nu după dorința părților din discuție. Adică să nu mai vorbim pe viitor despre Steiner, dar fără Steiner de față. Despre Steiner trebuie să vorbim cu Steiner de față și cu cărțile lui Steiner în față, nu cum propune partea proarsenistă.

Aceasta este problema acestei canonizări, că a rămas deschis corpul discuției. Și lucrarea dorește să discute despre Boca, dar cu Steiner de față. Undeva trebuie să existe un răspuns simplu pentru Boca – și acesta este la Steiner. Însă aici există două probleme: prima, **volumul imens de informație de la Rudolf Steiner**, și a doua, **disimularea din discuție**. Dar sunt probleme care vor fi depășite pas cu pas de Biserică, odată ce sunt semnalate.

Dacă în Ardeal este nevoie de o revitalizare a vieții religioase creștine, atunci revitalizarea trebuie construită pe modele reale, precum Părintele Cleopa, nu pe introducerea și accentuarea unor modele greșite.

3. O expunere a antroposofiei

Capitolul conține o expunere pe scurt a antroposofiei și linkuri către documente utile, suport pentru această prezentare.

Ca parte din această expunere a antroposofiei, am lucrat cu AI și am creat o serie de documente ajutătoare în discuție. Deoarece antroposofia este vastă, cred că această abordare (AI-ChatGPT și Gemini) a fost una facilă, la îndemână pentru a produce materialul-bibliografia suport de analiză a antroposofiei. Nu toate documentele generate cu AI sunt marcate, însă pot fi recunoscute ușor secțiunile preluate, lucru semnalat aici.

Toate documentele produse cu AI au citate și referințe largi incluse, verificabile imediat în bibliotecile online, pentru a se confirma pe loc propunerile aduse, pentru a nu se mai amâna o înțelegere a discuției și asumare a tezei antroposofiei lui A. Boca.

Între documentele produse se găsesc o expunere a antroposofiei, un cuprins tematic cu temele generale, dar și teme suplimentare (deoarece antroposofia este vastă, este necesar un astfel de document distinct), o prezentare pe scurt a temelor, diferite documente de analiză legate de personajele principale și de evenimentele esențiale din antroposofie.

Important: complexitatea discuției despre antroposofia din *Cărarea Împărăției* și din *Cuvinte vii* nu stă în parcurgerea acestor lucrări ale lui A. Boca, ci în parcurgerea acestui preambul antroposofic, care să faciliteze urmărirea ușoară a noțiunilor, ideilor și reperelor antroposofice din aceste lucrări. De aceea îi rog pe toți cei care doresc să intre în această discuție să parcurgă sau să înțeleagă cuprinsul materialelor disponibile, pentru a se putea orienta apoi în analiză.

1. Biblioteci online de antroposofie

Următoarele linkuri sunt pentru câteva biblioteci online cu lucrări ale lui Rudolf Steiner sau din sfera antroposofiei. La aceste linkuri găsiți toate lucrările lui Rudolf Steiner și puteți căuta pe bază de termeni sau expresii (de exemplu, Assisi, Ulfila).

Link:

1. The Rudolf Steiner Archive, https://rsarchive.org/ - engleză.
2. Biblioteca Antroposofică, Știința spirituală prezentată de Rudolf Steiner, https://www.spiritualrs.net/ - română
3. https://steiner.wiki/Hauptseite - diferite resurse pentru lucrările lui R. Steiner.

2. Documente de analiză despre antroposofie

Următoarele documente de analiză a antroposofiei sunt publicate pe site-ul unitateaortodoxa.ro, având ca scop facilitarea accesului la această discuție, care este una foarte largă:

1. Antroposofie-Document-1-O_expunere_a_credintei_antroposofe_Editie_de_studiu_GA-90-pg.pdf
2. Antroposofie-Document-2-INDEX-Cuprins_general_teme_Rudolf_Steiner-NIVEL-1-34-pg-24-parti-117.pdf
3. Antroposofie-Document-3-INDEX-Temele_generale_ale_operei_lui_Rudolf_Steiner_expunere_sintetica_GA-NIVEL-1-486-pg.pdf
4. Antroposofie-Document-4-INDEX-Teme_suplimentare_antroposofie_trimiteri_GA_format_identic_Editia-2-NIVEL-1-57-pg.pdf
5. Antroposofie-Document-5-Ghid_general_teme_Rudolf_Steiner_descrieri_GA-NIVEL-2-56-pg-861-subteme.pdf
6. Antroposofie-Document-6-Ghid_general_teme_Rudolf_Steiner_subpuncte_explicate_GA-NIVEL-3-154-pg-24-parti-117-cap-861-sub.pdf
7. Antroposofie-Document-7-Ghid_enciclopedic_teme_Rudolf_Steiner_descrieri_detaliate_GA-NIVEL-4-CUPRINS-444-pagini-24-parti-117-cap.pdf
8. Antroposofie-Document-8-Personajele_antroposofiei_dictionar_descriptiv_GA.pdf
9. Antroposofie-Document-9-Inventar_iconografic_antroposofic_crestin.pdf
10. Antroposofie-Document-10-Lista_personajelor_aparitii_si_relevanta_antroposofica_2026-07-17.pdf

11. Antroposofie-Document-11-Personaje_cu_relevanta_antroposofica_sinteze_Steiner_2026-07-17.pdf
12. Antroposofie-Document-12-Arsenie_Boca_linie_tematica_in_raport_cu_Rudolf_Steiner_2026-07-17.pdf
13. Antroposofie-Document-13-Rudolf_Steiner_20_evenimente_hristologice_pe_scurt_2026-07-18.pdf
14. Antroposofie-Document-14-Rudolf_Steiner_20_evenimente_hristologice_studiu_lung_2026-07-18.pdf
15. Antroposofie-Document-15-Rudolf_Steiner_28_lucrari_rezumate_integral_2026-07-17.pdf
16. Antroposofie-Document-16-Rudolf_Steiner_30_personaje_studiu_monografic_2026-07-17.pdf
17. Antroposofie-Document-17-Sfanta_Liturghie_la_Rudolf_Steiner_cu_referinte_2026-07-21_17-16.pdf
18. Antroposofie-Document-18-Cararea_Imparatiei_text_concepte_si_corespondente_Steiner_COMPLET_2026-07-16_16-24.pdf
19. Antroposofie-Document-19-Ghid_enciclopedic_teme_Rudolf_Steiner_descrieri_detaliate_GA-NIVEL-4-353-pagini-24-parti-117-cap.pdf
20. Antroposofie-Document-20-Index_aparitii_nume_termeni_Cararea_Imparatiei_2026-07-17_00-18.xlsx
21. Antroposofie-Document-21-Index_aparitii_nume_termeni_Cuvinte_vii_2026-07-16_23-57.xlsx
22. Antroposofie-Document-22-Rezumat_Taine_Cuvinte_vii_si_Cararea_Imparatiei_2026-07-17_01-10.xlsx
23. Antroposofie-Document-23-Listing_contextual_termeni_crestini_comparativi_2026-07-17_07-20.xlsx.

Documentele pot fi descărcate de la adresa: https://www.unitateaortodoxa.ro/o-expunere-sistematica-a-antroposofiei-post/. Studii și documente adiționale, pe diferite alte

puncte sau teme de interes, pot fi create ușor, folosind un cont ChatGPT (plătit). Ce nu este în aceste documente trebuie căutat direct în Steiner.

3. Cum trebuie citite documentele de analiză pentru antroposofie

Ordinea și conținutul documentelor sunt următoarele:

1. Documentul 1 – **Expunerea credinței** antroposofice, pentru a înțelege subiectul în mare.
2. Documentele 2, 3, 4 – **Cuprinsul tematic**, pentru a înțelege tematica antroposofiei. Dacă este nevoie, explicațiile de la teme.
3. Documentele 5, 6, 7 – **Detalii tematice**.
4. Documentele 8, 9 – **Personajele antroposofice** și un **ghid iconografic**.
5. Documentele 10, 11 – Lista de personaje principale la A. Boca și la Rudolf Steiner.
6. Documentul 12 – **Linia tematică antroposofică** de la A. Boca.
7. Documentele 13, 14, 15, 16 – **Evenimente** principale, **lucrări** și **personaje** la Rudolf Steiner.
8. Documentul 17 – **Sfânta Liturghie** în viziunea lui Rudolf Steiner.
9. Documentul 18 – Document care parcurge *Cărarea Împărăției* și arată potențiale concepte de la Steiner.
10. Documentul 19 – Tematica antroposofică pe larg.
11. Documentele 20-23 – Spreadsheeturi cu **statistici de utilizare a termenilor** în lucrările lui A. Boca, unde se vede terminologie dominant antroposofică, *minte*, *conștiință*, *voință*, în defavoarea terminologiei ortodoxe.

4. Prezentarea antroposofiei – rezumat

„Antroposofia formează un sistem coerent în jurul Eului, reîncarnării, karmei, iubirii și Misteriului de pe Golgota. Meritul intern al sistemului este încercarea de a uni dezvoltarea morală, libertatea și o hristologie cosmică; punctul său vulnerabil este transformarea unor rezultate declarate ale percepției suprasensibile în istorie a lumii și a persoanelor. În raport cu creștinismul ortodox sau niceean, diferențele decisive privesc unicitatea vieții pământești, învierea trupului, harul și judecata, identitatea dintre Iisus și Hristos, precum și statutul revelației. De aceea, termenii comuni — Hristos, Înviere, Duh, Sophia, inițiere, mântuire — trebuie comparați prin conținut, nu doar prin nume. Disciplina morală poate fi apreciată ca avertisment împotriva fanteziei; ea nu confirmă însă automat cosmologia, seriile de reîncarnări ori interpretările biblice propuse de Steiner."

„Antroposofia este un sistem spiritual modern întemeiat de Rudolf Steiner, format la intersecția dintre idealismul german, studiile goetheene, teosofie, esoterism creștin și preocuparea pentru libertatea individuală. Ea afirmă existența unei lumi spirituale obiective și posibilitatea ca omul să o cunoască prin dezvoltarea unor facultăți superioare: imaginație, inspirație și intuiție. Omul este descris ca ființă alcătuită din corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu, cu posibilitatea transformării acestora în componente spirituale superioare. Viața individuală este integrată într-o succesiune de încarnări guvernate de karma, iar istoria omenirii este plasată într-o amplă evoluție cosmică: Saturnul Vechi, Soarele Vechi, Luna Veche, Pământul și viitoarele stări Jupiter, Venus și Vulcan.

În centrul sistemului se află „Misteriul de pe Golgota". Steiner interpretează Hristos ca Ființă solară cosmică ce a locuit timp

de trei ani în Iisus din Nazaret și a introdus în evoluția Pământului o forță nouă. Hristologia sa include doctrina celor doi copii Iisus, încarnarea anterioară a lui Zarathustra în copilul solomonic, trecerea Eului lui Zarathustra în copilul natanic, Botezul din Iordan și viitoarea percepere a lui Hristos în lumea eterică. Lucifer și Ahriman reprezintă două tendințe opuse - spiritualizare prematură și materializare rigidă -, iar Hristos este principiul echilibrului. Personajele istorice și religioase sunt integrate în această istorie spirituală prin reîncarnare, inspirație, transmiterea unor „învelișuri" spirituale sau misiuni de epocă. Francisc de Assisi este prezentat când ca fost discipol al lui Buddha, când ca purtător al unei copii a corpului astral al lui Iisus. Melchisedec este identificat cu marele inițiat solar care îl pregătește pe Avraam pentru misterul Soarelui. Ulfila reprezintă o formă ariană și cosmologică timpurie a creștinismului germanic. Ignatiu de Loyola este asociat cu o puternică școală a voinței, pe care Steiner o admiră ca eficacitate, dar o critică pentru unilateralitate și întărire ahrimanică. Sundar Singh este receptat ulterior de autori antroposofi ca martor modern al unei experiențe a lui Hristos, dar nu poate fi tratat drept personaj steinerian direct fără rezerve.

Lucrarea oferă o hartă a ideilor, nu doar definiții izolate. „Eul", microcosmosul și macrocosmosul, ierarhiile, evoluția conștiinței, creștinismul esoteric și personajele-cheie sunt prezentate ca părți ale aceleiași construcții. Ultimele capitole sintetizează sistemul în treizeci de teze și propun un traseu de lectură a operelor primare.

Cuvinte-cheie: Rudolf Steiner; antroposofie; Eu; microcosmos; macrocosmos; karma; reîncarnare;

Hristos; Francisc de Assisi; Ulfila; Sundar Singh; Ignatiu de Loyola; Melchisedec; Lucifer; Ahriman; Michael."

(ChatGPT)

5. Prezentarea antroposofiei – pe scurt

Pentru că sunt foarte multe puncte de discutat, am adăugat acest scurt cuprins al temei pentru o orientare rapidă în ce se găsește în capitol și în antroposofie.

Cuprins

Secțiune / temă

I. Axa hristologică și formarea conștiinței

1. Centralitatea Misteriului de pe Golgota

II. Omul, karma și disciplina dezvoltării

2. Reîncarnare, karma, libertate și suferință

3. Evoluția personală, moartea, Potopul și Antihristul

4. Pregătirea morală înaintea percepției spirituale

5. Constituția fizică, eterică, astrală și Eul

III. Personaje biblice și istorice în lectura antroposofică

6. Saul/Pavel și experiența de la Damasc

7. Francisc, Ignatiu, Sundar S., Ulfila, Maria și Moise

8. Noe, Avraam, Iov și Melchisedec

9. Ioan Botezătorul și Ilie; încă o dată Saul și Pavel

10. Importanța Mariei Magdalena

11. Importanța lui Iuda

IV. Evenimente și polarități cosmice

12. Golgota, Învierea, Hristosul eteric și Schimbarea la Față

Secțiune / temă

13. Hristos între principiile luciferic și ahrimanic

14. Hristos ca Spirit al Pământului, centru al evoluției cosmice

15. Iubirea ca forță de transformare

Concluzie critică

Repere primare și orientare bibliografică

5.1 I. Axa hristologică și formarea conștiinței

1. Centralitatea Misteriului de pe Golgota

În antroposofia matură, Misteriul de pe Golgota este punctul de cotitură al evoluției Pământului și a omenirii. Hristos nu este doar un învățător moral, ci o ființă cosmică unică, unită prin moartea de pe Golgota cu sfera spirituală a Pământului. Evenimentul face posibilă întărirea Eului omenesc fără izolarea sa definitivă în egoism. De aceea, este mai exact să spunem că Golgota întemeiază și salvează posibilitatea conștiinței de sine umane decât că Iisus Hristos «atinge» atunci conștiința de sine. În schema lui Steiner, entitatea Hristos ia locul Eului în învelișurile pregătite ale lui Iisus din Nazaret; nu este vorba despre maturizarea psihologică a unui om obișnuit. Ca model pentru toți, Hristos reprezintă Eul care se dăruiește liber și transformă autocentrarea în iubire. Noțiunea de «golire de sine» poate servi drept analogie creștină a sacrificiului, dar nu este formula tehnică prin care Steiner explică Golgota. Repere: GA 97, 2 decembrie 1906; GA 139, 16 septembrie 1912; GA 152, 2 mai 1913.

5.2 II. Omul, karma și disciplina dezvoltării

2. Reîncarnare, karma, libertate și suferință

Reîncarnarea și karma formează axa antropologiei steineriene. Eul traversează vieți pământești succesive și perioade între moarte și o nouă naștere; gândurile, sentimentele, voința, faptele și relațiile produc consecințe care modelează întâlnirile și condițiile viitoare. Educația personală înseamnă transformarea conștientă a acestui material al destinului. Karma nu ar trebui descrisă ca fatalism și nici ca simplă «plată a păcatelor»: cauza și efectul moral creează împrejurări, însă răspunsul liber poate schimba sensul lor. Suferința poate deveni prilej de maturizare, dar nu poate fi dedusă automat dintr-o vină anterioară și nu justifică judecarea victimei. În creștinismul antroposofic, impulsul hristic nu șterge mecanic consecințele, ci deschide o relație mai liberă și mai personală cu ele. Din punct de vedere pastoral, această schemă cere prudență: boala, sărăcia, abuzul și catastrofa nu trebuie transformate în verdicte despre o biografie invizibilă. Repere: GA 9; GA 13; GA 135; GA 131.

3. Evoluția personală, moartea, Potopul și Antihristul

Viața este concepută ca etapă de formare a Eului; necazul și moartea nu încheie evoluția, ci sunt integrate într-un ritm de încarnare, retrospectivă post-mortem, purificare și pregătire a unei noi vieți. «Organele spirituale» — florile de lotus sau chakrele — sunt, la Steiner, structuri suprasensibile ale organizării astrale și eterice, dezvoltate prin exercițiu; ele nu sunt organe anatomice confirmate empiric. Potopul biblic este interpretat ca memorie a catastrofei care a încheiat epoca Atlantidei, iar Noe apare în unele conferințe în raport cu figura lui Manu, conducătorul unui grup supraviețuitor. În privința «Antihristului», vocabularul trebuie diferențiat: Ahriman este puterea rigidizării materialiste și are, în conferințele târzii, tema

unei încarnări viitoare; Sorat, asociat cu 666 în comentariile la Apocalipsă, reprezintă opoziția radicală față de impulsul hristic. Cele două figuri nu sunt identice și nici nu trebuie lipite fără discernământ de personaje contemporane. Repere: GA 9–10; GA 13; GA 94, 6 iulie 1906; GA 104/104a; GA 191.

4. Pregătirea morală înaintea percepției spirituale

Steiner subordonează exercițiul perceptiv unei discipline morale. Gândirea trebuie făcută clară și stabilă, voința exersată prin acțiuni asumate, iar sentimentele eliberate de oscilația necontrolată dintre exaltare și aversiune. Exercițiile auxiliare urmăresc controlul gândirii, inițiativa voinței, echilibrul afectiv, pozitivitatea, deschiderea și armonizarea acestor capacități. Motivația este una de siguranță spirituală: dacă legăturile obișnuite dintre gândire, simțire și voință se slăbesc înainte ca Eul să le poată conduce, aspirantul riscă fantezia, sugestia sau dezechilibrul. Prin urmare, percepția spirituală nu este, în propriile criterii ale antroposofiei, o scurtătură spre autoritate. Pregătirea morală este condiție necesară, nu dovadă că o viziune este adevărată; luciditatea, verificarea și modestia epistemică rămân indispensabile. Repere: GA 10, îndeosebi capitolele despre condițiile discipolatului, organele lotusului și Păzitorul Pragului; GA 13, cap. V.

5. Constituția fizică, eterică, astrală și Eul

Modelul de bază este cvadruplu. Termenii descriu, în interiorul sistemului, niveluri de organizare și conștiință, nu patru obiecte materiale separabile. Eul este nucleul individualității: el spune «eu» despre sine, leagă biografia de o identitate continuă și poate transforma treptat dorințele, obiceiurile și chiar suporturile mai

profunde ale vieții. Conștiința de sine nu este celebrată ca egoism, ci ca premisă a libertății și a iubirii conștiente. Accentul antroposofiei cade tocmai pe trecerea de la conducerea instinctivă ori colectivă la un Eu capabil să se autodetermine moral. Repere: GA 9; GA 13.

Componentă	Funcție în antropologia steineriană
Corp fizic	Forma mineral-materială, accesibilă simțurilor.
Corp eteric	Principiul vieții, creșterii, regenerării și memoriei organice.
Corp astral	Purtătorul senzației, dorinței, plăcerii, durerii și reprezentării.
Eu	Centrul individual care integrează biografia și transformă celelalte componente.

5.3 III. Personaje biblice și istorice în lectura antroposofică

6. Saul/Pavel și experiența de la Damasc

Pavel este o prezență recurentă în hristologia lui Steiner, deoarece ar fi recunoscut prin experiență spirituală că Cel răstignit trăiește și este unit cu sfera Pământului. Damasc devine prototipul unei percepții a lui Hristos în eteric pe care Steiner o proiectează, într-o formă nouă, asupra viitorului omenirii. Biografic, trecerea de la zelul persecutorului la apostolat exemplifică transformarea gândirii, sentimentului și voinței printr-o întâlnire care răstoarnă centrul vieții. Este necesară însă o corecție: Saul și Pavel sunt două nume ale aceleiași persoane istorice și ale aceleiași vieți, nu două reîncarnări. Nici «Pavel din Damasc» nu este o persoană separată; expresia

desemnează experiența lui Saul pe drumul Damascului. Asocierile antroposofice principale sunt Învierea, percepția eterică, adevărul suprasensibil al lui Hristos și transformarea personală. Repere: GA 116, 8 februarie 1910; GA 118, 25 ianuarie 1910; GA 131, 11 octombrie 1911.

7. Ap. Petru, sau experiența superioară a conștiinței, experiența „Eului superior". Cincizecimea prin Ap. Petru, împărtășire tuturor a impulsului cosmic și a experienței conștiinței Eului superior

În interpretarea antroposofică a lui Rudolf Steiner, **Apostolul Petru este important mai ales ca exemplu al trecerii omului de la conștiința obișnuită spre o formă superioară de conștiință și spre experiența „Eului superior"**. Momentul central este mărturisirea de la Cezareea lui Filip: „Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu". Steiner nu interpretează această afirmație numai ca pe o mărturisire intelectuală de credință. În **GA 123**, el susține că prin Petru vorbește pentru o clipă ceva situat mai adânc decât conștiința sa obișnuită: un **„Eu superior" tainic**, asociat de Steiner cu „Tatăl din ceruri". Petru ar exprima astfel o cunoaștere pe care personalitatea sa cotidiană încă nu o putea produce în mod conștient. (Rudolf Steiner Archive)

Această idee este formulată și mai explicit în **GA 139**, unde Steiner afirmă că Petru este, pentru un timp, **„ridicat" la experiența Eului său superior**, de unde poate recunoaște natura lui Hristos; ulterior însă el coboară din această stare. Astfel se explică, în lectura steineriană, contrastul dintre iluminarea momentană a lui Petru și neînțelegerea sau slăbiciunea pe care acesta o manifestă ulterior. „Piatra" pe care se întemeiază comunitatea lui Hristos devine, în această interpretare, și imaginea unei **forțe spirituale profunde existente în**

om, care urmează să devină tot mai conștientă în evoluția umanității. (Rudolf Steiner Archive)

Un al doilea moment decisiv este **Cincizecimea**. În **GA 148**, Steiner descrie conștiința lui Petru ca fiind transformată: ceea ce fusese trăit înainte într-o stare asemănătoare visului sau fără înțelegere deplină devine, după pătrunderea apostolilor de ceea ce Steiner numește **„iubire cosmică"**, o cunoaștere spirituală retrospectivă a Misteriului de pe Golgota. Petru devine astfel, pentru Steiner, una dintre figurile prin care poate fi ilustrată **transformarea conștiinței omenești sub acțiunea Impulsului lui Hristos**. (Rudolf Steiner Archive)

Repere GA: GA 123 — *Evanghelia după Matei*, conferințele 11–12, septembrie 1910, **GA 139** — *Evanghelia după Marcu*, conferința 7, 21 septembrie 1912, **GA 148** — *Evanghelia a Cincea*, conferința 2, 2 octombrie 1913, **GA 94** — *Cosmogonie*, conferința 3, 5 martie 1906, **GA 93** — Petru ca „piatră" și forțele planului fizic.

8. Francisc, Ignatiu, Sundar Singh, Ulfila, Maria–Sophia şi Moise

Francisc de Assisi este figura iubirii active, a sărăciei și a intimității cu natura. Steiner îi atribuie, ca afirmații oculte, o încarnare anterioară ca discipol al lui Buddha și primirea unei «copii» a corpului astral al lui Iisus; aceste teze nu sunt date istorice (GA 109; GA 137; GA 155). Ignatiu de Loyola exemplifică o școală puternică, dar unilaterală, a voinței. Steiner distinge impulsul personal al lui Ignatiu de rigidizarea ahrimanică ulterioară a iezuitismului și afirmă, în conferințe karmice, reîncarnarea lui ca Swedenborg (GA 240, 24 august 1924; GA 346, 9 septembrie 1924). Ulfila/Wulfila, traducătorul got al Bibliei, este legat de creștinismul arian, de limba încă vie

imaginativ și de dezvoltarea individualității; lectura este evolutivă, nu o validare a arianismului niceean (GA 185; GA 204; GA 325).

Sadhu Sundar Singh poate fi comparat, în receptarea antroposofică ulterioară, cu modelul damaschin al întâlnirii vizionare cu Hristos; nu a fost identificat însă un reper direct și sigur în opera lui Steiner, astfel încât nu trebuie prezentat drept personaj doctrinar steinerian. În GA 103, «Fecioara Sophia» desemnează corpul astral purificat și organul unei cunoașteri superioare; Maica lui Iisus este pusă în raport de manifestare sau corespondență cu această realitate, nu redusă fără rest la un simbol abstract. În sfârșit, coarnele lui Moise din tradiția iconografică sunt citite de Steiner ca semn al lotusului cu două petale de la frunte, un organ astral încă incipient în omenire și comparat cu viitoare «antene» sau «aripi». Nu rezultă că Moise ar fi avut coarne fizice ori că el, personal, ar fi fost spiritual nedezvoltat. Repere: GA 103, 31 mai 1908; GA 94, 6 iunie 1906; GA 95, 25 august 1906.

9. Noe, Avraam, Iov și Melchisedec

Noe aparține reinterpretării Potopului ca sfârșit al Atlantidei; în GA 94, Steiner îl apropie de Manu, conducătorul care păstrează un nucleu omenesc pentru epoca postatlanteană. Avraam marchează formarea unei conștiințe mai interioare, legate de ereditatea și misiunea poporului ebraic. Melchisedec este identificat cu marele inițiat al Misteriului solar, care i se face inteligibil lui Avraam folosind corpul eteric păstrat al lui Sem și îi transmite înțelepciunea solară; aceasta este una dintre afirmațiile suprasensibile cele mai specifice ale ciclului despre Evanghelia după Matei. Iov are o funcție mai discretă: drama lui face vizibilă problema suferinței, a vinovăției și a transformării conștiinței religioase ebraice. Nu ocupă în sistem același rang cosmologic ca Melchisedec și nu trebuie inclus într-o

genealogie de reîncarnări fără text precis. Repere: GA 94, 6 iulie 1906; GA 103, 27 mai 1908; GA 114, conferința VI; GA 123, 4 septembrie 1910.

10. Ioan Botezătorul și Ilie; încă o dată Saul și Pavel

Steiner acceptă legătura evanghelică dintre Ilie și Ioan Botezătorul ca reîncarnare: aceeași individualitate ar purta două misiuni istorice distincte. Ilie este interpretat ca expresie a sufletului spiritual al poporului ebraic și ca profet al Dumnezeului unic; Ioan este Înaintemergătorul care pregătește întâlnirea cu Hristos. În GA 139, după moartea lui Ioan, forța sa ar continua să lucreze asupra comunității celor Doisprezece. Identitatea individualității nu anulează diferența de epocă, personalitate și misiune. Prin contrast, Saul/Pavel nu ilustrează reîncarnarea, ci convertirea în interiorul aceleiași biografii. Perechea Ilie–Ioan arată continuitatea dintre vieți; perechea Saul–Pavel arată libertatea unei schimbări radicale într-o singură viață. Repere: GA 114; GA 139, 17 septembrie 1912; pentru Pavel, GA 116, GA 118 și GA 131.

11. Importanța Mariei Magdalena

Maria Magdalena este primul martor al Celui înviat și, în lectura steineriană, exemplul unei capacități sufletești apte să perceapă realitatea spirituală înaintea înțelegerii intelectuale depline. GA 103 interpretează cei doi îngeri de la mormânt ca forme spirituale accesibile organelor ei interioare; GA 139 subliniază că Hristosul cosmic se arată mai întâi ei și femeilor, apoi ucenicilor. Faptul că nu Îl recunoaște imediat, ci după rostirea numelui, exprimă schimbarea modului de apariție. Importanța sa nu este aceea de simplu personaj afectiv, ci de punte între iubire, fidelitate și percepția

pascală. Repere: GA 103, 31 mai 1908; GA 131, 10 octombrie 1911; GA 139, 24 septembrie 1912.

12. Importanța lui Iuda

Iuda concentrează problema libertății, a trădării și a modului în care o faptă întunecată intră într-un eveniment mântuitor fără ca răul să devină bun. Steiner leagă conflictul de la ungerea din Betania de opoziția dintre valoarea spirituală a gestului și calculul exterior al banilor. În GA 139 formulează și o afirmație ocultă dificilă: Iuda Macabeul s-ar fi reîncarnat ca Iuda Iscarioteanul, iar aceeași individualitate ar fi avut mai târziu un rol anonim în răspândirea unei forme romanizate a creștinismului. Aceasta nu este concluzie istorică și nu trebuie confundată cu textul evanghelic. Teologic, participarea lui Iuda la desfășurarea Pătimirii nu anulează responsabilitatea trădării și nici nu îl transformă într-un colaborator secret al mântuirii. Reper: GA 139, 16 și 22 septembrie 1912.

5.4 IV. Evenimente și polarități cosmice

13. Golgota, Învierea, Hristosul eteric și Schimbarea la Față

Cele patru teme trebuie deosebite. Misteriul de pe Golgota este sacrificiul unic prin care Hristos se unește cu evoluția Pământului; «golirea de sine» descrie analogic coborârea și dăruirea, dar centrul tehnic al explicației steineriene este transformarea cosmică a condițiilor Eului. Învierea este expusă în GA 131 prin doctrina «Fantomei» corpului fizic, adică restaurarea arhetipului corporal originar. Reapariția lui Hristos în eteric este o temă diferită: ea privește perceperea modernă și viitoare a prezenței Sale în sfera eterică a

Pământului, după modelul experienței lui Pavel. Prin urmare, Învierea nu trebuie definită pur și simplu drept «exemplu al lui Hristos eteric». Schimbarea la Față îi introduce pe Petru, Iacov și Ioan într-o vedere spirituală a lui Hristos împreună cu Moise și Ilie. Contextul evanghelic și lectura lui Steiner leagă Ilie–Ioan de reîncarnare, dar episodul nu se reduce la o lecție secretă despre reîncarnare; el este, mai larg, o inițiere în taina identității și misiunii hristice. Repere: GA 114, 26 septembrie 1909; GA 118, 25 ianuarie 1910; GA 131, 10–13 octombrie 1911; GA 139, 22 septembrie 1912.

14. Hristos între principiile luciferic și ahrimanic

Lucifer și Ahriman nu sunt, la Steiner, simple sinonime ale răului. **Lucifer** reprezintă desprinderea prematură de Pământ, exaltarea, **orgoliul spiritual și imaginația fără adevăr**; **Ahriman** reprezintă rigidizarea, **materialismul**, frica, calculul și intelectul care absolutizează mecanismul. Ambele **impulsuri** pot furniza capacități omenești, dar devin distructive prin unilateralitate.

Hristos este «Reprezentantul omenirii» care face posibil **centrul viu**: **spirit fără fugă de materie, exactitate fără reducționism, libertate fără egoism**. Echilibrul nu înseamnă compromis sau neutralitate, ci transformarea conștientă a ambelor tentații. Într-o evaluare creștină clasică, această triadă rămâne problematică dacă Hristos pare doar principiul median dintre două puteri comparabile; pentru credința niceeană, Hristos este Domnul, iar puterile răului sunt creaturi căzute, nu poli cosmici coegali. Repere: GA 159; GA 191, 1–2 noiembrie 1919.

Luciferic	Centru hristic	Ahrimanic
Spiritualizare prematură, exaltare, fugă de concret	Întrupare, libertate responsabilă, adevăr unit cu iubirea	Rigidizare, materialism, calcul absolutizat

15. Hristos ca Spirit al Pământului și centru al evoluției cosmice

Formula «Hristos este Spiritul Pământului» rezumă cosmologia hristologică a lui Steiner. Prin Golgota, Logosul, care lucra anterior din sfera solară, ar fi intrat în evoluția terestră și ar fi pătruns treptat domeniile eteric și astral ale Pământului. Pâinea și vinul Cinei primesc astfel o interpretare cosmică: trupul Pământului devine trupul lui Hristos, iar istoria omenirii este locul interiorizării impulsului Său. Evenimentul nu privește numai mântuirea individuală, ci sensul întregii evoluții planetare și viitoarea ei spiritualizare. Afirmația este centrală pentru antroposofie, însă diferă de teologia creștină clasică atunci când raportul Creator–creație este reformulat ca integrare a unei ființe cosmice în organismul Pământului. Asemănarea cu tema recapitulării cosmice în Hristos nu anulează diferența de structură metafizică. Repere: GA 97, 2 decembrie 1906; GA 103, 26 mai 1908; GA 129, 21 august 1911; GA 152, 2 mai 1913.

16. Iubirea ca forță de transformare

În antroposofie, iubirea nu este doar afect, ci faptă liberă și forță care scoate Eul din izolarea egoistă fără să-i desființeze individualitatea. În GA 143, Steiner susține că dezvoltarea omului sporește impulsul iubirii și că înțelepciunea singură nu este suficientă; datoriile trecutului sunt întâmpinate prin fapte de iubire. Iubirea nu

anulează deci karma printr-o excepție arbitrară, ci transformă felul în care consecințele sunt asumate și creează forțe pentru viitor. Misteriul de pe Golgota devine modelul cosmic al dăruirii de sine: impulsul hristic poate lucra și în omul care nu posedă o cunoaștere teoretică a lui Hristos, dacă viața sa devine purtătoare a iubirii. GA 155 leagă iubirea de milă, compasiune, fraternitate și respectul față de nucleul spiritual al fiecărei persoane; Francisc de Assisi este exemplul privilegiat. Iubirea trebuie să rămână unită cu libertatea, luciditatea și adevărul, altfel poate degenera în sentimentalism sau autosugestie. Din perspectivă creștină niceeană, trebuie păstrată diferența: iubirea nu este doar energie evolutivă, ci viață personală și comuniune izvorâtă din Dumnezeu. Repere: GA 143, 17 și 24 decembrie 1912; GA 155, 28–30 mai 1912.

5.5 Concluzie critică

Antroposofia formează un sistem coerent în jurul **Eului, reîncarnării, karmei, iubirii și Misteriului de pe Golgota**. Meritul intern al sistemului este încercarea de a uni dezvoltarea morală, libertatea și o hristologie cosmică; punctul său vulnerabil este transformarea unor rezultate declarate ale percepției suprasensibile în istorie a lumii și a persoanelor. În raport cu creștinismul ortodox sau niceean, diferențele decisive privesc unicitatea vieții pământești, învierea trupului, harul și judecata, identitatea dintre Iisus și Hristos, precum și statutul revelației. De aceea, termenii comuni — Hristos, Înviere, Duh, Sophia, inițiere, mântuire — trebuie comparați prin conținut, nu doar prin nume. Disciplina morală poate fi apreciată ca avertisment împotriva fanteziei; ea nu confirmă însă automat cosmologia, seriile de reîncarnări ori interpretările biblice propuse de Steiner.

5.6 Repere primare și orientare bibliografică

Trimiterile folosesc numărul GA și, pentru conferințe, data — mai stabile decât paginațiile traducerilor. Textele au fost confruntate cu edițiile digitale ale Rudolf Steiner Archive (consultare: 23 iulie 2026). Titlurile românești de mai jos sunt orientative.

1. GA 9 — Teosofia (1904): constituția omului, moartea, reîncarnarea și karma.
2. GA 10 — Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare? (1904–1905): disciplină morală, lotusuri, Păzitorul Pragului.
3. GA 13 — Știința ocultă în rezumat (1910), cap. V: constituție, evoluție cosmică și inițiere.
4. GA 94, 6 iunie și 6 iulie 1906; GA 95, 25 august 1906: lotusul cu două petale, simbolul «coarnelor» lui Moise; Noe/Manu și Atlantida.
5. GA 97, 2 decembrie 1906; GA 103, 26 și 31 mai 1908: Golgota, Hristos ca Spirit al Pământului, Fecioara Sophia și Maria Magdalena.
6. GA 109, 6 aprilie 1909; GA 137, 6 iunie 1912; GA 155, 29 mai 1912: Francisc de Assisi.
7. GA 114, ciclul despre Evanghelia după Luca, mai ales conferințele VI și X (septembrie 1909): Iov, Ilie–Ioan și Schimbarea la Față.
8. GA 116, 8 februarie 1910; GA 118, 25 ianuarie 1910: Pavel și reapariția lui Hristos în eteric.
9. GA 123, 4 septembrie 1910: Avraam, Sem și Melchisedec.
10. GA 131, 10–13 octombrie 1911: Învierea, «Fantoma» corpului fizic și experiența lui Pavel.
11. GA 139, 16, 17, 22 și 24 septembrie 1912: Iuda, Ilie–Ioan, Schimbarea la Față și Maria Magdalena.

12. GA 152, 2 mai 1913; GA 159 (1915); GA 191, 1–2 noiembrie 1919: Hristos și evoluția Pământului; Lucifer și Ahriman.
13. GA 185, 3 noiembrie 1918; GA 204, 15 aprilie 1921; GA 325, 16 mai 1921: Ulfila/Wulfila și creștinismul got.
14. GA 104/104a și GA 346: Sorat/666 și distincția față de Ahriman; GA 240, 24 august 1924 și GA 346, 9 septembrie 1924: Ignatiu de Loyola.
15. GA 143, 17 și 24 decembrie 1912; GA 155, 28–30 mai 1912: iubirea, compasiunea și impulsul hristic în viața morală.

6. Prezentarea antroposofiei – manual de studiu

Acest capitol este o trimitere către manualul de studiu pentru antroposofie, publicat pe platforma unitateaortodoxa.ro. Manualul are 64 de pagini și ar trebui parcurs înainte de a trece mai departe în discuție.

Link:

1. https://www.unitateaortodoxa.ro/o-expunere-sistematica-a-antroposofiei/
2. Antroposofie-Document-1-O_expunere_a_credintei_antroposofe_Editie_de_studiu_GA-90-pg.pdf.

Manualul acoperă o expunere sistematică a antroposofiei, cu:

1. Introducere, geneză
2. Antropologie și cosmologie
3. Hristologie antroposofică și „Misteriul de pe Golgota”
4. Karma, reîncarnarea și mântuirea
5. Eul: centrul antropologiei antroposofice
6. Microcosmos și macrocosmos, ierarhiile spirituale
7. Personaje ale creștinismului în lectura antroposofică: Francisc de Assisi, Ulfila, Ignațiu de Loyola și iezuitismul, Melchisedec, Sadhu Sundar Singh, Zarathustra, Buddha, Pavel, Ioan Botezătorul și Ilie
8. Teme suplimentare.

Important: manualul nu acoperă câteva teme suplimentare, precum androginismul, organele spirituale, care sunt găsite în

celelalte documente dedicate antroposofiei. Ținând cont de vastitatea antroposofiei, manualul este în sine doar o introducere în subiect, temele trebuind să fie tratate extensiv doar prin apelul la sursă, la Rudolf Steiner. De aceea am creat mai multe documente ajutătoare, pentru a prezenta întreg sistemul/credința antroposofică.

7. Ortodoxie și antroposofie – comparație: Dumnezeu, om, cosmos și mântuire

7.1 Comparație

Cheie de lectură. Formula „divinitate versus spirit universal" este prea simplă: antroposofia vorbește și despre Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt și ierarhii spirituale, dar le reinterpretează într-o cosmologie esoterică a evoluției. Ortodoxia pornește normativ de la Treimea niceo-constantinopolitană și de la distincția necreat–creat. De asemenea, antroposofia nu este o Biserică, iar *Comunitatea Creștinilor* este o mișcare distinctă, deși înrudită istoric.

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
1. Autoritate și metodă *Cum este cunoscut adevărul spiritual?*	**Nucleu.** Steiner prezintă antroposofia drept „știință spirituală": o cunoaștere suprasensibilă dobândită prin disciplinarea gândirii și prin **Imaginație**, **Inspirație** și **Intuiție**. Biblia și creștinismul sunt **recitite esoteric**. [**A1–A3**] **Criteriu.** Accentul cade pe verificarea interioară progresivă și pe dezvoltarea conștiinței individuale; afirmațiile fondatorului rămân însă premise ale sistemului, nu constatări ale științelor empirice.	**Nucleu.** Adevărul este **revelația lui Dumnezeu împlinită în Hristos și păstrată în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție**: Crez, Sinoade Ecumenice, cult și consens patristic. [**O1–O2**] **Criteriu.** Experiența personală este reală, dar se discerne eclezial prin conformitatea cu credința apostolică, smerenie și roadele sfințeniei; o viziune privată nu poate rescrie dogma.

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
2. Dumnezeu și lumea spirituală *Treime, Creator, ierarhii și „spirit cosmic”*	**Nucleu.** Tatăl, Fiul și Duhul apar în conferințele lui Steiner, dar sunt explicate prin **procese cosmice, inițiere și trepte ale conștiinței**. Lumea spirituală cuprinde ierarhii care participă la evoluția planetară. [**A2, A4**] **Diferență.** „Spiritul cosmic” nu este pur și simplu o energie impersonală, însă nici limbajul antroposofic nu este delimitat de sensurile niceene ale ființei și persoanelor divine.	**Nucleu.** Un singur Dumnezeu în trei Persoane necreate, deoființă: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Dumnezeu creează liber lumea din nimic și rămâne ontologic distinct de ea. [**O1**] **Diferență.** Îngerii și ierarhiile cerești sunt făpturi create. Omul se împărtășește de energiile necreate ale lui Dumnezeu, nu de o substanță cosmică și nu de însăși ființa divină. [**O4**]
3. Antropologie *Ce este omul și ce înseamnă „eul”?*	**Structură.** Omul este descris prin **corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu**; dezvoltarea ulterioară transformă aceste componente în Sinea spirituală, Spiritul vieții și Omul-spirit. [**A1–A2**] **Eul.** Individualitatea traversează reîncarnări, își integrează experiența și devine centrul libertății, autocunoașterii și transformării voinței. Conștiința de sine este o axă a evoluției umane. [**A3, A5**]	**Structură.** Omul este o persoană unică, unitate de trup și suflet, creată după chipul lui Dumnezeu și chemată la asemănare. Trupul nu este un înveliș interschimbabil, ci aparține identității ce va învia. [**O3**] **Persoana.** Libertatea și conștiința sunt daruri relaționale. Persoana nu se reduce nici la ego-ul psihologic, nici la Eul steinerian; unicitatea ei se împlinește în comuniune, nu într-un șir de încarnări.
4. Cosmologie	**Cadru.** Cosmosul trece prin încarnări succesive: Saturn vechi,	**Cadru.** Dumnezeu creează din nimic o lume

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
Originea, sensul și finalul cosmosului	Soare vechi, Lună veche, Pământ, apoi Jupiter, Venus și Vulcan. Omul și ierarhiile se dezvoltă împreună în aceste mari epoci. [**A2, A4**] **Sens.** Etapa Pământului formează **Eul liber** și **iubirea conștientă**; **Misteriul de pe Golgota** este punctul de cotitură cosmic al acestei evoluții. [**A5**]	bună, afectată ulterior de cădere, dar susținută prin providență. Istoria mântuirii este liniară: creație, cădere, legăminte, Întrupare, Biserică, a Doua Venire. [**O1–O3**] **Final.** Ținta este învierea universală și creația înnoită, nu o succesiune de stări planetare sau vieți pământești. Credința nu impune o singură cronologie științifică a Genezei, dar păstrează acest cadru dogmatic.
5. Hristos și Golgota *Cine este Hristos și ce se petrece la Cruce?*	**Hristologie.** În schema steineriană, Ființa cosmică a lui Hristos se unește cu Iisus din Nazaret la Botezul în Iordan. Golgota introduce „impulsul hristic" în evoluția Pământului și întărește posibilitatea Eului liber. [**A5**] **Consecință.** Hristos devine **Domn al karmei**, iar Învierea și viitoarea percepere a lui Hristos „în eteric" sunt interpretate în cadrul evoluției suprasensibile.	**Hristologie.** Iisus Hristos este din Întrupare una și aceeași Persoană: Fiul veșnic, deplin Dumnezeu și deplin om, în două firi neamestecate și nedespărțite; nu primește la Iordan un alt Eu divin. [**O1–O2**] **Paște.** Crucea, pogorârea la iad și Învierea sunt biruința istorică și unică asupra păcatului și morții. Hristos învie trupește, Se înalță și va reveni în slavă. [**O2–O3**]
6. Soteriologie *Cum este înțeleasă mântuirea?*	**Nucleu. Destinul se formează prin karma, reîncarnare și autoeducație.** Omul repară și transformă consecințele faptelor de-a lungul mai multor vieți, prin	**Nucleu.** Mântuirea este vindecarea și eliberarea de păcat, stricăciune și moarte, prin Întruparea, Crucea și Învierea lui

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
	cunoaștere, exercițiu moral și acțiune liberă. [**A3, A5**] **Rolul lui Hristos.** Golgota nu este redusă la progres individual: la Steiner, ea corectează obiectiv o ruptură cosmică și face posibilă continuarea libertății umane. Totuși, cadrul rămâne karmic-evolutiv, nu sacramental-eclezial.	Hristos. Finalitatea este îndumnezeirea prin har: participare la viața lui Dumnezeu. [**O2, O4**] **Har și libertate.** Harul are inițiativa; omul răspunde liber în sinergie, fără a-și câștiga mântuirea ca plată. Unirea nu absoarbe persoana, ci o face mai deplin personală. [**O4**]
7. **Evoluția spirituală** *Practici, morală și discernământ*	**Practică.** Meditația, concentrarea și exercițiile de control al **gândirii**, inițiativă a **voinței**, echilibru afectiv, pozitivitate și deschidere pregătesc **Imaginația**, **Inspirația** și **Intuiția**. [**A3**] **Țintă. Eul armonizează mintea**, sentimentele și **voința**; se dezvoltă „**organe spirituale**" sau **flori de lotus pentru percepția suprasensibilă**. Pregătirea morală trebuie să preceadă asemenea percepții.	**Practică.** Pocăința, rugăciunea, postul, milostenia, ascultarea poruncilor și călăuzirea duhovnicească curățesc patimile. Sfintele Taine — mai ales Botezul, Mirungerea, Euharistia și Spovedania — împărtășesc harul. [**O4–O5**] **Țintă.** Drumul este adesea descris ca purificare, iluminare și îndumnezeire. Viziunile și harismele nu sunt scopuri și se discern; criteriile majore sunt iubirea, smerenia și comuniunea.
8. Dominantă și finalitate *Unde cade accentul decisiv?*	**Dominantă. Conștiința de sine**, **Eul**, libertatea, **gândirea**, **voința** și **relația cauză–efect a karmei**. **Moartea** deschide o etapă post-mortem, urmată de o nouă	**Dominantă.** Unirea cu Dumnezeul treimic, progresul în comuniune și viața în Hristos prin har, credință lucrătoare în iubire și Sfintele Taine. Există o singură viață

Axă de comparație	Antroposofie	Ortodoxie
	încarnare și de continuarea educației individuale. [**A1, A5**] **Finalitate.** Individualitatea devine tot mai conștientă și capabilă de iubire liberă, integrând impulsul hristic în evoluția omului și a cosmosului.	pământească, urmată de judecată și înviere. [**O3–O5**] **Finalitate.** Îndumnezeirea păstrează distincția Creator–creatură și identitatea persoanei. Suferința nu se deduce dintr-o karmă ascunsă, ci este întâmpinată prin pocăință, compasiune, nădejde și Cruce.

Concluzie. Cele două viziuni nu diferă doar prin accent. Antroposofia descrie devenirea Eului într-un cosmos evolutiv, prin reîncarnare și karma, iar evenimentul hristic reorientează această evoluție. Ortodoxia descrie comuniunea făpturii cu Dumnezeul necreat, prin Hristos și har, în unica viață pământească orientată spre înviere. De aceea, termeni comuni precum „Treime", „spirit", „Hristos", „eu" sau „mântuire" nu sunt echivalenți.

7.2 Concluzie

Ortodoxia trebuie să condamne antroposofia, ca fiind o cale care speculează și se folosește de discuția creștină pentru a promova o concepție orientală despre lume, despre reîncarnare și karma.

Antroposofia ce face este că doar împachetează conceptele de reîncarnare și karma într-o față creștină, care, datorită notorietății creștinismului, poate fi mai ușor promovată și adoptată în Occident. Creștinism împachetat în budism.

Ortodoxia este doar un paravan de disimulare, iar antroposofia folosește tehnici de paravan și disimulare, de a se ascunde în alte confesiuni și de a racola adepți.

Antroposofia nu doar că este bazată pe religiile orientale, dar în același timp desconsideră deplin creștinismul, anulând în esență divinitatea creștină, poziționându-L pe Hristos în creație și creând un arianism antroposofic (budist), Hristos este doar un alt Buddha. Antroposofia desconsideră antropologia, dar și legătura omului cu Dumnezeu.

Antroposofia este o religie în general panteistă, care doar se folosește de numele creștin, Hristos fiind Spiritul Pământului, având un rol limitat în evoluția omului, rol de model și de susținere printr-un impuls cosmic.

Peste acest nucleu doctrinar, Steiner a adăugat evenimente creștine și personalități creștine, cărora le-a dat un rol important în povestea sa, pentru a putea promova acest sincretism budisto-creștin în Europa, interpretând experiența creștină prin fundamentul budist.

7.3 Ce trebuie spus credincioșilor despre antroposofie?

Antroposofia este negarea lui Hristos, a Treimii și este o cale de pierzanie. Intră în sfera esoterism, ocultism, **căi și religii secrete**, religii marginale, întemeiate în esoterism, care duc repede omul către ocultism.

Scopul final al antroposofiei este această **experiență supranaturală**, care intră în sfera spiritism-ocultism.

Antroposofia este orientată către practică, către această cale suprasenzorială, prin ocultism. Ocultismul, în diferite forme, este partea practică a antroposofiei.

8. Lectură obligatorie, pentru înțelegerea antroposofiei. Cum discutăm despre Boca și Steiner, cu Steiner în față

Antroposofia este un sistem religios vast, cu zeci de mii de pagini scrise de autor, iar parcurgerea acestuia la întâmplare este doar timp pierdut. Pentru a facilita, în Ortodoxie, înțelegerea acestui sistem religios, recomand consultarea următoarelor resurse:

1. **Acest volum** – volumul explică pe scurt teoria antroposofică, dar și contextul problemei discutate.
2. ***Memoriul*** depus pentru oprirea cultului și a cinstirii lui Arsenie Boca - https://www.unitateaortodoxa.ro/memoriu-catre-sinodul-bisericii-pentru-oprirea-cinstirii-ca-sfant-a-lui-arsenie-boca-si-pentru-scoaterea-acestuia-din-lista-de-sfinti/
3. Documentul ***Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie***, care are resurse despre budism, hinduism și nivelul de pseudo-creștinism adăugat în antroposofie - https://www.unitateaortodoxa.ro/arsenie-boca-antroposof-draganescu-initierea-bisericii-in-antroposofie/.
4. Documentele create pentru expunerea antroposofiei, https://www.unitateaortodoxa.ro/o-expunere-sistematica-a-antroposofiei-post/
5. Arhivele online despre Rudolf Steiner, menționate anterior, și principalele volume citate în cele două documente, *Memoriul* și *Drăgănescu, inițierea Bisericii*, volume critice în discuție.

Recomand tuturor teologilor să parcurgă aceste materiale sau cel puțin să știe de existența acestora, fiind gândite ca un suport comprehensiv, pentru o discuție pe care Biserica Ortodoxă o are de dus astăzi, în fața unei secte disimulate, care lucrează din interiorul

Bisericii. Despre Steiner trebuie să discutăm cu o carte despre acesta în mână.

4. Antroposofia în pictura lui A. Boca. Drăgănescu, biserică pictată antroposofic (1968-1983, 15 ani)

1. Arhitectura Bisericii de la Drăgănescu, realizată după liniile de arhitectură stabilite de Rudolf Steiner (stilul organic funcțional)

Stilul de arhitectură pe care Rudolf Steiner l-a folosit se numește organic funcțional. Acest stil de arhitectură a fost folosit în Goetheanum, clădirea proiectată și gândită de Rudolf Steiner.

Arsenie Boca a participat la lucrările de renovare a bisericii de la Drăgănescu, unde a condus o serie largă de lucrări, în care a modificat radical interiorul Bisericii. Modificările respectă programul lui Steiner pentru arhitectură, urmărind evitarea liniilor drepte, o arhitectură fluidă. Detalii despre aceste modificări și despre unde pot fi găsite la Steiner sunt prezentate în anexă.

Pentru acest subiect voi publica o analiză detaliată despre stilul de arhitectură propus de Rudolf Steiner, despre Goetheanum, dar și despre culorile indicate de acesta, analiză care să aibă în față câteva manuale ale sale.

2. Punctul de intrare în antroposofie: Moise, antroposof. Coarnele și antenele antroposofice, organe senzoriale antroposofice

„**Floarea de lotus** cu două petale se află **sub frunte**, la **baza nasului,** și este un **organ astral încă nedezvoltat,** care va forma într-o zi **două antene** sau două aripi; găsim acest simbol în **coarnele care se văd pe capul lui Moise**" (GA94) (Rudolf Steiner, *Esoterismul creștin*).

MERGEM LA TATA

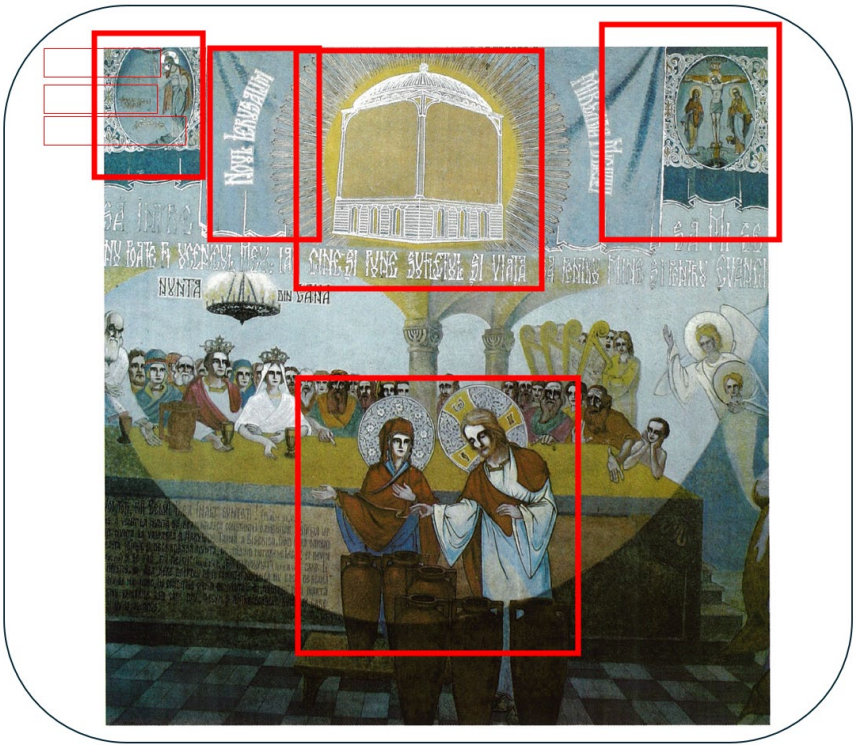

МОІСЕ

1.Text antroposofic	„**Floarea de lotus** cu două petale se află **sub frunte**, la **baza nasului,** și este un **organ astral încă nedezvoltat,** care va forma într-o zi **două antene** sau două aripi; găsim acest simbol în **coarnele care se văd pe capul lui Moise**". (GA94) „**Moise a fost deci discipolul lui Zarathustra.** În existența sa în cadrul culturii egiptene, în interiorul lui a străluminat tot ceea ce îi dăduse odinioară Zarathustra. [...] Cel de **al doilea discipol al lui Zarathustra a cunoscut o altă inițiere**. [...] **Când Moise, discipolul reîncarnat al lui Zarathustra**, urma să primească corpul eteric conservat al lui Zarathustra, cu el a trebuit să se petreacă ceva cu totul deosebit. [...] **Într-o încarnare anterioară Moise a fost, așadar, discipolul lui Zarathustra.** [...] La Moise situația era alta. **Moise primise acea înțelepciune** pe care omul o păstrează nu în corpul astral, ci în corpul eteric, mai dens [...]". (GA94) „**Buddha, Moise şi alții au fost asemenea inițiați**. Prin Iisus a venit pentru prima dată pe Pământ o ființă care, rămânând în corpul său fizic, putea percepe viața lumilor superioare. Învățăturile lui Buddha, ale lui Moise etc. sunt cu totul independente de personalitatea maeştrilor lor. Este budist sau mozaic cel care respectă învățăturile lui Buddha sau Moise, căci aceşti întemeietori de religii au transmis ceea ce au aflat în lumile superioare." (GA100)
2. Erminie antroposofică	1. Moise este mare inițiat, asemenea lui Melchisedec, discipol reîncarnat al lui Zarathustra. 2. Preluare din erminia antroposofică, ce spune că, în structura sa astrală, Moise urmează să dezvolte aceste organe astrale. 3. Preluarea este în identitate cu afirmațiile lui R. Steiner, apărând în altar, catapeteasmă, naos și pronaos. 4. Elementul girează o preluare antroposofică largă, care se extinde la nivelul antropologiei, al evenimentelor majore

	creștine (Schimbarea la Față) și al viitorului (Nunta Fiului de Împărat). 5. Arsenie Boca a preluat antropologia, cosmologia, soteriologia – întreaga dogmatică antroposofică este legată de acestea.
3. Link	1. Rudolf Steiner, *Esoterismul creștin*, GA94 https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA094/GA094_CF10.html 2. Doru Nastasă, *Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie* 3. GA100, https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA100/GA100_EICF05.html.

3. *Nunta din Cana Galileii*, una dintre cheile înțelegerii depline a Drăgănescu, simbolul Mișcării de reînnoire creștină, legătura cu Misteriul de pe Golgota, impulsul cosmic al lui Hristos

Semnificația spirituală, legătura cu *Misteriul de pe Golgota*, impulsul cosmic al lui Hristos și reînnoirea vieții creștine

Ideea centrală. Pentru Steiner, Cana este primul „semn" al lui Hristos: o anticipare a transformării omenirii de la comunitățile întemeiate pe sânge și apartenență naturală la o comunitate liberă, unită prin iubire spirituală. Semnul pregătește în mod

profetic Misteriul de pe Golgota, prin care impulsul lui Hristos devine o forță activă în evoluția Pământului și a omului.

3.1 Ce înseamnă Nunta din Cana la Steiner

Steiner nu tratează episodul doar ca pe o minune materială, ci ca pe un eveniment real care devine, în Evanghelia după Ioan, și un simbol profetic. El preferă expresia „primul semn": începutul unei serii în care puterea lui Hristos se manifestă treptat tot mai profund în natura omului. Cana arată, în formă concentrată, direcția întregii evoluții creștine.

Locul este esențial. Galileea era, în lectura lui Steiner, un spațiu al amestecului dintre populații, în contrast cu principiul vechi al comunității întemeiate pe genealogie și legături de sânge. De aceea, nunta simbolizează trecerea de la iubirea limitată la familie, trib sau neam către iubirea liberă, universală, dintre individualități. Hristos întărește „Eul" personal, dar nu pentru izolare egoistă, ci pentru ca omul să poată dărui iubire în mod conștient și liber.

Transformarea apei în vin este interpretată esoteric. În GA 112, Steiner spune că Hristos lucrează asupra trupurilor eterice ale celor prezenți, astfel încât apa proaspăt scoasă din natură este trăită de ei ca vin. Accentul nu cade pe o schimbare chimică demonstrativă, ci pe pătrunderea unei forțe spirituale în elementul natural și în constituția vie a omului. Apa păstrează forțele naturii; vinul exprimă o etapă a individualizării omului, legată de sânge și de coborârea conștiinței în planul fizic.

În alte conferințe, Steiner vede „a treia zi" ca pe o indicație profetică: nunta prefigurează o unire viitoare între facultatea spirituală de cunoaștere și iubirea spirituală. Astfel, evenimentul nu

privește numai un cuplu, ci „nunta" viitoare a facultăților omului, când individualitatea și iubirea universală nu se vor mai opune.

3.2 Legătura cu Misteriul de pe Golgota și cu Hristos ca impuls cosmic

Legătura cu Golgota este directă în arhitectura interpretării lui Steiner. Cana este prima manifestare, încă limitată, a forței lui Hristos; semnele următoare arată o intensificare progresivă a acțiunii Sale asupra trupului eteric, a sufletului și a trupului fizic al omului. Culminarea este Misteriul de pe Golgota: moartea și Învierea lui Hristos nu sunt, pentru Steiner, doar evenimente biografice, ci un act obiectiv care modifică raportul dintre lumea spirituală, omenire și Pământ.

Steiner afirmă că, prin întrupare și prin Golgota, Ființa cosmică a lui Hristos – asociată în cosmologia sa cu Soarele spiritual – devine „Spiritul Pământului". La Cana, această apropiere de forțele Pământului se vede pentru prima dată într-un element natural, apa, și într-o comunitate umană concretă. De aceea, semnul poate fi numit o manifestare timpurie a „impulsului hristic": energia spirituală care, după Golgota, trebuie să lucreze din interiorul libertății, iubirii și conștiinței individuale.

Relația dintre Cana și Golgota este marcată și prin figura mamei. Steiner pune în paralel armonia dintre Hristos și mama Sa, la Cana, cu scena de la Cruce, unde mama este încredințată discipolului iubit. În limbajul său esoteric, aceasta indică unirea principiului Eului conștient cu forțele „materne" ale sufletului și ale vieții. Ceea ce apare la Cana ca imagine a armoniei interioare este pecetluit la Golgota ca temelie a unei noi comunități spirituale.

3.3 Are legătură cu mișcarea de reînnoire creștină?

Da, dar indirect și tematic. *Comunitatea Creștină* (The Christian Community), întemeiată în 1922 de Friedrich Rittelmeyer și grupul fondator cu ajutorul lui Steiner, nu este prezentată în sursele de fondare ca rezultatul unei interpretări speciale a Nunții din Cana. Steiner însuși a insistat că antroposofia nu trebuie confundată cu o confesiune religioasă; ea urma să ofere cunoaștere spirituală, în timp ce mișcarea de reînnoire trebuia să dezvolte o viață religioasă și sacramentală proprie.

Legătură	Explicație
Transformare sacramentală	La Cana, un element al naturii devine purtătorul unei acțiuni spirituale. În reînnoirea creștină, cultul și sacramentele trebuie să facă perceptibilă, prin cuvinte și gesturi, o realitate spirituală activă.
Comunitate nouă	Cana semnifică depășirea legăturilor exclusiv de sânge în direcția iubirii spirituale. *Comunitatea Creștină* urmărește formarea unei comunități libere în jurul actului cultic și al lui Hristos.
Golgota în centrul cultului	Pentru Steiner, Golgota este evenimentul cosmic central. *Actul de Consacrare a Omului*, centrul vieții liturgice a *Comunității Creștine*, este conceput ca o formă reînnoită a cultului euharistic și ca actualizare a lucrării lui Hristos.

3.4 Concluzie

În lectura lui Rudolf Steiner, Nunta din Cana este o miniatură a întregii sale hristologii: Hristos intră în evoluția Pământului, lucrează în natură și în structura vie a omului, eliberează iubirea de exclusivitatea sângelui și pregătește o comunitate întemeiată pe libertate. *Misteriul de pe Golgota* este împlinirea acestei mișcări, iar „impulsul hristic" este continuarea ei în istorie. Mișcarea de reînnoire creștină preia aceeași orientare – Hristos cosmic, sacrament, transformare și comunitate – fără ca Nunta din Cana să poată fi indicată drept cauza sa directă.

Notă de delimitare: Aceasta este interpretarea specifică a lui Steiner și a antroposofiei; ea nu coincide cu exegeza biblică ortodoxă sau cu învățătura dogmatică tradițională despre minunea din Cana.

3.5 Nunta din Cana Galileii la Drăgănescu

La Drăgănescu găsim pictura la intrarea în naos. Pictura simbolizează că A. Boca propune un nou început pentru Biserica Ortodoxă, o nouă renaștere, începând cu Misteriul de pe Golgota – icoană care se găsește în medalion, în partea dreaptă sus, și cu Hristosul cosmic, în stânga sus, care ajută printr-un impuls cosmic valuri de oameni aflați în diferite cicluri de reîncarnare.

Pe scurt, Boca îl transcrie pe Steiner în imagini, într-o imagine de o complexitate deosebită, profețind pentru Biserica Ortodoxă Română un **nou Ierusalim**, o **nouă renaștere creștină**.

3.6 Referințe principale

1. Rudolf Steiner, GA 103, conferința din 23 mai 1908 - The Gospel of John, lecția a V-a
2. Rudolf Steiner, GA 112, conferințele din 2-4 iulie 1909 - The Gospel of St. John
3. Rudolf Steiner, GA 94, conferința din 4 noiembrie 1906 - Theosophy Based on the Gospel of John
4. Rudolf Steiner, GA 343, 26-27 septembrie 1921 - Foundation Course: Spiritual Discernment, Religious Feeling, Sacramental Action
5. Rudolf Steiner, GA 344, 16 septembrie 1922 - The Founding of the Christian Community
6. The Christian Community - The Founding of The Christian Community in 1922.

5. *„Imaginile vii”* (Steiner) de la Drăgănescu. Traducerea Drăgănescu în concepte dogmatice antroposofice

Termenul „Imagine vie” este legat, la Rudolf Steiner, de ocultism, comunicare cu ocultul. Lucrarea de Predici a lui A. Boca este denumită **„Cuvinte vii”, cu siguranță împrumutând de la Rudolf Steiner paradigma unui act viu de comuniune**.

„Vedem astfel că în timpul în care omul avea vechea clarvedere de vis – deci când sufletul stătea mult timp în afara trupului – iubirea cobora în el într-o stare nebuloasă, încă neconștientă de sine. Să ne reprezentăm bine acest om de altădată, care nu ajunsese încă la deplina conștiență de sine.

Când adormea, nu exista trecere bruscă de la veghe la somn. Apăreau **imagini vii**, însă aveau o **relație vie cu lumea spirituală**. Asta înseamnă că omul se obișnuia în cursul adormirii cu lumea spirituală. **Spiritul divin revărsa atunci în el**, picătură cu picătură, în această stare de conștiență obscură, primii germeni ai iubirii. Ceea ce urmează să se reveleze ca iubire în cursul evoluției pământești este revărsat întâi în om în timpul nopții. Dumnezeu, care aduce adevărata misiune a Pământului, se revelează mai întâi vechii conștiențe confuze în timpul nopții, înainte de a se revela conștienței de veghe. Apoi, încet, progresiv, vin timpurile în care omul rămâne din ce în ce mai puțin în această stare de clarvederea obscură; conștiența de veghe se prelungește, aura care scaldă lucrurile se diminuează, lăsând să se reveleze contururi mai deslușite. Înainte, Soarele, Luna apăreau înconjurate de un mare halou, totul ca într-o mare de ceață. Abia treptat priveliștea se limpezește, obiectele se delimitează. La această stare omul a ajuns treptat. Ceea ce vede în afară în timp ce Soarele

luminează Pământul și îi revelează prin lumina vizibilă întreaga viață pământească a mineralelor, a plantelor, a animalelor, **acest lucru omul îl resimte ca fiind revelațiile divinului în exterior**."[8]

Rudolf Steiner descrie exact o stare de demonizare, de halucinații continue, de primire de halucinații și proiecții oculte de la demoni, stare care se permanentizează. Acesta este fundamentul ocult al antroposofiei, aceasta este starea propusă de antroposofie pentru credincioși. Prin antroposofie, credincioșii se îndreaptă puternic către spiritism-ocultism, stări de comuniune și halucinații oculte, puteri și clarviziune, toate prin comuniune demonică.

Pe scurt, experiența mistică antroposofică este întemeiată în ocult, vedere paranormală, vedenii și perspective ale unei realități primite de la duhuri întunecate. Antroposofia este o conectare la spiritism-ocultism în esență.

Drăgănescu are o structură antroposofică bine definită la nivelul picturii, notată în câteva grupuri, A-G:

A. **Întemeierea Bisericii:** Ioan Botezătorul (A. Boca, înaintemergătorul mișcării de renaștere) și Nunta din Cana Galileii (începerea lucrării lui Hristos, de reînnoire).
B. **Antropologie și soteriologie antroposofică.** Icoana Învierii (trup antroposofic, patru părți: fizic, eteric, astral, eu) și Misteriul de pe Golgota, dobândirea conștiinței Eului, Ap. Petru, exemplu al conștiinței superioare a Eului prin Hristos.
C. **Ierarhiile spirituale – cosmologie**. Nunta Fiului de Împărat (sau cele două niveluri de inițiați), cu Hristos, Ilie-Ioan,

[8] Rudolf Steiner, *Evanghelia după Ioan*, GA103, https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA103/GA103_CF03.html.

Melchisedec-Iov (suferință-budism) și Hristos-buddha-ul creștin, alături de Assisi.

D. **Centralitate antroposofică.** Patru teme centrale: Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față – Epifania Reîncarnării, Botezul – Hristosul cosmic se coboară în Iisus, Moartea – ieșirea din ciclul reîncarnărilor, Adormirea Maicii Domnului.

E. **Karma, datorie.** Judecata sufletului. Evoluția sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile, reprezentate prin demoni, centralitate în jurul păcatului-datoriei-suferinței.

F. **Altar.** Loc al marilor inițiați. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Ulfila, Melchisedec, Hristos.

G. **Catapeteasma**. Recapitularea evenimentelor majore antroposofice, Schimbarea la Față, Botez, Înviere, Hristos-buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt, Biserica în cauză-efect.

În documentele anterioare publicate, am menționat suficient de multe repere antroposofice pentru imaginile enumerate mai sus, repere pe care nu le voi mai adăuga în continuare:

1. Doru Nastasă, *Arsenie Boca, antroposof. Drăgănescu, inițierea Bisericii în antroposofie*, https://www.unitateaortodoxa.ro/arsenie-boca-antroposof-draganescu-initierea-bisericii-in-antroposofie/
2. Doru Nastasă, *Memoriu către Sinodul Bisericii pentru oprirea cinstirii ca Sfânt a lui Arsenie Boca și pentru scoaterea acestuia din lista de Sfinți ai Bisericii*, https://www.unitateaortodoxa.ro/memoriu-catre-sinodul-bisericii-pentru-oprirea-cinstirii-ca-sfant-a-lui-arsenie-boca-si-pentru-scoaterea-acestuia-din-lista-de-sfinti/.

1. Structura dogmatică antroposofică a compoziției/picturii de la Drăgănescu: antropologie, soteriologie, cosmologie, centralitate antroposofică, altar– locul inițiaților

1.1 Structura dogmatică antroposofică a picturii de la Drăgănescu

Povestea dogmatică antroposofică a Drăgănescu este una foarte clară și urmărește exact temele antroposofice fundamentale, exact cum Arsenie Boca spune în *Cărarea Împărăției*, la paginile 147 și 149, că „descrie în linii extrem de sumare, o cale totală, fundamentală, despre viață și lume" și că „riscă" pentru această cale.

A. Ansamblu și Întemeiere

1. Arsenie Boca este în rolul lui Ioan Botezătorul, un **înaainte mergător al mișcării de reînnoire creștină,** adusă de acesta în Biserică, de la Rudolf Steiner, după programul acestuia – icoana Sf. Ioan Botezătorul.
2. Mișcare de reînnoire creștină – **Nunta din Cana Galileii**, cu două medalioane esențiale, Misteriul de pe Golgota și Hristosul cosmic ajutând valuri de reîncarnați.

B. Antropologie și Soteriologie

3. **Conștiința de sine, Eul**, dogma fundamentală antroposofică – Monahul pe cruce. Ap. Petru este simbolul antroposof al conștiinței superioare a Eului, primită de la Hristos.
4. **Omul antroposof**, corp fizic, astral, eteric, eu – Învierea.

5. „Născătoare de Christos" – nașterea lui Hristos și omul, dumnezeu prin sine – Sinodul din Efes (431), unde A. Boca adaugă, în mâna Sf. Chiril al Alexandriei și a Sf. Ioan Teologul, două citate din Steiner, care sunt identice pe tema antroposofică și care schimbă deplin sensul picturii – a se vedea anexa care discută Sinodul din Efes.

C. Cosmologie și Ierarhiile Spirituale

6. **Hristos, Buddha-ul creștin și cei evoluați din Biserica ortodoxă** – o mulțime mare de repere antroposofice sunt prezente în această pictură (Assisi – Buddha și întrepătrundere cu Hristos, Ap. Petru – conștiința de sine, Ap. Pavel – calea individuală, Ap. Iacov – Taina Reîncarnării, martor al Schimbării la Față, Serafim de Sarov – reper antroposofic rus, Serghie de Radonej – reper antroposofic rus și altele).
7. **Biserica ortodoxă, în perspectivă antroposofică.** Marii inițiați, Hristos, Maica Domnului, Ilie-Ioan, Melchisedec (mare inițiat solar), Iov (simbolul suferinței), Moise antroposof (antene), iar jos este etericul, moartea și cei 40 de mucenici, simbolul dobândirii conștiinței de sine prin suferință.

D. Centralitate antroposofică

8. **Sfânta Treime ortodoxă, văzută prin perspectivă hindusă-antroposofică**, Brahma, Vishnu și Shiva.
9. **Patru medalioane, centralitatea antroposofică:** Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față (Reîncarnarea), Botezul (Hristosul cosmic în Iisus pământesc) și Moartea– Etericul în Adormirea Maicii Domnului.

E. Altar, locul inițiaților și al misterelor

10. **Marii inițiați ai Bisericii**: Maica Domnului, Hristos, Moise, Melchisedec (mare inițiat solar), Ulfila;
11. **Liturghia**, taina care adună inițiații Bisericii, Ulfila.

F. Karma, judecată, păcat

12. **Pictură centrată în omul antroposof după moarte**, creșterea învelișurilor și în simbolizarea păcatelor și a patimilor, prin demonologia lui Steiner. Creșterea învelișurilor este sesizată în pictură.

G. Catapeteasmă

13. **Recapitularea evenimentelor centrale antroposofice**
14. **Misteriul de pe Golgota** – Hristos, centrul conștiinței de sine
15. **Schimbarea la Față** – Taina Reîncarnării
16. **Botezul** – Hristosul cosmic în Iisus pământesc
17. **Cincizecimea antroposofică**, Ap. Pavel, conștiința de sine, Pogorârea Duhului Sfânt peste toate confesiunile creștine, iubirea cosmică
18. **Hristos, Buddha-ul creștin** și mulțimea de repere antroposofice din jurul acestuia
19. Cina cea de Taină – Sufletul-grup al apostolilor
20. Altele.

Pentru că vizualul este important în înțelegerea discuției despre antroposofie, apelez la o imagine care să explice traseul antroposofic, calea antroposofică a discuției de la Drăgănescu. Cred că această imagine este mai grăitoare decât un volum întreg scris pe subiect.

Traseu vizual dogmatic antroposof Drăgănescu

A1 → A2 → A3 → B1 → B2 → B3 → F2 → F1 → E1 → C1 → C2

A jos · B stânga · C dreapta · D naos central · F altar · G catapeteasmă

6. B3 • Antropologie și Soteriologie
Antroposofie: „născătoare de Christos", omul, dumnezeu prin sine

12. F2 • Altar
Liturghia, actul inițiaților

11. F1 • Altar
Locul inițiaților - Maica Domnului, Moise, Hristos, Melchisedec, mari inițiați

10. E1 • Karma, Judecată, Păcat
Vedere generală, Karma

13. G1 • Catapeteasma
Recapitulare Schimbarea la Față (Reîncarnarea), Botez (Hristosul cosmic), Pogorârea Duhului peste toate confesiunile

5. B2 • Antropologie și Soteriologie
Învierea – omul antroposof, corp fizic, astral, eteric, Eu

9. D1 • Centralitatea antroposofă
(4 Teme) Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față, Botezul, Adormirea-Moartea-Etericul

7. C1 • Cosmologie, Ierarhiile spirituale
Hristos, Buddha-ul creștin

4. B1 • Antropologie și Soteriologie
Misteriul de pe Golgota, Conștiința de sine, Eul

3. A3 • Ansamblu și Întemeiere
Nunta din Cana Galileii, Simbol antroposof, Întemeierea Bisericii

2. A2 • Ansamblu și Întemeiere
Arsenie Boca, Înainte-Mergătorul, Mișcare de reînnoire

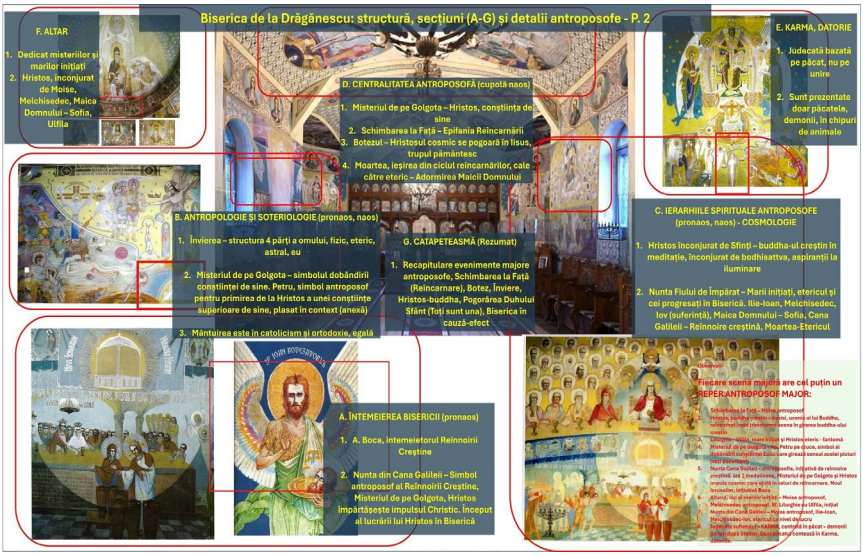

8. C2 • Cosmologie, Ierarhiile spirituale
Biserica ortodoxă în perspectivă antroposofă (Întemeiere, Inițiați, Moarte-Eteric)

1. A1 • Ansamblu și Întemeiere

Drăgănescu, Secțiuni antroposofe, A-G

Biserica de la Drăgănescu: structură, secțiuni (A-G) și detalii antroposofe - P. 2
F. ALTAR
1. Dedicat misteriilor și marilor inițiați
2. Hristos, înconjurat de Moise, Melchisedec, Maica Domnului – Sofia, Ulfila
D. CENTRALITATEA ANTROPOSOFĂ (cupolă naos)
1. Misteriul de pe Golgota – Hristos, conștiința de sine
2. Schimbarea la Față – Epifania Reîncarnării
3. Botezul – Hristosul cosmic se pogoară în Iisus, trupul pământesc
4. Moartea, ieșirea din ciclul reîncarnărilor, cale către eteric – Adormirea Maicii Domnului
E. KARMA, DATORIE
1. Judecată bazată pe păcat, nu pe unire
2. Sunt prezentate doar păcatele, demonii, în chipuri de animale
B. ANTROPOLOGIE ȘI SOTERIOLOGIE (pronaos, naos)
1. Învierea – structura 4 părți a omului, fizic, eteric, astral, eu
2. Misteriul de pe Golgota – simbolul dobândirii conștiinței de sine. Petru, simbol antroposof pentru primirea de la Hristos a unei conștiințe superioare de sine, plasat în context (anexă)
3. Mântuirea este în catolicism și ortodoxie, egală
G. CATAPETEASMĂ (Rezumat)
1. Recapitulare evenimente majore antroposofe, Schimbarea la Față (Reîncarnare), Botez, Înviere, Hristos-buddha, Pogorârea Duhului Sfânt (Toți sunt una), Biserica în cauză-efect
C. IERARHIILE SPIRITUALE ANTROPOSOFE (pronaos, naos) - COSMOLOGIE
1. Hristos înconjurat de Sfinți – buddha-ul creștin în meditație, înconjurat de bodhisattva, aspiranții la iluminare
2. Nunta Fiului de Împărat – Marii inițiați, eticul și cei progresați în Biserică. Ilie-Ioan, Melchisedec, Iov (suferința), Maica Domnului – Sofia, Cana Galileii – Reînnoire creștină, Moartea-Eticul
A. ÎNTEMEIEREA BISERICII (pronaos)
1. A. Boca, întemeietorul Reînnoirii Creștine
2. Nunta din Cana Galileii – Simbol antroposof al Reînnoirii Creștine, Misteriul de pe Golgota, Hristos împărtășește impulsul Christic. Început al lucrării lui Hristos în Biserică
Observație!
Fiecare scenă majoră are cel puțin un
REPER ANTROPOSOF MAJOR:

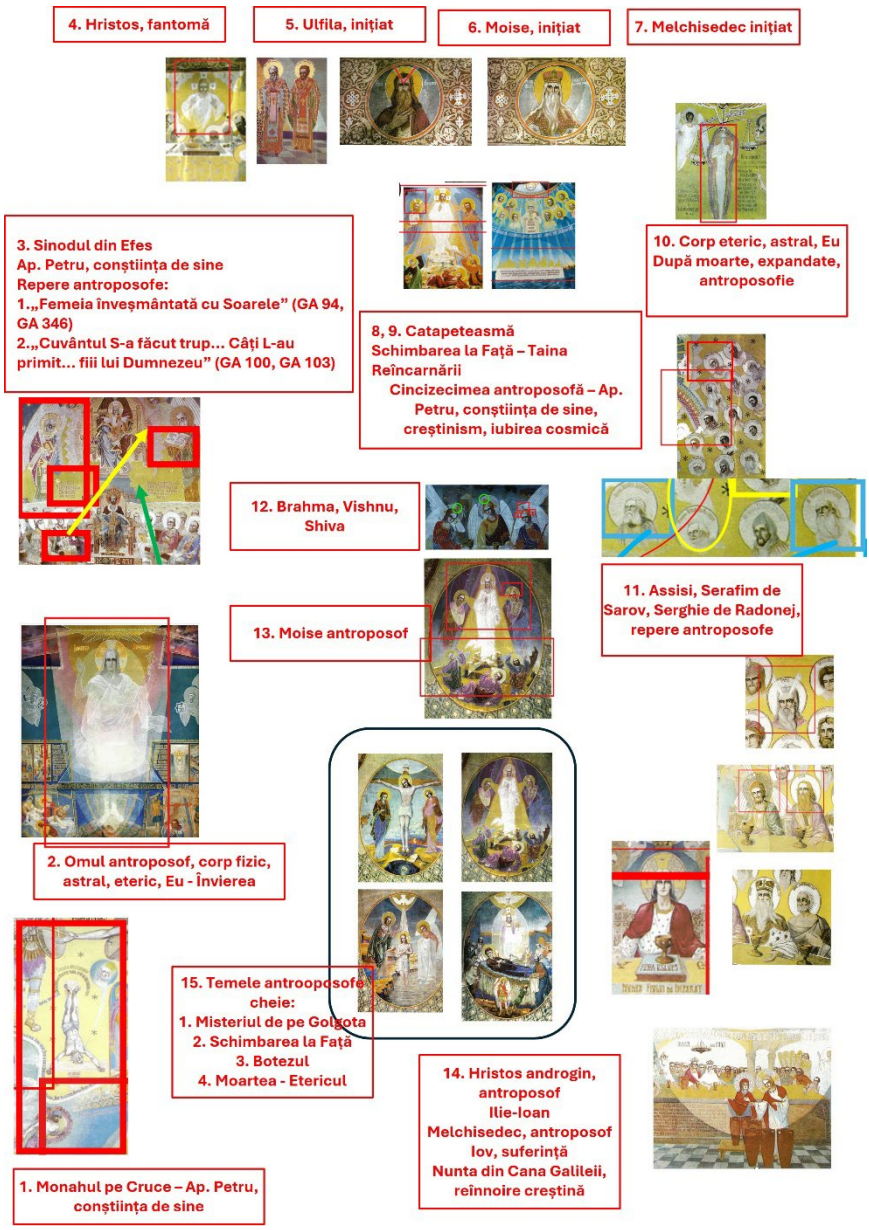
1.2 Reperele antroposofice majore de la Drăgănescu

Fiecare scenă majoră are cel puțin un **reper antroposofic major**:

1. **Schimbarea la Față – Moise,** antroposof.
2. **Hristos, buddha-ul creștin – Assisi**, ucenic al lui Buddha, reîncarnat, care transformă scena în girarea buddha-ului creștin.
3. **Liturghia – Ulfila**, mare inițiat și Hristos eteric – fantomă.
4. **Misteriul de pe Golgota – Ap. Petru** pe cruce, simbol al dobândirii conștiinței Eului care girează sensul acelei picturi (vezi document).
5. **Nunta din Cana Galileii** – antroposofie, inițiativă de reînnoire creștină. Are două medalioane, **Misteriul de pe Golgota** și **Hristos – impuls** cosmic, care ajută în valuri de reîncarnare. **Noul Ierusalim**, inițiativa lui Boca.
6. **Altarul**, loc al marilor inițiați – Moise antroposof, Melchisedec antroposof, Sf. Liturghie cu Ulfila, inițiat.
7. **Nunta Fiului de Împărat, simbolul Bisericii Ortodoxe, perspectivă antroposofică** – Moise antroposof, Ilie-Ioan, Melchisedec-Iov, etericul ca nivel de lucru.
8. **Judecata sufletului** – KARMA, centrată în păcat – demonii pictați după Steiner. Doar păcatul contează în karma, datoriile.
9. **Centralitate antroposofă, naos, cele patru medalioane** – Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față, Botezul și Moartea-Etericul-Adormirea Maicii Domnului.

Menționez scenele înainte de a discuta pictura în detaliu, pentru a facilita urmărirea acestora în compoziție.

1.3 Izolarea pentru vizibilitate a planului antroposofic cheie de la Drăgănescu. Personaje și evenimente-cheie

În imaginea anterioară am încercat să izolez un **plan antroposofic absolut-cheie**, unde se văd repere absolute antroposofice, doar personajele și evenimentele-cheie antroposofice, care nu pot fi contestate:

1. **Ap. Petru** și medalionul conștiinței de sine elevate prin Hristos, în Monahul pe cruce – pictură-simbol al dobândirii conștiinței de sine prin Hristos, dogmă antroposofică de bază
2. Omul antroposofic, corp fizic, astral, eteric, Eu, în icoana Învierii
3. Citatele asociate din Rudolf Steiner, „femeia înveșmântată cu Soarele" și „fiii lui Dumnezeu", citate care repetă dogma lui Steiner despre „născătoarea de Christos" și omul, dumnezeu prin sine – de aceea au fost plasate în mâna Sf. Chiril și a Sf. Ioan. **Ap. Petru**, **simbolul conștiinței de sine**
4. Hristos – fantomă, în altar
5. În altar, inițiații antroposofi, Ulfila, Moise, Melchisedec, fiecare cu pictură distinctă
6. La fel
7. La fel
8. Schimbarea la Față, cu Moise antroposof, pe catapeteasmă
9. Cincizecimea antroposofică, **Ap. Petru**
10. Corp eteric, astral, Eul după moarte, expandate, antroposofie
11. Assisi, Serafim de Sarov (reper antroposofic rus), Serghie de Radonej (la fel, reper rus), **Ap. Petru** (mai sus de Assisi)
12. Treimea ca Brahma, Vishnu, și Shiva
13. Moise antroposof, Schimbarea la Față, în naos
14. Hristos androgin, Ilie-Ioan, Melchisedec, Iov (suferință), Nunta din Cana Galileii
15. Teme antroposofice cheie: Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față, Botezul, Moartea.

O imagine care cuprinde pe scurt Drăgănescu, este adăugată mai jos.

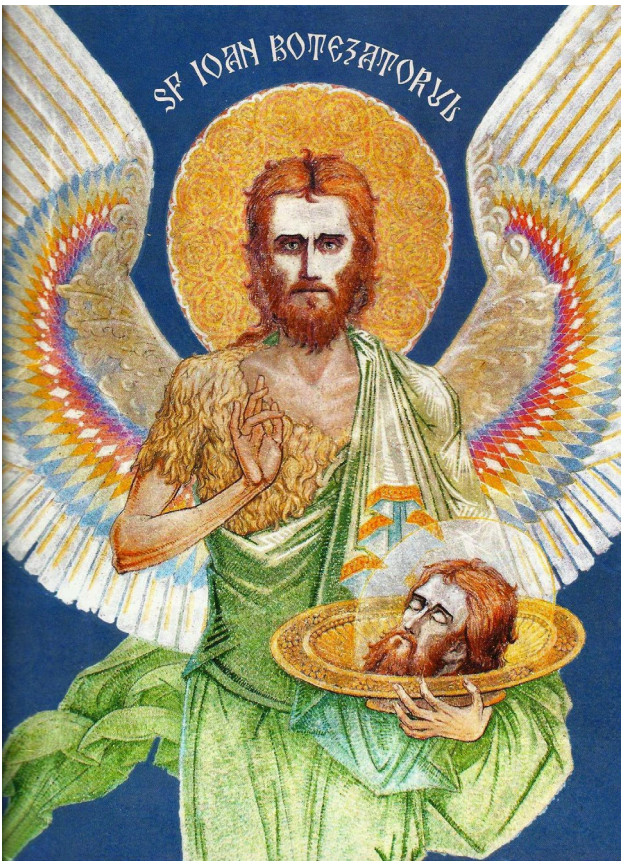

Perspectiva antroposofică a picturii de la Drăgănescu, este explicată vizual și în podcastul publicat pe canalul de YouTube, link https://www.youtube.com/watch?v=zQ8nKVjTcDQ.

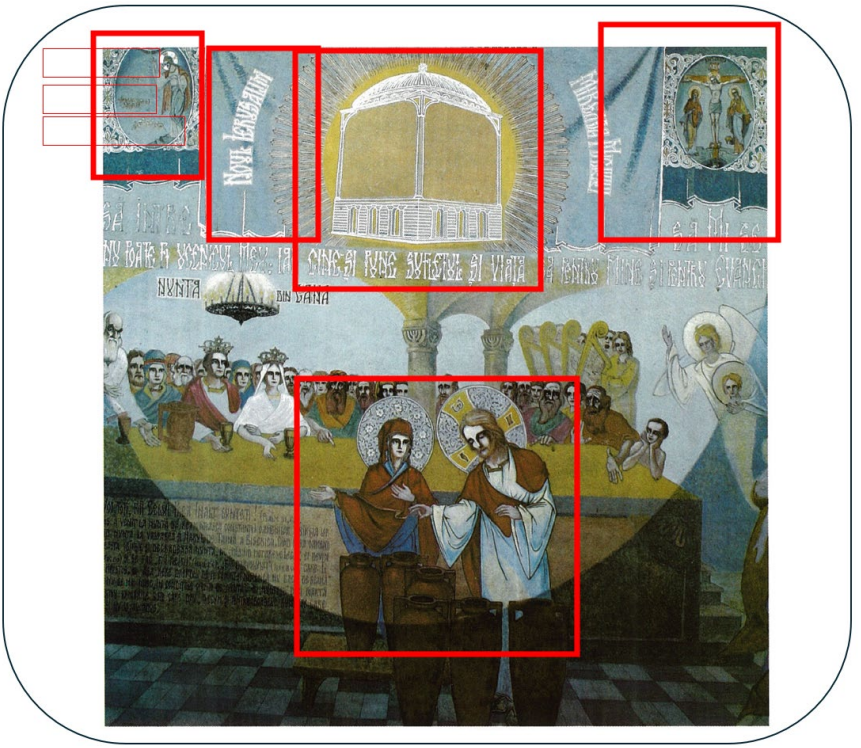

2. *A. Întemeierea Bisericii antroposofice.* Ioan Botezătorul (A. Boca) și Nunta din Cana Galileii (începerea mișcării de reînnoire creștină)

2.1 Arsenie Boca – Sf. Ioan Botezătorul, Înainte-Mergătorul mișcării de reînviere creștină, după învățătura lui Steiner

2.2 Nunta din Cana Galileii – simbol al Mișcării de Reînnoire creștină – a se vedea anexa

Nunta din Cana Galileii a fost explicată anterior, în secțiunea 3 din capitolul 4, „*Nunta din Cana Galileii*, una dintre cheile înțelegerii depline a Drăgănescu, simbolul Mișcării de reînnoire creștină, legătura cu Misteriul de pe Golgota, impulsul cosmic al lui Hristos”.

3. *B. Antropologie și Soteriologie.* Monahul pe Cruce (conștiința de sine), Învierea (omul antroposofic, fizic, eteric, astral, Eu), Sinodul din Efes („născătoarea de Christos” și omul, dumnezeu prin sine)

3.1 Soteriologie. Centrul teologiei antroposofice, conștiința de sine-Eul și Misteriul de pe Golgota, cuprins într-o pictură. Monahul pe Cruce

RABZI
CA UM
PROST;
JOS,
DE PE
CRUCE
!

1. Erminie antroposofică	2. Misterul de pe Golgota, central. 3. Omul, lepădare de sine, smerenie și iubire, virtuțile antroposofice care duc la lepădare de sine și la dobândirea conștiinței de sine. 4. Mântuirea este prin „CALEA CONTEMPLAȚIEI” (adică iluminarea budistă), scrisă sus, peste cruce. 5. Sunt trei reîncarnări succesive, simbolice, lupta fiind a reîncarnării. 6. Hristos pe Cruce (Crucea) este exemplu de lepădare de sine. 7. Bisericile arată că și în Biserica Catolică te poți mântui (Sofia și Roma). Vaticanul e pictat difuz pentru a nu genera controverse. 8. Icoana este centrul teologiei lui A. Boca: Hristos, exemplu de conștiință de sine și dobândire prin lepădare de sine a ***conștiinței eu-lui***, trebuie să Îl urmăm în lepădare de sine (dobândirea conștiinței eului). 9. Apostolul Petru apare peste tot la Drăgănescu, fiind un reper antroposofic continuu:

	• Pictura monahului pe cruce • Pictura Sinodului de la Efes, ca simbol al desăvârșitului, reprezentant al „fiilor lui Dumnezeu” • Pe catapeteasmă, în Cincizecimea antroposofică, unde Ap. Petru împărtășește conștiința Eului și iubirea cosmică (razele roșii) • Hristos-Buddha-ul creștin, unde Ap. Petru apare alături de alți mari apostoli cu semnificație antroposofică, Apostolul Pavel, Apostolul Iacov dar și de Francisc de Assisi.

3.2 Învierea – omul antroposof, antropologie: corp fizic, astral, eteric, Eu

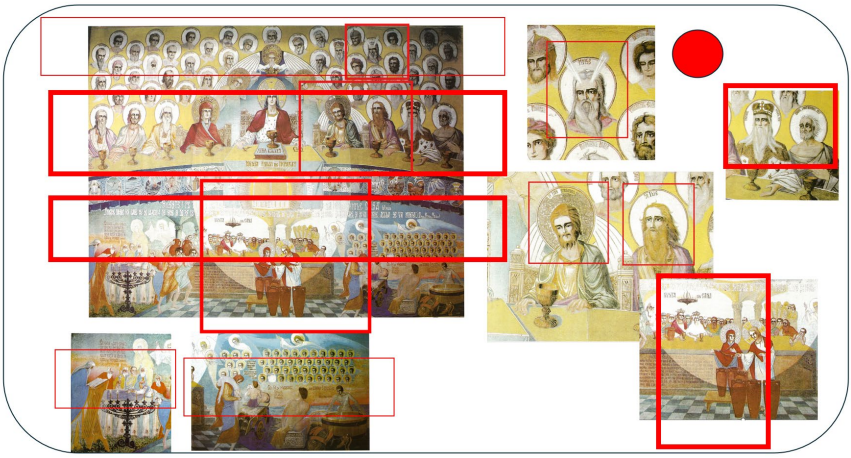

SELF-CONSCIOUSNESS
I
Astral Body
SENSATIONS
Etheric Body
LIFE FUNCTIONS
Physical Body
PHYSICAL FORM

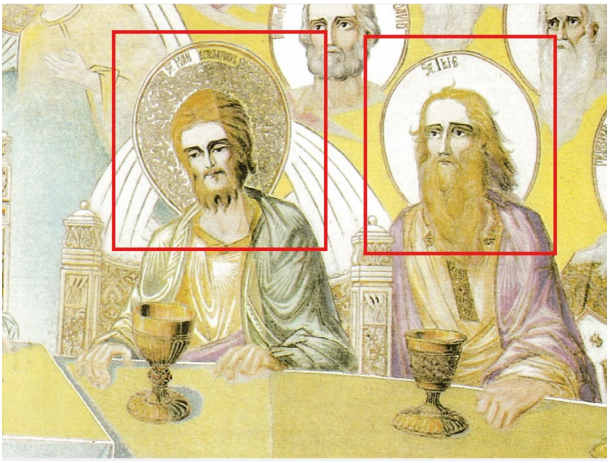
4. *C. Ierarhiile spirituale.* Nunta Fiului de Împărat (Biserica Ortodoxă în perspectivă antroposofică, inițiații Bisericii) și Hristos-Buddha-ul creștin, alături de Assisi

4.1 Nunta Fiului de Împărat (Biserica Ortodoxă în perspectivă antroposofică, inițiații Bisericii)

MOISE

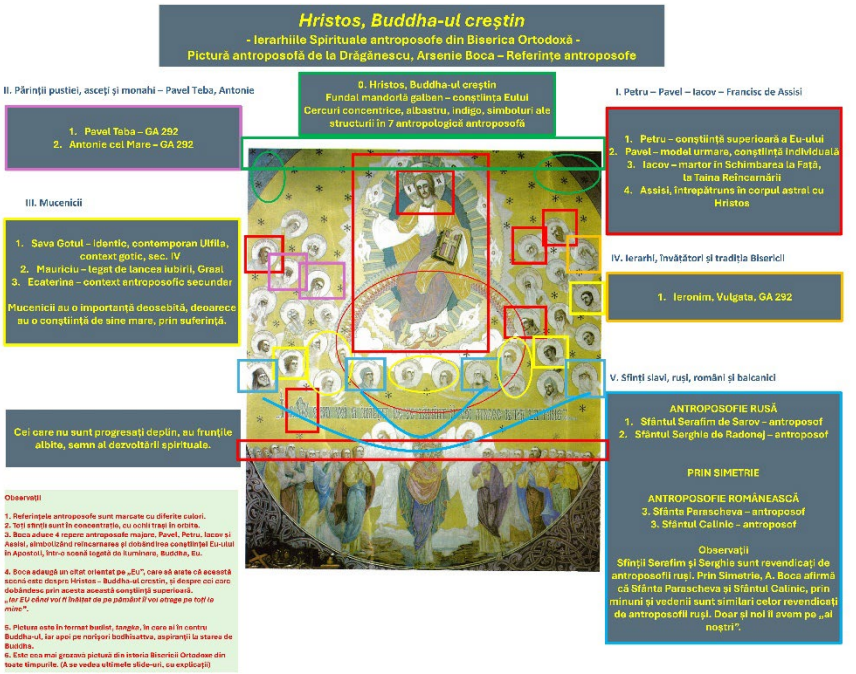

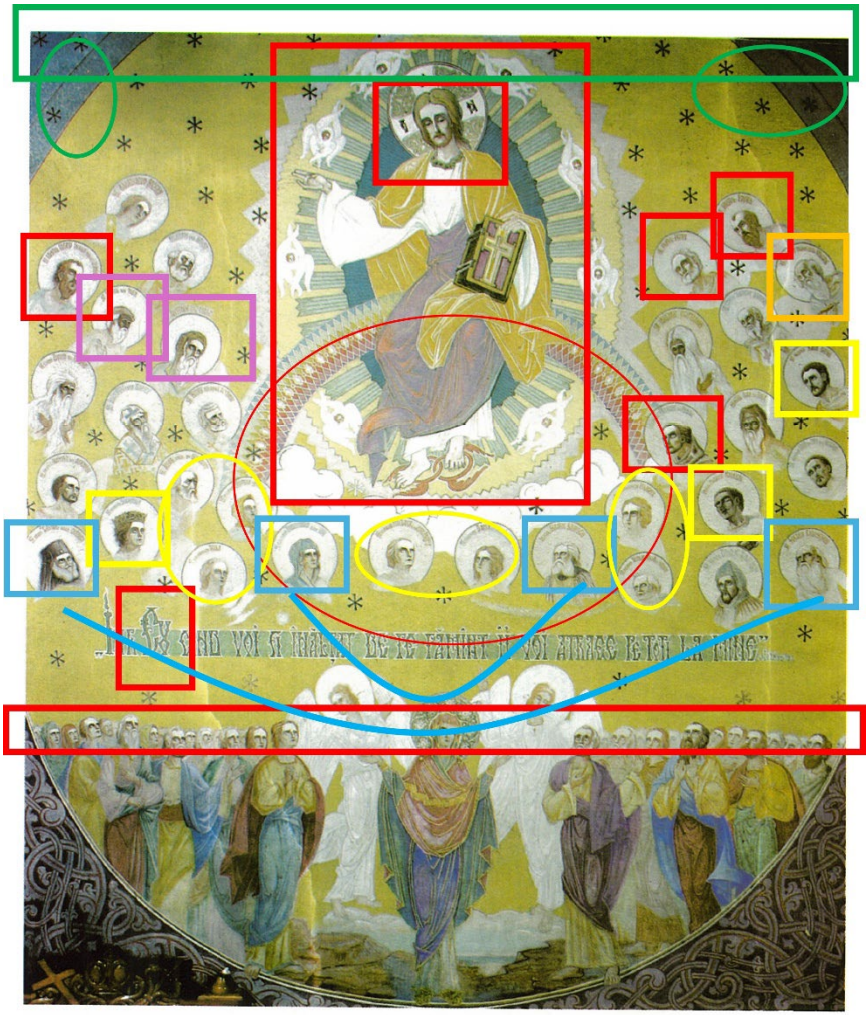
4.2 Hristos, Buddha-ul creștin, în meditație. Pictură *tangka* budistă, dispunere în centralitatea divinității, întrepătrundere astrală

Hristos, Buddha-ul creştin
- Ierarhiile Spirituale antroposofe din Biserica Ortodoxă -
Pictură antroposofă de la Drăgănescu, Arsenie Boca – Referinţe antroposofe
II. Părinţii pustiei, asceţi şi monahi – Pavel Teba, Antonie
1. Pavel Teba – GA 292
2. Antonie cel Mare – GA 292
0. Hristos, Buddha-ul creştin
Fundal mandorlă galben – conştiinţa Eului
Cercuri concentrice, albastru, indigo, simboluri ale
structurii în 7 antropologică antroposofă
I. Petru – Pavel – Iacov – Francisc de Assisi
1. Petru – conştiinţă superioară a Eu-ului
2. Pavel – model urmare, conştiinţă individuală
3. Iacov – martor în Schimbarea la Faţă,
la Taina Reîncarnării
4. Assisi, întrepătruns în corpul astral cu
Hristos
III. Mucenicii
1. Seva Gotul – identic, contemporan Ulfila,
context gotic, sec. IV
2. Mauriciu – legat de lancea iubirii, Graal
3. Ecaterina – context antroposofic secundar
Mucenicii au o importanţă deosebită, deoarece
au o conştiinţă de sine mare, prin suferinţă.
IV. Ierarhi, învăţători şi tradiţia Bisericii
1. Ieronim, Vulgata, GA 292
V. Sfinţi slavi, ruşi, români şi balcanici
ANTROPOSOFIE RUSĂ
1. Sfântul Serafim de Sarov – antroposof
2. Sfântul Serghie de Radonej – antroposof
PRIN SIMETRIE
ANTROPOSOFIE ROMÂNEASCĂ
3. Sfânta Parascheva – antroposof
3. Sfântul Calinic - antroposof
Observaţii
Sfinţii Serafim şi Serghie sunt revendicaţi de
antroposofii ruşi. Prin Simetrie, A. Boca afirmă
că Sfânta Parascheva şi Sfântul Calinic, prin
minuni şi vedenii sunt similari celor revendicaţi
de antroposofii ruşi. Doar şi noi îi avem pe „ai
noştri”.
Cei care nu sunt progresaţi deplin, au frunţile
albite, semn al dezvoltării spirituale.
Observaţii
1. Referinţele antroposofe sunt marcate cu diferite culori.
2. Toţi sfinţii sunt în concentrarile, cu ochii trşi în orbita.
3. Boca aduce 4 repere antroposofe majore, Pavel, Petru, Iacov şi
Assisi, simbolizând reîncarnarea şi dobândirea conştiinţei Eu-ului
în Apostoli, într-o scenă legată de iluminare, Buddha, Eu.
4. Boca adaugă un citat orientat pe „Eu”, care să arăta că această
scenă este despre Hristos - Buddha-ul creştin, şi despre cei care
dobândesc prin aceasta această conştiinţă superioară.
„Iar Eu când voi fi înălţat de pe pământ îl voi atrage pe toţi la
mine”.
5. Pictura este în format budist, tangka, în care ai în centru
Buddha-ul, iar apoi pe nivşori bodhisattva, aspiranţii la starea de
Buddha.
6. Este cea mai grozavă pictură din istoria Bisericii Ortodoxe din
toate timpurile. (A se vedea ultimele slide-uri, cu explicaţii)

Hristos, Buddha-ul creștin

- Ierarhiile Spirituale antroposofe din Biserica Ortodoxă -
Pictură antroposofă de la Drăgănescu, Arsenie Boca – Referințe antroposofe

II. Părinții pustiei, asceți și monahi – Pavel Teba, Antonie

1. Pavel Teba – GA 292
2. Antonie cel Mare – GA 292

III. Mucenicii

1. Sava Gotul – identic, contemporan Ulfila, context gotic, sec. IV
2. Mauriciu – legat de lancea iubirii, Graal
3. Ecaterina – context antroposofic secundar

Mucenicii au o importanță deosebită, deoarece au o conștiință de sine mare, prin suferință.

0. Hristos, Buddha-ul creștin
Fundal mandorlă galben – conștiința Eului
Cercuri concentrice, albastru, indigo, simboluri ale structurii în 7 antropologică antroposofă

Cei care nu sunt progresați deplin, au frunțile albite, semn al dezvoltării spirituale.

Observații

1. Referințele antroposofe sunt marcate cu diferite culori.
2. Toți sfinții sunt în concentrație, cu ochii trași în orbite.
3. Boca aduce 4 repere antroposofe majore, Pavel, Petru, Iacov și Assisi, simbolizând reîncarnarea și dobândirea conștiinței Eu-ului în Apostoli, într-o scenă legată de iluminare, Buddha, Eu.

4. Boca adaugă un citat orientat pe „Eu", care să arate că această scenă este despre Hristos – Buddha-ul creștin, și despre cei care dobândesc prin acesta această conștiință superioară.
„Iar EU când voi fi înălțat de pe pământ îi voi atrage pe toți la mine".

5. Pictura este în format budist, *tangka*, în care ai în centru Buddha-ul, iar apoi pe norișori bodhisattva, aspiranții la starea de Buddha.
6. Este cea mai grozavă pictură din istoria Bisericii Ortodoxe din toate timpurile. (A se vedea ultimele slide-uri, cu explicații)

I. Petru – Pavel – Iacov – Francisc de Assisi

1. Petru – conștiință superioară a Eu-ului
2. Pavel – model urmare, conștiință individuală
3. Iacov – martor în Schimbarea la Față, la Taina Reîncarnării
4. Assisi, întrepătruns în corpul astral cu Hristos

IV. Ierarhi, învățători și tradiția Bisericii

1. Ieronim, Vulgata, GA 292

V. Sfinți slavi, ruși, români și balcanici

ANTROPOSOFIE RUSĂ
1. Sfântul Serafim de Sarov – antroposof
2. Sfântul Serghie de Radonej – antroposof

PRIN SIMETRIE

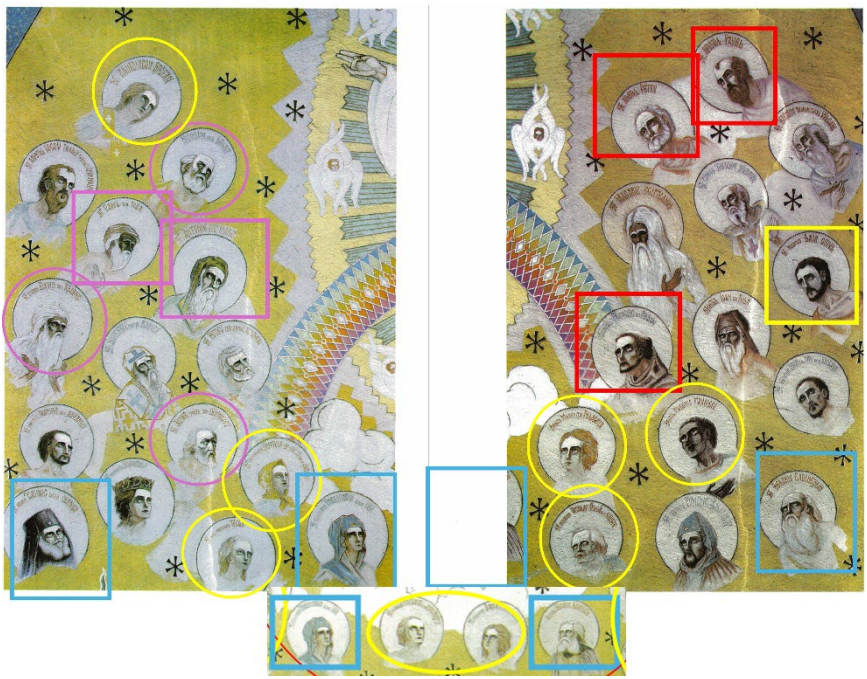
ANTROPOSOFIE ROMÂNEASCĂ
3. Sfânta Parascheva – antroposof
3. Sfântul Calinic – antroposof

Observații
Sfinții Serafim și Serghie sunt revendicați de antroposofii ruși. Prin Simetrie, A. Boca afirmă că Sfânta Parascheva și Sfântul Calinic, prin minuni și vedenii sunt similari celor revendicați de antroposofii ruși. Doar și noi îi avem pe „ai noștri".

Hristos, Buddha-ul creştin

- Ierarhiile Spirituale antroposofe din Biserica Ortodoxă -
Pictură antroposofă de la Drăgănescu, Arsenie Boca

DETALII

Pictura este în stil budist, ***tangka***, **având Buddha-ul în centru** și apoi, pe norișori, bodhisattva, care aspiră la statutul de Buddha. În acest articol voi explica toate elementele de antroposofie din pictură.

0. Fundal, mandorlă, cercuri indigo, albastru

1. Fundalul, în mandorlă, este auriu, galben – conștiința Eului.

2. Cercurile concentrice, de culoare albastru și indigo, sunt simboluri ale structurii în 7 elemente antropologice în antroposofie.
3. Pictura este în stil budist, ***tangka*, având Buddha-ul în centru** și apoi, pe norișori, bodhisattva, care aspiră la statutul de Buddha.
4. Hristos este Buddha-ul creștin, care a dobândit conștiința Eului.

I. Petru – Pavel – Iacov – Francisc de Assisi

1. Deoarece toată pictura este centrată în jurul a două concepte majore, Hristos, Buddha-ul creștin, și conștiința Eului, A. Boca alege patru figuri majore antroposofice, capitale pentru discuție.
2. Petru – conștiință superioară Eu-lui, prin Hristos.
3. Pavel – exemplu de urmare individuală a lui Hristos, pe calea Eului.
4. Iacov – martor în Schimbarea la Față, la Taina Reîncarnării.
5. Francisc de Assisi – ucenic reîncarnat al lui Buddha, întrepătruns în corpul astral cu Hristos, finalitate a căii Eului.

II. Părinții pustiei, asceți și monahi – Pavel Teba, Antonie

1. Pavel Teba – GA 292
2. Antonie cel Mare – GA 292

III. Mucenicii

1. Mucenicii sunt importanți datorită suferinței mari pe care o îndură, prin care dobândesc o conștiință de sine mare.
2. Sfântul Sava Gotul, ales pentru că este contemporan cu Ulfila și în context gotic, sec. IV.
3. Mauriciu – este legat de rosicrucieni, lancea iubirii, Graal.
4. Ecaterina – apare în context antroposofic secundar.

IV. Ierarhi, învățători și tradiția Bisericii

1. Așa cum Ulfila este pictat în altar, ca mare inițiat, și Ieronim (Vulgata) este pictat, probabil tot ca inițiat, apărând în GA 292.

V. Sfinți slavi, ruși, români și balcanici

1. Dintre sfinții revendicați de antroposofii ruși, A. Boca pictează pe Sf. Serafim de Sarov și Serghie de Radonej.
2. Simetric, pictează pe Sf. Parascheva și pe Sf. Calinic de la Cernica, spunând prin simetrie că și aceștia sunt la noi precum aceia la ruși, trecând în registrul antroposofic pe Sf. Paraschiva și Sf. Calinic.

Jos, sunt mulțimi mari de creștini, cu frunți albite, semnul progresului spiritual, al dezvoltării organelor senzoriale.

Central, A. Boca adaugă un citat care să sublinieze disimulat centralitatea picturii, „EU”: ***„Iar EU când voi fi înălțat de pe pământ îi voi atrage pe toți la mine”.***

Pictura lui Arsenie Boca este cea mai mare grozăvie care există în Biserica Ortodoxă din toate timpurile.

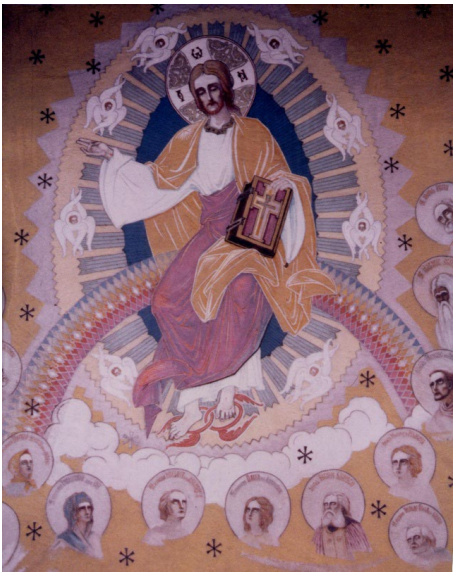
A se vedea și articolul publicat pe site-ul unitateaortodoxa.ro, https://www.unitateaortodoxa.ro/hristos-buddha-ul-crestin-pictura-antroposofica-de-la-draganescu/.

1. Erminie antroposofică, pe scurt	1. Pictură în stil *tangka*, budistă, cu un buddha în centru, înconjurat în medalioane de boddisatva, aspiranți la titlul de Buddha. 2. Hristos are ochii închiși, meditează ca un buddha. 3. Toți sfinții au ochii adânc trași în orbite, ca semn al meditației și stării puternice de concentrare pe care o au. 4. Francisc de Assisi are un rol deosebit, este întrepătruns cu corpul astral, de aceea concentrarea acestuia este mai puternică, fiind mai apropiat de Hristos și întrepătruns cu Acesta. 5. Fracisc de Assisi validează contextul budist-Buddha, fiind ucenic al lui Buddha și reîncarnat – a se vedea documentele publicate anterior cu referințe la Steiner. 6. Boca subliniază **„Eu”**, care este esența discuției antroposofice, Eul lui Hristos. Centralitatea discuției este Eul. „Iar **EU**, când voi fi înălțat de pe pământ, îi voi aduce pe toți la mine” (textul identic

	din pictura lui Boca). Pe scurt, Hristos a atins Eul și ajută ca Buddha. 7. Frunțile celor de jos sunt în alb, semn al dezvoltării spirituale (vezi Steiner). Ochii celor din jurul lui Hristos sunt trași, semn al evoluției -concentrării. Hristos și Assisi au ochii trași, simbol al concentrării.

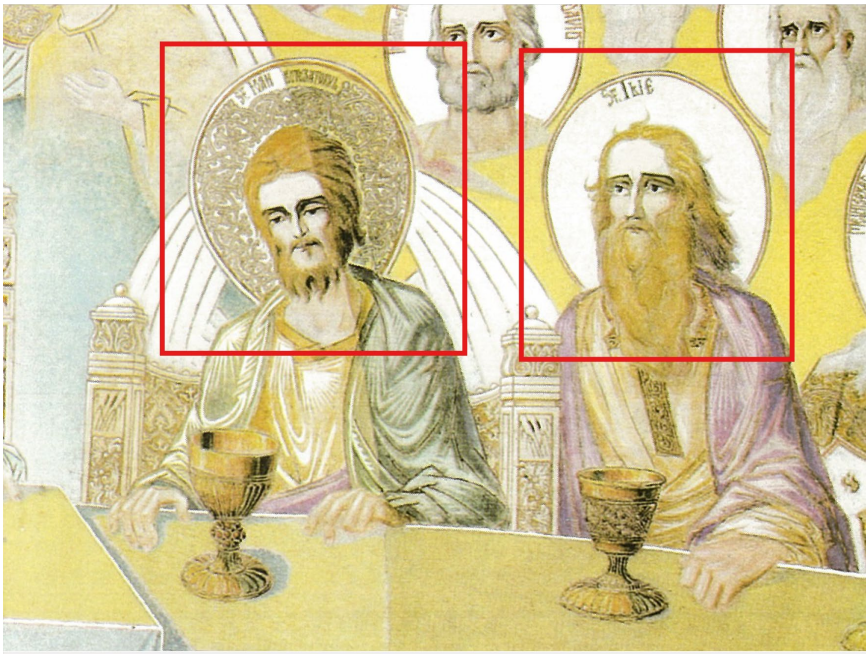
4.3 Francisc de Assisi, personaj antroposofic

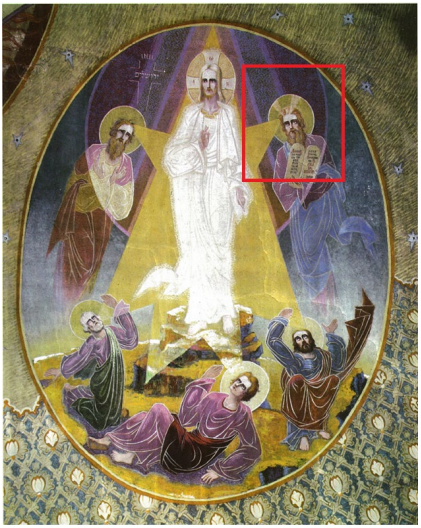

4.4 Ilie-Ioan, personaje antroposofice, reîncarnare

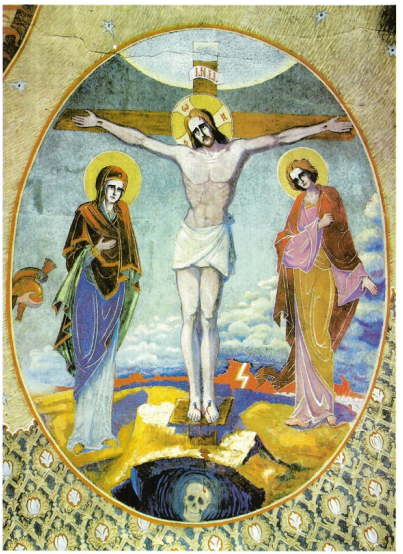

5. *D. Centralitate antroposofică.* Misteriul de pe Golgota, Schimbarea la Față (Epifania Reîncarnării), Botezul – Hristosul cosmic în Iisus pământesc, Adormirea Maicii Domnului sau Moartea-Etericul – ieșirea din ciclul reîncarnărilor

5.1 Centralitatea antroposofică, Sfânta Treime antroposofică și cele patru mari teme antroposofice

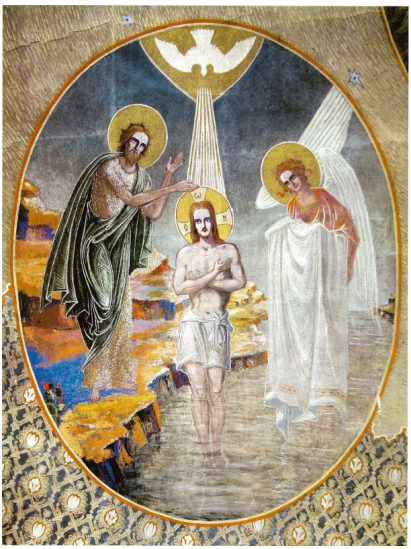
5.2 Misteriul de pe Golgota – Crucea, centralitatea antroposofică

5.3 Schimbarea la Față, Epifania Reîncarnării, evenimentul antroposofic central și inițierea antroposofică a Bisericii

5.4 Botezul, Hristosul cosmic în Iisus pământesc

5.5 Moartea-Etericul, Adormirea Maicii Domnului

5.6 Sfânta Treime antroposofică, imagine hindusă, Brahma, Vishnu, Shiva

Sfânta Treime ca Brahma, Vishnu și Shiva (hinduism) – a se vedea textul de la Steiner, în documentele publicate anterior.

„Aceste entități au ajuns astfel până în imediata apropiere a Divinității celei mai înalte de care se poate vorbi, Sfânta Treime.

Deasupra Serafimilor se află deci această Divinitate sublimă, această întreită Dumnezeire, despre care au cunoștință aproape toate popoarele: Brahma – Shiva – Vishnu; Tatăl, Fiul și Sfântul Duh."[9]

(**Rudolf Steiner,** *Ierarhiile spirituale și reflectarea lor în lumea fizică*, **GA110**)

[9] https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA110/GA110_CF05.html.

6. *E. Karma, Datorie.* Judecata sufletului, evoluția antroposofică a sufletului după moarte, creșterea învelișului la trei zile. Păcatele, datoriile și patimile reprezentate prin demoni-animale – viziune antroposofică

De ce a fost adăugată această scenă? Scena este o continuare a succesiunii de pe partea stângă a Bisericii, unde s-a explicat:

1. Conștiința de sine, Eul – Monahul pe cruce
2. Omul antroposofic: corp fizic, astral, eteric, Eu – Învierea
3. Nașterea lui Christos și omul, dumnezeu prin sine, ca Hristos – Sinodul din Efes (431), unde A. Boca agață subiectele antroposofice de discuția ortodoxă
4. Urmarea este moartea și karma, adică scena Judecății sufletului, trecută foarte bine în acest registru dogmatic.

Ce anume dorește A. Boca să comunice în această imagine este exact următoarea sinteză de mai jos, în șapte trepte. Mai multe detalii legate de „viața după moarte" pot fi găsite în anexa adăugată la sfârșitul volumului:

1) Moarte: corpul fizic este abandonat.

2) Pentru câteva zile: corp eteric + corp astral + Eu; apare panorama vieții.

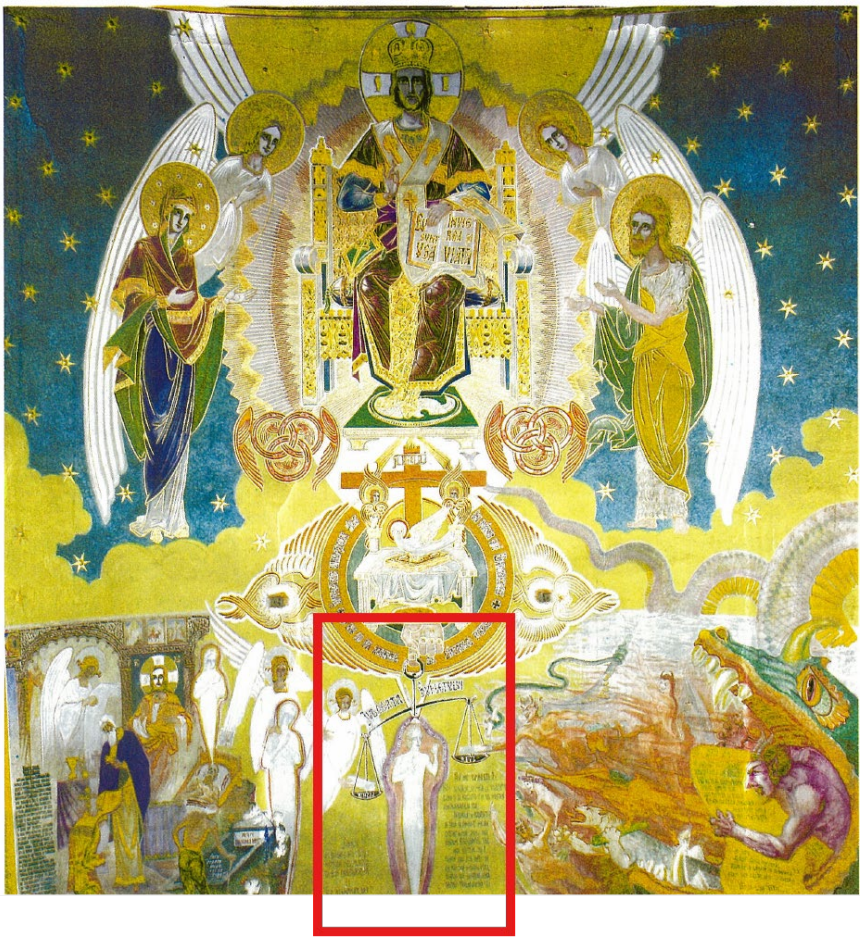
3) **Corpul eteric se măreşte/se dilată puternic**; Steiner folosește imagini cosmice, nu un raport de 2-3 ori.

4) Corpul eteric se dispersează în eterul cosmic; rămâne un extract al experienței.

5) Corp astral + Eu: Kamaloka; viața este retrăită invers, aproximativ de trei ori mai repede.

6) Ființa se dilată până la sfera Lunii și apoi, în etapele ulterioare, în sfere cosmice tot mai vaste.

6.1 Karma, datorie. Judecata sufletului. Demonologie steineriană, creșterea învelișurilor (astral, eteric, Eu) după moarte

6.2 Creşterea învelişurilor (astral, eteric, Eu) după moarte

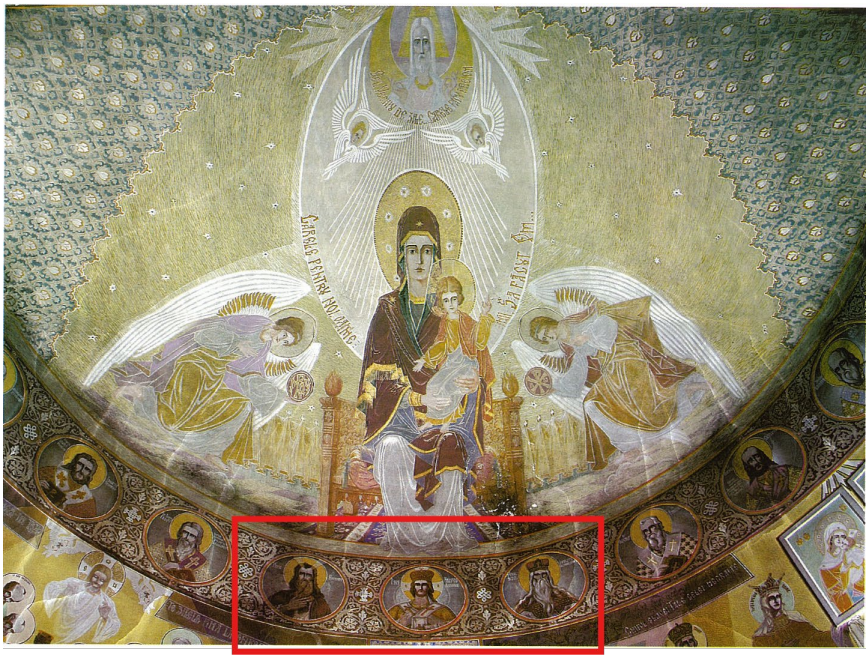
6.3 Etericul şi judecata sufletului – teologie bazată pe moarte şi suferinţă, pe conştiinţă

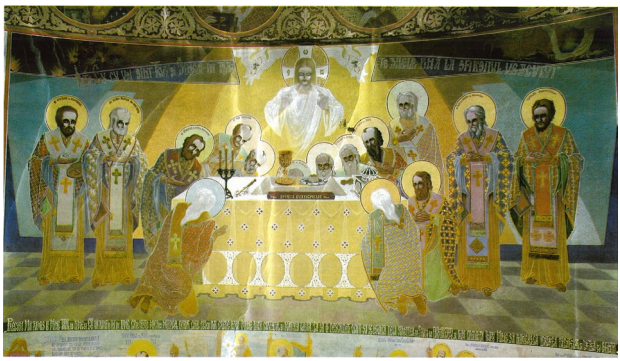

Cei 40 de Mucenici
din Sevastia

7. *F. Altarul*, dedicat marilor inițiați și misteriilor. Maica Domnului – Sofia – Înțelepciunea, Moise antroposof, Melchisedec antroposof, Ulfila. Liturghia – locul tainelor inițiaților

7.1 Altarul, locul inițiaților: Maica Domnului, Hristos, Moise, Melchisedec, Ulfila

7.2 Moise, antroposof

7.3 Melchisedec, inițiat solar, antroposof

7.4 Ulfila, inițiat, antroposof

7.5 Liturghia, locul misteriilor

7.6 Hristos în eteric, fantomă, inițiat

8. *G. Catapeteasma.* Recapitularea evenimentelor majore antroposofice: Crucea-Golgota, Schimbarea la Față, Învierea, Hristos-Buddha-ul creștin, Pogorârea Duhului Sfânt peste tot creștinismul, Biserica în cauză-efect, locul karmei

8.1 Explicație cu privire la conținutul catapetesmei. Catapeteasma recapitulează întreaga antroposofie adăugată de Boca în Biserică

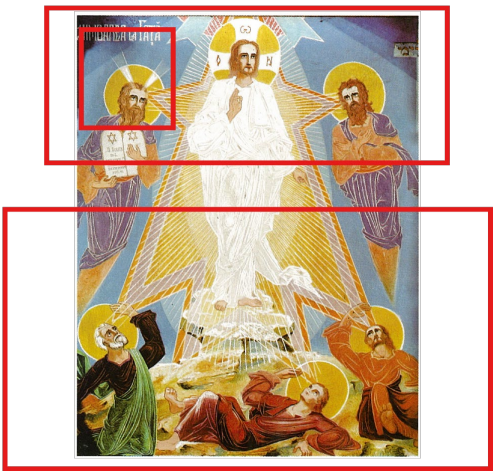
Pe catapeteasmă, A. Boca recapitulează întreaga antroposofie. Adaug mai jos câteva dintre picturile de pe catapeteasmă:

1. Centralitatea antroposofică:
    a. Crucea-Golgota – adaugă Intrarea în Ierusalim, în loc de Golgota, pentru a nu atrage atenția
    b. Schimbarea la Față – Taina Reîncarnării
    c. Botezul – Hristos cosmic întrupat în Iisus pământesc
    d. Moartea-etericul – Adormirea Maicii Domnului.
2. Antropologie, soteriologie și cosmologie antroposofică:
    a. Învierea – omul antroposof, corp fizic, eteric, astral, Eu
    b. Hristos, Buddha-ul creștin
    c. Pogorârea Duhului Sfânt peste întreg creștinismul.
3. Alte teme:
    a. Cina cea de Taină – sufletul-grup al apostolilor.

8.2 Misteriul de pe Golgota – Centralitatea antroposofă, înlocuit cu intrarea în Ierusalim - temă reluată în altă formă

8.3 Schimbarea la Față – Taina Reîncarnării (centralitate antroposofică) – temă reluată

8.4 Botezul – Hristosul cosmic în Iisus (centralitate antroposofică) – temă reluată

8.5 Adormirea Maicii Domnului (centralitate antroposofică) – temă reluată

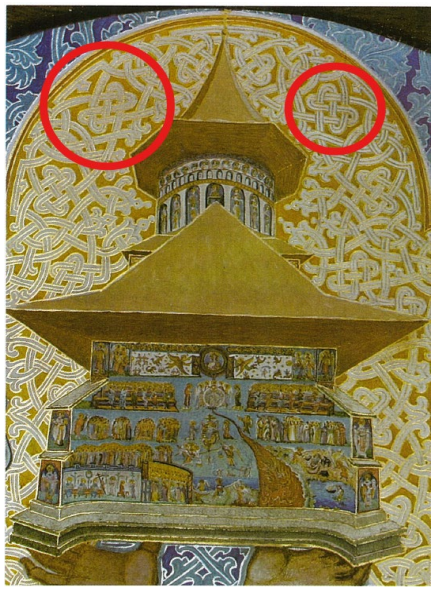
8.6 Învierea – Omul antroposof (antropologie și soteriologie)

8.7 Hristos – Buddha-ul creștin (cosmologie)

8.8 Biserica, locul pentru karma, cauză-efect (antropologie și soteriologie)

8.9 Pogorârea Duhului Sfânt (antropologie și soteriologie)

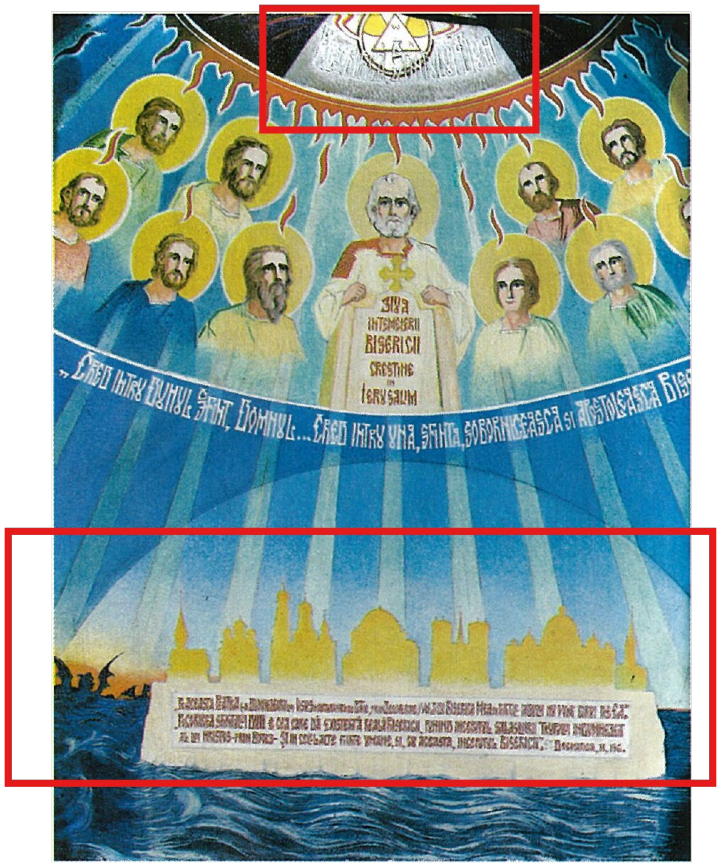

9. *H. Alte teme antroposofice* și simboluri budisto-antroposofice majore. Nodul budist cauză-efect, lotusul budist, Hristos androgin, Hristosul antroposofic, Ahriman-materialism, Potopul-distrugeri cosmice, Apocalipsa

9.1 Antropologie. Botezul budist – botezul este legat de cercul reîncarnărilor

9.2 Soteriologie. Toate religiile sunt una

Pogorârea Duhului Sfânt:

1. Biserică din lemn din nordul țării – Ortodoxie sau greco-catolicism
2. Biserica lui Neagoe Basarab din Curtea de Argeș (1517) – Ortodoxie
3. Baroc german – protestantism
4. Catedrala Sf. Sofia din Constantinopol (527) – Ortodoxie
5. Catedrala Notre-Dame din Paris (sec. XII) – catolicism
6. Bazilica San Pietro din Roma (sec. XVI) – catolicism
7. Gotic englez – anglicanism

Temelie comună, piatră, impuls cosmic care ajunge la toate confesiunile creștine. Cincizecimea antroposofică, Ap. Petru, simbolul conștiinței superioare a Eului, iubirea cosmică (flăcările roșii), întreg creștinismul este prezent. (A se vedea anexa cu explicațiile complete despre Cincizecimea antroposofică.)

9.3 Lotusul budist, simbolul naşterii unui Buddha

9.4 Nodul etern budist (cauză-efect) al reîncarnărilor

10. *H. Apostolul Petru*, simbolul antroposofic al conștiinței de sine elevate prin Hristos, omniprezent la Drăgănescu, în toate picturile majore

Apariția Ap. Petru la Drăgănescu este în mai multe scene importante, care girează perspectiva pe ansamblu teologică a lui Boca, legată de antroposofie și de conștiința Eului, în toate picturile majore Ap. Petru fiind prezent:

1. Monahul pe cruce – Ap. Petru apare ca să gireze conștiința Eului în imagine
2. Sinodul din Efes (431) – Ap. Petru apare pentru a gira conceptul de „fiii lui Dumnezeu", dar și conceptul de ridicare în conștiința de sine
3. Catapeteasmă, Cincizecimea antroposofică – Ap. Petru este cel care împărtășește întreg creștinismul de conștiința Eului, de razele iubirii cosmice (flăcările roșii).
4. Hristos-Buddha-ul creștin – Ap. Petru apare alături de alți mari apostoli, figuri-cheie în antroposofie, Ap. Pavel (calea individuală de urmare a lui Hristos), Ap. Iacov (Schimbarea la Față, Taina Reîncarnării), dar și de Francisc de Assisi.

6. Teologia. Antroposofia disimulată în lucrările *Cărarea Împărăției* și *Cuvinte vii* (1946-1949, 4 ani). Disimularea teologică

1. Rezumatul antroposofic al lucrărilor: intenție nouă-antroposofică, structură antroposofică, tematică și idei principale antroposofice

Pentru a se înțelege încotro mergem cu discuția despre lucrările lui Arsenie Boca, la începutul acestui capitol fac un scurt rezumat al a ceea ce găsim în lucrările sale.

1.1 Intenție nouă, a unei noi revelații, a reînnoirii credinței, conform cu cea propusă de Steiner

Text Arsenie Boca:

Cărarea Împărăției, capitolul *Desăvârșirea - Finalitate a omului*, p. 147:

„(Să nu pierdem din vedere că aci se descriu **însuşirile şi rosturile majore** ale creştinismului, într-o **concepție fundamentală**, **totală**, despre **viață** şi **lume**. Şi ceea ce se schițează aci sunt **doar linii extrem de sumare** față de infinita lor bogăție şi frumusețe în trăirea lor autentică.)"

Cărarea Împărăției, capitolul *Desăvârșirea - Finalitate a omului*, p. 149:

„Obişnuit concepția creştină nu prea e dusă nici chiar de credincioşi şi nici chiar de cei ce o cunosc *teologic* destul de bine, până la finalitatea sa - mai păstrând şi pentru *egoism* o bună parte de "viață". Cu alte cuvinte sunt **puține exemplarele omeneşti** care îşi "***riscă***" *toată viața lor pentru Dumnezeu*, pentru ***cauza lui Dumnezeu în lume***."

Comentariu:

Capitolul *Desăvârșirea - Finalitate a omului* vorbește disimulat despre budism-iluminare și are o structură foarte logică în budism-antroposofie, dar disimulată. Prezintă gradual toate conceptele budiste și antroposofice necesare discuției, într-un discurs disimulat.

Ce spune A. Boca este că prezintă o nouă revelație, precum cea propusă de Steiner, revelație denumită „concepție fundamentală, totală", care se referă la viață și lume. Tot A. Boca denumește calitatea ideilor prezentate drept „însușirile și rosturile", adică dogmele și conceptele principale ale discuției antroposofice.

În continuare, în capitol, tot disimulat, A. Boca prezintă conceptele de reîncarnare, datorie, starea de iluminare, Buddha, bodhisattva, toate legate de această stare de iluminare. Acest comentariu este adăugat în capitolul *Desăvârșirea (...)* într-un loc în care, în câteva pagini, face un rezumat disimulat al budismului-antroposofiei, în care aduce la un loc, pe scurt, conceptele principale ale discuției.

La pagina 149, A. Boca vorbește tot disimulat despre riscurile unei astfel de inițiative, a unor astfel de cauze, care sunt duse în ascuns de către acesta. A. Boca urmează programul lui Steiner, de

propovăduire a „credinței" din interiorul Bisericilor, cunoscând riscurile acestor inițiative.

Despre ce „riscuri" vorbește Arsenie Boca? Pentru că știe că a disimulat întreaga activitate și operă (să ținem cont că abia își începe lucrarea – 1946-1949) și începe să înțeleagă ce face și „riscurile asociate". Înțelege deplin că ceea ce face este, de fapt, o activitate subversivă la adresa Bisericii, de subminare a Bisericii prin promovarea disimulată a unei alte credințe – ce a făcut A. Boca în permanență a fost să promoveze în permanență o altă credință. De aceea vorbește despre „o teologie fundamentală, totală, în linii extrem de mari" și despre „riscuri".

De ce se teme Boca este pentru că lucrarea are intenție antroposofică, structură antroposofică, teme antroposofice și că, dacă va fi prins, va fi dat afară din Biserică. O tratare pe larg a capitolului este găsită în continuare în lucrare.

1.2 Intenție antroposofică, o discuție despre reîncarnare și mântuirea prin reîncarnare

Text Arsenie Boca: Plan DISIMULAT

Cărarea Împărăției, capitolul *De la cârma minții atârnă*, p. 13:

DE LA CÂRMA MINȚII ATÂRNĂ ...

„De la început e bine să plecăm cu câteva lucruri ştiute şi anume: că toți oamenii, fără deosebire, suntem în aceeaşi vreme şi **fiii oamenilor** şi **fiii lui Dumnezeu**. Adică, **după trup suntem făpturi pământeşti**, iar după **duh, făpturi cereşti**, care însă **petrecem vremelnic în corturi pământeşti**. De la Dumnezeu ieşim, **petrecem pe pământ o vreme** şi **iarăşi la Dumnezeu ne-ntoarcem**. Fericit cine se-ntoarce şi ajunge iar Acasă, **rotunjind ocolul**. Aceasta **e cărarea**.

Unii însă nu se mai întorc...

Sunt cei ce ascultă de o vrajă vrăjmaşă, care îi scoate din cale și, cu **pofte pieritoare**, îi încâlceşte în lume. Vraja aceea, a **păcatului**, cu vremea le slăbeşte **mintea** şi în aşa fel le-o întoarce, încât ajung să zică binelui rău şi răului bine şi din **fiii lui Dumnezeu** se fac vrăjmaşii lui Dumnezeu. Vremea li se gată, **lumina minții li se stinge**... şi aşa îi prinde noaptea - moartea - rămaşi **rătăciți de Dumnezeu** şi **neîntorşi Acasă**.

Aci e toată drama omului căzut între tâlhari pe când se pogora din Ierusalim la Ierihon, adică a lui Adam cu toți urmaşii, părăsind Raiul pentru lumea aceasta. Dar s-a pogorât din **Ceruri Samarineanul milostiv**. El e Cel ce **ne-a făcut**

datori să ştim: **ce** suntem, **cine** ni-s Părinţii, **de unde** venim, **ce-i cu noi pe-aicea** şi, într-o lume cu viclene primejdii, **cum să ne purtăm**, cine ne cheamă Acasă şi cine ne-ntinde momele? - Că **de la cârma minţii** atârnă încotro pornim şi unde să ajungem."

Comentariu:

A. Boca are un stil predictibil în toată lucrarea sa, în care în primele fraze ale capitolelor spune esențialul – dar disimulat. Acest lucru este vizibil în toată lucrarea *Cărarea Împărăției*, devenind un fel de semnătură a acestuia, după care poți recunoaște direcția discursului.

Ce spune A. Boca în acest pasaj este destul de simplu:

Paragraf 1-2

1. Enunță **antropologia** simplă budistă: ***fiii oamenilor şi fiii lui Dumnezeu***, trup şi spirit veşnic, după ***trup suntem făpturi pământeşti, iar după duh, făpturi cereşti***.
2. Enunță **reîncarnarea**, ca și concept fundamental, repetând ideea de ciclicitate: ***petrecem vremelnic în corturi pământeşti, petrecem pe pământ o vreme şi iarăşi la Dumnezeu ne-ntoarcem, rotunjind ocolul* – ideea de ciclicitate, roata budistă a reîncarnărilor.**
3. Enunță ideea majoră a cărții: ciclicitatea, rotunjirea ocolului, cărarea – „Cărarea" este acest ocol pe care îl facem în viață, în diferite condiții, până ajungem „Acasă", afară din acest ciclu.

4. Enunță ideea de oprire a ciclului reîncarnărilor: „Unii însă nu se mai întorc” – dar se întorceau înainte.
5. Ideea de ciclicitate este repetată: „nu se mai”, „iarăși”, „vremelnic”, „rotunjind ocolul”, consolidând conceptele fundamentale enunțate.

Paragraf 3

6. Enunțul conține fundamentele teologiei budiste: păcatul (sau datoriile-încercările, folosind sinonimele apărute la Boca în vocabularul său de disimulare), conștiința-conștiința Eului (lumina minții): „pofte, păcatul, mintea”.
7. Consecința: rămânerea în ciclul reîncarnărilor.
8. Definiția pentru cuvântul ***Acasă*** este exprimată în această eliberare din ciclul reîncarnărilor, locul autentic al spiritelor și al spiritualității budiste-antroposofice.

Paragraf 4

1. Enunțare a rolului lui Hristos: model și călăuză-ghid – maestru inițiat.
2. Hristos: „ne-a făcut datori să știm” – inițiază Biserica.
3. Hristos: „ce suntem”, „cine suntem”, „de unde”, „cum”, „de la cârma minții”.
4. Ce spune Boca este că Hristos a transmis toată învățătura Sa Bisericii, dar în chip disimulat, că a vorbit despre iubire (virtutea antroposofică fundamentală), smerenie și suferință pentru dobândirea conștiinței de sine, a Eului și pentru ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Discursul lui Boca despre Hristos este unul foarte simplu, repetat:

model, smerenie, suferință, exemplu personal, forță care ne ajută (impulsul cosmic).

5. Paragraful cuprinde esența teologică a budismului-antroposofiei: concentrarea minții, mintea este cea care decide unde ajungem din acest ciclu al reîncarnărilor.

Paragraful este unul agendă pentru volum, în care Boca își enunță întreaga teologie și conceptele fundamentale. Va repeta această metodă și în restul capitolelor. Paragraful este scris în **plan disimulat**.

Adaug mai jos și un **plan direct, dar aparent de condamnare**, unde Boca vorbește direct, părând să condamne. Comută între aceste planuri continuu, observabil.

Text Arsenie Boca: Plan DIRECT, *aparent* în condamnare
Comentariu

Cuvinte vii, capitolul *Taina Ilie-Ioan*, p. 13:

„Deci îngerii pot reveni pe pământ în trupuri pământeşti, ori de câte ori sunt trimişi ? Reîncarnarea lor (deşi numai unul, Ilie sau Ioan pune „problema" aşa, - ca să nu generalizăm), nu mai, e propriu-zis doctrina indiană a reîncarnării.

Reîncarnarea se referă la oameni, - şi deosebirea dintre om şi înger e o deosebire de natură, nu numai de desăvârşire -, deci oamenii, forțați de

karma, trebuie să se renască în vieți succesive,

să-şi ispăşească, fără să ştie, vinovății din viețile trecute,

până când, **învățând să se dezlipească de dorința vieții**, nu mai **contractă legături** care să-i reclame, **prin karma, la ispăşiri**.

Purificarea aceasta, această „mântuire" indiană se face automat şi necesită pentru un suflet perioade de zeci de mii de ani.

[…]

E o teorie a „mântuirii", dar nu e mântuirea.

[Notă: Negarea caracteristică.]

[…]

[Notă: Mai jos, schimbă din nou în plan disimulat şi tainic. Pasajul de mai jos leagă, explică în mod absolut discuția de mai sus prin referința la Schimbarea la Față, unde Steiner spune că Hristos, transfigurat, le-a descoperit marea taină a reîncarnării. Adică Boca vorbește mai jos disimulat, din nou, că Hristos a descoperit ucenicilor această taină, a reîncarnării. Astfel, el clarifică în mod disimulat discuția avută pe față, aparent în stil de condamnare, despre reîncarnare (mai sus).]

Lăsat-am întrebările să se ciocnească de toate stăvilarele tainei şi să-şi dovedească zădărnicia, izbindu-se de limitele îngăduitului. Dincolo este Împărăția marilor taine ale existenței. Dumnezeu ține **ascunse în mister rânduieli neştiute de îngeri şi oameni**.

Poate că, gândindu-Se la aceste taine ale Tatălui, şi vorbindu-le foarte de departe cu câțiva ucenici, **Iisus s-a transfigurat şi transpus în mister** până la aşa măsură că, venind apoi la ceilalți ucenici şi la mulțime, pe care i-a găsit aproape certându-se, ,,**toți s-au înfiorat şi au alergat să I se închine**".

Despre aşa ceva nu avem ştire să se mai fi întâmplat.

Poate că ei **<u>au dezlegat</u>** „înfiorându-se şi închinându-se" cel mai bun ***<u>răspuns</u>***, **<u>vrednic de Împărăția marilor Taine</u>**.

Dacă doctrina aceasta ar exprima adevărul, toată iconomia mântuirii omului, descoperită nouă prin Hristos, ar fi inutilă. Mântuirea era automată. Însăşi venirea lui Iisus n-ar mai fi avut rost."

2. Teologia și metoda teologică de disimulare a lui A. Boca. Stilul teologic de lucru al lui A. Boca: transcriere disimulată din Steiner

2.1 Scurt rezumat al teologiei lui A. Boca – budism, antroposofie. Metoda teologică a acestuia, disimularea

Într-o singură frază, teologia lui Boca este: *fundament budist, simbolism antroposofic și personaje antroposofice, creștinism golit de conținut, folosit ca instanță budistă* – totul disimulat, după învățătura lui Steiner.

Într-un paragraf: fundament budist de concepte (reîncarnare, karma, suferință, minte-voință-conștiință, eu), alăturat unui corp creștin de evenimente și personaje mapate peste fundamentul budist-oriental, golit de conținut, cu un Hristos transformat într-un Buddha occidental, care, pe Cruce, Își îndrumă comunitatea către același loc ca Buddha – teologie prezentată disimulat, prin diferite tehnici (disimulare, prezentare directă și condamnare, citare externă antroposofică pentru completare, citare internă pentru consolidare, concepte antroposofice în special pentru iubire și minte-voință). Egal, golește de conținut corpul creștin, unirea și unitatea cu Dumnezeu fiind golite de sine, Hristos fiind doar un model, un Buddha în instanță creștină, lucru repetat de nenumărate ori, Ap. Pavel (personaj major al lui Steiner) fiind omniprezent în discuție, în fundal, validând calea propusă de Boca, alături de alte repere, precum Francisc de Assisi, Sundar Singh, Ignațiu de Loyola, Ulfila.

Metoda teologică a lui Boca se împarte în:

1. Planuri folosite: disimulare, direct și de condamnare, citare (externă și din Sfinții Părinți).
2. Teologie, concepte esențiale antroposofice.
3. Ancorare antroposofică, personaje și evenimente principale.
4. Face prezența pentru teologia ortodoxă, și o golește complet de conținut.

2.2 Planuri teologice folosite: disimulare, direct și de condamnare, citare (externă și din Sfinții Părinți)

Tot ce a scris A. Boca este o comutare continuă între aceste planuri: planul de disimulare, planul direct și cel de condamnare, un plan de citare sau externă pentru completarea unor idei (antroposofice în general) sau citare din Sfinții Părinți pentru regăsirea de idei antroposofice, în general despre iubire (Sf. Simeon Noul Teolog) și minte-voință (Sf. Maxim Mărturisitorul).

2.3 Teologie, concepte esențiale budiste și antroposofice. Tabel de translatare a disimulărilor

Teologia lui Arsenie Boca are trei componente majore:

1. **Dogmatică budist-antroposofică, concepte esențiale**

Conceptele majore pe care A. Boca le ciclează sunt: reîncarnarea, karma, datoriile, suferință-încercări, conștiința de sine, Eu, minte-conștiință-voință, Buddha, bodhisatva, altele.

Întreaga teologie a lui A. Boca este centrată în jurul acestor concepte, după cum se vede mai sus, pentru care are atât definiții și abordare disimulată, dar și directă.

De exemplu, pentru karma, în plan direct, aduce definiții excepțional de clare, cum reiese din cele de mai sus.

2. Dogmatică – simbolism antroposofic

Se vede clar cum A. Boca merge prin antroposofie, folosind setul mare de repere antroposofice:

1. Personaje: Francisc de Assisi (legat de Hristos, întrepătruns), Sundhar Singh (validează pe Hristos eteric și conceptul de lume eterică), Ap. Pavel, ca simbol al inițiatului care Îl urmează pe Hristos (Ap. Pavel apare într-o mare parte din temele din *Cărarea Împărăției*, sistematic, pentru a valida calea lui Hristos și ce propune Boca), Ignațiu de Loyola, Ulfila, alții.
2. Dualitatea Ilie-Ioan.
3. Evenimente: Schimbarea la Față, care este Epifania Reîncarnării (Hristos descoperă taina reîncarnării), Misteriul de pe Golgota – Crucea, ca exemplu desăvârșit al lepădării de sine și al dobândirii conștiinței de sine, a Eului.

3. Hristos în rol de exemplu-model, rol marginal. Doar ia act de actul ortodox de unire cu Dumnezeu și doar face prezența pentru teologia ortodoxă

Hristos este la A. Boca un model, are doar un rol marginal, urmat de fiecare, individual.

Hristos este exemplul maxim de iluminat, Care a dobândit conștiința de sine, Eul, și Care, pe Cruce, ne ajută să vedem această cale. Din cealaltă lume, ne ajută printr-un impuls cosmic, fiind „Spiritul Pământului".

4. Apostolul Pavel, model creștin, personalitate individuală, urmărit în permanență în această evoluție și traseu de urmare a lui Hristos

Sfântul Apostol Pavel are un rol capital la Rudolf Steiner, dar și la Arsenie Boca. Ap. Pavel este la Steiner un model care Îl urmează pe Hristos în calea sa. A. Boca, în mod similar, atât în *Cărarea Împărăției* cât și în *Cuvinte vii*, urmărește traseul Ap. Pavel în întreaga sa dogmatică.

A se vedea anexa unde este urmărit acest traseu al Ap. Pavel în lucrările lui A. Boca.

5. Tabel de disimulare a noțiunilor

Conceptele pe care A. Boca le disimulează sunt cele de bază din teologia sa, reîncarnare, karma, datorii, suferință-încercări,

conștiința de sine, Eu, Buddha, bodhisattva. A se vedea adnotările în lucrarea *Cărarea Împărăției*.

2.4 *Cărarea Împărăției* sau Mică Dogmatică antroposofică disimulată – ghidul antroposofului care se consideră și ortodox

Cum am putea caracteriza *Cărarea Împărăției*, în această discuție, ar fi ca *Mică Dogmatică Antroposofică disimulată*, un ghid al antroposofului care se consideră încă ortodox și care nu dorește să părăsească acest cadru al Bisericii, cu care este atât de familiarizat.

De aceea Boca, după învățătura lui Steiner de a nu părăsi cadrul eclesiologic în care poți „activa", a rămas în Biserică și a propovăduit aici „noua renaștere spirituală", „mișcarea de reînnoire" personală, într-un cadru pe care l-a construit pas cu pas întocmai după învățătura lui Steiner.

Lucrarea *Cărarea Împărăției* are natura unei lucrări sau pentru ucenici apropiați, cărora le dăruiește cheia de interpretare a volumului în particular, sau pentru Biserică, atunci când va „veni vremea" – după învățătura lui Steiner, conform căreia Bisericile trebuie cucerite pas cu pas, cu pași foarte mici, fără ca acestea să știe acest lucru.

2.5 Cum se coroborează disimularea, în mai multe puncte

Disimularea se coroborează în mai multe puncte, pentru a nu deveni o acuzație goală:

1. Textele lui Arsenie Boca nu au sens teologic în teologia ortodoxă. Nici măcar prin forțarea sensului unor cuvinte nu pot fi citite. Sunt nu doar dificil de citit, dar ilogice. Însă dacă dorim să le înțelegem într-un plan antroposofic, imediat, fiecare paragraf curge după cel anterior, ideile se leagă și au sens. Unele paragrafe nu au sens decât în antroposofie, iar sensul ortodox este incomplet, forțat, cu greu putând fi numit ortodox.

2. Sunt pagini întregi în care A. Boca povestește despre minte-voință-conștiință, fără Hristos, în care Hristos și teologia ortodoxă lipsesc – lucru normal într-o teologie orientată spre individ și spre calea individuală a reîncarnării și a karmei, individ care are nevoie doar de un model și de un impuls pentru a reuși. Iar această dualitate – între dominanta teologică a lui Boca, bazată pe minte-voință-conștiință-suferință, și modul în care aceasta este absentă sau, cum se spune, „face prezența în teologia ortodoxă" – este ceva vizibil.

3. Statistic, se poate urmări statistica de apariție a noțiunilor antroposofice și dominante. Iar aici se vede clar că există o dominanță a noțiunilor majore budiste-antroposofice.

4. Structura generală pe capitole, declarația de intenție a lui Boca de la începutul cărții, tematica specific antroposofică a capitolelor, prezența în puncte, unde era nevoie de astfel de întăriri, a unor figuri antroposofice (Ap. Pavel însoțește permanent nevoitorul în calea de progres, Francisc de Assisi și Sundar Singh îl însoțesc pe Iisusul antroposof când acesta este definit de Boca).

2.6 Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. *Cărarea Împărăției*

Termeni creștini – cele mai frecvente familii lexicale		
Termen	**Familie lexicală**	**Formă exactă**
Dumnezeu	1104	1024
dar – substantiv (forme neambigue)	67	0
suflet	301	40
păcat	294	49
mântuire	242	23
Domnul	210	119
trup	204	65
iubire	196	50
duh	177	29
sfânt	173	14
poruncă	144	11
mărturisire	110	6
ascultare	103	9
judecată	94	24
patimă	93	4
Taină / Taine	92	11
prooroc / proroc	87	14

Termeni comparativi – apariții nenule	
Termen	**Familie lexicală**
sine	138
spirit	118
conștiință	83
eu (pronume exact)	81
voință	76
gândire	58
instinct	51
ereditate	47
cromozomi	46
gene / genetică	29
spiritism	20
destin	18
corp	17
Lucifer	12
ocult	7
subconștient	7
simțire	5
cosmos	4
personalitate	4
inconștient	3
Blavatsky	2
Leadbeater	2
microcosmos	2
concentrare	2
evoluție	2

imaginație	2
meditație	2
supranatural	2

Din statistică lipsesc cuvintele *minte*, *suferință*, *datorie*, care ar trebui să completeze și mai evident direcția teologică. Se vede o preponderență complementară a termenilor care descriu dimensiunile biologice, morale și psihologice ale omului: *păcat-trup* și *minte-voință-conștiință-sine*.

Lipsesc Sfintele Taine, unirea și unitatea cu Dumnezeu.

Vocabular dominant budist.

2.7 Statistică de vocabular în lucrările lui A. Boca. *Cuvinte vii*

Termeni creştini – cele mai frecvente familii lexicale

Termen	Familie lexicală	Formă exactă
Dumnezeu	1168	1071
sfânt	379	69
păcat	224	39
suflet	224	50
iubire	179	37
duh	151	28
mântuire	148	14
înviere	131	29
credință	121	46
Domnul	120	44
cruce	103	50
mărturisire	89	10
Biserică	82	12
poruncă	78	11
prooroc / proroc	78	14

Termeni comparativi – apariții nenule

Termen	Familie lexicală
sine	122
destin	82
spirit	74
eu (pronume exact)	64
conștiință	61
gândire	33
voință	26
eul / eului (substantiv conceptual)	18
cosmos	10
meditație	7
Lucifer	6
conștiința eului	6
reîncarnare	5
simțire	5
instinct	3
Ignatiu de Loyola	2
Loyola	2
karma	2
microcosmos	2
concentrare	2
evoluție	2

Formele principale Iisus/Hristos		
Formă	**Apariții**	**Tip**
Iisus – folosit singur	1001	categorie exclusivă
Hristos – folosit singur	53	categorie exclusivă
Iisus Hristos	16	formulă exactă
Iisuse – folosit singur	4	categorie exclusivă
Hristos Iisus	2	formulă exactă
Iisuse Hristoase	2	formulă exactă
Hristosul	1	categorie exclusivă
Iisus din Nazaretul Galileii	1	formulă exactă
Domnul Iisus Hristos	0	subformulă informativă
Domnul nostru Iisus Hristos	0	subformulă informativă

Relevant în discuție este că în predicile sale, în *Cuvinte vii*, A. Boca folosește exclusiv termenul antroposofic *Iisus*, care denotă acuratețea dogmatică pentru Hristos cosmic încarnat în Iisus – persoana fizică – 1001 apariții. Sunt doar 20 (16, 2, 2) de apariții pentru Iisus Hristos. Pe scurt, *Cuvinte vii* are o dominantă absolută terminologic antroposofică, fiind perspectivă antroposofică cap-coadă, gândindu-ne la corectitudinea terminologică folosită.

Se vede dominanța conceptului de păcat, iubire-virtutea antroposofică, o discuție largă despre trup, toate alternate cu discuții despre sine, spirit, conștiință, eu, voință și gândire.

Discuția despre păcat (datorie) este sinonimă cu discuția despre „mântuire”.

O discuție despre vocabularul folosit de Boca este relevantă, deoarece ne arată dominantele discursului teologic al acestuia, în acest caz o teologie disimulată, budism-antroposofie disimulate.

7. *Cuvinte vii* sau *Colecție de predici-note antroposofice disimulate*

1. Capitole importante

1.1 Taina lui Ilie şi Ioan – Taina Reîncarnării: Schimbarea la Față şi Epifania Reîncarnării [108]

Textul din *Cuvinte vii*:

„Unii din ucenici totuşi au reținut cuvântul lui Iisus despre înviere, care i-a scăpat lui Petru, şi se întrebau între ei: „ce poate să însemneze a învia din morți ?" Şi nu găseau cu ce să se dumirească decât cu ce auziseră de pe la cărturari; deci L-au întrebat pe Iisus: „Pentru ce spun cărturarii că trebuie **să vie mai întâi Ilie** ?" - Se vede că **Iisus provocase în sufletul cărturarilor întrebările îndoielilor ultime**, care i-au determinat să ispitească Scripturile cu deadinsul. Ei aşteptau pe Ilie, potrivit proorociei lui Maleahi 3,1, care să le confirme pe Mesia. Şi a răspuns Iisus:

„Adevărat, Ilie venind întâi, va rândui toate... Dar vă spun că Ilie a şi venit, şi au făcut cu el ce-au vrut - după cum e scris pentru dânsul."

Îngerul Gavriil, vestindu-i Zahariei naşterea unui prunc - pe care-1 cerea în rugă-ciune - preciza: „El va merge înaintea Domnului, cu duhul şi puterea lui Ilie" (Luca 1,17). Fiul Zahariei ştim că a fost Ioan Botezătorul. (Cine ştie, dacă tatăl său ar fi ştiut că pentru copilul acesta va avea să moară ucis între templu şi altar, oare l-ar

mai fi cerut ? - E o rânduială că noi nu ştim viitorul: am zădărnici rânduieli providențiale.)

Dar Ioan era reîntruparea lui Ilie ? „Cu duhul şi puterea lui Ilie" n-ar putea merge şi altcineva, de pildă Ioan ? A fost un singur suflet, o dată în Ilie, a doua oară în Ioan? **Ar fi prin urmare vieți succesive** ? **„Reîncarnarea" ar avea baze în Revelație** ? Astea-s întrebările şi misterul.

Când Ioan a trimis din temniță o întrebare lui Iisus, cu prilejul acesta Iisus a mai precizat despre Ioan: „Ce-ați ieşit să vedeți ? – un prooroc ? Da, zic vouă, şi mai mult decât un prooroc. Căci el este acela de care s-a scris: «Iată eu trimit înaintea feții tale pe îngerul meu, care va pregăti calea Ta înaintea Ta»". **Deci Ioan era Ilie sau era înger; sau Ilie era înger** ? Dacă după înviere toți vom fi ca îngerii, atunci răpirea lui Ilie la Cer să fi fost cauza transformării (strămutării - deşi nu corespunde nici cuvântul acesta) unui om în înger ? Îngerii şi oamenii sunt ordine distincte. Dogmatic.

Dar dacă Dumnezeu poate şi din pietre să facă fii lui Avraam, sau pe măgărița lui Balaam să vorbească omeneşte ? - Cine-I poate pune hotare ? Că nu putea să fie înger mai înainte de aceea ne stau mărturie şi cuvintele lui Iacov: „Ilie, om păcătos asemenea nouă a fost, dar cu rugăciune s-a rugat..." (Iacov 5,17).

Dar ce mai înțelegem atunci prin „înger" ?

Întâi înțelegem făpturile cereşti, cetele îngerilor.

Al doilea înțeles e cel de „trimis" al lui Dumnezeu - cu o misiune.

Pentru acest al doilea înțeles găsim la Maleahi că şi preoții sunt numiți îngeri, când zice: „Buzele preotului cuprind ştiința şi

din gura lui căutăm să iasă învățătura, căci el îngerul Domnului Savaot este (Maleahi 2,7).

Dar în ce priveşte pe Ioan Botezătorul, echivalența înger = trimis, începe să nu mai fie mulțumitoare. Cuvintele: „Iată Eu trimit pe îngerul Meu înaintea feței Tale", ar fi ştirbite din înțeles. Apoi, la Schimbarea la Față a Domnului, vin de față şi vorbesc cu Iisus, Moise şi cu Ilie. Moise din iad. Ilie - din Rai sau din iad ? Dacă considerăm pe Ilie independent de Ioan, atunci a venit din Rai. Dacă Ioan era Ilie, atunci ştim din Predanie că Ioan a fost înaintemergător al Domnului şi în iad; în cazul acesta şi Ilie a venit din iad. Că Ioan a fost înger, sau era Ilie transformat de Rai în înger, rămâne iarăşi o întrebare: de ce Ioan e reprezentat în icoane de Biserica veche, îndată după tăierea capului (şi cu el pe tava Irodiadei) printr-un Ioan cu aripi: - semnele firii îngereşti ?

Deci **îngerii pot reveni pe pământ în trupuri pământeşti**, ori de câte ori sunt trimişi? **Reîncarnarea lor (deşi numai unul, Ilie sau Ioan pune „problema" aşa, - ca să nu generalizăm)**, nu mai e propriu-zis doctrina indiană a reîncarnării. **Reîncarnarea se referă la oameni, - şi deosebirea dintre om şi înger e o deosebire de natură, nu numai de desăvârşire - deci oamenii, forțați de karma, trebuie să se renască în vieți succesive, să-şi ispăşească, fără să ştie, vinovății din viețile trecute, până când, învățând să se dezlipească de dorința vieții, nu mai contractă legături care să-i reclame, prin karma, la ispăşiri. Purificarea aceasta, această „mântuire" indiană se face automat şi necesită pentru un suflet perioade de zeci de mii de ani. E o teorie a „mântuirii", dar nu e mântuirea.**

Dacă doctrina aceasta ar exprima adevărul, toată iconomia mântuirii omului, descoperită nouă prin Hristos, ar fi inutilă. Mântuirea era automată. Însăşi venirea lui Iisus n-ar mai fi avut rost. Dar, fiindcă a venit Iisus şi a pus cu adevărat problema mântuirii

omului, reîncarnarea - „mântuirea" automată - nu are nici o bază în Revelație.

Mai spune ceva şi Sfântul Pavel - deci tot Revelația „... este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata" (Evrei 9,27), deci nu e rânduit să fie vieți succesive întrerupte de moarte.

Cu Ilie încă nu s-a terminat. El e prevăzut, ca Ilie, înaintemergător, dar al zilei celei înfricoşate a Domnului, pe la coptul neghinei pământului: „Iată Eu vă trimit pe Ilie proorocul înainte de a veni ziua Domnului, cea mare şi înfricoşată" (Maleahi 3,23).

* * *

Lăsat-am întrebările să se ciocnească de toate **stăvilarele tainei** şi să-şi dovedească zădărnicia, izbindu-se de **limitele îngăduitului**.

Dincolo este **Împărăția marilor taine ale existenței**.

Dumnezeu **ține ascunse în mister rânduieli neştiute de îngeri şi oameni.**

Poate că, gândindu-Se la aceste taine ale Tatălui, şi vorbindu-le foarte de departe cu câțiva ucenici, **Iisus s-a transfigurat şi transpus** în mister până la aşa măsură că, venind apoi la ceilalți ucenici şi la mulțime, pe care i-a găsit aproape certându-se, „toți s-au înfiorat şi au alergat să I se închine".

Despre aşa ceva nu avem ştire să se mai fi întâmplat. Poate că ei au dezlegat **„înfiorându-se şi închinându-se"** cel mai bun răspuns, vrednic de împărăția marilor Taine."

Erminia antroposofică:

1. A. Boca preia integral teza reîncarnării a lui Rudolf Steiner, adăugată în studiul de mai jos, chiar dacă aparent sub semnul întrebării.
2. Ce face A. Boca este că adaugă, pentru a valida această discuție, pe Ap. Pavel, reper antroposofic al căii individuale de urmare a lui Hristos.
3. Apoi menționează, în ultimele paragrafe, cheia de înțelegere a excursului anterior în Rudolf Steiner, adică ***Schimbarea la Față***, unde Hristos le descoperă deplin taina reîncarnării.
4. Disimulat, A. Boca spune că această discuție este o mare taină, pe care Hristos a descoperit-o în Schimbarea la Față – conștiința de sine. Vorbește despre „mari taine ale existenței", după ce anterior a discutat despre reîncarnare și leagă aceste taine de Schimbarea la Față.
5. Pe scurt, menționează întreg cadrul discuției despre reîncarnare de la Rudolf Steiner, chiar dacă aparent sub semn de întrebare.
6. În continuare adaug un scurt studiu despre Ilie-Ioan și Schimbarea la Față, pentru a se vedea cum este tratat subiectul la Rudolf Steiner, dar și cum trebuie căutate astfel de subiecte (care pot fi rezolvate automat) și care își au ușor răspunsul în lucrările lui Rudolf Steiner, singura complexitate fiind cea a volumului imens de informație în care trebuie căutată informația, complexitate rezolvată astăzi de AI. AI-ul permite pătrunderea imediată a acestui tip de discuții, deoarece poate genera studii și referințe imediat, în funcție de temă.

Punctul de plecare în discuția antroposofică este **Rudolf Steiner**, *Evanghelia după Ioan*, GA094[10].

Schimbarea la Față și taina reîncarnării

Pasaje, interpretări și repere GA din SpiritualRS

(Arhivă Rudolf Steiner)

Studiu de lucru

Nucleul exact al ideii se găsește mai ales în **GA 94** și într-o formulare chiar mai radicală păstrată în **GA 244 / referitoare la GA 54**. Există însă o precizare importantă: la Steiner, **Schimbarea la Față este contextul inițiatic în care se revelează taina reîncarnării**, dar Evanghelia spune că ucenicii cad cu fața la pământ la auzirea glasului Tatălui; Steiner nu afirmă explicit, în pasajele identificate aici, că reîncarnarea însăși îi face să cadă.

1. GA 94 – pasajul cel mai important

Rudolf Steiner, GA 94, „Evanghelia după Ioan", Conferința a III-a, Berlin, 5 martie 1906.

„Iisus, când vorbea în cercul intim al ucenicilor, învăța despre reîncarnare. ... Aici ... aveți exprimat adevărul general ... al reîncarnării."

Aici Steiner spune fără echivoc că, **în cercul intim al ucenicilor, Iisus ar fi predat reîncarnarea**. El introduce apoi **Schimbarea la Față drept scena care arată cel mai limpede acest tip de comunicare ezoterică**. „Muntele" este interpretat ca sanctuar interior, loc al inițierii, iar Petru, Iacov și Ioan sunt descriși ca fiind ridicați într-o

[10] https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA094_100/GA94_Ev03.html.

stare superioară de conștiință. În acea stare, ei nu ar percepe doar realitatea trecătoare, ci realitatea veșnică; de aceea apar Moise și Ilie. După experiență, dialogul despre revenirea lui Ilie este citit de Steiner ca un dialog în care reîncarnarea este deja presupusă și acceptată de cercul intim. Identificarea lui Ilie cu Ioan Botezătorul devine, în această lectură, demonstrația concretă a doctrinei. Steiner adaugă și ideea unui „testament": adevărul despre reîncarnare ar fi trebuit să rămână ascuns până la o epocă viitoare în care oamenii ar putea din nou să îl primească.

GA 94 – Conferința a III-a, SpiritualRS

2. GA 244 / GA 54 – formularea și mai explicită: secretul de pe Tabor

Rudolf Steiner, GA 244, răspuns oral după conferința din GA 54, Berlin, 12 octombrie 1905.

„Pe muntele Tabor Christos-Iisus le-a interzis ucenicilor săi intimi să vorbească despre reîncarnare în următorii două mii de ani."

Acesta este pasajul care se apropie cel mai mult de formularea „marea taină a reîncarnării". Steiner interpretează aici Schimbarea la Față ca o experiență ocult-inițiatică rezervată celor trei ucenici preferați. Ucenicii sunt „răpiți", ceea ce el explică drept ieșire din corp. „Pe munte" înseamnă, în terminologia pe care o folosește, intrarea în sanctuarul cel mai lăuntric. Apariția lui Ilie, Moise și Iisus arată, după Steiner, „coerența vieții continue": Ilie este calea, Moise adevărul, iar Iisus viața. În același context, el afirmă că doctrina reîncarnării a fost intenționat retrasă din conștiința creștină pentru aproximativ două milenii, pentru ca omul să învețe să dea greutate maximă unei singure vieți pământești. Epoca teosofică/antroposofică ar

reprezenta, în această schemă, momentul în care învățătura ascunsă de pe Tabor poate fi vestită din nou.

GA 244 – răspunsul din 12 octombrie 1905, SpiritualRS

3. GA 123 – Ilie văzut efectiv ca Ioan Botezătorul reîncarnat

Rudolf Steiner, GA 123, „Evanghelia după Matei", Conferința a X-a, Berna, 10 septembrie 1910.

„pe vechiul profet Ilie, care s-a reîncarnat ca înainte-mergătorul lui Christos Iisus, ca Ioan Botezătorul ... și pe ... Moise"

În această conferință, Steiner descrie mecanismul spiritual al Schimbării la Față. Christos ar transmite ucenicilor forțe cosmice care îi fac capabili să urce în domenii spirituale mai înalte decât planul astral. Dintre apostoli, numai Petru, Iacov și Ioan ar avea afinitatea necesară pentru această experiență. Ei sunt transportați, după terminologia lui Steiner, în domeniul devachanic, unde contemplă imaginile arhetipale. Acolo îl văd pe Christos și, în raport cu El, pe Moise și pe Ilie. Identificarea este explicită: Ilie este individualitatea care s-a reîncarnat ca Ioan Botezătorul. Pentru cercetarea de față, pasajul este important deoarece reîncarnarea nu apare doar ca doctrină discutată după eveniment, ci este integrată chiar în interpretarea steineriană a realității spirituale pe care cei trei ar fi contemplato.

GA 123 – Conferința a X-a, SpiritualRS

4. GA 114 – Schimbarea la Față ca intrare efectivă a ucenicilor în lumea spirituală

Rudolf Steiner, GA 114, „Evanghelia după Luca", Conferința a X-a, Basel, 26 septembrie 1909.

„Trei discipoli, Petru, Iacob şi Ioan, sunt conduşi în lumea spirituală, unde îi întâmpină ... Moise şi Ilie."

Titlul și contextul conferinței sunt relevante deoarece Steiner discută tocmai relația dintre creștinism, reîncarnare și karmă. El interpretează cuvintele lui Christos despre cei care nu vor gusta moartea până nu vor vedea Împărăția lui Dumnezeu ca o promisiune a unei revelații suprasensibile. Ucenicii nu ar trebui să treacă nici prin moartea naturală, nici prin moartea simbolică a vechii inițieri pentru a cunoaște tainele lumii spirituale. Scena Schimbării la Față urmează imediat acestei afirmații: Petru, Iacov și Ioan sunt conduși direct în lumea spirituală și îi întâlnesc pe Moise, Ilie și spiritualitatea care trăiește în Christos. Prin urmare, la Steiner, evenimentul este în mod clar o experiență de inițiere și de vedere suprasensibilă, nu doar o manifestare exterioară.

GA 114 – Conferința a X-a, SpiritualRS

5. GA 139 – Schimbarea la Față ca „taină spirituală"

Rudolf Steiner, GA 139, „Evanghelia după Marcu", Conferințele VII–VIII, Basel, 21–22 septembrie 1912.

„El îi poate conduce mai departe în înțelegerea tainelor spirituale ... urmează imediat ... scena Transfigurării sau a Schimbării la față."

În GA 139 Steiner construiește o legătură între sufletul Ilie–Ioan, Cei Doisprezece și capacitatea lor crescândă de clarvedere. După moartea lui Ioan Botezătorul, sufletul Ilie–Ioan ar continua să acționeze ca un fel de suflet-grup al apostolilor; prin această influență, ei ar putea fi conduși spre o înțelegere spirituală mai înaltă. Tocmai în acest punct al dezvoltării lor este introdusă scena Transfigurării. Conferința a VIII-a este consacrată semnificației oculte a

expresiilor „pe munte", „la mare" și „în casă", iar Schimbarea la Față este tratată în mod explicit ca parte a structurii de Misteriu a Evangheliei după Marcu. Pentru tema noastră, GA 139 completează foarte bine GA 94 și GA 244: Taborul apare ca loc al unei instruiri rezervate, inaccesibile mulțimii, în care ucenicii sunt introduși în „tainele spirituale".

GA 139 – cuprins și conferințele VII–VIII, SpiritualRS

Despre „au căzut la pământ, înfricoșați și închinându-se"

Aici trebuie să separăm foarte precis textul Evangheliei de interpretarea lui Steiner.

În Matei 17:5–7, ordinea este aceasta: glasul Tatălui spune „Acesta este Fiul Meu cel iubit... pe Acesta ascultați-L"; la auzirea glasului, ucenicii cad cu fața la pământ și se înspăimântă foarte. Apoi Iisus îi atinge și le spune să nu se teamă. Abia după coborârea de pe munte urmează dialogul despre Ilie și afirmația că Ilie a venit deja, pe care ucenicii o înțeleg ca referire la Ioan Botezătorul.

Aș scrie mai precis:

„Steiner interpretează întreaga experiență a Schimbării la Față ca o inițiere a cercului intim al ucenicilor și ca loc al revelării doctrinei reîncarnării. Ucenicii sunt ridicați într-o stare de conștiință suprasensibilă, iar textul evanghelic îi descrie căzând cu fața la pământ și înspăimântându-se în fața revelației divine. În continuarea imediată a experienței de pe Tabor, dialogul despre revenirea lui Ilie este interpretat de Steiner ca dezvăluirea către ucenici a faptului că Ilie s-a reîncarnat în Ioan Botezătorul."

Pentru cercetarea de față, GA 94 + GA 244/GA 54 + GA 123 sunt cele trei referințe centrale. GA 94 este probabil cea mai importantă, pentru că unește explicit cercul intim, Schimbarea la

Față, Ilie/Ioan, reîncarnarea și interdicția divulgării. GA 244 formulează cel mai radical ideea unei doctrine despre reîncarnare păstrate în secret pe Tabor. GA 123 oferă, la rândul său, descrierea cea mai clară a lui Ilie ca Ioan Botezătorul reîncarnat în cadrul experienței suprasensibile a celor trei ucenici.

Repere principale

1. GA 94 – Evanghelia după Ioan, Conferința a III-a, Berlin, 5 martie 1906
2. GA 244 – Răspunsuri orale, Berlin, 12 octombrie 1905; trimitere la GA 54
3. GA 123 – Evanghelia după Matei, Conferința a X-a, Berna, 10 septembrie 1910
4. GA 114 – Evanghelia după Luca, Conferința a X-a, Basel, 26 septembrie 1909
5. GA 139 – Evanghelia după Marcu, Conferințele VII–VIII, Basel, 21–22 septembrie 1912

Notă privind citatele: fragmentele citate sunt păstrate scurte; pasajele sunt dezvoltate prin redarea fidelă a contextului și a argumentului lui Steiner, pentru a păstra utilitatea academică și trasabilitatea către textul integral de pe SpiritualRS.

1.2 Cine e Iisus? – Iisus, avatar, Pavel din Damasc şi Sundar Singh [39]

Text Arsenie Boca:

„Cine e Iisus pentru noi ? Pe contemporanii Iui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă chiar Dumnezeu. Dar după dovada învierii Sale, dovada dumnezeirii, după arătarea Sa şi **intrarea mai presus de fire prin uşile încuiate**,

- după **petrecerea Sa cea nevăzută în preajma gândurilor omeneşti**, după arătările Sale în drum spre Emaus, lui Luca şi Cleopa,
- pe **drumul Damascului, prigonitorului Saul**,
- unui **alt prigonitor al veacului nostru, indianului Sundar Singh**, - cu aproape un nor de martori, noi nu mai putem fi fără răspuns. ”

[Notă:

1. Pentru A. Boca, Iisus este Iisus al lui Steiner, un Iisus antroposof
2. Intrarea prin ușile închise – reper antroposofic pentru percepere suprasensibilă (GA103), fantoma corpului fizic: „fantoma însă […] ea a înviat din mormânt” (GA131)[11].
3. Petrecerea Sa „nevăzută în preajma gândurilor omenești”, Hristos ajută prin impulsul cosmic conștiința oamenilor.
4. Pavel și Sundar Singh, repere antroposofice, calea individuală și exemplul inițiatului.

[11] https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA131/GA131_CF08.html.

5. A. Boca are o definiție antroposofică pentru Iisus, numit antroposofic ca „Iisus”, prin termenul ce denotă încarnarea.]

Text Arsenie Boca:

„Las ca ştiute răspunsurile Teologiei. Pentru noi Iisus e Sensul vieții şi al Istoriei: reazemul ei în ispitele şi furtunile timpului. **Iisus e asemănarea** după care tânjim şi însetăm de-a lungul deşertului lumii: **originalul nostru**, autenticitatea noastră, dar, mai mult decât acestea, Iisus este Prietenul nostru, care singurul ne rămâne credincios şi nu ne părăseşte niciodată. Şi mai mult: e Sfânta noastră împărtăşanie cu desăvârşirea: foamea noastră metafizică.”

[Notă:

1. A. Boca adaugă des ideea de „teologia își are răspunsurile ei, dar noi ne vedem de cele inițiatice și superioare, descoperite nouă de Rudolf Steiner”.
2. Hristos este „originalul” – și noi suntem dumnezei prin noi înșine.
3. Apare din nou ideea de Iisus ca Sens al vieții, care este purtată prin întreaga istorie, în furtunile timpului și ale reîncarnărilor.
4. Hristos este doar un model și o eventuală putere, în definiția lui A. Boca, fiind identic definiția antroposofică și perspectiva pe care Rudolf Steiner o aduce pentru Hristos.]

1.3 Omul, dumnezeul fără vreme – Spirit, reîncarnare [41]

Text Arsenie Boca:

„Un **dumnezeu neizbutit**; scos afară, **înainte de vreme**, din **divina devenire**.

Un dumnezeu creat, dumnezeu după dar, avea omul menirea să fie, dar a ieşit un dumnezeu satanizat, chip neisprăvit, desfigurat, care nu se mai înțelege cu Dumnezeul Adevărului.

De aici se năzăreşte omului, în cursul creației sale - **istoria** - că el e, pe rând: măsura tuturor lucrurilor, că el e criteriul adevărului, că lumea există în funcție de el, că el e creatorul lumii,

că **Dumnezeu ajunge la conştiința de sine abia în om**, ca de aici un altul să spună că „Nu Dumnezeu a făcut pe om, ci omul a făcut pe Dumnezeu" (Feuerbach).

Iisus îi aduce iarăşi nimbul divinei deveniri, printr-o **coroană de spini**..."

[Notă:

1. Omul este dumnezeu prin sine, este spirit veșnic.
2. Sintagma „divina devenire" arată că omul este într-un proces de iluminare din care este scos de diferite lucruri.
3. Din nou, găsim discuția despre istorie.
4. Din nou, discuția despre conștiința de sine și dumnezeul din om.
5. Din nou, găsim pe Iisus ca model și putere, „nimbul divinei deveniri".

6. Găsim, în final, reperul antroposofic al Misteriului de pe Golgota.
7. Pe scurt, A. Boca trece în revistă câteva aspecte din concepția antroposofică a omului ca spirit, dumnezeu prin sine, care trebuie să dobândească conștiința de sine, prin Hristos, care îl ajută, având ca reper antroposofic Misteriul de pe Cruce – pare o prezentare a picturii Monahului de pe Cruce de la Drăgănescu.]

1.4 Lepădarea de sine – Conştiința de sine [135]

Text Arsenie Boca:

„Sunt **două conştiințe în noi**, care, fiecare caută să câştige stăpânire asupra celeilalte:

- „**conştiința eului**" şi
- „**conştiința religioasă**" propriu-zisă.
- **conştiință că totul eşti tu** şi faci ce vrei tu, nu atârni de nimeni, şi **conştiința că atârni de Dumnezeu**. Acestei situații de vrajbă îi zice Dumnezeu:
- „Cela ce voieşte să vină după Mine, **să se lepede de sine**, să-şi ia crucea sa în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie"
- **Libertatea îşi câştigă însă valoarea de mântuire** numai dacă trece prin **jertfă**.
- **Jertfa acelei iubiri de sine** e vama ei de verificare.
- Liber ajunge numai cel ce se leapădă de toate şi în primul rând de sine. Ucenicii lui Iisus sunt oameni liberi.
- Libertatea aceasta presupune o austeritate a vieții.

În împărăția religiei, libertatea nu e un concept abstract, ca în câmpul cunoaşterii în general, aci ea e **o structură a omului devenit spiritual**, străbătut de adevăr, încă din veacul acesta. Unul ca acesta, chiar de-ar tăcea, mărturiseşte înaintea oamenilor pe Iisus, Cel ce 1-a făcut liber."

[Notă:

1. A. Boca clarifică diferența de semantică asupra Eului și conștiinței – religiile au propria concepție despre conștiință, dar antroposofia o are pe cea superioară, a Eului.
2. Conștiința de sine este cea care trebuie căutată în religie.

3. Religiile au ca învățătură fundamentală „să se lepede de sine".
4. Mântuirea este libertate, prin suferință-jertfă și jertfirea iubirii de sine, adică lepădarea de sine, dobândirea conștiinței de sine – de aceea pe crucea monahului de la Drăgănescu (pictura Monahului de pe Cruce) scrie „lepădarea de sine".
5. Structură a omului, eliberarea și libertatea se referă la Eul care este eliberat, care face parte din structura antroposofică a omului. Când se referă la structură, A. Boca se referă în general la structura în 4 a omului antroposofic (corp fizic, astral, eteric, Eu), fiind nevoie de **conceptul de structură**, în antroposofie discuția despre antropologie având o complexitate deosebită – o teologie antroposofă nu se poate exprima fără acest nivel de termeni, specifici tocmai datorită acestei complexități.]

1.5 „Cine poate să se mântuiască" – Mântuirea, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui, iluminare [140]

Text Arsenie Boca:

„Acela care se va putea **lepăda de sine**, care va birui "lumea" şi va putea călca peste toată puterea satanei; acela se va mântui. Dar acestea toate se pot numai întru Hristos Iisus, căci mai mare este Cel ce este întru voi, decât cel ce este în lume. Când însă **iubirea de sine** devine ea cale de urmat, adică egoismul devine normativ de viață, acesta poate creşte şi creşte până la lepădarea de Dumnezeu, şi omul se descumpăneşte la minte. Orice egoist e, în străfunduri, un antihrist.

Dacă însă **lepădarea de sine** - prima condiție a urmării lui Hristos - a devenit, ea în noi, o realitate statornică, cunoaştem aceasta când vedem, cu bucurie, că nu mai avem vrăjmaşi, că putem face bine celor ce ne fac nouă rău, că putem iubi pe cei ce ne urăsc, că putem ierta din inimă pe cei ce ne greşesc, cu alte cuvinte că ne menținem în creştinism. Acesta-i numai primul pas peste puterea satanei. Am ascultat de Domnul Hristos şi nu de el, "domnul" veacului acestuia, "nesupunere" egală cu declarația de război.

Şi vai de cine n-a învățat războiul nevăzut. Nici supraapreciere că duce la obsesie, nici subestimare, că devine nepăsare.

Iată temeiul sf. Simeon Noul Teolog: "Fiecare dintre noi trebuie să cunoască pe Dumnezeu, pe sine însuşi şi pe demoni... pe demoni pentru că ei sunt de fapt vrăjmaşii noştri tăinuiți şi pentru că ei luptă împotriva noastră prin mijlocirea noastră însăşi."

Cu **minți curate**, luminate de Duhul Sfânt şi întărite de Adevăr, cu **virtuți ale voinței** asupra firii, flăcări ale dragostei de

Dumnezeu şi de oameni, mai adevărat zis: flăcări ale **iubirii divine** revărsate spre lume, prin smerită inima omenească, însuşiri acoperite cu o "prăpastie de smerenie" - virtuți de integrare în creştinism - cu de aceştia numai se războieşte satana, pentru că de "vederea" lor, care-l arde, nu mai are cum să se ascundă. Pe noi, "creştinii cu numele" nici măcar nu ne trezeşte din "somn". Cu noi, se luptă patimile noastre.

Mântuirea este Darul Mântuitorului care întâmpină nevoința omului. Dar aceasta, oricât de mare ar fi, nu poate "merita" sau "cumpăra" Darul. La sfârşit, după învierea cea de obşte, cununa biruinței definitive asupra răului şi morții, o vor primi toți cei ce au ostenit pe pământ pentru Adevăr. Asemănarea cu care a fost omul zidit, acum va străluci în toți fiii lui Dumnezeu, când El va fi totul în toți.

Mântuirea este îndumnezeirea.

Totul plecase de pe pământ, de la un "amănunt": **lepădarea de sine**, sau **iubirea de sine**... două direcții ale unui... cuvânt."

[Notă:

1. Mântuirea este legată de lepădarea de sine, de iubire, care, anterior (tema anterioară), au fost definite ca fiind dobândirea conștiinței de sine.
2. O temă care ar fi trebuit să fie despre Taine, Biserică, sau despre cu totul altceva, este despre conștiința de sine (lepădarea de sine), minte, voință şi iubire (virtute antroposofică).
3. Toate discuțiile lui A. Boca sfârşesc în acelaşi loc, în vocabularul antroposofic, în concepte antroposofice, într-un mărunt refugiu sau, mai bine spus, în câteva pasaje ortodoxe agățate lapidar, care nu au sens în discuție.

4. Discuția ortodoxă este goală la Boca – acesta nu are nimic din Ortodoxie în cărțile sale. Ortodoxia nu este expusă deloc la A. Boca.]

1.6 Marele examen – Misterul de pe Golgota, Crucea, Conştiinţa Eului, suferinţă, voinţă, minte [16]

Text Arsenie Boca:

„Crucea: podoaba Bisericii, **lauda lui Pavel**, **semnul Fiului Omului**, semnul sfintei cruci, **suferinţa** noastră cea de toate zilele, crucea suferinţei, harul crucii, - iată atâtea nume în legătură cu crucea.

Dar cea mai grea cruce **e lepădarea de sine**: nu poţi fi liber fără aceasta. **Libertatea cu atâta se plăteşte**."

[Notă:

1. A. Boca începe tema cu simboluri antroposofice: Ap. Pavel, Misteriul de pe Golgota, suferința, dar și cu lepădarea de sine.
2. Eliberarea se plătește cu dobândirea conștiinței de sine.]

„Nu ştiu pe lume o biruinţă mai mare, ca aceea de-**a te lepăda de tine şi a ajunge liber**; e **trăirea libertăţii spiritului**."

[Notă:

1. Teologia lui A. Boca este una a lepădării de sine, decuplate de orice idee de Ortodoxie. Tot ce face este prin noțiuni de sine existente, rupte de orice context ortodox.
2. Libertatea spiritului este eliberarea proprie, concept budist.]

„Adevărul vă va face liberi". înțelegem deci, că fără această vamă a făpturii noastre vechi,stăteam în minciună, încolțiți de iluzii

şi striviţi sub roţile necesităţii, fără ieşire. De aci ne scoate Iisus. - Şi când se întâmplă aceasta ?

- Când îl cunoaştem pe Iisus ca inimă a inimii noastre, ca suflet al sufletului nostru. Il putem cunoaşte numai în iubirea şi bucuria pe care-o simţim când **renunţăm la „eul" nostru** şi ne aflăm faţă către faţă cu Dânsul."

[Notă:

1. Într-o temă anterioară, A. Boca vorbit despre conştiinţa Eului ca fiind cea care aduce mântuirea.
2. În *Cuvinte vii*, A. Boca este mult mai liber în exprimări, nu se protejează atât de tare, precum în *Cărarea Împărăţiei*, şi foloseşte direct concepte antroposofice.]

„Deci **crucea** [suferinţa] e, la acest loc, o linie înainte a dorinţelor noastre omeneşti, peste care coboară Dumnezeu o dungă de-a curmezişul. Providenţa, urmărin nteresul nostru veşnic, trimite peste socotelile noastre corecturi divine. Toată această corectură o simţim ca pe-o experienţă de cruce. Trebuie să treacă puţină vreme de reculegere ca să pricepem că aşa cum „s-a întâmplat", a fost cel mai bine, iar nu cum am fi vrut „noi", în vederea noastră îngustă. **Suferinţa aceasta, care ne simplifică treptat viaţa, care ne pune condiţia crucii în faţă, e simbolul nesfârşitei posibilităţi de desăvârşire.**"

[Notă:

1. Suferinţa „simplifică" viaţa, adică reduce ciclul reîncarnărilor. Examenul crucii – suferinţă, smerire pentru dobândirea conştiinţei de sine.
2. Suferinţă – capitole întregi fără Hristos, teologie despre minte, voinţă, conştiinţă, suferinţă.]

„Noi trăim în răstrişte, fiindcă **suntem făpturi ale eului**, care e aspru, strâmt la inimă şi care nu iradiază nici o lumină, iar pentru infinit e orb.

Eul n-are decât zgomotele şi stridențele sale; pe strunele sale nu vibrează niciodată muzica eternității. Suspine de nemulțumire şi descurajare, scânciri zadarnice după trecut, griji şi nelinişti pentru viitor, - astea-s care tulbură inimile noastre pipernicite, fiindcă nu ne-am găsit sufletele şi Duhul lui Dumnezeu încă nu s-a descoperit în noi.

«Tată, şterge păcatele mele !» - căci păcătuind, omul ia în sine însuşi partea mărginitului. **Păcatul e înfrângerea sufletului de eu.** E un mijloc primejdios de păgubitor, în care omul riscă totul, ca să câştige foarte puțin. Păcatul întunecă adevărul şi tulbură vederea limpede a conştiinței. în păcat căutăm plăcerile, nu fiindcă ele ar fi în adevăr vrednice de dorit, ci fiindcă aşa ni le prezintă lumina roşie a pasiunii. Dorim lucrurile nu fiindcă ele sunt mari în sine, ci fiindcă lăcomia noastră ni le înfățişează exagerate şi cu aparență de mărire. Aceste exagerări şi falsificări de perspectivă ne tulbură la fiecare pas armonia vieții. Pierdem măsura cea dreaptă pentru valoarea lucrurilor şi ne lăsăm rătăciți de interese felurite şi contradictorii ale vieții.

Zadarnica trudă a omului de-a reduce toate elementele firii sale la o unitate cu Cel Preaînalt şi sub stăpânirea Lui - aceasta e ceea ce-1 face să simtă chinul despărțirii lui de Dumnezeu şi să se roage cu înfocare: «O Dumnezeule, Tată, şterge toate păcatele mele ! **Şterge rătăcirile eului!**»."

[Notă:

1. Antroposofie – vorbește despre eul antroposofic, discutare largă a acestui concept.
2. Citează pentru preluare de idei.]

„**Lumina dinăuntru** e aceea care-i descoperă **adevărata ființă**. Când această lumină lăuntrică s-a aprins, atunci într-o clipă cunoşti că, pentru om, descoperirea lui Dumnezeu într-însul, este propria lui descoperire. Şi înspre acolo se îndreaptă aspirația lui: spre descoperirea sufletului său, adică descoperirea lui Dumnezeu în sufletul său. Omul se desăvârşeşte şi ajunge expresia supremă când sufletul lui se recunoaşte în veşnicie, - ceea ce e propria sa revelație. Adevărata restrişte a omului stă în faptul că nu izbuteşte deplin să-şi aducă la expresie propria-i ființă, că e **tulburat de eul său** şi-şi pierde vremea cu lucruri de nimic."

[Notă:

1. Lumina – conștiința Eului este „adevărata ființă" – disimulare, definiție antroposofică.]

„[...]

Când un suflet omenesc trage **cortina grea a eului şi stă față în față cu iubirea veşnică**, e ca şi cum ai privi pe **Maestru creând o lume nouă**."

[Notă:

1. Când este dobândită conștiința de sine, prin iubire, atunci se atinge starea de iluminare, atunci ajungi un Maestru, precum cei din budism.]

„După această litanie a unui fiu al Răsăritului, în căutarea sensului descojit de eu, să trecem la o analiză concretă a **sensului crucii**, a **lepădării de sine**, aşa cum le-a realizat Iisus, şi ni le-a dat cale de urmat până la El.

Învățătura desăvârşită a lepădării de sine o avem deci de la : „Cel ce, în chipul lui Dumnezeu fiind, n-a ținut ca la o pradă la egalitatea Sa cu Dumnezeu, ci **S-a golit pe Sine, a luat chip de rob**, făcându-Se asemenea oamenilor şi la înfățişare dovedindu-Se ca un om. S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte - şi încă moarte de cruce" (Filipeni 2,6-8).

Aşadar desăvârşita lepădare de sine e totuna cu smerenia. Iar cu aceasta s-a definit desăvârşirea, atunci când oarecine întrebă pe sfântul Isaac Sirul: „Ce e desăvârşirea ?" Sfântul răspunse: „O prăpastie de smerenie !".

[Notă:

1. Lepădarea de sine și smerenia sunt același lucru.
2. Teologia lui A. Boca este o repetiție nesfârșită, o ciclare continuă a acelorași idei: minte, conștiință, voință, conștiință de sine, Eu, smerenie și lepădare de sine.]

„- Cred că explicația ar putea fi următoarea: Dumnezeu se făcuse şi om adevărat: Omul pe care-1 voia Dumnezeu. **Acest model li se impunea oamenilor cu tăria modestiei divine.** Dar ei nu voiau să fie ca Iisus. Nu voiau să fie dumnezei; ei voiau să fie „ei" - ei mai presus de Dumnezeu; potrivit cu **impulsul** cu care i-a răsturnat protivnicul împotriva lui Dumnezeu. Omul voia să fie singur el, el singur; **eul vrea să fie ateu**. Iată ce sparge umanitatea în miliarde de hârburi: trufia originară, care dă lecții lui Dumnezeu şi se desface de El. Iată oțetul şi veninul pe care avea să-1 bea Iisus cu mult înainte de-a I se da acestea pe cruce.

[…]

Aceasta n-o poate face decât un lepădat de sine, un lepădat de viață. Unul desăvârşit de smerenie şi pârjol de iubire.

[...]

Modelul, desăvârşirea lui Iisus în ascultare şi în lepădarea de Sine, pentru iubirea de oameni, a ridicat între creştini şirul fără număr de cuvioşi şi buni biruitori mucenici, care, pentru dragostea Lui, erau fericiţi să sufere şi ei chinuri înfricoşate de la necredincioşii vremilor lor."

[Notă:

1. Din nou, Hristos este model.
2. Discuție despre eu, care este „ateu", adică refuză să se asume, să dobândească conștiința de sine.
3. Lepădare de sine, smerenie, iubire, repetiție de idei.
4. Hristos, model, lepădare de sine, iubire (nedefinită, pentru că antroposofia folosește iubirea ca o mantră, nu ca un act-teologie).
5. Mucenicii, temă repetată a antroposofilor, legată de suferință.
6. Odată ce te obișnuiești cu limitatele idei și cu vocabularul restrâns din antroposofie, lucrurile încep să aibă coerență când citești textele lui A. Boca, chiar dacă acestea sunt disimulate. Odată învățat dicționarul limitat al antroposofiei, lucrurile sunt destul de simple în înțelegerea ideilor teologice ciclate, unde se află în discursul teologic A. Boca.]

1.7 Împărăția nevăzută – suferința, calea Împărăției [81]

Text Arsenie Boca:

„Din răspunsul lui Iisus rezultă limpede că **Împărăția lui Dumnezeu e o împărăție spirituală**, lăuntrică, în însăşi **structura spirituală a Creştinismului**.

Despre ea nu se poate spune: iată-o aici sau acolo, acum, odată sau cândva. Împărăția lui Dumnezeu nu e sub categoriile cunoaşterii, în categoriile naturii sau lumii.

[…]

În **acest interval al Împărăției nevăzute** creştinul **se bucură întru necazuri**, arde într-însul focul aruncat de Iisus pe pământ: **focul iubirii** de oameni.

[…]

Creştinismul e văzut ca a doua creație a omului.

Când va veni Împărăția lui Dumnezeu, întru slava ei orbitoare, toată făptura se va înnoi - dar „ca prin foc" - şi va deveni spirituală, înghițită de slavă şi statornicită pentru nesfârşitul veşniciei."

[Notă:

1. Creștinismul este tratat ca întreg, la fel, în toată opera lui A. Boca. Acesta nu face diferență între Ortodoxie, catolicism și protestantism.
2. Ideea de ciclicitate – „acest interval".
3. „Împărăția nevăzută" este un locaș nelegat, la Boca, de Dumnezeu, este o „Împărăție", dar care nu este definită prin Dumnezeu – există o disociere la A. Boca între acest

locaș și Hristos. A. Boca nu vorbește despre Hristos aici, în conceptul de Împărăție.

4. Mântuirea, la Boca, este suferință, iubire.]

„...Şi când te gândeşti că **în fiecare om** - luat la întâmplare – **e ascunsă Împărăția lui Dumnezeu**, **în grăunte nevăzut**: desăvârşirea, nici unul din „necazurile de față" (Romani 8,18 şi 35), (fie ele mii de ispite, fie şi cercarea cu moartea), nu pot să ne despartă pe noi de dragostea lui Iisus, Cel ce ne lucrează desăvârşirea; **destinul** şi **obârşia noastră de fii ai lui Dumnezeu**...

O astfel de zare a destinului nu se desluşeşte însă omului care **nu vrea să sufere nimic**."

[Notă:

1. Omul și mântuirea sunt legați de suferință.
2. Împărăția despre care vorbește Boca este una a suferinței.
3. Pasajul nu poate fi înțeles ortodox cumva.]

1.8 Ioan, capătul proorocilor – Repetare Ilie-Ioan. Ioan profet aspru, model pentru Boca [131]

Text Arsenie Boca:

„Ioan era ultima solie pe care a trimis-o Dumnezeu lui Israel. El avea misiunea să arate pe Mesia - Iisus - şi să-I netezească înainte calea, spre inima lui Israel.

Cum Ioan era „în duhul şi puterea lui Ilie", - cel mai mânios prooroc - se înțelege dintr-o dată şi asprimea lui sălbatecă asupra păcatelor."

[…]

Ioan denunța corupția națională de la talpă până la coroană. Înştiințările solemne de la Dumnezeu i-au alarmat pe toți. Mulțimile veneau să-şi mărturisească păcatele şi să se boteze de la Ioan. Printre gloate se strecurau şi mulți cărturari şi farisei, care nu voiau să piardă prilejul de-a se arăta, tot ei, în fața mulțimilor, ca oamenii cei mai sfinți. Tainele lor vinovate nu rămâneau ascunse de ochii lui Ioan. Duhul lui Dumnezeu îi descoperea proorocului că aceştia-s oportuniști. Făceau pe prietenii, ca să-şi asigure demnități când va veni Mesia. „Pui de vipere !" „Ce credeți, că scăpați de urgia viitoare ?" N-aveți scăpare fără roade de pocăință ! Avraam nu vă va putea scăpa, fiindcă faptele voastre nu sunt faptele lui Avraam. Acum securea stă la rădăcina pomilor netrebnici şi focul aşteaptă alăturea."

[Notă:

1. A. Boca îl copia și imita pe Ioan-Ilie, de aceea își justifică întrucâtva acum „asprimea sălbatică" față de păcate, întâlnită și la el.
2. Boca este intransigent cu păcatele undeva din tinerețe, când a început să dobândească această conștiință că este

Ilie-Ioan, fiind auzit că era cu „duhul lui Ilie acum 300 de ani" pe niște meleaguri.

3. Boca a adoptat tiparul profetului mânios, reîncarnat, trimis să îndrepte păcatele poporului și să revigoreze credința, să reînnoiască credința. Boca vorbește despre el, despre misiunea sa, despre cei din jurul său.]

1.9 Buna-Vestire – Maica Domnului – Sofia - Înțelepciunea [15]

Text Arsenie Boca:

„Această naştere a lui Dumnezeu în făptura Sa e de fapt o renaştere a omului, - proces care a fost anunțat, pregătit şi care a evoluat logic în istorie. Aceasta însemnează cuvintele : „La plinirea vremii".

Ceea ce e greu de priceput e aceasta: cum e cu putință ca Tatăl omului să se facă Fiul omului, Fiul fiului Său. Dar iată că s-a făcut. S-a făcut istoric şi de-atunci se face mistic în toți cei ce-L primesc pe Dumnezeu şi se nasc de sus a doua oară. Deci când sufletul, când făptura noastră întreagă se face curată, când ajungem pe căile ascezei şi ale iubirii, la starea de fecioară, se întâmplă şi pentru noi plinirea vremii, a naşterii lui Iisus în făptura noastră.

Dumnezeul nostru e o ființă transcendentă dar în legătură cu lumea, o energie activă, creatoare, care transmite lumii ceea ce aceasta de fapt caută şi spre care de fapt tinde: plenitudinea existenței în unitatea universală. Această putere, Duhul Sfânt, se împreună cu lumea şi vrea să nască din ea chipul viu al lui Dumnezeu.

Hristos se naşte din Fecioară, ca să sfințească din nou alcătuirea feminină şi s-o unească principiului masculin, ca bărbatul şi femeia să devină androgini, cum a fost Iisus". (I. Boehme, „Misterium magnum" C.v. cit. de Berdiaeff.)."

[Notă:

1. Citare pentru completare, nu pentru critică. Boca își asumă teza androgină.]

„Misticul german are următoarea expresie minunată, privitoare la noua stare de după păcat a neamului omenesc: „prin cădere de la curăția originară, Fecioara, înțelepciunea, a părăsit pe oameni şi s-a retras în Cer", lăsând pe oameni să ajungă „numai trup" (Geneza 6,3) şi de-aci să ajungă în potop. Nu cumva, netrăind noi, noul stil al vieții, să se retragă şi de la noi, iar neamul omenesc să se scufunde într-o nouă catastrofă ?!

„Înțelepciunea este eterna feciorie şi nu eternul feminin. Cultul care-i e închinat e acela al Fecioarei şi nu al principiului feminin, care provine de la căderea în diviziune. Iată de ce cultul înțelepciunii se confundă aproape cu cultul Fecioarei Maria, Maica Domnului."

[Notă:

1. Citare pentru completare, nu pentru critică. Boca își asumă teza androgină.
2. Maica Domnului, egalată cu Sofia-Înțelepciunea lui Steiner.
3. Boca îl evită pe Steiner, dar citează echivalenți, care tot de la Steiner au preluat ideile.]

„În ea, natura feminină devine fără prihană şi naşte prin Duh. Astfel se naşte noua generație omenească, generația lui Iisus, nemuritoare, biruitoare asupra **neajunsului nesfârşit al naşterilor şi morților**."

[Notă: Nu există conceptul de „neajuns nesfârșit al nașterilor și morților" în Ortodoxie – aceasta este ideea reîncarnărilor.]

1.10 „Nu eşti prea departe de Împărăţie" – Nirvana, eteric, apropierea de închiderea ciclului reîncarnărilor [129]

Text Arsenie Boca:

„Iisus, văzând că are cumpănă critică şi deosebeşte bine porunca iubirii de practicile jertfelor, i-a zis: „Nu eşti [prea] departe de împărăţia lui Dumnezeu"...

Enigmatic cuvânt. Poate tocmai de aceea cuprinde o mulţime de răspunsuri.

1. Între oamenii sortiţi potopului şi Noe din corabie, nu erau la mijloc **decât suta de ani**, cât a lucrat Noe corabia, în ochii lor, şi grosimea corăbiei.
2. Între cele cinci fecioare înţelepte şi cele cinci nebune, **diferenţa** era o aprovizionare de ulei.
3. Între cei doi tâlhari de pe cruce, **diferenţa** între destinele lor veşnice erau doar câteva cuvinte.

Cărturarul avea împărăţia lui Dumnezeu în faţă şi vorbea cu ea, dar n-o vedea de ochi. Nu era departe de Împărăţia lui Dumnezeu, dar nu era în împărăţie. Ce folos că, urmărit de-o fiară, scapi până la uşa unei case de adăpost în pădure, dar n-ai avut grijă să iei cheia de-acasă. Iar Iisus e nu numai cheia, ci şi uşa împărăţiei de scăpare."

[Notă:

1. Aşa cum protestanţii au „aritmetica biblică" – găsirea a tot felul de legături matematice între diferite puncte din Scriptură –, la fel antroposofii au această „logică" a cauzalităţii şi sutelor de ani, o aritmetică antroposofică cauzală, dacă poate fi numită astfel.

2. În această aritmetică antroposofică cauzală, caută repere anterioare în istorie, în diferite evenimente, pe care le justifică a fi venit de la „cercetări spiritiste la fața locului", și apoi invocă o relație cauzală. Când vezi discuții despre anterioritate, ciclicitate, logică a ciclicității și perioade de sute de ani, se caută o explicație bazată pe relația„cauză-efect", pe ideea de datorie, dar și pe „încercarea" – efectul, adică exact cum spune A. Boca în *Cărarea Împărăției*, picătura de apă în lac, care lasă unde ce se tot propagă, imagine preluată de acesta din budism.
3. În speță, A. Boca arată că Scriptura are suport pentru aritmetica de tip cauzal, că Hristos a vorbit despre cauzalitatea karmică lui Zaheu, în Pilda fecioarelor, dar și în Pilda tâlharului.]

8. *Cărarea Împărăției* sau *Cărarea Reîncarnării* – Mică dogmatică antroposofică disimulată

1. Organizarea antroposofică a lucrării: intenție, structură, capitole, tematică antroposofică

Înainte de a intra în conținutul capitolului, aș vrea să explic cum am ajuns la discuția despre antroposofie structurată. Citind Steiner, mi-a atras atenția discuția despre Pavel din Damasc, ca model individual care Îl urmează pe Hristos. Apoi am observat că în *Cărarea Împărăției*, la sfârșitul capitolului I, este *Cărarea Ap. Pavel*, ca la Steiner. Înainte, sunt încă două teme care atrag atenția, iubirea și Crucea – Misterul de pe Golgota. Adică, de fapt, avem trei teme majore antroposofice colocalizate.

Apoi mi-am amintit că în *Cuvinte vii* scrie despre Ilie-Ioan, adică tratează cumva teme antroposofice sistematic. Și am văzut că în prima temă din primul capitol din *Cărarea Împărăției*, *De la cârma minții*, are un fel de declarație de intenție asupra cărții, în care explică disimulat reîncarnarea.

Concluziile au fost:

1. Primul capitol trebuie să conțină temele majore antroposofice, mai ales datorită colocalizării temelor Pavel din Damasc, iubirea, Misterul de pe Golgota.

2. Întreaga lucrare trebuie să aibă o structurare antroposofică, în care capitolele mari au o definiție clară, precum primul.
3. Lucrarea are un nivel de disimulare.

Intenția lucrării: este explicată și anterior – de a aduce o expunere structurată, „în linii extrem de generale", o „concepție totală, fundamentală" asupra credinței. Adică A. Boca aduce o nouă concepție creștină.

Structura lucrării: A. Boca trece prin temele antroposofice majore, prin datorie, karma, reîncarnare, prin evoluția cosmică a sufletului, ierarhiile spirituale, și aceasta exact cum a spus, în linii extrem de generale.

Tematica antroposofică: este explicată în continuare. A. Boca acoperă conceptele primordiale antroposofice, neavând nici spațiu și nici capacitatea de exprimare, în maniera disimulată pe care o adoptă.

1.1 Capitolul I – CĂRAREA - Teme antroposofice majore: viziunea asupra lucrării, Misteriul din Golgota – crucea, iubirea și Pavel din Damasc

1.2 Capitolul II – ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR – Datorie, karma, reîncarnare, legea fundamentală

1.3 Capitolul III – CELE ȘAPTE SURLE - Evoluția cosmică a sufletului, în 7 trepte. Antropologie antroposofică

1.4 Capitolul IV – RĂZBOIUL NEVĂZUT – Ierarhiile spirituale, cosmologie antroposofică.

2. Translatarea antroposofică a conceptelor din carte. Capitolele I-IV

CUPRINSUL ȘI IDEILE ANTROPOSOFICE

Cărarea Împărăției – Cărarea Reîncarnărilor, a Etericului

CUPRINS		COMENTARII
SMERITĂ ÎNCHINARE PĂRINTELUI ARSENIE	**1**	Notă: 11 (Pavel Damasc) 10 (Iubirea), 8 (Crucea-Golgota) sunt repere antroposofice colocalizate, teme-cheie. 1 (Mintea-concentrarea) aduce declarația de intenție asupra operei.
PREFAȚĂ	**V**	-
CUVÂNT ÎNAINTE	**9**	-

CUPRINS		COMENTARII
I. CĂRAREA	**11**	Capitol cu **TEME ANTROPOSOFICE FUNDAMENTALE:** 1. Intenție carte, calea reîncarnării-etericului 2. Iubirea antroposofică 3. Misteriul de pe Golgota 4. Pavel din Damasc, exemplu de cale individuală, altele.
1. De la cârma minții atârnă	13	**Intenție carte:** Omul, spirit veșnic, reîncarnat, vremelnic, reîntoarcere. Cărarea este cercul și finalitatea acestuia.
2. Un tovarăș nevăzut	14	**Hristosul cosmic**, prin impulsul cosmic
3. Noe și Iisus	14	**Potopul**, temă antroposofică fundamentală
4. Din păcătoși, sfinți	16	Mântuirea este ieșirea din **ciclul reîncarnărilor**
5. Lupta mântuirii	18	**Karma**, ieșirea din datorii. Ap. Pavel însoțește în permanență
6. „Vrăjmaș milostiv și prieten viclean”	21	**Trupul și întruparea**
7. Puiul necurat	22	**Conștiința Eului**, învățătura de bază a antroposofiei
8. Semnul Crucii	24	**Misteriul de pe Golgota**, centrul antroposofiei
9. În pustia Carantaniei	26	Ispitirea lui Hristos, temă antroposofică. Hristos, model ispitit
10. Iubirea e cărarea	29	**Iubirea**, virtute fundamentală antroposofică
11. Cărarea Sfântului Pavel	34	**Ap. Pavel, drumul din Damasc** – cale individuală de urmat.

CUPRINS		COMENTARII
II. ÎNVĂȚĂMINTELE REGILOR	37	Capitol despre **DATORIE, KARMA, REÎNCARNARE, PLATA PĂCATELOR** **Legea fundamentală** a reîncarnării, budistă și antroposofică, spiritism
1. Saul și David	39	Relație inițiat-maestru. **Mântuirea este „izbăvirea de necazuri" – suferință**. Parafrazare disimulată.
2. Cum începe o datorie	40	**Datorie**
3. Vremea de plată	40	**Karma**
4. Mărturisirea	41	**Discuție despre păcat**, ruptă de Hristos, Biserică, Dumnezeu.
5. Încercările	42	**Suferința**. Suferință karmică, ispitire karmică
6. Prin cuptorul smereniei	44	Discuție karmică, ciclicitate în fapte și consecințele acestora. Suferința este ispășire. Iluminare, dobândirea conștiinței de sine – începe discuția despre iluminare.
7. Lumina suferinței	47	Suferința aduce iluminare
8. Cenzura invidiei	51	Suferința primită de la ceilalți
9. Soarele smereniei	52	Mântuirea legată de suferință, karma, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui. La Boca suferința este arderea karmei și dobândirea conștiinței de sine.
10. Cei ce n-au necazuri	55	-
11. Urzirea căderii	56	-

CUPRINS		COMENTARII
12. Puterea care nu ascultă	58	Ciclicitate, **rămânere în lanțul reîncarnărilor**
13. Prin tâlcuirile Părinților	60	**Căutarea ideii de ciclicitate** la Sf. Părinți, pentru Saul, ciclicitate, iluminare, karma. Întoarcerea după ciclurile de reîncarnare, de sute de ani – logică antroposofică a reîncarnărilor. Minte, conștiință, spirit.
14. Apusul unui rege	62	Cârmuirea de sus, **karma**
15. Spiritism	66	Boca își caută o poartă să discute despre **spiritism**, fundamentul antroposofiei și al religiilor orientale. Aparent, condamnă, dar, de fapt, expune sistematic pericolele acestei practici și în ce constau. Detalii extraordinare. Educație pentru viitorii tineri recrutați. Ap. Pavel în fundal. Disimulat, spune că Hristos și Pavel vorbeau disimulat pentru inițiați.
16. Plata din urmă a neascultării	76	**Reîncarnarea lui Saul**, pentru că nu a vrut să vină
17. Tirani în pocăință	78	**Meditație și concentrare**, iluminare, stare de bine.

CUPRINS		COMENTARII
III. CELE ŞAPTE SURLE	**81**	Capitol despre **EVOLUȚIA COSMICĂ A SPIRITULUI, ÎN 7 TREPTE. DESĂVÂRŞIREA - ILUMINAREA** **ANTROPOLOGIE ANTROPOSOFICĂ**
1. Dumnezeu se roagă	83	Iubirea, temă antroposofică. Sf. Ioan Teologul, iubire, conștiință de sine. Impuls cosmic, stare de pace, stare de iluminare, atingerea conștiinței de sine, Nirvana. Mântuirea anterior, acum **evoluția, progresul, prin iubire, în cadru cosmic**.
2. Glasul conștiinței	87	**Dezvoltarea conștiinței de sine**, a Eului
3. Chemarea cuvântului și tăcerea trasă la răspundere	88	-
4. Chemarea care ustură	89	-
5. Răspunsul poporului	94	**Ciclicitate, reîncarnare**, ideea de plată a păcatelor între neamuri și reîncarnare
6. Ceasul primejdiei	97	Ap. Pavel, reapariție
7. Ce urmărește Dumnezeu	100	**Hristos, model**. Acasă – ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Reîncarnarea duce la altă formă de viață.
8. Mărturia unui sfânt	102	**Karma, cauză-efect.** Povestire în stil antroposofic, cauză-efect
9. Socotelile înțelepciunii cu moartea	110	-
10. Judecata milostivă	114	-
11. Sfatul din iad	116	-

CUPRINS		COMENTARII
12. Dezlănțuirea stihiilor	119	**Potopul, temă antroposofică**. Predestinare, „tot de pe pământ". Temă antroposofică: istoria și evoluția omenirii legate de evoluția cosmică și cauză-efect.
13. Antihrist	121	Cosmologie antroposofică, evoluția sufletului legată de evoluția cosmică. **Antihrist, zilele finale. Ilie reapare**. Toate religiile sunt bune, creștinismul e superior prin Misterul de pe Golgota. Apocalipsa și scenarii apocaliptice. Unirea creștinătății.
14. Sfânta Liturghie mai ține lumea	123	Ap. Pavel, reapariție
15. Proorocul de foc	124	**Ilie-Ioan repetă ideea de reîncarnare**. Ilie va reapărea ca profet care va predica întoarcerea la credință.
16. Sfânta Cruce pe cer	126	**Apocalipsa, iubirea, Misterul de pe Golgota.**

CUPRINS		COMENTARII
IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT	**129**	Capitol despre **IERARHIILE SPIRITUALE, ILUMINARE, COSMOLOGIE ANTROPOSOFICĂ**
1. Omul, zidire de mare preț	131	**Antropologie** – spirit, spirit pur. Lumea animală și minerală – cosmologie antroposofică. Încarnarea se face în diferite forme. Paradis. Suferință, în afara Nirvana, rămânere în ciclul reîncarnărilor. „Din nou”.
2. Îngeri căzuți	132	-
3. Pustiirea firii omenești în Adam	133	**Adam Kadmon** – progres antroposofic al temei. Omul este minte și conștiință. Sensul acestuia este contemplarea. Ciclicitate – „avea să crească” – reîncarnări. „Mii de ani” – ciclul standard de reîncarnare, mii de ani. Tragedia istoriei Karma, Eul, Ap. Pavel, starea de pace – Nirvana, eticul. Stare universală de iluminare, de pace.
4. După fire și împotriva firii	135	Antropologie antroposofică, minte, iubire, voință. Creșterea și tinderea – reîncarnare. Păcat, datorie – „mereu zdrobindu-ne”, ciclicitate. Rămânere în roata reîncarnărilor. Minte, conștiința Eu-lui.
5. Refacerea firii omenești în Iisus Hristos	138	-

CUPRINS		COMENTARII
6. Continuarea biruinței, prin Taine	140	**Vremea minții** – dobândirea conștiinței de sine, ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Hristos, principiu cosmic, forță de echilibru. „Nepătruns încă de conștiință" – conștiință nedesăvârșită, nu a dobândit încă conștiința de sine.

7. Desăvârșirea - finalitate a omului	145	**Capitol relevant, foarte important.** **Prezintă iluminarea, conștiința de sine, Eul, Hristosul cosmic, impulsul cosmic, conștiința de sine, starea supremă de buddha, iluminarea interioară.** Atingerea stării desăvârșite, iluminarea, starea de buddha, este dobândită rar de câte unul. Ieșirea din karma e rară. Iluminarea e rară „Se repară structural" – Hristos ne arată dobândirea conștiinței de sine și ne sprijină structural – pentru că ne arată cum să dobândim conștiința. Cauză-efect. Viețile anterioare trezesc în viața curentă, prin karma, situații pe care le plătim. Datorii neplătite. Datoriile, păcatele declanșează karma și evoluția spirituală. Eticul, dimensiunea spirituală se dobândește în cicluri succesive, prin karma. Noi suntem dumnezei în conștiința noastră. Trebuie să ajungem la conștiința de sine. Dobândirea conștiinței de sine, ajungerea la conștiința Eului, este de fapt atingerea acestei dumnezeiri. Prezența divină e o forță – trimite un impuls cosmic. Exemplu: mucenicii, în suferință, ajung la conștiința de sine și pot răbda munci – de asta cei 40 de mucenici apar la Drăgănescu, fiind eliberați de karma.

CUPRINS	COMENTARII
	Creșterea în dimensiunile spirituale – în ciclul planetar, Saturn, Lună, Soare, evoluția cosmică a omului – Steiner. Dobândirea conștiinței Eului, eliberarea de sine, eliberarea spirituală. Caută conceptul de conștiință de sine, Eu, la Hristos. **Declarație de intenție, A. Boca disimulează o nouă teologie în volum.** **(Să nu pierdem din vedere că aici se descriu însuşirile şi rosturile majore ale creştinismului, într-o *concepţie fundamentală, totală*, despre *viaţă şi lume*.** **Şi ceea ce se schiţează aici sunt doar *linii extrem de sumare* faţă de infinita lor bogăţie şi frumuseţe în trăirea lor autentică.)** • **Concepţie *totală*, *fundamentală*** • **Viaţă şi lume** • **Linii *extrem de sumare*.**

7. Desăvârșirea - finalitate a omului (continuare)	**Hristos prezentat antroposof.** Hristos oprește roata reîncarnărilor. Te „crește", adică te ridică prin impulsul cosmic. Imaginea lui Hristos ca AVATAR – buddha, coborât și reîncarnat. Coboară din Nirvana-Iluminare în zona „inferioară a lumii și vieții", în suferință, în reîncarnări, deși are conștiința de sine. „Claritatea de conștiință" – Hristos are conștiința de sine că este un buddha – de asta e pictat la Drăgănescu drept Buddha, cu ochii închiși în meditație. „Învierea din morți", „sentimet de eliberare" – dobândirea conștiinței de sine antroposofică. Viața veșnică nu e „eliberare și înviere din morți". „**Obişnuit concepţia creştină nu prea e dusă, nici chiar de credincioşi şi nici chiar de cei ce o cunosc *teologic* destul de bine, până la finalitatea sa, - mai păstrând şi pentru *egoism* o bună parte de "viaţă". Cu alte cuvinte sunt puţine exemplarele omeneşti care îşi *"riscă" toată viaţa lor pentru Dumnezeu,* pentru *cauza lui Dumnezeu în lume."*** **Boca afirmă că își riscă viața pentru Dumnezeu, producând această carte. Aceasta este declarația proprie a lui Arsenie Boca pentru viziunea și misiunea pe care le aduce în BOR! A se vedea și la pagina 147 declarația de intenție.** Pavel, referință antroposofică. La fiecare câteva sute de ani, secole, apare câte un Buddha. Reîncarnările sunt la sute de ani. Un nou Buddha ales apare să prezinte noua

CUPRINS	COMENTARII
	cale către iluminare. De asta relativismul religios şi lăudarea lui Sundar Singh. Citează din Sfinții Părinți pentru teme din antroposofie – iubirea, virtute necesară iluminării. A ajuns cu discursul despre iluminare la virtutea iluminării. Caută la Sf. Simeon Noul Teolog conceptele de suferință, încercare, karma, iubirea – virtute antroposofică, și destinația „cele cerești", încă de aici. Asimilează în mod antroposofic pasajul de la Sf. Simeon. **Reia ideea de concepție nouă, teologie fundamentală.** **„Deci primii paşi *încep cu schiţarea unei concepţii hotărât creştine* şi trăită ca o evidență interioară la toate nivelele de care suntem capabili, şi împrejurările ne-o cer!"**

CUPRINS		COMENTARII
		Karma, reîncarnare Triajul morții – karma Pentru ca oamenii să treacă peste ciclul reîncarnărilor, omul trebuie să depășească stadiul animalic, al instinctelor, și să ajungă prin voință la conștiința de sine. Antropologie antroposofică – spirit etern, trup temporar, disociat, reîncarnare Ciclicitate, reîncarnări succesive. Abordând reîncarnarea ca mod de existență, A. Boca vorbește despre diferitele tipuri de reîncarnare. Mintea și conștiința – esența antropologiei lui A. Boca
8. Războiul nevăzut	151	Esența „mântuirii", prin reîncarnare, conștiință Lucifer, principiu al spiritualității greșit împlinite Cauză-efect, repetare **Definiție antroposofică: mintea-conștiința este organ spiritual** Fără dobândirea conștiinței de sine, rămâi în „întuneric și în muncă", în ciclul reîncarnărilor. Potopul. Pacea și progresul „la nivel înalt" se obțin prin meditație și concentrare, prin eliberarea de „gânduri, imagini și reprezentări" – meditație budistă.

CUPRINS		COMENTARII
9. Poruncile și libertatea	156	Ne întoarcem iarăși în reîncarnări, dacă nu educăm mintea și conștiința. Ciclul reîncarnărilor, o normalitate. M. Blondel – studii asupra voinței.
10. Lucrarea poruncilor stinge crizele voinței	161	Voința este „actul mântuirii". Conștiința trebuie educată – dobândită. „Oamenii voinței" – buddha – sunt „sfinții creștinismului" și „eroii creștinismului". Definiții trunchiate, antroposofie. „Stări de conștiință", puterile adormite și dorințele secrete... Calea antroposofică: minte, voință, conștiință Pace lăuntrică, iluminare Contemplația este iluminarea budistă Antropologie fără har – pagini întregi de umblat în teologie fără har, fără Hristos, doar minte, conștiință, voință, cauză-efect. Spiritualitatea, declanșată de biologie – o nouă perspectivă teologică adusă de A. Boca.

CUPRINS		COMENTARII
11. Spre rugăciunea neîncetată	169	Puterile sufletului Ap. Pavel urcă pe această cale Mintea, Iubirea și Voința – antropologie și virtuți antroposofice. Caută completări în ideile sale la Sf. Părinți. Citare pentru completare, nu pentru critică. Sintagma „lăuntric prin conștiință" repetă ideea că totul este în conștiință la Boca. Darurile sunt doar prin conștiință? Rugăciunea neîncetată – starea de contemplație continuă Suferința (ispite, necazuri) ne arde karma Smerenia este, la Boca, acel act de atingere a conștiinței de sine Caută la Sf. Maxim explicații echivalente pentru atingerea iluminării, prin concentrare, meditație și minte. Caută suport patristic pentru minte-voință-conștiință de sine.
12. Lupta după lege	173	Capitol al MINȚII Reîncarnările vor continua cât timp rămâi prins în această lume. Minte – conștiință Totul în jurul voinței și al minții contează la Boca.
13. Pe trepte de-a râpa	177	Minte-voință-conștiință. Unde e harul? „Minte activă" – ce e acest concept? Concentrație?

CUPRINS		COMENTARII
14. Cursele	180	Concentrarea și dobândirea conștiinței de sine. Teologia lui Boca e centrată în minte-voință-conștiință, care sunt fundamentul ieșirii din karma.
15. Unii-și taie mintea în Scripturi	182	Iov – suferință – simbol al suferințelor prin care ieși din ciclul reîncarnărilor Ilie-Ioan Minte
16. Greșelile iubirii și dreapta socoteală	192	-
17. Măsurile	194	Ap. Pavel validează calea în fundal. El este măsura, cel care, individual, ne arată calea lui Hristos. Ap. Pavel e central în capitol „Revelația e deplină, iar cele ce mai lipsesc le așteptăm la a doua venire" – concept antroposofic Antroposofia aduce ce lipsește, și anume înțelesul desăvârșit al reîncarnărilor, după învățătura lui Steiner că antroposofia e taina dată de Dumnezeu lumii, la sfârșitul veacurilor.

CUPRINS		COMENTARII
18. Sfaturile evanghelice sau poruncile desăvârșirii	197	Ierarhie antroposofică Inițiații – cei care sunt în progres și iluminații Asimilează „lepădarea de lume” cu o „convingere”, cu dobândirea conștiinței de sine Conștiința de sine, conștiința Eu-lui – „cei ce se mântuiesc, toți trebuie să o aibă” Antroposofie, definiție antroposofică. Boca asimilează călugăria cu dobândirea conștiinței de sine, considerând-o doar o altă cale spre acest scop. Teologia – o abordare minte-centrică la A. Boca. Patimile sunt ale minții. Călugăria este MINTE. Misterul de pe Golgota și dobândirea conștiinței de sine precum Hristos pe Cruce Evoluția spirituală, dobândirea conștiinei de sine între reîncarnări este necesară pentru mântuire Ap. Pavel validează calea Duhovnicul este maestrul sau gurul care are ca scop să ajute la concentrare, la înțelegerea căii meditației – pentru că acesta este sensul maestrului în budism și hinduism – calea minții-meditației-concentrării. Meditația fără guru este periculoasă. Boca repetă învățătura orientală a necesității maestrului Starea de contemplație. Fără maestru, concentrarea și meditația duc la mari probleme.

CUPRINS		COMENTARII
19. Cei curați cu inima	201	Oamenii trebuie să sufere – suferință fără rost, fără sens, doar conceptuală, nelegată real de pronia divină. Stare de pace, iluminare budistă , – „armonie lăuntrică a puterilor” Starea de fecioară – concept antroposofic Omul este dumnezeu, după dobândirea conștiinței de sine Hristos doar model, exemplu Conștiința de sine este starea de iluminare. Cât timp stăm în neînțelegerea conștiinței de sine, adică în neînțelegerea Eului, suferim. Starea de bodhisattva – cei care ajută pe ceilalți în reîncarnare și în ciclul reîncarnărilor Iluminații ajută pe cei aflați în ciclul reîncarnărilor Cei iluminați sunt în cealaltă lume și ajută în acest scop Exemple care să justifice etericul Smerenie antroposofică – renunțare la sine, dobândirea conștiinței de sine Boca folosește noțiuni echivalente, tabel de translatare.

CUPRINS		COMENTARII
20. Vârstele iubirii - vârstele desăvârșirii	204	*Buddha* și *bodhisattva* Desăvârșitii sunt Buddha, care pot prin AVATARURI să se întrupeze Apostolul Pavel, exemplu Avatarurile și bodhisattva suferă pentru ceilalți Buddha și bodhisattva vin prin AVATARURI și se reîncarnează, la fel ca Hristos, reîncarnat în Iisus Aceștia Îl copiază în reîncarnare pe Hristos Hristos este doar unul dintre Buddha reîncarnați Cărarea lui Hristos este cărarea iluminării „Liniștea mai presus de fire" – starea de iluminare Întoarcerea Acasă – egală cu ieșirea din ciclul reîncarnărilor În Biserică avem pe Hristos, exemplu de smerenie, renunțare de sine, dobândirea conștiinței de sine, a Eu-lui, un Buddha care ne ajută. „Se nasc de sus, cresc pe pământ" – adică se reîncarnează, suferă până la iluminare sau „îndumnezeire ortodoxă".

CUPRINS		COMENTARII
V. EREDITATE ŞI SPIRIT	**207**	**Capitolele următoare, V-VII, nu au mai fost analizate**
1. Gâlceavă de cuvinte	209	-
2. Cad copiii între tâl-hari	211	-
3. Un călugăr cu gândul la mazăre	214	-
4. O muscă pricinuieşte premiul Nobel	218	-
5. Teoria cromozomică	219	-
6. Cu sfiala cuviinţei	219	-
7. Ereditatea, mediul şi destinul	224	-
8. Mecanismul eredităţii	228	-
9. Întrebăm ştiinţa	232	-
10. Legile şi fărădelegile	234	-
11. Genetica acum 3.500 de ani	235	-
12. Dispoziţii de drept bisericesc confirmate de genetică	237	-
13. Endocrinologie, neurologie şi psihologie	238	-
14. Invitaţii la dreapta socoteală	242	-

CUPRINS		COMENTARII
15. Copiii născuți în lanțuri	244	-
16. Cei ce-și beau mintea	247	-
17. Jalea într-un convoi de monștri	248	-
18. O mare pacoste cu descoperirea Americii	249	-
19. Furtună în picurii de rouă	253	-
20. Un fel de psihanaliză	254	-
21. Gânduri de hulă	255	-
22. Oameni din iad	258	-
23. Un răspuns fioros	260	-
24. O rădăcină a durerilor	261	-
25. Copiii naturali, sau în fărădelegi născuți	264	-
26. Nu se poate, să nu se poată	267	-
27. Pui de om în pui de cer	269	-
VI. ICONOMII TAINELOR	**273**	-
1. Cuvinte hotărâtoare	275	-

CUPRINS		COMENTARII
2. Destinul talanților	278	-
3. Vederea prin văl	281	-
4. Dreptul între iubire și sabie	283	-
5. Cârma din zare	286	-
6. Crinul de pe cruce	293	-
7. Răspunzătorii	295	-
8. Iconomul nedrept	298	-
VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII	**303**	-
1. O soră a vieții	305	-
2. Vameșii văzduhului	309	-
3. Judecata particulară a sufletului	311	-
4. O descriere a iadului	313	-
5. Semnul lui Iona	318	-
6. Mărimea răspunderii	321	-
7. Legile judecății	322	-
8. Lucifer și Antihrist	324	-
9. Pentru o greșeală vremelnică, o pedeapsă veșnică?	325	-
10. Chemarea la înviere	327	-

CUPRINS		COMENTARII
Nichifor Crainic: Scrisoare Părintelui Arsenie	**331**	-
Preot Simion Todoran: Mărturisiri	**334**	-
Notă asupra ediției I	**337**	-
Hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Timișoarei	**346**	-
Notă asupra ediției a II-a	**349**	-

3. Parcurgerea antroposofică a capitolului *Desăvârşirea – Finalitate a omului* din *Cărarea Împărăției*

Notă: Capitolul discută disimulat despre ILUMINAREA OMULUI, atingerea stării de desăvârșire, de iluminare, starea de buddha, care este dobândită rar de câte unul. Ieșirea din karma e rară, iluminarea e rară. În continuare redau pasaje din *Cărarea Împărăției*, comentate.

DESĂVÂRŞIREA - FINALITATE A OMULUI

Oameni suntem toți; *om* însă, **numai din când în când câte unul**: *acela care nu-şi dezminte obârşia divină;* iar Om (cu "O" mare) numai unul, Iisus Hristos, care pentru noi oamenii, Dumnezeu fiind, s-a făcut Om.

> [Notă: Rar apare câte un buddha, un Buddha care se reîncarnează, și își cunoaște originea. În anexă se vede cum Rudolf Steiner folosește sintagma preluată de A. Boca, „om nou", om între oameni. Hristos este Buddha-ul creștin.]

Ştiam şi până la El că avem o obârşie divină, că **suntem nemuritori cu sufletul**, că este **un singur Dumnezeu, spiritual, nevăzut** - ştiau acestea şi **dacii lui Zalmoxis de pe meleagurile noastre** -, dar cu **venirea lui Iisus Hristos, ca Om între oameni**, în istorie, **se repară structural firea omenească**. Creştinismul e a doua creație a lumii, după concepția Sf. Dionisie Areopagitul, preluată şi de Nichifor Crainic în *Nostalgia Paradisului.*

[Notă: Dumnezeu este același dumnezeu al tuturor religiilor, și al dacilor, care tot prin inițiați au ajuns la un singur Dumnezeu. Dumnezeu este ceva universal, „spiritual", „nevăzut" – concepție limitată, care este evident neortodoxă. Hristosul cosmic vine în antroposofie pentru istorie, este un eveniment istoric și cosmic, care influențează decisiv evoluția pământului, cosmică. Despre „creștinism", Boca vorbește impersonal, în general, orice în creștinism fiind bun pentru el, conform învățăturii antroposofice reprezentate și în pictura de la Drăgănescu, care ne transmite că Ortodoxia, catolicismul și protestantismul sunt identice.]

Să dezvoltăm puțin cele de mai sus.

Intrăm în Creştinism de mici, tare de mici, prin Botez. *Atunci ni se "inoculează" creştinismul.* Atunci suntem născuți a doua oară din apă şi din Duh - Botezul; atunci suntem miruiți pe frunte, pe ochi, pe obraz, pe gură, pe gât, pe umeri, pe mâini, pe glezne, cu a doua Taină creştină - Sf. Mir; atunci primim şi a treia Taină - în ordinea în care ni se dau - Sf. Împărtăşanie cu Domnul Hristos.

Şi trec anii, pruncul se face copil, tânăr, student, asistent...

Şi vin **împrejurări neprevăzute**, **spontane**, care **trezesc străfun-duri**, sau ***fac apel la străfunduri, cu care încă nu făcusem cunoştinţă.*** Aceste împrejurări pot declanşa adevărate **crize ale raţiunii sau ale conştiinţei**. *Nerezolvate* la timp în lumina unei **raţiuni supreme a *existenţei,*** pot duce la dezechilibru, la sinucidere, la nebunie, sau la o blazare care nu mai deosebeşte binele de rău, ceea ce tot un dezastru sufletesc este.

[Notă: A. Boca vorbește despre karma, cauză-efect. Viețile anterioare trezesc în viața curentă, prin karma, situații pe care le plătim. Repetă ideea de datorii neplătite. Cuvintele marcate italic în volum au fost păstrate în italic și par să urmărească foarte bine linia antroposofică a cărții – cine le-a adăugat cunoaște antroposofie și a subliniat ideile centrale antroposofice din discuție, fiind marcate pe linie antroposofică în întregul volum.]

Atenție! Suntem invitați de o **nevăzută orânduire a lucrurilor**, să facem apel, *să aducem în **sfera luminoasă a cunoştinţei** şi **resorturile latente ale fiinţei noastre**,* care, **actualizate**, depăşesc prin frumuseţe şi putere tot ce agonisisem până aci, şi, prin frumuseţea şi puterea lor intrinsecă, ***să ne redea liniştea şi echilibrul**,* pe care raţiunea noastră omenească - oricât ar fi de antrenată cu ştiinţa sau filosofia - nu le-ar putea restabili.

În realitate împrejurările, oricât de curioase ar fi - *şi poate cu atât mai mult* -, nu sunt decât **excitanţii** dinafară, care ***declanşează mecanismul nostru metafizic:*** creşterea noastră spirituală - **devenim, practic şi real, conştienţi şi de cealaltă dimensiune a existenţei**, al cărei umil suport biologic putem fi şi noi, cei în cauză.

[Notă:

1. Invitați și prinși de karma („nevăzută orânduire a lucrurilor”)
2. Sfera luminoasă a cunoștinței – iluminarea, resorturile latente – datoriile anterioare
3. Actualizate – prin încarnări progresive
4. Liniștea și echilibru – atingerea stării de pace absolută și a iluminării.

5. Împrejurările – datoriile, păcatele, cauzalitatea vieții – declanșează mecanismul karmei (mecanismul nostru metafizic).
6. Datoriile, păcatele declanșează karma și evoluția spirituală. Etericul, dimensiunea spirituală, se dobândește în cicluri succesive, prin karma.
7. Dobândirea conștiinței de sine – „devenim, practic și real, conștienți și de cealaltă dimensiune a existenței".
8. Suport biologic – suntem într-o încarnare temporară, iar datoria noastră este „să devenim conștienți" de cealaltă dimensiune a existenței.
9. Am ajuns la sfârșitul primei pagini. Dacă încercăm să înțelegem în Ortodoxie această pagină, nu putem lega pasajele între ele. Însă, în antroposofie, au fost expuse deja conceptele de buddha, karma, datorie, reîncarnare, conștiința de sine.]

Avem o naştere şi o creştere biologică; e vârsta noastră inconştientă, irațională, aproape iresponsabilă. Aci ***instinctele*** **păzesc ordinea şi viața în mod reflex - nu deliberat.** Deliberarea, cu tot regretul, apare *în urma* forțelor oarbe ale naturii, care ele ne iau în primire din primul ceas al vieții. De aci şi multa neputință a rațiunii de a rândui ea o chivernisire mai bună a vieții. De aci şi rara dar nobila întrebare, pe care şi-o pun unii tineri în pragul vieții: *cu ce interpretare, cu ce destinație să o trăiesc? Ce am de făcut cu mine?*

[Notă: Pasajul nu este ortodox. Suntem în a 2-a pagină despre desăvârșire și nu am discutat despre Dumnezeu, îndumnezeire, Taine, Biserică. Termenul Biserică nu a apărut încă în text. Însă deja avem un vocabular adunat de minte, conștiință, iluminare, conștiința de sine, mecanism metafizic, deja în prima pagină avem toți termenii și vocabularul

disimulat antroposofic, necesar unei expuneri pentru conceptele fundamentale ale acestei învățături. Pasajul acesta discută despre o antropologie și o soteriologie guvernate de latura animalică și de instincte, în stil budist-antroposofic. Omul este omul instinctelor.]

Deci, dacă avem norocul ca însăşi **raţiunea noastră** să ne trezească spre **resorturile metafizice ale spiritului nostru**, aceasta se petrece printr-un ***act de smerenie a raţiunii***, când îşi recunoaşte cinstit marginile, vicleniile şi incapacitatea sa de a ne da prin ea, sau prin **noi înşine, pacea şi echilibrul în faţa forţelor răului şi a magiei haosului**.

[Notă: *Act de smerenie* este o formulare disimulată la A. Boca, găsită și la Drăgănescu în pictura monahului pe cruce (lepădarea de sine), unde spune că „smerenia" este un act de dobândire a conștiinței de sine. A Boca leagă „smerenia", adică dobândirea conștiinței de sine, exact de principiile antroposofice, Lucifer și Ahriman, principiul spiritualității rău împlinite și al materialismului exagerat. Are o formulare undeva în *Cărarea Împărăției*, în care spune că lepădarea de sine și smerenia sunt același lucru. În Ortodoxie nu discutăm despre „pace și echilibru", dar în antroposofie Hristos este o forță cosmică, de echilibru, un principiu al existenței, în fața forțelor Lucifer și Arhiman, simbol al haosului și al răului. Pasajul este antroposofie. Apare întrebarea: validarea în antroposofie a acestor pasaje s-a făcut de către ce fel de experți în antroposofie?]

Răul, nebunia şi haosul nu sunt literatură: sunt realități, care uneori izbesc frontal şi caută să înghită relativul tău echilibru. Vezi

clar, uneori cu luciditate unică în viață, că *"dintr-asta" numai Dumnezeu te poate scăpa.*

> [Notă: Pasaj care enunță într-o frază, ca principii, pe Lucifer și Ahriman, principii care strică „echilibrul". Ortodoxia nu este o teologie a echilibrului. Citim la pas antroposofie și nu înțelegem, pentru că este vorba despre zeci de mii de pagini...]

Iar pe Dumnezeu **îl ai sădit**, **"inoculat", latent**, în **structura ta spirituală**. Tu eşti altoit cu un Om-Dumnezeu, absolut superior condiției tale pământeşti. Prin aceasta şi **tu eşti un *fiu al lui Dumnezeu,*** dar **nu ştiai acest lucru**, nu veniseşi în nici o împrejurare care să-ți depăşească puterile naturale, iar Cineva din tine să facă totuşi împrejurarea necazului inofensivă. E clar că numai Dumnezeu e mai presus, adică e mai tare decât orice rău, nebunie sau haos. Iar această putere, prin El, ne-a dat-o şi nouă. Ne-a dat adică şi nouă puterea să fim fiii lui Dumnezeu.

> [Notă:
>
> 1. „Sădit", „inoculat", „latent" – suntem veșnici în Eul nostru, învățătură antroposofică.
> 2. „Structura ta spirituală" – formulare neortodoxă, Ortodoxia nu are o „structură spirituală". Antroposofia însă are o alcătuire complexă pentru omul antroposof, o structură în patru părți: corp fizic, eteric, astral și Eu.
> 3. Antroposofie: dobândirea iluminării, a stării de „fiu al lui Dumnezeu" – iluminat, stare condiționată de dobândirea conștiinței de sine („nu știai acest lucru").

4. Este clar că cine a corectat acest text a corectat ca să acopere aceste probleme și să gireze ca fiind „ortodoxă" toată această poveste profund antroposofică.

5. „Fiii lui Dumnezeu" este o temă antroposofică, în care Steiner vorbește despre omul ca dumnezeu prin sine, precum și de evoluția acestuia, a conștiinței de sine.

6. „Puterea să fim" fiii lui Dumnezeu – o formulare foarte impersonală – sugerează că, „prin El" (adică Hristos) este doar o forță de suport-echilibru antroposofică, Care ne aduce la starea Lui (spirituală). Despre Hristos vom vedea repetat, în discursul lui A. Boca, dominantele antroposofice, **model** și **putere**, adică ne ajută cu impulsul cosmic antroposofic.]

Dacă cineva ***e conştient şi trăieşte această evidenţă interioară şi pe celălalt plan al existenţei,*** unuia ca acela nici un rău nu i se mai poate întâmpla. Nici omorâți nu pot fi, pentru că într-înșii prezența divină e o forță care face deşartă orice zvârcolire a răului asupra lor.

[Notă: Dobândirea conștiinței de sine, învățătura fundamentală a antroposofiei, este prezentată disimulat. „Celălalt plan al existenței", adică a ajuns deja la iluminare, într-o altă stare a existenței.]

Aceasta o dovedesc marii tirani ai istoriei romanilor, care voiau să înăbuşe spectacular existența creştinismului, imaginând vreme de 300 de ani cele mai cumplite morți pentru creştini. Creştinii însă nu mureau spectacular, ci numai simplu, smerit: de sabie. Ba mai mult, faptul supraviețuirii în inimaginabile munci şi revenirea

miraculoasă la sănătate, trezea în muncitorii păgâni o uimire care-i făcea să se mărturisească şi ei de partea lui Hristos, botezându-se pe loc, în propriul lor sânge: botezul muceniei, **care şi el conferă sfinţenia definitivă**.

> [Notă: Mucenicia este, în antroposofie, o cale de a „arde karma", de a depăși prin suferință multe reîncarnări – „sfințenia definitivă", „statornică", după Boca, este ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Ortodoxia nu are acest concept de „sfințenie definitivă". Termenul „definitiv" este legat de închiderea ciclicității, idee repetată continuu de Boca în diferite forme. A. Boca are o teologie bazată pe ciclicitate, având nenumărați termeni pentru a o desemna.]

În definitiv **aceasta** şi **este *finalitatea omului**: creşterea sa în dimensiunile spirituale* (conferite de jertfa înțeleasă - deci acceptată -), a bărbatului desăvârşit Iisus Hristos. Deci *desăvârşirea este finalitatea noastră* - cu poruncă - dacă este **cine să priceapă şi să se angajeze**.

> [Notă:
>
> 1. Definiția antroposofică a desăvârșirii omului (iluminarea) – „creșterea în dimensiunile spirituale", definite cu două paragrafe înainte: „Dacă cineva ***e conştient şi trăieşte această evidență interioară şi pe celălalt plan al existenței"***.
> 2. Desăvârșirea, la A. Boca, este dobândirea acestei conștiințe de sine.
> 3. Dualitatea definirii mântuirii și iluminării, a finalității „prin sine" – adică pe o cale individuală, „dacă e cine să priceapă și să se angajeze", după cum spune Boca, fiind

un efort individual – și absența teologiei ortodoxe (Hristos, Biserica, Tainele, îndumnezeirea).

4. Deja am trecut de a 2-a pagină a capitolului și A. Boca nu a menționat nimic de Ortodoxie, dar a parcurs disimulat tot ce avea de parcurs din antroposofie.]

Credința e un risc al rațiunii; dar nicidecum o anulare, ci, dimpotrivă, ***o iluminare a ei***. E o absorbire a sufletului într-un dincolo al lumii acesteia, în **modul divin al existenței**. Conştient de această dezmărginire, fără să fii mort deloc şi în lume, experiezi, trăieşti, la intensități nebănuite, **sentimentul libertății spiritului**. De fapt la mijloc e o înviere a spiritului pe planul şi la nivelul rațiunii divine a existenței în general şi aceasta o trăieşti ca o eliberare din temnița şi teroarea acestei lumi sensibile. Acum scapi de frică. Lumea nu se mai poate atinge decât de temnița ta biologică; - noua ta realitate, de o evidență absolută, scăpându-i cu desăvârşire.

[Notă:

1. Prin minte-rațiune-conștiință, se ajunge la iluminare. A. Boca disimulează în alte formulări starea finală pe care trebuie să o atingi în antroposofie, iluminarea.
2. Mântuirea antroposofică este „sentimentul libertății spiritului" – pentru că acesta este contextul discuției, mântuirea. Iar această definiție de „eliberare" este definiția budistă de eliberare din ciclul reîncarnărilor, precum și de iluminare, nicidecum vreo formulare sau idee ortodoxă.
3. Continuă apoi, tot disimulat, cu ideea de eliberare de întrupare – „eliberare din temnița și teroarea acestei lumi sensibile" – și vede suferința lumii generată în întrupare: „temnița ta biologică".

4. Lumea ca temniță și suferință – perspectivă budistă.
5. „Noua ta realitate, de o evidență absolută, scăpându-i cu desăvârșire" – cei eliberați, iluminații, nu sunt văzuți și înțeleși de ceilalți.]

Acestea sunt cuprinse în cuvântul lui **Iisus**: "**Eu**, Adevărul, **vă voi face liberi** !" şi "Nu vă temeți de cei ce **ucid trupul** - care nu plăteşte nimic (în sine) - şi mai departe nu pot să facă nimic!"

[Notă:

1. Arsenie Boca adnotează citate, completează și alterează citate ortodoxe, modifică citate ortodoxe și le folosește în spirit budist.
2. Completează cuvintele lui Hristos și adaugă „Eu", spunând aici disimulat că Hristos a dobândit Eul și prin aceasta a ajuns la eliberarea de care vorbește. Pe scurt, Boca spune că Hristos vorbea despre eliberarea budistă, despre iluminare, despre o eliberare în sens karmic, și interpretează cuvintele lui Hristos în sens budist. Îl parafrazează pe Hristos, spunând că „Adevărul este Eul", iar Hristos a spus exact acest lucru.
3. Și la Drăgănescu, în pictura Hristos-Buddha, adaugă un citat, în care subliniază Eul: „Iar Eu, când voi fi înălțat de pe pământ, îi voi atrage pe toți la Mine" (Ioan 12,32). Eul antroposofic apare și în pictura Monahul de pe cruce, la Ap. Petru și în medalionul în care acesta apare cu un nor galben, simbol al conștiinței de sine.
4. Apoi Boca alege un alt pasaj de la Hristos, pentru a deschide o discuție despre trup și iluminare, trup care devine inutil celor iluminați, care trăiesc peste trup. Învățătură neortodoxă.

5. Acest pasaj nu are sens în capitol, în logica unei eventuale discuții ortodoxe. Ce caută discuția asta aici? Dar dacă ne uităm antroposofic la paragraf, Boca spune că Însuși Hristos a descoperit acest „adevăr" – despre trup, iluminare, adevăr, dar și despre Hristos ca eliberatorul –, prin Eul Său, dar că a făcut aceasta disimulat, doar ucenicilor Săi, așa cum Steiner învață. Dacă încerci să citești ortodox aceste pasaje, nu pot fi citite, nu au sens.]

Deci **când împrejurările** te aduc în **situația** să vezi limitele rațiunii, cataclismul în față, puterile răului dezlănțuite, nu tremura căci nu eşti singur: este Cineva nevăzut cu tine, în tine, care **stăvileşte haosul**, iar pe tine **te creşte mai presus de om**, împrumutându-ți şi ție **nimbul divinității**.

[Notă:

1. Hristos prezentat antroposofic. Hristos oprește roata reîncarnărilor, te „crește", îți împrumută și te întărește din corpul astral propriu („nimbul divinității" – concept care nu există în Ortodoxie, echivalent cu corpul astral din antroposofie).
2. Hristos nu are, în Ortodoxie, un „nimb al divinității", pe care, ca lucrare, să-l împrumute. Dar are un corp astral cu care se întrepătrunde (de exemplu, cu Francisc de Assisi, în pictura lui A. Boca).
3. Paragraful nu poate fi înțeles în Ortodoxie, dar este clar în antroposofie. Deja discuția evoluează firesc în antroposofie și, după ce Hristos a fost prezentat drept „adevărul", Eul suprem, acum este prezentat în raportul cu omul antroposof, în care Hristos „dă putere" și tot El Se întrepătrunde cu oamenii antroposofi.]

(Să nu pierdem din vedere că aci se descriu **însuşirile** şi **rosturile majore ale creştinismului**, într-o **concepție fundamentală**, **totală**, despre **viaţă şi lume**. Şi, ceea ce se schițează aci sunt doar **linii extrem de sumare** față de infinita lor bogăție şi frumusețe în trăirea lor autentică.)

[Notă:

1. Aici începe cartea de fapt, dar, deoarece Boca nu a putut pune această frază la începutul ei, a pus-o în capitolul cel mai important, în care prezintă rapid conceptele antroposofice fundamentale.
2. A. Boca spune că aduce o „Cărare a noii Împărății", adică „rosturile majore ale creștinismului", o „concepție fundamentală, totală", adică o nouă învățătură fundamentală – de aceea Boca abordează atât de multe teme importante pentru antroposofie (minte, conștiință, voință, datorie, cauză-efect-karma), dar nu pentru Ortodoxie (minte, conștiință, voință, datorie, cauză-efect-karma).
3. Liniile extrem de sumare care au fost respectate în această lucrare au fost respectate și la Drăgănescu, unde Boca adoptă o schemă similară[12].
4. Liniile extrem de sumare se referă la respectarea de către A. Boca a unei structuri precise, în care la începutul cărții

[12] Conștiința de sine – Monahul de pe cruce, omul antroposofic – Învierea, omul, dumnezeu prin sine și „naşterea lui Christos" în Sinodul din Efes, marii inițiați în altar, Moise antroposof, Ulfila și Melchisedec, Karma-Judecata păcatelor, Hristos-Buddha-ul creștin întrepătruns astral cu Francisc de Assisi, dar și cu Serafim de Sarov, reper antroposofic, iar apoi, la sfârșit, Nunta din Cana Galileii, simbolul mișcării de reînnoire creștină, și Biserica Ortodoxă în perspectivă antroposofică, cu Hristosul androgin-antroposof în centru, cu Ilie-Ioan alături, cu Melchisedec lângă, cu Iov-suferință lângă, iar Ioan Botezătorul-Arsenie Boca este în pridvor, cel care aduce această mișcare de reînnoire creștină, după învățătura lui Rudolf Steiner.

anunță programatic despre ce e vorba în carte (reîncarnare), iar apoi în Capitolul I vorbește despre marile teme antroposofice, în Capitolul II despre karma-datorie, în Capitolul III despre evoluția cosmică a sufletului (evoluție care, la antroposofi, se petrece alături de istorie, sufletul parcurgând o cale lungă în istorie, de la Adam-Noe/Potop-Antihrist), iar în Capitolul IV tratează despre ierarhiile spirituale și desăvârșire.]

O iluminare a raţiunii, datorită "locuirii" lui Hristos în suflet, nu este de nici o mirare, întrucât Iisus Hristos este numit încă în terminologia greacă: "Logos", Cuvânt, raţiunea absolută a lui Dumnezeu. Adică şi raţiunea noastră primeşte o deschidere de orizont la nivelul cu care Dumnezeu însuşi vede finalitatea creaţiei Sale. Vedem cu "ochii" lui Dumnezeu; **gândim cu minte îndumnezeită**, înţelegem în lumină divină şi cele sensibile de aici şi cele **eterne ale existenţei**. Imanenţa naturii se străbate de transcendenţa divină - efectul Harului -, şi desăvârşirea nu mai are sfârşit.

[Notă:

1. Toată teologia lui A. Boca este legată de minte, raţiune. În pasajul anterior îşi caută repere în teologia ortodoxă pentru a agăţa o discuţie despre minte, „îndumnezeire" a minţii, găsind cumva un concept echivalent pentru dobândirea conştiinţei de sine. Ce spune este că şi Ortodoxia vorbeşte despre acelaşi lucru, conştiinţa de sine, educarea minţii, dar altfel decât antroposofia.]

Copilul Iisus la 12 ani, în Templul din Ierusalim, mărturisea pe Dumnezeu ca Tată al Său. Cunoştinţele Sale, în privinţa Scripturilor, dovedeau că-s aceleaşi care au insuflat pe profeţi să le scrie, deci **El** ***dintru ale Sale*** vorbea cu înţelepţii Templului şi ***întru ale Sale venea să le plinească şi în zona aceasta inferioară a lumii şi a vieţii***. A respectat însă şi baremul neputinţei omeneşti, ieşind la propovăduirea religiei abia la 30 de ani, majoratul admis de Templu în acest scop.

E însă demn de reţinut faptul **claritătii de conştiinţă a filiaţiei Sale divine**, la o vârstă când fiii omeneşti încă n-au lichidat-o cu joaca. El însă nu era născut prin voia oarbă a instinctelor, ca să vină cu perdeaua groasă a păcatului pe **ochii minţii**, ci **ochii Lui aveau nealterată străvederea absolută a lumii**.

[Notă:

1. Este evidentă teologia budistă.
2. „Zona inferioară a lumii și a vieții" este cosmologie budistă, unde lumea e considerată o zonă inferioară.
3. „Zonă inferioară a vieții" presupune reîncarnare – AVATAR pentru Hristos.
4. Boca spune că, de fapt, Hristos coboară din Nirvana-Iluminare în zona „inferioară a lumii și a vieții", în suferință, în reîncarnare-avatar, deși are conștiința de sine.
5. Boca, referindu-se la Hristos, spune „faptul claritătii de conștiință a filiației Sale divine", adică spune că Hristos era conștient că este iluminat, avatar, și că, intenționat, s-a pogorât în această reîncarnare.
6. De aceea, la Drăgănescu, Hristos este pictat ca Buddha creștin, într-o pictură *tangka*.
7. Boca spune o frază foarte interesantă la sfârșit, centrată pe sintagma „ochii minții" – conștiința de sine pe care Hristos o avea era „nealterată în străvederea absolute a

lumii" – ceea ce înseamnă că Hristos dobândise deja conștiința de sine, de aceea s-a putut pogorî, nu ca o decizie a unei nașteri, prin instincte, ci prin voința sa proprie, de buddha.]

De aceea singura concepție fără greşeală şi izbăvită de relativitate o are numai Dumnezeu - Absolutul -, începutul şi finalitatea lumii. El e singurul a cărui concepție face din haos, cosmos.

Când cineva se "încumetă" să se lase în **conducerea Providenței**, printr-un elan de **iubire** de Dumnezeu, adică să-şi depăşească **conştient condiția sa umană** - sub acțiunea Harului de sus, bineînțeles -, poate vedea încă de aici arvuna desăvârşirii sale, într-un **sentiment de liberare**, ca o **înviere din morți**. Timpul, cauzalitatea, lumea, viața şi toate vămile cunoaşterii, pline de chinul contrazicerilor, rămân la pământ, ca o găoace de ou când iese din ea un pui viu, sau când dintr-o omidă păroasă - trecută aparent prin moartea unei crisalide -, iese şi zboară un fluture, în culorile curcubeului.

[Notă:

1. Dobândirea conștiinței de sine antroposofice, „înviere din morți", „sentiment de eliberare" – aceasta este teologie antroposofică, nu ortodoxă.
2. Viața veșnică nu e „eliberare și înviere din morți".
3. „Culorile curcubeului" – formula ne trimite cu gândul la Drăgănescu, la evoluția desăvârșită a lui Arsenie Boca-Ioan Botezătorul, semn că organele spirituale sunt evoluate, complet dezvoltate. Hristos, la fel, se întrepădrunde astral cu Assisi.
4. Pe scurt, ce zice A. Boca este despre eliberarea de această lume, despre desăvârșire, despre ieșirea din „timp, cauzalitate", prin evoluție și dezvoltare. În următorul paragraf,

vorbește din nou despre conștiința de sine, care trebuie dobândită pentru această evoluție.]

Aşa suntem şi noi în condițiile vieții acesteia, o candelă cu untdelemn şi fitil, dar încă neaprinsă.

Când ajungem la **cunoştința a ceea ce suntem de fapt**, că avem o **înrudire** cu Dumnezeu, că **locuieşte chiar în structura noastră spirituală**, că suntem în pragul liberei alegeri a unei concepții de viață de care să ne ținem chiar de n-om fi pe placul lumii, atunci Dumnezeu aprinde candela şi luminează toată viața noastră cu *concepția creştină* despre lume şi viață.

[Notă:

1. „Înrudirea" cu Dumnezeu – adică suntem spirite veşnice, cum a spus la începutul capitolului – recapitulează ideea de spirit.
2. Creştinismul este o concepție impersonală, una dintre căile vieții după Boca, una dintre căile reîncarnărilor.
3. Suntem la a 4-a pagină din capitol și nu am găsit nimic din Ortodoxie, într-un capitol care ar fi trebuit să expună tot ce este esențial din Ortodoxie – deci este clar că vorbim despre antroposofie, din care au fost deja prezentate sistematic toate conceptele esențiale.]

Obişnuit concepția creştină nu prea e dusă, nici chiar de credincioşi şi nici chiar de cei ce o cunosc *teologic* destul de bine, până la finalitatea sa, - mai păstrând şi pentru *egoism* o bună parte de "viață". Cu alte cuvinte sunt **puține exemplarele omeneşti** care îşi

"riscă" toată viața lor pentru Dumnezeu, pentru ***cauza lui Dumnezeu în lume.***

[Notă:

1. A. Boca continuă afirmația făcută anterior, ca o paranteză, spunând că „își riscă" viața pentru această *„Cărare către o nouă Împărăție"*, în fapt către „Împărăția lui Rudolf Steiner".
2. „Cauza lui Dumnezeu în lume" – astfel de formulări sunt folosite de toate mișcările religioase care doresc să crească în popularitate și adoptă un discurs simplu, de tipul „oamenii s-au îndepărtat", „înnoire", „trebuie ceva mai bun", nemulțumire.
3. Este o declarație proprie, pentru propria misiune pe care o aduce.
4. Vorbește în mod general despre un „risc" al activităților de misionariat, „cauza" lui Dumnezeu în lume. De ce A. Boca ridică o discuție despre evanghelizare și misionariat, „cauza" cum o numește, și spune anterior că misionariatul său cuprinde o „concepție totală, fundamentală" despre Dumnezeu și lume?
5. De ce am ajuns la discuția despre misionariat, legată de riscuri, legată de „concepție totală" și de o „Cărare către o nouă Împărăție"? Foarte multe lucruri noi, disimulate, legate de aceeași discuție, că Boca a disimulat în *Cărarea Împărăției* o lucrare de evanghelizare. Cei care primesc sau au primit cheia lucrării pot deschide ușor conținutul acesteia.
6. Ca punct deschis, din nou se observă că, în lucrare, cineva a marcat în italice exact cuvintele cu semnificație

antroposofică, din nou, repetat, probabil înțelegând deplin sensul antroposofic al cuvintelor lui A. Boca.]

Aceasta dovedeşte numai slăbirea omului - prin boala egoismului - nicidecum slăbirea creştinismului în sine, ca valoare sau lumină a vieții.

Iată cum descrie Sf. Simeon Noul Teolog, un sfânt din veacul al X-lea, *îndumnezeirea omului:*

"Ca om ştiu că nu văd nimic din cele dumnezeieşti şi sunt cu totul despărțit de ele. Dar prin înfiere mă văd făcut Dumnezeu şi sunt părtaş al celor neatinse. Ca om nu am nimic din cele înalte şi dumnezeieşti, dar, ca miluit de bunătatea Lui, am pe Hristos, binefăcătorul tuturor. Căci în lumina lui Hristos - Lumina Duhului - văd ce văd. Şi cei ce văd, în această lumină văd pe Fiul. Pe care L-a văzut Ştefan, deschizându-i-se Cerurile şi pe care L-a văzut **Pavel** mai pe urmă şi a orbit (- încă nu credea, nu era botezat, ci era în drum să prigonească Biserica lui Hristos, deci spiritual era orb şi această orbire s-a răsfrânt temporar şi asupra trupului), stând întreg cu adevărat în mijlocul inimii mele."

[Notă:

1. A. Boca amintește de progresul spiritual al Ap. Pavel în această cale, şi ne transmite că acesta a validat deja această cale. Ap. Pavel apare exact în locurile importante, unde trebuie să valideze această cale.]

Deci **ceea ce s-a altoit** (s-a "inoculat" - cu un cuvânt de mainainte), în **ființa noastră spirituală**, în câte unii, din când în când, **din veac în veac**, răsare ca o **confirmare luminoasă**, ca o **stea ce**

luminează şi contemporanilor mai "zăbavnici cu inima a crede toate" înnoirile spre ***îndumnezeire*** **a omului**.

[Notă:

1. Ce spune A. Boca este că, la fiecare câteva sute de ani, apare câte un Buddha care se sacrifică, un mare inițiat apare. Reîncarnările, în antroposofie, sunt la câteva sute de ani, de aceea spune „din veac în veac".
2. „Confirmare luminoasă", „stea ce luminează" sunt cei care se pogoară pentru a aduce umanitatea la „lumină", la noile revelații, spre „îndumnezeire a omului".
3. Din nou, relativism religios, toate credințele sunt bune, conform antroposofiei, iar toate religiile au mari inițiați în conducerea acestora.
4. De aceea Sundar Singh este acceptat atât de ușor de A. Boca (are trei apariții în *Cuvinte vii*) și este lăudat ca „shadou"- apostol al lui Hristos.]

Față de această de necrezut perspectivă a valorii omului, nu strică să o facem şi mai luminoasă printr-un contrast de cuvinte. Căci după cum unii ridică până la Cer valoarea omului, alții caută să-i coboare până la pământ toată însemnătatea sa. *Realizările sale fizice* sunt toată valoarea şi nemurirea sa.

Să luăm însă un alt aspect. Dacă omul călătoreşte neatent cu tranzitul său, poate ajunge la crize, la dezechilibru, la *îndrăcire:* pradă a unui duh rău, sau a unor puteri rele, care-l scot clinic dintre oameni.

Dar mai sunt şi cazuri când posedații sunt filosofi. Exemplu: Nietzsche, revoltat împotriva lui Dumnezeu, voia "să scrie osândirea creştinismului pe toate gardurile" - pentru că slăbeşte în om puterea de revoltă a supra-omului, creația sa. A sfârşit nebun.

Nu pot să nu transcriu aci încă vreo câteva citate ale marelui sfiint şi scriitor al creştinismului, Simeon Noul Teolog, întrucât *vede* cea mai largă interpretare a iubirii de oameni, cu care ne menținem, sporim, sau cădem din creştinism.

Ştii că pe această însuşire sufletească, a iubirii de oameni, ai do-bândit o practică ce nu ți-o dădea cartea şi ai ajuns să realizezi desco-periri însemnate. În final: descoperirea creştinismului şi în tine.

*"**Prin răbdarea încercărilor** şi prin **iubirea față de duşmani** -* căci aceasta e iubirea de oameni: să ai față de toți, buni şi răi, iubire din suflet, pentru toți să-ți pui sufletul tău în fiecare zi -, *acestea te vor face,* copile, imitator al Stăpânului şi *te vor arăta chip adevărat* al Ziditorului, imitator în toate ale desăvârşirii dumnezeieşti. Iar Ziditorul atunci - ia aminte ce-ți spun: îți va trimite Duhul Său şi te va insufla şi va locui şi se va sălăşlui ființial şi te va lumina şi te vei umple de strălucire şi te va turna din nou întreg. Stricăciosul îl va face nestricăcios şi va clădi iarăşi casa învechită, casa sufletului tău adică. Iar aceasta va face şi trupul întreg cu totul nestricăcios şi te va face pe tine Dumnezeu după Har, asemenea prototipului.

[Notă:

1. A. Boca scrie pasaje care nu sunt ortodoxe, pasajul anterior fiind orientat pe „încercări-datorii-suferință" şi pe „iubire" (virtute antroposofică). Pe scurt, centrează discuția teologică proprie între două coordonate majore antroposofice, karma-suferința şi iubirea.]

*De eşti creştin, **cum e** Hristos Ceresc, **aşa** trebuie **să fii şi tu**.*

[Notă:

1. Omul trebuie să ajungă iluminat, precum Hristos. Cum este Hristosul cosmic antroposofic, așa trebuie să fim și noi. Teologic, formula nu are nicio protecție – orice teolog ortodox ar fi protejat-o cumva de devieri de înțelegeri greșite. A. Boca nu protejează formula, pentru că asta vrea să spună, cum a spus și anterior, că omul este dumnezeu prin sine.
2. A. Boca face o identitate între om și Hristos, ființială.
3. În pasajul anterior explică și cum ajungem la această condiție.]

Duhul dumnezeiesc fiind Dumnezeu, pe care îi ia înlăuntrul Lui, îi reface cu totul, îi înnoieşte, îi face noi, în chip neînțeles... cu totul asemenea lui Hristos.

... De nu vă veți face *de aici cereşti,* cum vă închipuiți că veți locui împreună cu El în Ceruri?

Deci primii paşi încep cu **schițarea unei concepții hotărât creştine** şi **trăită** ca **o evidență interioară** la toate nivelele de care suntem capabili, şi, împrejurările ne-o cer !

[Notă 1:

1. A. Boca repetă că „schițează" o concepție hotărât creștină.
2. Adică afirmă că a creat **o nouă concepție creștină**, pe care anterior a numit-o **„fundamentală, totală, în linii extrem de sumare"**.
3. Iar această concepție nouă, „Cărarea către o nouă Împărăție", este „trăită ca o evidență interioară", adică presupune dobândirea conștiinței de sine, cum anterior a afirmat.]

[Notă 2:

1. Am ajuns la sfârșitul capitolului.
2. Tema capitolului a fost *Desăvârșirea – Finalitate a omului*.
3. Din punct de vedere ortodox, nimic nu este prezent din ce ar fi trebuit să se găsească într-un astfel de capitol, așa cum ar fi impus în mod firesc titlul cărții și cel al capitolului. Mai mult, capitolul nici măcar nu poate fi citit, nu este logic, frazele nu au sens, iar eventuale legături cu Ortodoxia nu pot fi făcute, pentru că presupun definiții și enunțuri trunchiate, care nu sunt acceptabile.
4. Din punct de vedere antroposofic, tot ce îi este necesar unui astfel de domeniu este găsit în capitol. Antroposofic, capitolul are perfect sens, cu amendamentul că trebuie citit cu un nivel de translatare a unor noțiuni. Unele noțiuni („Omul" și „om") sunt împrumutate de la Steiner, după cum se vede în anexă (disimulare), nu sunt străine de repertoriul steinerist.
5. Nu există nimic despre Evanghelie, Biserică, Scriptură, Taine, îndumnezeire. Tot ce există este despre conștiința de sine, niveluri de existență, avatar, buddha, minte-conștiință-voință, instinct. Este o discuție antroposofică, aparent agățată de o temă ortodoxă. Cine dorește să afirme Ortodoxia acestui capitol, trebuie să prezinte fiecare paragraf în parte, să îl lege coerent de temă și să poată oferi o explicație coerentă pentru toate cele 5-6 pagini din capitol, nu pentru fiecare propoziție în parte, ci să găsească un capăt de idee care ar putea fi exploatat în sens ortodox. Acest capitol trebuia să transmită ideea fundamentală a Ortodoxiei, nu ideea fundamentală a antroposofiei. Pentru a putea combate erminia anterioară, ar trebui

prezentată coerent erminia ortodoxă, în caz că se poate produce una.

6. Coroborat cu restul reperelor antroposofice de la Drăgănescu, unde găsim aceeași disimulare, și acest capitol se încadrează perfect în restul lucrării lui A. Boca, de disimulare teologică în Biserică.]

RĂZBOIUL NEVĂZUT

Ca **neamul oamenilor** să dăinuiască şi peste **triajul morții**, Dumnezeu a sădit în fire câteva **legi fundamentale numite instincte**, ca de pildă instinctul conservării vieții şi instinctul de perpetuare al vieții. Acestea le avem comune cu toată seria viețuitoarelor. Avem şi in-stincte superioare, specific omeneşti, pe care însă nu le au oamenii toți în egală măsură. La toate celelalte viețuitoare instinctele sunt norme fixe de viață. Numai omul poate interveni cu **voința**, cu **libertatea** şi cu **funcția conştiinței** să modifice natura acestor norme fixe.

[Notă:

1. Din ce în ce mai mult progresăm în teologia antroposofică, chiar dacă disimulat.
2. A. Boca intră într-o discuție antropologică antroposofică, clară, evidentă, după capitolul anterior.
3. Aici atrage atenția ucenicilor că reîncarnările se pot produce și în alte regnuri.
4. Atrage atenția asupra centrului teologiei proprii, voința și conștiința.

5. Pasajul nu este ortodox, nu transmite nimic ortodox, nu este legat cu tema enunțată în titlu.
6. Dar se încadrează firesc în continuarea temei anterioare, Boca intrând în antropologie antroposofică.]

Această modificare a funcției instinctelor, când nu e păstrată în starea lor originară, poate fi făcută în două sensuri opuse: înspre dereglarea lor, când devin patimi, şi, în sens opus, înspre convertirea sau sublimarea lor, prin virtute, prin luptă metodică, prin nevoință.

Înzestrarea firii omeneşti cu darul libertății duce deci fie spre arbitrarul şi robia patimilor, fie spre eliberarea, prin nevoință, de tirania lor.

Ca atare, încă de la început, trebuie să precizăm **cele două naturi ale firii omeneşti**. Una e natura fizică, biologică a noastră şi alta e natura spirituală, care **locuieşte vremelnic în temnița acestui trup**.

[Notă:

1. A. Boca repetă din nou antropologia antroposofică, în care omul este spirit veșnic, care „locuiește vremelnic în temnița acestui trup".
2. Conceptul de „vremelnic" este folosit repetat de A. Boca și denotă ciclicitate, fiind prezent și în primul capitol al cărții „De la cârma minții", fiind alăturat de sintagmele „rotunjind ocolul" și „dar unii nu se mai întorc".]

Trup şi suflet formăm totuşi o unitate, şi, până la urmă, vom reveni la desăvârşită unitate, aşa cum am fost gândiți de

Dumnezeu la începutul zidirii, dar aceasta la sfârşitul istoriei, la învierea cea de obşte.

[Notă:

1. De ce toată discuția „mântuirii", la A. Boca, se petrece în istorie? Pentru că, datorită încarnărilor, omul parcurge și istoria și este legat de evoluția acesteia. Istoria este o temă constantă, datorită evoluției sufletului odată cu istoria, dar și cu evoluția pământului și planetară.]

Tot intervalul de vreme până la moartea fizică a fiecăruia în parte, precum şi toată istoria **acestui mod de existență decimat de moarte**, e un continuu război nevăzut între binele şi răul din om; - fructul oprit al cunoştinței binelui şi răului, mâncat la sfatul unui şarpe.

[Notă:

1. Boca repetă disimulat că omul moare și că întreaga istorie a morților-întrupărilor acestuia, adică „a acestui mod de existență" decimat de moarte, este un război continuu.
2. Omul caută continuu să iasă din suferință, din lume, și să se elibereze, conform învățăturii antroposofice.]

[Notă:

1. Aici am oprit analiza pe text.
2. Consider că analiza este suficient de relevantă pentru a se vedea că acest text nu are sens în Ortodoxie, dar este deplin relevant în antroposofie, atât în acest capitol, cât și în următoarele.
3. Întreaga lucrare a lui A. Boca, *Cărarea Împărăției*, este gândită ca o mică dogmatică antroposofică, fiind afectată de aceeași problemă.]

4. Analiza completă pentru lucrarea *Cărarea Împărăției*, link

Analiza completă a lucrării *Cărarea Împărăției* (primele 4 capitole) este publicată la adresa: https://www.unitateaortodoxa.ro/raportul-boca-steiner-arsenie-boca-este-antroposof-arianismul-antroposof/.

9. Credința lui A. Boca este antroposofia. Antroposofia, doar o altă speță occidentală de budism. Hristosul antroposof, un alt buddha. Cultul *„trezirii în conștiință”*

Credința dogmatică a lui A. Boca este antroposofia. În această credință, el amestecă fundamentul budist de concepte reîncarnare, karma, suferință cu fundamentul creștin, transformă creștinismul într-un nivel de budism, pentru marketing, pentru a atrage lumea la acest concept de credință, și Îl transformă pe Hristos într-un Buddha, ca model și forță cosmică.

Creștinismul ortodox este golit deplin de conținut la A. Boca, întreaga sa teologie fiind despre o cale individuală, în care Îl ***urmărim*** pe Hristos în parcursul Său, repetând individual ce face Acesta, dar ca în antroposofie. Boca Îl golește total pe Hristos de rolul Său eclesiologic și Îl coboară în creație la un nivel de forță cosmică, de echilibru, alături de Lucifer și Arhiman, forțele antroposofice.

Mântuirea nu mai este prin Hristos, ci este prin **individualitatea supusă „încercărilor”** (toată Biserica a trecut astăzi pe „încercările” lui Boca, necazurile), Biserica fiind învățată pe nevăzute o cale antroposofică a reîncarnărilor, într-un discurs disimulat. Este

greu de acceptat o concepție despre existență în care, dacă nu ești bun, ești trimis la reciclare, ești reciclat[13].

Antroposofia este o colecție largă de erezii, fiind o altă credință, iar una dintre ele este acest arianism antroposofic, golirea lui Hristos de rolul Său eclesiologic, Acesta fiind doar un alt Buddha mai important al existenței.

Antroposofia, în final, pare o poveste despre creștinismul occidental, ca o speță de budism. Antroposofia este budism (karma, reîncarnare), Hristos-buddha-ul creștin, câteva evenimente creștine majore interpretare în simbolism specific, câteva personaje creștine plasate în contextul conceptelor fundamentale budiste și antroposofice – cam aceasta este povestea creată de Steiner aici. Adică budism cu un creștinism simbolic, adaptat la conceptele budiste și văzut prin concepte budiste, care primește un strat superficial de explicații, pentru a se putea marketiza în Occident această viziune asupra credinței, propusă de teosofie și antroposofie. Budism, cu un nivel

[13] Conceptul budist de karma (logică existențială sau, cum A. Boca parafrazează, „logica majoră a existenței") presupune existența unor poli sau principii în existență, care te mișcă în sus și în jos pe diferite treapte sau pe o scală (roată), în care poți progresa între acești poli, care nu sunt bine definiți, care nu au decât explicații foarte sumare: **polul voinței-concentrării-sinlui** (**contemplației-integrării absolute**) și **polul suferinței-agățării de lume**. Pe scurt, doctrina reîncarnărilor pare să fie o lege bazată pe nonactivitate în lume, completată de o stare de transă presupusă a te aduce printr-un soi de exerciții într-o stare personală, apropriată de starea existențială finală (iluminare, în Nirvana), însă aceasta în absența deplină a unui dumnezeu care să ajute în acest act, dar, în schimb, în prezența unor pseudo-divinități care sunt prezente doar decorativ. *Caută de aici veșnicia, iluminarea, prin non-activitate și prin acest exercițiu de transă, fără dumnezeu* – altfel mai ai *încercări, te poți recicla și reîntoarce în acest ciclu*. Aceasta pare să fie doctrina fundamentală în discuție, cumva una bine plasată ca ispită într-o mare parte a lumii, în care învățăturile fundamentale de ispitire a omul („dumnezeu nu există", „mai poți încerca încă o dată", „lasă lumea și fii inactiv total") par să fie baza de ispitire în noua credință. O nouă negare a existenței lui Dumnezeu, făcută într-o altă formă.

subțire de creștinism, adaptat simbolic pentru a masca noțiunile orientale, pentru a distrage atenția de la fondul oriental, pentru a vinde și a prinde la publicul occidental, care ia de bună orice idee, orice variantă de creștinism. Un cult pseudo-creștin care, pentru că nu are clienți în Europa, vinde prin tehnica disimulării în confesiuni locale, oricare ar fi acestea, folosind umbrele și paravanele locale pentru prozelitism.

Cultul „trezirii în conștiință” este un cult care se folosește de biserici ca paravan, pentru racolare și extragere, având programe de disimulare în cadrul acestora. Antroposofia este un cult al **„trezirii în conștiință”**, un cult budist, care încearcă să agațe creștinismul printr-o retorică abilă, adăugând și o poveste despre Hristos peste povestea creată de teosofie.

Creștinismul prinde în Occident și Occidentul nu poate gândi ceva în religie fără Hristos, de aceea, peste teosofie, a fost nevoie de această poveste cu Hristos, Misteriul de pe Golgota, de o poveste care să-L reinventeze pe Hristos ca un Buddha, să reinventeze creștinismul ca un mister occidental, în panteismul oriental. Antroposofia se atașează la creștinism, deși este centrată în reîncarnare, pentru a folosi evenimentele creștine în a propune ceva religios pentru Occident, care are o educație în care îl poate primi sau eventual poate primi o variantă de Hristos, cu Care este obișnuit, dar nu acceptă ideea de reîncarnare, goală, simplă. Orice este pus pe lângă Hristos poate fi vândut în Europa, Hristos fiind un fel de principiu al binelui. Rudolf Steiner doar a creat o poveste suplimentară, cu personaje creștine, pentru a vinde teosofia Occidentului, în care Hristos și Evanghelia Sa nu sunt decât istoria unui Buddha al Occidentului, iar Crucea este un exemplu budist major al unui Buddha, care trebuie urmat.

Nu pare că A. Boca a înțeles deplin ce este cu această credință antroposofică, ce propune în esență. Însă este evident fascinat de

ceea ce propune și de cum se gândește în această credință. Chiar el afirmă despre „marile taine" descoperite în această credință (Taina lui Ilie-Ioan, *Cuvinte vii*) și despre „viziunile" care îi girau propunerea.

A. Boca nu are nimic despre Evanghelie în *Cărarea Împărăției* și nici în *Cuvinte vii*. Orice preot iubește Evanghelia – Boca are zero referințe la Evanghelie. Iubirea preotului râvnitor este Evanghelia. Însă Boca își face o nouă învățătură, goală de Hristos, de Evanghelie și de Taine.

10. Condamnarea lui Arsenie Boca pentru *disimulare*, *erezie*, *ocultism* și *înșelare*. Mesajul transmis Bisericii: nimeni să nu se mai atingă de experiență – Anatema!

Arsenie Boca a mințit Biserica pe față – și asta trebuie spus fără niciun fel de menajamente. **Nu a spus cine este și ce face în Biserică** (așa cum antroposofii sunt învățați să facă în manualul de prozelitism și disimulare). Este exclus, pentru un **astfel de comportament de disimulare, să putem discuta despre cinstire și canonizare**. A încercat să mute Biserica dintr-un punct în altul, de la o credință la o altă credință, „superioară", pe care el o practica în paralel.

Această discuție este unul dintre cele mai mari atacuri teologice făcute împotriva Bisericii în întreaga istorie a Bisericii Ortodoxe din toate timpurile, în care, **prin disimulare**, **cineva încearcă să impună atât o credință nouă**, aparent superioară, dar și o mistică nouă, venită din aceasta.

Pentru erezie, disimulare și înșelare, dar și pentru unicitatea în istoria Bisericii a discuției, fiind prima și unica la nivel de gravitate, **Arsenie Boca trebuie condamnat** cu mult mai mult decât Arie și toți cei asemenea lui . Iar A. Boca trebuie condamnat nu atât pentru el, cât mai ales pentru a păzi credincioșii Bisericii de conectarea la experiența oferită de acesta, de spiritism-ocultism. Antroposofia vine la pachet cu spiritism și ocultism, și sunt un pachet dogmatic și mistic legat în acest mod. Antroposofia nu vine cu harul lui

Dumnezeu, ci cu întregul spectru spiritist și ocultist, oferit de conlucrarea cu demonii. De aceasta A. Boca trebuie condamnat, nu doar decanonizat.

Decanonizarea acestuia ar fi doar un surogat, o autoamăgire asupra a unui act fără valoare în fapt, cât timp A. Boca a fost girat atâta vreme, ar fi o comunicare instituțională inutilă, fără valoare, care va fi ignorată de întreaga Biserică. Unde trebuie să ajungem aici este la **păzirea Bisericii de această experiență**. Și aici Sfinții Părinți au rânduit la toate Sinoadele Ecumenice, pentru acest nivel de înșelare și erezie, **condamnarea și anatema**. Nu pedepsirea lui Boca este urmărită în anatema, Boca fiind deja condamnat de propriile sale fapte (care acum se văd mai clar), ci păzirea și comunicarea corectă față de credincioșii Bisericii, care trebuie să înțeleagă cum să se raporteze față de acesta.

Aici vorbim despre ceva ce doar în Apocalipsă se poate discuta: despre disimulare, despre **teologie disimulată**. Nu avem încă niște coordonate teologice pentru astfel de discuții, abia începem să înțelegem natura unor astfel de discuții, care sunt unice în istoria Bisericii. Abia acum trebuie să înțelegem natura unor discuții teologice disimulate.

Este o problemă unică în istoria Bisericii, nu ne-am mai confruntat cu așa ceva, să trebuiască să rezolvăm nu doar erezia, ci și disimularea, dar și politica instituțională agresivă dusă pentru a susține o patimă. O luptă întreită pentru credință, cu erezia, cu disimularea, dar și cu politica instituțională care, prin putere instituțională, forțează erezia și înșelarea drept adevăr.

De aceasta a îngăduit Dumnezeu această cădere, pentru că această erezie face ravagii în Biserică și trebuie condamnată de Biserică. Trebuia demult condamnat A. Boca, însă acum se văd pe față

roadele acestorei erezii, Suntem prima Biserică atacată structural de ispită, printr-un profet înșelător, care făcea „minuni", dar prin ocultism oriental, și promova o credință orientală, amestecată cu o pojghiță occidentală, pentru a putea pretinde că este același lucru cu creștinismul occidental.

Este una dintre cele mai grozave povești teologice din întreaga istorie a Bisericii, deoarece este un amestec de erezie, disimulare și înșelare. Biserica nu s-a confruntat cu așa ceva până acum!

11. Publicarea raportului instituțional Boca-Steiner

Arsenie Boca a fost acuzat de „steinerism", adică de ***arianism antroposofic*** (**Paulin Lecca**). În aceste condiții, este obligatorie existența unei analize responsabile legată de această acuzație, analiză care este act de credință al Bisericii. Analizele de credință ale Bisericii sunt acte publice. Biserica nu are conceptul de „credință ascunsă" sau de fundamentări netransparente.

Arsenie Boca a fost canonizat fără efectuarea autentică și publicarea raportului Boca-Steiner. Nu suntem o Biserică în circuit închis, o Biserică în care credința se face în circuit închis. Toate Sinoadele Ecumenice au fundamentările și analizele publicate, ca parte necesară din procesul de transparență și corectitudine al Bisericii.

Apare întrebarea: cum opera unui autor precum Rudolf Steiner a fost analizată în instituție, când doar indexul operei se întinde pe cel puțin 15 pagini, și care sunt instrumentele ajutătoare în parcurgerea acestei opere, care sunt analizele intermediare făcute pentru a avea vizibilitate deplină asupra discuției? Este evident că din partea instituției sau nu s-a dorit să se facă analiza, sau nu s-a putut. Oricare dintre variante este cea reală, rezultatul este identic, analiza nu există pentru o operă al cărui index tematic se întinde pe cel puțin 15 pagini, după cum se vede în anexa pentru operele lui Rudolf Steiner.

Antroposofia poate trece nevăzută de un credincios, dacă este prezentată într-o anumită manieră, și poate părea ca o experiență pseudo-creștină dacă nu este înțeleasă corect, fiind, în realitate, o credință deplin orientală, cu un nivel superficial de creștinism.

12. Biserica prin Arsenie Boca

Sunt multe transformările interne din Biserică, văzute, care se întâmplă astăzi în urma experienței A. Boca. Adaug câteva dintre acestea mai jos.

1. Dominantele discursului teologic, suferință – încercări, datorie. Hristos, model izolat, prezent doar formal, iar Boca – noul reper al Bisericii

Discursul teologic actual al Bisericii este profund influențat și alterat în urma cărților produse de A. Boca. Se observă apariția dominantă a conceptelor majore budiste, suferință-încercare, repetate la nesfârșit, iubire și conștiință, rupte de o experiență ortodoxă, ajunse a fi repetate de duhovnici izolat de teologia ortodoxă.

Discursul teologic al Bisericii suferă transformări care nu sunt atât de vizibile, prin accentuarea conceptelor antroposofice, inducând credincioșii în direcții greșite. Iar finalitatea acestui discurs este când credincioșii vor înțelege și vor auzi doar de „încercări" și vor începe să facă teoriile budiste ale încercărilor-suferinței și cauză-efect.

2. Antroposofizarea generală a Bisericii

Odată începută această discuție în Biserică, nu se va mai putea da înapoi. Ce se întâmplă astăzi în Biserică este că Biserica este copleșită mediatic cu povești despre Arsenie Boca, adică este antroposofizată disimulat. Iar acest lucru se întâmplă printr-un efort larg

de promovare a acestuia, editorială, mediatică. Totul în Biserică a ajuns astăzi legat de A. Boca, adică legat de antroposofie.

Prin Boca, Biserica migrează către un model oriental și primește o influență puternic orientală-budistă, în care avem un set de valori majore promovate și un maestru-inițiat cu rol principal în discursul Bisericii. Prin Boca, Biserica nu face altceva decât să se reorienteze și să se reorganizeze ca în Orient, în jurul unui guru-maestru, care învață cu putere Biserica despre o cale a suferinței-încercărilor, într-un discurs puternic, motivațional.

13. Mărturie dată de Arsenie Boca în cercul de ucenici apropiați, că este reîncarnarea lui Ioan Botezătorul

Mărturie primită în iulie 2026, în scris, că Arsenie Boca mărturisea în cercuri apropiate că este reîncarnarea lui Ioan Botezătorul și a proorocului Ilie. Numele autorului este ținut confidențial pentru a-l proteja.

„Am cunoscut-o pe doamna (Oara) Maria Cișmaș timp de ani de zile în care am ajutat-o, toată viața inspector economic în Sibiu, în Mediaș, decedată 2024, singură, ani de zile.

Ea, la rândul ei, l-a cunoscut pe părintele Arsenie Boca și la Sâmbăta și la Drăgănescu, când a pictat acea biserică.

I-a fost ucenică, se spovedea la el, se împărtășea din mâna lui de când s-o mutat de la Prislop la Drăgănescu, cât a fost caterisit, dar și înainte, cât a fost la Prislop.

Doamna a cunoscut-o pe maica Veronica prin părintele Arsenie Boca, dar și pe părintele Ioan Ivan.

Părintele Arsenie, practic, a trimis-o spre maica Veronica de la Vladimirești, și Maica Veronica, pentru că ea dorea să vadă cu ochii ei minuni.

A povestit că rămăsese fără bani și maica i-a dat cât i-o trebuit. De acolo a fost convinsă că maica Veronica are în ea Duhul Sfânt.

A. Boca susținea sus și tare, atunci când erau într-un grup restrâns, că el este avatarul lui Ioan Botezătorul și al lui Ilie proorocul. Că ce face el e vocea celui care strigă în pustie.

La Drăgănescu a spus asta, când picta biserica, într-un cadru restrâns, 3-4 persoane. Și oarecum trâmbița, cea care îi susținea acest fapt, era maica Veronica.

Dar apoi interesant e că și Nil Dorobanțu a început să aibă aceleași pretenții. Că el este Ioan Botezătorul, că el e Ilie, că el e glasul celui ce strigă în pustiu, aceleași expresii le-a atribuit și lui. Și negăsindu-l în mormânt, parcă prin 2000 și ceva nu l-au găsit, acum toți cred că s-a reîntrupat. Ucenicii lui au senzația că e înălțat la ceruri, reîntrupat."

Mărturia se adaugă la cele publicate anterior, în volumul *„De ce Biserica Ortodoxă nu îl poate canoniza pe Arsenie Boca"*, ediția a II-a, în care am găsit începutul ocultismului acestuia, când făcea colegilor de liceu influență și sugestie, dar și hipnoză, blocându-le prin sugestie și hipnoză pumnii într-o poziție fixă, întocmai practicilor-exercițiilor din acest registru spiritist și ocult.

14. Anexa 1 – Rudolf Steiner – Indexul operelor complete

RUDOLF STEINER

INDEXUL OPERELOR COMPLETE

Scrieri · Conferințe · Operă artistică

Ediție de lucru în limba română

Structură adaptată după catalogul bibliotecii online SpiritualRS

Acces rapid la catalog și bibliotecă

Catalog general	Privire de ansamblu asupra operelor complete
Scrieri	GA 1–50: opere, articole și publicații postume
Conferințe	GA 51–354: conferințe și cicluri de conferințe
Operă artistică	Reproduceri, euritmie și desene la tablă

RUDOLF STEINER - OPERE COMPLETE
PRIVIRE DE ANSAMBLU

GA reprezintă numărul volumului din Operele complete.

Pagina principală a catalogului SpiritualRS

A. SCRIERI	
GA 1-28	A. I. Opere
GA 29-37	A.II. Articole
GA 38-50	A.III. Publicații postume
B. CONFERINȚE	
	B.I. Conferințe introductive
GA 51-67	(B.I.1) Cicluri de conferințe publice la Berlin, 1903/1904 până în 1917/1918
GA 68-86	(B.I.2) Cicluri de conferințe în afara Berlinului și cursuri la școli superioare, 1906-1924
	B.II. Conferințe ținute în fața membrilor Societății Antroposofice
GA 87-249	(B.II.1) Conferințe și cicluri de conferințe cu conținut general-antroposofic
GA 250-270	(B.II.2) Conferințe și scrieri referitoare la istoria mișcării antroposofice și a Societății Antroposofice
	B.III. Conferințe și cursuri asupra unor domenii particulare ale vieții
GA 271-292	(B.III.1) Conferințe despre artă
GA 293-311	(B.III.2) Conferințe referitoare la educație
GA 312-319	(B.III.3) Conferințe referitoare la medicină
GA 320-327	(B.III.4) Conferințe referitoare la științele naturii
GA 328-341	(B.III.5) Conferințe pe teme sociale și economice
GA 342-346	(B.III.6) Conferințe referitoare la înființarea Comunității creștine

GA 347-354	(B.III.7) Conferințe pentru muncitorii care lucrau la construcția Goetheanumului
C. OPERA ARTISTICĂ	
GA K ...	Reproduceri și publicații din opera artistică
GA K ...	Euritmie
GA K 58/I-30	Desene de tablă din timpul conferințelor
D. CONTRIBUȚII LA OPERELE COMPLETE ALE LUI RUDOLF STEINER	

Sursa structurii: biblioteca online SpiritualRS

Despre acest index

1. **Scop.** Indexul reunește, într-o formă compactă și ușor de copiat, numerotarea GA și titlurile românești ale scrierilor, conferințelor și publicațiilor artistice atribuite corpusului operelor complete ale lui Rudolf Steiner.
2. **Limba.** Au fost păstrate numai formulările în limba română. Coloanele cu titlurile originale au fost eliminate pentru a economisi spațiu și pentru a păstra documentul orientat către cititorul român.
3. **Identificare.** Numărul GA este reperul principal. Titlurile românești pot varia între traduceri și ediții; pentru identificarea sigură a unei lucrări se recomandă verificarea numărului GA.
4. **Legături.** Linkurile active conduc către paginile de catalog și către indexurile bibliotecii SpiritualRS. Disponibilitatea integrală online diferă de la o lucrare la alta.
5. **Domeniu.** Indexul urmărește structura A–C a catalogului: A. Scrieri; B. Conferințe; C. Opera artistică.

Resurse online complementare

Index după numărul GA: lucrări traduse în limba română, ordonate după numărul GA

Index alfabetic: lucrări publicate în limba română, ordonate alfabetic

Lucrări online: texte disponibile în biblioteca online, ordonate după numărul GA

Structura documentului

A. Scrieri (GA 1–50)
B. Conferințe (GA 51–354)
C. Opera artistică (GA K)

A. SCRIERI

Opere, articole și publicații postume · GA 1–50

Sursă online: deschide pagina acestei secțiuni în biblioteca SpiritualRS

Supliment la operele complete

GA 1a–e J.W. Goethe: Scrieri științifice. Editate de Rudolf Steiner, cu introduceri, note de subsol și explicații în text.

GA 1f Cuvinte de încheiere editoriale la scrierile științifice ale lui Goethe în ediția de la Weimar.

A.I. Opere (GA 1–28)

GA 1 Introduceri la scrierile de științe naturale ale lui Goethe. Totodată, o fundamentare a științei spirituale (antroposofie).

GA 2 Linii fundamentale ale unei teorii a cunoașterii în concepția goetheană despre lume, cu referire îndeosebi la Schiller.

GA 3 Adevăr și știință. Prolog la o „Filosofie a libertății".

GA 4 Filosofia libertății. Trăsături fundamentale ale unei concepții moderne despre lume.

GA 4a Documente privind „Filosofia libertății".

GA 5 Friedrich Nietzsche, un luptător împotriva timpului său.

GA 6 Viziunea lui Goethe asupra lumii.

GA 7 Mistica la începuturile vieții spirituale contemporane și legătura ei cu concepția modernă despre lume.

GA 8 Creștinismul ca fapt mistic și misteriile Antichității.

GA 9 Teosofie. Introducere în cunoașterea suprasensibilă a lumii și menirea omului.

GA 10 Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?

GA 11 Din Cronica Akasha.

GA 12 Treptele cunoașterii superioare.

GA 13 Știința ocultă în rezumat.

GA 14 Patru drame-misterii: Poarta inițierii; Încercarea sufletului; Păzitorul pragului; Trezirea sufletelor.

GA 15 Conducerea spirituală a omului și a omenirii.

GA 16 Un drum către cunoașterea de sine a omului.

GA 17 Pragul lumii spirituale.

GA 18 Enigmele filozofiei.

GA 18a Concepții despre lume și viață în secolul al XIX-lea.

GA 19 Gânduri în timpul războiului și alte texte despre evenimentele Războiului Mondial.

GA 20 Despre enigma omului.

GA 21 Despre enigmele sufletului.

GA 22 Specificul spiritual al lui Goethe în revelarea sa prin „Faust"-ul său și prin „Basmul despre șarpe și floarea de crin".

GA 23 Puncte centrale ale problemei sociale în necesitățile vitale ale prezentului și viitorului.

GA 24 Articole asupra tripartiției organismului social și asupra situației contemporane.

GA 25 Trei pași ai antroposofiei: Filosofie, Cosmologie, Religie.

GA 26 Teze antroposofice.

GA 27 Fundamente pentru o extindere a artei vindecării pe baza cunoștințelor spiritual-științifice.

GA 28 Cursul vieții mele.

A.II. Articole (GA 29–37)

GA 29 Culegere de articole referitoare la dramaturgie, 1889–1901.

GA 30 Fundamente metodice ale antroposofiei.

GA 31 Culegere de articole referitoare la cultură și istorie contemporană, 1887–1901.

GA 32 Culegere de articole referitoare la literatură, 1884–1902.

GA 33 Biografii și schițe biografice, 1894–1905.

GA 34 Lucifer – Gnosis.

GA 35 Filosofie și antroposofie.

GA 36 Ideea Goetheanumului în mijlocul crizei culturale a prezentului.

GA 37 Scrieri despre istoria mișcării și Societății Antroposofice, 1902–1925.

A.III. Publicații postume (GA 38–50)

GA 38/1 Scrisori, vol. I: Tinerețe, studii și perioada vieneză, 1879–1890.

GA 38/2 Scrisori, vol. II: Perioada de la Weimar, 1890–1897.

GA 38/3 Scrisori, vol. III: Începutul perioadei berlineze până la părăsirea Școlii pentru muncitori, 1897–1905.

GA 38/4 Scrisori, vol. IV: Activitatea în cadrul Societății Teosofice până la întemeierea Societății Antroposofice, 1905–1912. În pregătire.

GA 38/5 Scrisori, vol. V: De la întemeierea Societății Antroposofice la deschiderea Goetheanumului, 1913–1920. În pregătire.

GA 38/6 Scrisori, vol. VI: Ultimii ani, 1920–1925. În pregătire.

GA 39 Număr nealocat.

GA 40 Maxime. Versuri gnomice.

GA 40a	Maxime, poezii, mantre. Volum suplimentar.
GA 41a	Traduceri și redări libere din Vechiul și Noul Testament.
GA 41b	Traduceri și redări libere din diverse lucrări.
GA 42	Adaptări scenice I: Dramele lui Édouard Schuré.
GA 43	Adaptări scenice II: Vicleimurile de la Oberufer.
GA 44	Schițe, fragmente și completări la cele patru drame-misteriu.
GA 45	Antroposofie. Un fragment din anul 1910.
GA 46	Scrieri și fragmente postume, 1879–1924.
GA 47/48	Din caiete de notițe și însemnări.
GA 49	Pentru Helmuth și Eliza von Moltke.
GA 50	Număr nealocat.

B. CONFERINȚE

Conferințe introductive, conferințe pentru membri și cursuri de specialitate · GA 51–354

Sursă online: deschide pagina acestei secțiuni în biblioteca SpiritualRS

B.I.1. Cicluri de conferințe publice la Berlin (GA 51–67)

GA 51 Despre filosofie, istorie și literatură.
GA 52 Psihologie spirituală și observare a lumii.
GA 53 Originea și țelul omului. Noțiuni fundamentale ale științei spirituale.
GA 54 Enigmele lumii și antroposofia.
GA 55 Cunoașterea suprasensibilului în timpul nostru și însemnătatea acesteia pentru viața de astăzi.
GA 56 Cunoașterea sufletului și a spiritului.
GA 57 Unde și cum găsim spiritul?
GA 58 Metamorfozele vieții sufletești. Căi ale trăirilor sufletești, vol. I.
GA 59 Metamorfozele vieții sufletești. Căi ale trăirilor sufletești, vol. II.
GA 60 Răspunsuri ale științei spirituale la marile întrebări ale existenței.
GA 61 Istoria umană în lumina cercetării spirituale.
GA 62 Rezultate ale cercetării spirituale.
GA 63 Știința spirituală ca bun al vieții.
GA 64 Dintr-un timp fatidic.
GA 65 Din viața spirituală central-europeană.
GA 66 Spirit și materie, viață și moarte.
GA 67 Veșnicul în sufletul omenesc. Nemurire și libertate.

B.I.2. Conferințe în afara Berlinului și cursuri la școli superioare (GA 68–86)

GA 68a Despre esența creștinismului.
GA 68b Circuitul omului în lumea senzorială, sufletească și spirituală.
GA 68c Goethe și prezentul.
GA 68d Ființa omului în lumina științei spirituale.
GA 69a Adevăruri și erori ale cercetării spirituale. Știință spirituală și viitorul oamenilor.
GA 69b Cunoaștere și nemurire.
GA 69c Noua experiență a lui Christos.
GA 69d Moarte și nemurire în lumina științei spirituale.
GA 69e Știința spirituală și obiectivele spirituale ale timpului nostru.

GA 70a Suflet uman, destin și moarte.

GA 70b Căi de cunoaștere a puterilor eterne ale sufletului uman.

GA 71a Nemurirea sufletului, forțele destinului și cursul vieții umane.

GA 71b Omul ca ființă spirituală și sufletească.

GA 72 Libertate – nemurire – viață socială. Despre legătura sufletesc-spiritualului cu trupescul omului.

GA 73 Completarea științelor actuale prin antroposofie.

GA 73a Științe de specialitate și antroposofie.

GA 74 Filosofia lui Toma d'Aquino.

GA 75 Relația antroposofiei cu știința naturii. Principii și metode.

GA 76 Efectul fertilizator al antroposofiei asupra științelor de specialitate.

GA 77a Sarcina antroposofiei față de știință și viață. Curs la Școala superioară din Darmstadt.

GA 77b Artă și antroposofie. Impulsul Goetheanumului.

GA 78 Antroposofia, rădăcinile cunoașterii ei și roadele ei pentru viață.

GA 79 Realitatea lumilor superioare. Introducere în antroposofie.

GA 80a Esența antroposofiei.

GA 80b Interiorul naturii și esența sufletului uman.

GA 80c Știința spirituală antroposofică și marile întrebări ale civilizației din prezent.

GA 81 Impulsuri de reînnoire pentru cultură și știință. Curs la Școala superioară din Berlin.

GA 82 Pentru ca ființa umană să devină pe deplin om. Importanța antroposofiei în viața spirituală contemporană.

GA 83 Contraste între lumea occidentală și cea orientală. Căi spre a se înțelege între ele prin antroposofie.

GA 84 Ce voia Goetheanumul și ce trebuie să facă antroposofia?

GA 85 Suplimente la secțiunea conferințelor publice. Suplimente individuale la opera scrisă.

GA 86 Număr nealocat.

B.II.1. Conferințe cu conținut general-antroposofic (GA 87–249)

GA 87 Misteriile antice și creștinismul.

GA 88 Despre lumea astrală și Devachan.

GA 89 Conștiență – Viață – Formă. Principiile de bază ale cosmologiei spiritual-științifice.

GA 90a Cunoașterea de sine și cunoașterea lui Dumnezeu I. Teosofie, christologie și mitologie.

GA 90b Cunoașterea de sine și cunoașterea lui Dumnezeu II. Teosofie, christologie și mitologie.

GA 90c Teosofie și ocultism.

GA 91 Cosmologie și evoluție umană. Teoria culorilor.

GA 92 Adevărurile oculte ale miturilor și legendelor antice. Mitologia greacă și germanică. Despre dramele muzicale ale lui Richard Wagner.

GA 93 Elemente fundamentale ale esoterismului.

GA 94 Cosmogonie; Ocultism popular; Evanghelia după Ioan; Teosofia pe baza Evangheliei după Ioan.

GA 95 În fața porților teosofiei.

GA 96 Impulsuri originare ale științei spirituale. Esoterismul creștin în lumina noii cunoașteri a spiritului.

GA 97 Misteriul christic.

GA 98 Ființe ale naturii și ființe spirituale – acțiunea lor în lumea noastră vizibilă.

GA 99 Teosofia rosicrucienilor.

GA 100 Evoluția omenirii și cunoașterea lui Christos. Antroposofie și rosicrucianism; Evanghelia după Ioan.

GA 101 Mituri și legende. Semne și simboluri oculte.

GA 102 Acțiunea ființelor spirituale în om.

GA 103 Evanghelia după Ioan.

GA 104 Apocalipsa lui Ioan.

GA 104a Din scrierea pictografică a Apocalipsei lui Ioan.

GA 105 Univers, Pământ și Om: esența și dezvoltarea lor, precum și reflectarea lor în legătura dintre mitologia egipteană și cultura contemporană.

GA 106 Mituri și mistere egiptene în raport cu forțele spirituale active ale prezentului.

GA 107 Antropologie spiritual-științifică.

GA 108 Răspunsul la întrebări despre lume și viață prin antroposofie.

GA 109 Principiul economiei spirituale în legătură cu problema reîncarnării. Un aspect al îndrumării spirituale a omenirii; Teosofie și ocultism rosicrucian.

GA 110 Ierarhiile spirituale și reflectarea lor în lumea fizică. Zodiac, planete, cosmos.

GA 111 Introducere în elementele de bază ale teosofiei.

GA 112 Evanghelia după Ioan în raport cu celelalte trei Evanghelii, în special cu Evanghelia după Luca.

GA 113 Orientul în lumina Occidentului. Copiii lui Lucifer și frații lui Hristos.

GA 114 Evanghelia după Luca.

GA 115 Antroposofie – Psihosofie – Pneumatosofie.

GA 116 Impulsul lui Christos și dezvoltarea conștienței Eului.

GA 117 Secretele mai profunde ale devenirii omenirii în lumina Evangheliilor.

GA 117a Evanghelia după Ioan și celelalte trei Evanghelii.

GA 118 Evenimentul apariției lui Christos în lumea eterică.

GA 119 Macrocosmos și microcosmos. Lumea cea mare și lumea cea mică. Întrebări referitoare la suflet, viață și spirit.

GA 120 Revelațiile Karmei.

GA 121 Misiunea sufletelor popoarelor în legătură cu mitologia germano-nordică.

GA 122 Tainele Genezei biblice. Cele șase zile ale Creației în Cartea I a lui Moise.

GA 123 Evanghelia după Matei.

GA 124 Excursuri în sfera Evangheliei după Marcu.

GA 125 Căi și țeluri ale omului spiritual. Întrebări despre viață în lumina științei spirituale.

GA 126 Istorie ocultă. Considerații esoterice ale legăturilor karmice dintre personalități și evenimente din istoria lumii.

GA 127 Misiunea noii revelații spirituale. Evenimentul-Christos ca eveniment central al evoluției Pământului.

GA 128 O fiziologie ocultă.

GA 129 Minuni cosmice, încercări ale sufletului și revelații ale spiritului.

GA 130 Creștinismul esoteric și conducerea spirituală a omenirii.

GA 131 De la Iisus la Christos.

GA 132 Evoluția din punctul de vedere al adevărului.

GA 133 Omul pământesc și cel cosmic.

GA 134 Lumea simțurilor și lumea spiritului.

GA 135 Reîncarnare și Karma și semnificația lor pentru cultura prezentului.

GA 136 Entitățile spirituale în corpurile cerești și în regnurile naturii.

GA 137 Omul în lumina ocultismului, teosofiei și filosofiei.

GA 138 Despre inițiere. Despre veșnicie și clipă. Despre lumină spirituală și întuneric al vieții.

GA 139 Evanghelia după Marcu.

GA 140 Cercetări oculte referitoare la viața dintre moarte și o nouă naștere. Interacțiunea vie dintre vii și morți.

GA 141 Viața dintre moarte și noua naștere în raport cu realitățile cosmice.

GA 142 Bhagavad Gita și Epistolele lui Pavel.

GA 143 Experiențe ale suprasensibilului. Cele trei căi ale sufletului către Christos.

GA 144 Misteriile Orientului și ale creștinismului.

GA 145 Ce semnificație are dezvoltarea ocultă a omului pentru învelișurile sale – trup fizic, trup eteric, trup astral – și sinea sa?

GA 146 Bazele oculte ale Bhagavad Gita.

GA 147 Tainele pragului.

GA 148 Din cercetarea Cronicii Akasha. Evanghelia a cincea.

GA 149 Christos și lumea spirituală. Despre căutarea Sfântului Graal.

GA 150 Lumea spiritului și proeminarea ei în existența fizică. Influența morților în lumea celor vii.

GA 151 Gândul uman și gândul cosmic.

GA 152 Trepte premergătoare Misteriului de pe Golgota.

GA 153 Ființa interioară a omului și viața dintre moarte și o nouă naștere.

GA 154 Cum dobândim înțelegere pentru lumea spirituală? Acțiunea impulsurilor spirituale din lumea morților.

GA 155 Christos și sufletul uman. Despre sensul vieții. Morala antroposofică. Antroposofie și creștinism.

GA 156 Citirea ocultă și auzirea ocultă.

GA 157 Destine ale oamenilor și destine ale popoarelor.

GA 157a Formarea destinului și viața de după moarte.

GA 158 Legătura omului cu lumea elementară. Kalewala; Olaf Åsteson; specificul poporului rus; lumea ca rezultat al efectelor de echilibrare.

GA 159 Taina morții. Esența și semnificația Europei Centrale și a spiritelor popoarelor europene.

GA 160 Număr nealocat.

GA 161 Căi ale cunoașterii spirituale și înnoirea viziunii artistice asupra lumii.

GA 162 Probleme privind arta și viața în lumina științei spirituale.

GA 163 Șansă, necesitate și providență. Cunoaștere imaginativă și procese după moarte.

GA 164 Valoarea gândirii pentru o cunoaștere satisfăcătoare pentru om. Relația științei spirituale cu știința naturii.

GA 165 Unirea spirituală a omenirii prin impulsul lui Christos.

GA 166 Necesitate și libertate în desfășurarea evenimentelor în lume și în acțiunile umane.

GA 167 Prezent și trecut în spiritul omenesc.

GA 168 Legătura dintre cei vii și cei morți.

GA 169 Ființă universală și egoitate.

GA 170 Enigma omului. Temeiurile spirituale ale istoriei umane.

GA 171 Impulsuri evolutive interioare ale omenirii. Goethe și criza secolului al XIX-lea.

GA 172 Karma profesiei omului, cu referire la viața lui Goethe.

GA 173 Considerații privind istoria contemporană. Karma neadevărului – Prima parte.

GA 174 Considerații privind istoria contemporană. Karma neadevărului – Partea a doua.

GA 173a Căi spre o formare obiectivă a judecății.

GA 173b Karma neadevărului.

GA 173c Realitatea impulsurilor oculte.

GA 174a Europa Centrală între Est și Vest.

GA 174b Temeiurile spirituale ale Primului Război Mondial.

GA 175 Metamorfoză cosmică și umană. Pietre fundamentale pentru cunoașterea Misteriului de pe Golgota.

GA 176 Adevăruri ale evoluției omului și omenirii. Karma materialismului.

GA 177 Temeiurile spirituale ale lumii exterioare. Prăbușirea spiritelor întunericului.

GA 178 Ființe spirituale individuale și lucrarea lor în sufletul uman.

GA 179 Necesitate istorică și libertate. Acțiuni din lumea morților asupra destinului.

GA 180 Adevăruri ale misteriilor și impulsuri de Crăciun. Mituri antice și semnificația lor.

GA 181 Moarte pământească și viață cosmică. Daruri antroposofice pentru viață. Necesități ale conștienței pentru prezent și viitor.

GA 182 Moartea ca transformare a vieții.

GA 183 Știința devenirii omului.

GA 184 Polaritatea dăinuirii și dezvoltării în viața umană. Preistoria cosmică a omenirii.

GA 185 Simptomatologie istorică.

GA 185a Baze privind istoria evoluției pentru formarea unei judecăți sociale.

GA 186 Cerința socială de bază a timpului nostru – în situația schimbată a timpurilor.

GA 187 Cum îl poate regăsi omenirea pe Christos? Tripla existență de umbră a timpului nostru și noua lumină a lui Christos.

GA 188 Goetheanismul, un impuls de transformare și gând de înviere. Știință a omului și știință socială.

GA 189 Problema socială ca problemă de conștiență.

GA 190 Impulsuri ale trecutului și viitorului în evenimente sociale.

GA 191 Înțelegerea vieții sociale prin cunoașterea spiritual-științifică.

GA 192 Abordarea spiritual-științifică a problemelor sociale și pedagogice.

GA 193 Aspectul interior al enigmei sociale. Trecutul luciferic și viitorul ahrimanic.

GA 194 Misiunea lui Mihail. Revelația tainelor propriu-zise ale ființei umane.

GA 195 Anul Nou cosmic și gânduri de Anul Nou.

GA 196 Transformări spirituale și sociale în evoluția omenirii.

GA 197 Contraste în evoluția omenirii. Vest și Est; materialism și misticism; cunoaștere și credință.

GA 198 Factori vindecători pentru organismul social.

GA 199 Știința spirituală drept cunoaștere a impulsurilor de bază ale structurării sociale.

GA 200 Noua spiritualitate și trăirea lui Christos din secolul al XX-lea.

GA 201 Corespondențe între microcosmos și macrocosmos. Omul – o hieroglifă a Cosmosului.

GA 202 Puntea dintre spiritualitatea cosmică și fizicul omului. Căutarea noii Isis, divina Sophia.

GA 203 Responsabilitatea omului pentru evoluția lumii prin legătura sa spirituală cu planeta Pământ și lumea stelelor.

GA 204 Perspective asupra evoluției omenirii. Impulsul materialist pentru cunoaștere și sarcina antroposofiei.

GA 205 Devenirea umană, sufletul lumii și spiritul lumii – Prima parte. Omul ca ființă trupesc-spirituală în relația sa cu lumea.

GA 206 Devenirea omului, sufletul lumii și spiritul lumii – Partea a doua. Omul ca ființă spirituală în procesul devenirii istorice.

GA 207 Antroposofia ca Cosmosofie – Prima parte. Trăsăturile caracteristice ale omului pe tărâmul pământesc și cosmic.

GA 208 Antroposofia ca Cosmosofie – Partea a doua. Modelarea ființei umane ca urmare a acțiunilor cosmice.

GA 209 Impulsuri spirituale nordice și central-europene. Sărbătoarea aparției lui Christos.

GA 210 Metode de inițiere vechi și noi. Dramă și poezie în schimbarea conștienței în timpurile moderne.

GA 211 Misteriul Soarelui și misteriul morții și al învierii. Creștinism exoteric și esoteric.

GA 212 Viața sufletului uman și strădania spirituală în legătură cu evoluția Cosmosului și a Pământului.

GA 213 Întrebări omenești și răspunsuri cosmice.

GA 214 Taina Sfintei Treimi. Omul și relația sa cu lumea spiritului de-a lungul veacurilor.

GA 215 Filosofia, cosmologia și religia în antroposofie.

GA 216 Impulsurile fundamentale ale devenirii istorice a omenirii.

GA 217 Forțe spirituale active în convietuirea vechii și noii generații. Curs pedagogic pentru tineret.

GA 217a Sarcina cognitivă a tineretului.

GA 218 Corelații spirituale în modelarea organismului uman.

GA 219 Relația lumii stelare cu omul și a omului cu lumea stelară. Comuniunea spirituală a omenirii.

GA 220 Cunoașterea vie a naturii. Căderea intelectuală în păcat și ridicarea spirituală din păcat.

GA 221 Cunoaștere pământească și cunoaștere cerească.

GA 222 Impulsionarea evenimentelor în istoria lumii prin puteri spirituale.

GA 223 Ciclul anului ca proces de respirație a Pământului și cele patru mari perioade de sărbătoare. Antroposofia și inima umană.

GA 224 Sufletul uman în corelația sa cu individualitățile divin-spirituale. Interiorizarea sărbătorilor anuale.

GA 225 Trei perspective ale antroposofiei. Fenomene culturale, privite spiritual-științific.

GA 226 Ființa umană, destinul uman și evoluția lumii.

GA 227 Cunoaștere inițiatică. Lumea spirituală și fizică și evoluția omenirii în trecut, prezent și viitor, din punctul de vedere al antroposofiei.

GA 228 Știința inițiatică și cunoașterea aștrilor. Omul în trecut, prezent și viitor din punctul de vedere al dezvoltării conștienței.

GA 229 Trăirea cursului anului în patru imaginațiuni cosmice.

GA 230 Omul ca armonie a Cuvântului cosmic creator, formator și configurator.

GA 231 Omul suprasensibil, în concepția antroposofică.

GA 232 Alcătuirea misteriilor.

GA 233 Istoria lumii iluminată prin antroposofie și ca bază pentru cunoașterea spiritului uman.

GA 233a Lăcașuri de misterii ale Evului Mediu. Rosicrucianism și principiu modern de inițiere. Sărbătoarea Paștelui ca parte din istoria misteriilor omenirii.

GA 234 Antroposofie – un rezumat după douăzeci și unu de ani. Totodată, o îndrumare pentru reprezentarea ei în fața lumii.

GA 235 Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. I.

GA 236 Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. II.

GA 237 Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. III. Legăturile karmice ale mișcării antroposofice.

GA 238 Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. IV. Viața spirituală a prezentului în legătură cu mișcarea antroposofică.

GA 239 Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. V.

GA 240 Considerații esoterice asupra legăturilor karmice, vol. VI.

GA 241 Număr nealocat.

GA 242 Număr nealocat.

GA 243 Conștiența inițiaților. Căile adevărate și false ale cercetării spirituale.

GA 244 Răspunsuri la întrebări și interviuri.

GA 245 Număr nealocat.

GA 246 Completări la secțiunea conferințelor pentru membri.

GA 247 Volum suplimentar II: conferințe individuale pentru membri. În pregătire.

GA 248 Număr nealocat.

GA 249 Număr nealocat.

B.II.2. Istoria mișcării și a Societății Antroposofice (GA 250–270)

GA 250 Despre istoria secțiunii germane a Societății Teosofice, 1902–1913. Conferințe și cuvântări referitoare la Societatea Teosofică și Antroposofică, vol. I.

GA 251 Despre istoria Societății Antroposofice, 1913–1922. Conferințe și cuvântări referitoare la Societatea Teosofică și Antroposofică, vol. II.

GA 252 Despre istoria asociațiilor pentru construirea Goetheanumului, 1911–1924. Conferințe și cuvântări, vol. III.

GA 253 Probleme ale conviețuirii în Societatea Antroposofică. Cu privire la criza de la Dornach din 1915.

GA 254 Mișcarea ocultă în secolul al XIX-lea și relația ei cu cultura lumii. Aspecte semnificative din viața spirituală exterioară de la mijlocul secolului al XIX-lea.

GA 255 Rudolf Steiner în timpul Primului Război Mondial. În pregătire.

GA 255a Antroposofie și reformă socială. Privitor la istoria mișcării pentru tripartiție. În pregătire.

GA 255b Antroposofia și oponenții săi, 1919–1921.

GA 256 Cum poate fi finanțată mișcarea antroposofică? În pregătire.

GA 256a Documente privind inițiativele economice ale mișcării antroposofice. În pregătire.

GA 256b Documente privind compania economică a mișcării antroposofice. În pregătire.

GA 257 Formarea antroposofică a comunității.

GA 258 Istoria și condițiile mișcării antroposofice în raport cu Societatea Antroposofică. O îndemnare la autoanaliză.

GA 259 Anul fatidic 1923 din istoria Societății Antroposofice. De la incendierea Goetheanumului la Congresul de Crăciun.

GA 260 Congresul de Crăciun pentru întemeierea Societății Antroposofice Generale, 1923/1924.

GA 260a Constituirea Societății Antroposofice Generale și a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală. Reconstruirea Goetheanumului.

GA 261 Morții noștri. Alocuțiuni, cuvinte comemorative și versuri meditative, 1906–1924.

GA 262 Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Corespondență și documente, 1901–1925.

GA 263/1 Rudolf Steiner / Edith Maryon: Corespondență. Scrisori, versuri și schițe, 1914–1924.

GA 264 Din istoricul și conținuturile primei secții a Școlii esoterice, 1904–1914.

GA 265 Din istoria și conținuturile secțiunii cultic-cognitive a Școlii esoterice, 1904–1914.

GA 265a Lecții pentru participanții la activitatea cognitiv-cultică, 1906–1924.

GA 266/1 Din conținuturile lecțiilor esoterice, vol. I: 1904–1909.

GA 266/2 Din conținuturile lecțiilor esoterice, vol. II: 1910–1912.

GA 266/3 Din conținuturile lecțiilor esoterice, vol. III: 1913–1914 și 1920–1923.

GA 267 Exerciții sufletești, vol. I: exerciții cu meditații de cuvinte și simboluri pentru dezvoltarea metodică a forțelor cognitive mai înalte, 1904–1924.

GA 268 Versuri mantrice. Exerciții sufletești, vol. II, 1903–1925.

GA 269 Textele rituale pentru sărbătorile învățământului religios creștin liber și culegere de versuri pentru profesori și elevi ai școlii Waldorf.

GA 270/I Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. I: lecțiile 1–9.

GA 270/II Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. II: lecțiile 10–19.

GA 270/III Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. III: lecții de repetare și lecții individuale.

GA 270/IV Instrucțiuni esoterice pentru prima clasă a Școlii Superioare Libere pentru Știința Spirituală de la Goetheanum, 1924. Vol. IV: desenele la tablă.

B.III.1. Conferințe despre artă (GA 271–292)

GA 271 Arta și cunoașterea artei. Fundamentele unei noi estetici.

GA 272 Lămuriri spiritual-științifice la „Faust”-ul lui Goethe, vol. I: Faust, omul căutător.

GA 273 Lămuriri spiritual-științifice la „Faust”-ul lui Goethe, vol. II: Problema Faust. Noaptea Valpurgiei clasică și romantică.

GA 274 Alocuțiuni despre vicleimurile din folclorul vechi.

GA 275 Arta în lumina înțelepciunii misteriilor.

GA 276 Artisticul în misiunea lui în lume. Geniul limbii. Lumea aparenței strălucitoare ce se revelează. Antroposofie și artă. Antroposofie și poezie.

GA 277 Euritmie – Revelația sufletului vorbitor.

GA 277a Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1912–1918.

GA 277b Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1918–1920.

GA 277c Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1920–1922.

GA 277d Nașterea și dezvoltarea euritmiei, 1923–1924.

GA 278 Euritmia drept cânt vizibil. Curs de euritmie muzicală.

GA 279 Euritmia ca vorbire vizibilă. Curs de euritmie a sunetului.

GA 280 Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Metodica și ființa modelării vorbirii.

GA 281 Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Arta recitării și a declamației.

GA 282 Rudolf Steiner / Marie Steiner-von Sivers: Modelarea vorbirii și arta dramatică. Curs dramatic.

GA 283 Esența elementului muzical și trăirea sunetului în om.

GA 284 Imagini ale peceților și coloanelor oculte. Congresul de Rusalii de la München din 1907 și efectele sale.

GA 285 Număr nealocat.

GA 286 Căi către un nou stil arhitectural. „Și construcția devine om".

GA 287 Clădirea de la Dornach ca simbol al devenirii istorice și al impulsurilor de transformare artistică.

GA 288 Arhitectura, sculptura și pictura primului Goetheanum.

GA 289 Conceptul arhitectural al Goetheanumului.

GA 290 Număr nealocat.

GA 291 Esența culorilor.

GA 291a Cunoașterea culorilor. Completări la volumul „Esența culorilor".

GA 292 Istoria artei ca reflectare a impulsurilor spirituale interioare.

B.III.2. Conferințe referitoare la educație (GA 293–311)

GA 293 Antropologia generală ca bază a pedagogiei, vol. I.

GA 294 Arta educației. Metodică și didactică, vol. II.

GA 295 Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, vol. III.

GA 296 Problema educației ca problemă socială. Temeiurile spirituale, cultural-istorice și sociale ale pedagogiei Școlii Waldorf.

GA 297 Ideea și practica Școlii Waldorf.

GA 297a Educație pentru viață. Autoeducare și practică pedagogică.

GA 298 Rudolf Steiner în Școala Waldorf.

GA 299 Considerații spiritual-științifice asupra limbii. O sugestie pentru educatori.

GA 300a Consilii pedagogice cu profesorii Școlii Waldorf, 1919–1924. Vol. I: primul și al doilea an de școală.

GA 300b Consilii pedagogice cu profesorii Școlii Waldorf, 1919–1924. Vol. II: al treilea și al patrulea an.

GA 300c Consilii pedagogice cu profesorii Școlii Waldorf, 1919–1924. Vol. III: al cincilea și al șaselea an.

GA 301 Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știința spirituală.

GA 302 Cunoașterea omului și structurarea învățământului.

GA 302a Educație și învățământ bazate pe cunoașterea omului.

GA 303 Dezvoltarea sănătoasă a ființei umane. O introducere în pedagogia și didactica antroposofică.

GA 304 Metode educaționale și didactice bazate pe antroposofie.

GA 304a Antropologie și pedagogie antroposofică.

GA 305 Forțele spiritual-sufletești fundamentale ale artei educative. Valori spirituale în educație și viața socială.

GA 306 Practica pedagogică din perspectiva cunoașterii spiritual-științifice a omului. Educația copilului și a tinerilor.

GA 307 Viața spirituală a prezentului și educația.

GA 308 Metodica predării și condițiile de viață ale educării.

GA 309 Pedagogia antroposofică și premisele ei.

GA 310 Valoarea pedagogică a cunoașterii omului și valoarea culturală a pedagogiei.

GA 311 Arta educării pornind de la înțelegerea ființei umane.

B.III.3. Conferințe referitoare la medicină (GA 312–319)

GA 312 Știință spirituală și medicină.

GA 313 Puncte de vedere spiritual-științifice privind terapia.

GA 314 Fiziologic-terapeutic pe baza științei spirituale. Cu privire la terapie și igienă.

GA 315 Euritmie curativă.

GA 316 Reflecții meditative și instrucțiuni pentru aprofundarea artei de a vindeca. Conferințe pentru medici și studenți la medicină.

GA 317 Curs de pedagogie curativă.

GA 318 Colaborarea dintre medici și păstorii sufletești. Curs de medicină pastorală.

GA 319 Cunoașterea antroposofică a omului și medicină.

B.III.4. Conferințe referitoare la științele naturii (GA 320–327)

GA 320 Impulsuri ale științei spirituale pentru dezvoltarea fizicii I. Primul curs de științe naturale: lumină, culoare, sunet; masă, electricitate, magnetism.

GA 321 Impulsuri ale științei spirituale pentru dezvoltarea fizicii II. Al doilea curs de științe naturale: căldura la granița dintre materialitatea pozitivă și negativă.

GA 322 Granițe ale cunoașterii naturii.

GA 323 Relația dintre diferitele domenii științifice și astronomie. Al treilea curs de științe naturale: astronomia în raport cu omul și cu antropologia.

GA 324 Observarea naturii, experimentul, matematica și treptele de cunoaștere ale cercetării spirituale.

GA 324a A patra dimensiune. Matematică și realitate.

GA 325 Științele naturii și dezvoltarea istorică a omenirii începând din cele mai vechi timpuri.

GA 326 Momentul apariției științelor naturii în istoria lumii și dezvoltarea lor de atunci încoace.

GA 327 Bazele spiritual-științifice pentru prosperarea agriculturii. Curs de agricultură.

B.III.5. Conferințe pe teme sociale și economice (GA 328–341)

GA 328 Problema socială.

GA 329 Eliberarea ființei umane ca bază pentru o reorganizare socială. Gândire veche și voință socială nouă.

GA 330 Reorganizarea organismului social.

GA 331 Comitete de întreprindere și socializare. Seri de discuții cu comitetele muncitorești ale marilor companii din Stuttgart, 1919.

GA 332a Viitorul social.

GA 332b Despre probleme sociale și economice contemporane.

GA 333 Libertate de gândire și forțe sociale. Cerințele sociale ale prezentului și înfăptuirea lor practică.

GA 334 De la statul unitar la organismul social tripartit.

GA 335 Criza prezentului și calea către o gândire sănătoasă.

GA 336 Marile probleme ale vremii și cunoașterea antroposofică a spiritului.

GA 337a Idei sociale – Realitate socială – Practică socială, vol. I.

GA 337b Idei sociale – Realitate socială – Practică socială, vol. II.

GA 338 Cum lucrăm pentru impulsul tripartiției organismului social? Două cursuri de formare pentru vorbitori și susținători activi ai tripartiției.

GA 339 Antroposofie, tripartiție socială și artă oratorică. Curs de orientare pentru eficacitatea publică, cu accent special pe Elveția.

GA 340 Curs de economie. Sarcini ale unei noi economii, vol. I.

GA 341 Seminar de economie. Sarcini ale unei noi economii, vol. II.

B.III.6. Conferințe privind întemeierea Comunității creștine (GA 342–346)

GA 342 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. I: Fundamente antroposofice pentru o lucrare creștin-religioasă reînnoită.

GA 343 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. II: Cunoaștere spirituală – simțire religioasă – acțiune cultică.

GA 344 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. III: Conferințe la întemeierea Comunității creștine.

GA 345 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. IV: Despre esența cuvântului activ.

GA 346 Conferințe și cursuri despre lucrarea creștin-religioasă, vol. V: Apocalipsa și lucrarea preoțească.

B.III.7. Conferințe pentru muncitorii de la Goetheanum (GA 347–354)

GA 347 Cunoașterea ființei umane după trup, suflet și spirit. Despre stările de la începuturi ale Pământului, vol. I.

GA 348 Despre sănătate și boală. Bazele unei învățături spiritual-științifice a simțurilor, vol. II.

GA 349 Din viața omului și a Pământului. Despre esența creștinismului, vol. III.

GA 350 Ritmuri în cosmos și în ființa umană. Cum se ajunge la vederea lumii spirituale? Vol. IV.

GA 351 Omul și lumea. Lucrarea spiritului în natură. Despre natura albinelor, vol. V.

GA 352 Natură și om în contemplarea spiritual-științifică, vol. VI.

GA 353 Istoria omenirii și viziunile asupra lumii ale popoarelor civilizate, vol. VII.

GA 354 Crearea lumii și a omului. Viață pământească și acțiune stelară, vol. VIII.

C. OPERA ARTISTICĂ

Reproduceri și publicații, euritmie și desene la tablă · GA K

Sursă online: deschide pagina acestei secțiuni în biblioteca SpiritualRS

C.I. Reproduceri și publicații din opera artistică

GA K 1–10; 57 Lucrări de arhitectură I: Goetheanum și precursorii săi.

GA K 11 Lucrări plastice.

GA K 12 Ferestrele Goetheanumului. Limbajul luminii. Proiecte și studii.

GA K 13–16; 52–56 Lucrări de pictură.

GA K 14 Schițe pentru pictura cupolei mici a primului Goetheanum.

GA K 17–22; 25; 48 Desene. Caricaturi, costume și schițe fizionomice.

GA K 27–43 Lucrări de arhitectură II: clădiri rezidențiale și construcții utilitare în Dornach, Arlesheim și Stuttgart.

GA K 45 Lucrări grafice.

GA K 51 Arta bijuteriilor ca limbaj goethean al formelor.

GA K 54.0 O cale educațională picturală. Schițe pastel și acuarele.

GA K 54.1 Dispoziții ale naturii. Nouă schițe de studiu pentru pictori.

C.II. Euritmie

GA K 26 Schițe pentru figurile de euritmie.

GA K 26a Figurile euritmice de Rudolf Steiner, pictate de Annemarie Bäschlin.

GA K 26b Figurile euritmice de la momentul când au fost create.

GA K 23/1 Forme euritmice, vol. I: pentru poezii de Rudolf Steiner.

GA K 23/2 Forme euritmice, vol. II: pentru versurile aforistice săptămânale din Calendarul sufletesc antroposofic de Rudolf Steiner.

GA K 23/3 Forme euritmice, vol. III: pentru poezii de Johann Wolfgang von Goethe.

GA K 23/4 Forme euritmice, vol. IV: pentru poezii de Christian Morgenstern.

GA K 23/5 Forme euritmice, vol. V: pentru poeziile lui Albert Steffen.

GA K 23/6 Forme euritmice, vol. VI: pentru poezii în limba germană de Fercher von Steinwand, Hamerling, Hebbel, C.F. Meyer, Nietzsche și alții.

GA K 23/7 Forme euritmice, vol. VII: pentru poezia engleză.

GA K 23/8 Forme euritmice, vol. VIII: pentru poezii franceze și ruse.

GA K 24 Forme de euritmie, vol. IX: pentru euritmia sunetului.

C.III. Desene la tablă realizate în timpul conferințelor

GA K 58/1 Vol. I: 20 de table pentru conferințe publice din anii 1920–1924, cuprinse în GA 73a, 74, 76 și 84.

GA K 58/2 Vol. II: 38 de table din anul 1919, pentru GA 191 și GA 194.

GA K 58/3 Vol. III: 34 de table din anul 1920, pentru GA 196 și GA 198.

GA K 58/4 Vol. IV: 33 de table din anul 1920, pentru GA 199 și GA 200.

GA K 58/5 Vol. V: 31 de table din anul 1920, pentru GA 201.

GA K 58/6 Vol. VI: 46 de table din anii 1920–1921, pentru GA 202–204.

GA K 58/7 Vol. VII: 38 de table din anul 1921, pentru GA 205–206.

GA K 58/8 Vol. VIII: 42 de table din seria „Omul în legătura sa cu cosmosul", pentru GA 207–209.

GA K 58/9 Vol. IX: 40 de table din anul 1922, pentru GA 210–212.

GA K 58/10 Vol. X: 35 de table din anul 1922, pentru GA 213–215.

GA K 58/11 Vol. XI: 41 de table din anii 1922–1923, pentru GA 216 și GA 218–220.

GA K 58/12 Vol. XII: 37 de table din anul 1923, pentru GA 221–225.

GA K 58/13 Vol. XIII: 38 de table din anul 1923, pentru GA 227–230.

GA K 58/14 Vol. XIV: 36 de table din anul 1923, pentru GA 232–233.

GA K 58/15 Vol. XV: 37 de table din anul 1924, pentru GA 233a, GA 234 și GA 243.

GA K 58/16 Vol. XVI: 56 de table pentru conferințele despre karmă, GA 235–238 și GA 240.

GA K 58/17 Vol. XVII: 21 de table despre istoria Societății Antroposofice, pentru GA 257, GA 258, GA 260 și GA 260a.

GA K 58/18 Vol. XVIII: 33 de table despre artă, pentru GA 271, GA 276, GA 283 și GA 288–291.

GA K 58/19 Vol. XIX: 41 de table despre euritmie, pentru GA 278, GA 279 și GA 315.

GA K 58/20 Vol. XX: 27 de table despre modelarea vorbirii, pentru GA 281 și GA 282.

GA K 58/21 Vol. XXI: 42 de table despre educație, pentru GA 296, GA 303, GA 304, GA 306 și GA 311.

GA K 58/22 Vol. XXII: 46 de table despre medicină, pentru GA 312–315.

GA K 58/23 Vol. XXIII: 48 de table din anul 1924, pentru GA 316–318.

GA K 58/24 Vol. XXIV: 39 de table despre științele naturii și problemele sociale, pentru GA 322, GA 326, GA 327, GA 339 și GA 340.

GA K 58/25 Vol. XXV: 33 de table pentru conferințele muncitorilor, GA 347–348.

GA K 58/26 Vol. XXVI: 51 de table pentru GA 349–350.

GA K 58/27 Vol. XXVII: 35 de table pentru GA 351–352.

GA K 58/28 Vol. XXVIII: 42 de table pentru GA 353–354.

GA K 58/29 Vol. XXIX: 43 de table despre lucrarea creștin-religioasă, pentru GA 342–344 și GA 346.

GA K 58/30 Vol. XXX: 27 de table pentru GA 255b, GA 324a, GA 337b și GA 340, precum și materiale suplimentare.

Notă editorială

Acest document este un instrument de lucru în limba română. Pentru corecturi ulterioare, actualizări ale catalogului și acces la textele disponibile online, trebuie consultate paginile bibliotecii SpiritualRS indicate prin linkurile active din document.

15. Anexa 2 – Apostolul Pavel la Rudolf Steiner, model de cale individuală de urmare a lui Hristos. Aparițiile unor personaje steineriene în lucrările lui Arsenie Boca (Assisi, Ulfila, S. Singh)

Capitol de documentare: Ap. Pavel, Francisc de Assisi, Sundar Singh, Ulfila și Ignațiu de Loyola

Notă metodologică. Secțiunea despre Rudolf Steiner sintetizează perspectiva antroposofică și indică lucrările GA folosite. Inventarele din cele două cărți redau fiecare apariție cu secțiunea, pagina și paragraful aferent. Numele cărții este indicat o singură dată la începutul fiecărei secțiuni, nu repetat la fiecare intrare. Textele citate păstrează forma fișierelor de lucru, inclusiv unele particularități tipografice.

1. Apostolul Pavel la Rudolf Steiner

1.1 Importanța lui Pavel și evenimentul Damascului

În opera lui Rudolf Steiner, Apostolul Pavel este important înainte de toate ca martor al lui Hristos înviat. Steiner insistă că relatările exterioare despre Iisus și evenimentele din Ierusalim nu au fost suficiente pentru a-l transforma pe Saul. Schimbarea s-a produs prin experiența de pe drumul Damascului, interpretată ca o revelație din lumea spirituală. Pavel nu primește doar o doctrină nouă, ci certitudinea că Cel răstignit trăiește și că Misteriul Golgotei este o

realitate. Din această certitudine ia naștere misiunea sa. Pentru Steiner, Damasc este punctul în care cunoașterea despre Hristos devine cunoaștere existențială: întreaga biografie este reordonată în jurul întâlnirii cu Hristos (GA 116, 8 mai 1910).

Pavel este, în același timp, interpretul lui Hristos ca „nou Adam". Steiner citește epistolele pauline ca pe o mărturie că Învierea introduce în evoluția omului o putere reală de înnoire. Urmarea lui Hristos nu este redusă la imitarea exterioară a unor fapte morale, ci înseamnă intrarea într-o relație vie cu Hristos cel înviat, relație care poate transforma eul și orientarea spirituală a persoanei. De aceea, Pavel nu este doar un teoretician al creștinismului, ci omul în care se vede trecerea de la vechiul mod de existență la o viață determinată de impulsul lui Hristos. În expunerile sale, Steiner leagă această temă de raportul paulin dintre vechiul Adam și omul înnoit prin Hristos (GA 124; GA 131).

1.2 Pavel ca o cale individuală de urmare a lui Hristos

În acest sens, Pavel poate fi prezentat ca o cale individuală de urmare a lui Hristos. „Individuală" nu înseamnă arbitrară sau izolată, ci faptul că întâlnirea cu Hristos trebuie să devină o realitate lăuntrică proprie, verificată în conștiință și transpusă în voință și faptă. Steiner consideră experiența Damascului un prototip al unei posibilități care se deschide treptat oamenilor: Hristos poate fi recunoscut spiritual, nu numai acceptat pe baza documentelor istorice ori a unei autorități exterioare. Omul este chemat să dezvolte o cunoaștere interioară care îi schimbă viața, așa cum Saul a devenit Pavel. Steiner numește experiența sa o inițiere primită „prin har", deoarece nu a rezultat din școlarizarea regulată a vechilor Misterii, ci din întâlnirea neașteptată cu Hristos cel înviat (GA 15; GA 142).

1.3 Individualitate, comunitate și universalitate

Totuși, această dimensiune personală nu trebuie confundată cu individualismul religios. Steiner afirmă că impulsul lui Hristos privește întreaga omenire. Fiecare persoană își păstrează individualitatea, iar Hristos poate lucra în fiecare fără ca oamenii să devină copii identice ale unui singur model. În același timp, darurile individuale trebuie să coopereze, după imaginea paulină a membrelor unui singur trup. Calea lui Pavel unește astfel întâlnirea personală cu responsabilitatea comunitară: Hristos devine centrul conștient al unei biografii concrete, iar transformarea persoanei trebuie să rodească în slujirea celorlalți. Pavel oferă prima formulare universală a impulsului creștin și îl vestește dincolo de origine, cultură sau apartenență religioasă (GA 142).

Importanța lui Pavel în perspectiva steineriană poate fi rezumată în patru funcții: martor spiritual al Învierii; interpret al lui Hristos ca nou Adam și principiu de înnoire a omului; model al transformării individuale prin întâlnirea cu Hristos; vestitor al caracterului universal și comunitar al impulsului creștin. Golgota rămâne, pentru Steiner, un eveniment obiectiv, cosmic și istoric, nu un produs al conștiinței individuale. Dar rodirea acestui eveniment în om cere o relație asumată personal. Pavel reprezintă punctul în care realitatea lui Hristos cel înviat devine certitudine lăuntrică, metamorfoză morală și misiune.

Referințe principale în opera lui Rudolf Steiner

1. GA 116 - Impulsul christic și dezvoltarea conștienței Eului, conferința a VII-a, Berlin, 8 mai 1910.
2. GA 15 - Conducerea spirituală a omului și a omenirii, partea a III-a.

3. GA 124 - Fundaluri ale Evangheliei lui Marcu, conferința a VI-a, Berlin, 16 ianuarie 1911.
4. GA 131 - De la Iisus la Christos, conferințele a VI-a și a VII-a, Karlsruhe, 10-11 octombrie 1911.
5. GA 142 - Bhagavad-Gita și Epistolele lui Pavel, conferința a V-a, Köln, 1 ianuarie 1913.
6. GA 211 - Misteriul Soarelui și Misteriul Morții și al Învierii, conferințele a VII-a, a VIII-a și a X-a, 2, 13 și 15 aprilie 1922.

2. *„Cărarea Împărăției”* – inventarul aparițiilor

Ediția consultată: ediția a IV-a, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2003.

Personaj	Apariții textuale	Paragrafe / intrări
Apostolul Pavel	34	28
Francisc de Assisi	0	0
Sundar Singh	1	1
Ulfila	0	0
Ignațiu de Loyola	0	0

Apostolul Pavel

Total: 34 apariții textuale, grupate în 28 paragrafe / intrări distincte.

1. Noe şi Iisus — p. 16

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 16 (fragmentul se întinde pe p. 15-16) • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Se întâmplă însă ceva de neînțeles: că cei ce se chinuiesc în valuri, deşi toți țin să trăiască, totuşi nu toți vor să scape în corabie. Mai mult chiar, scuipă mâinile ce li se-ntind de la intrarea corăbiei. Iar mâinile sunt brațele părinteşti: brațele celor şapte Sfinte Taine ale lui Dumnezeu care izbăvesc pe oameni din potop, născându-i din trup în Duh2, din amărâta viață la viața cerească. Aceştia, care nu vor să scape în corabia cârmuită de Iisus Hristos - Cel cu cruce - sunt fiii pierzări?, fiindcă n-au primit iubirea adevărului ca să se mântuiască. De aceea Dumnezeu îngăduie să vină asupra lor amăgiri puternice, ca să dea crezământ minciunii şi să cadă sub osândă toți cei ce n-au crezut ade-vărul, ci au îndrăgit nedreptatea. Astfel, după trecere de vreme,

îngă-duind Dumnezeu, vrăjmaşul mântuirii oamenilor s-a iscusit tot mai mult în rele: a scornit şi el corăbii şi cu ele dă târcoale peste apele potopului, ca să culeagă el pe cei ce-ntind mâinile să scape, dar scuipă Biserica. Pentru ei, pentru fiii pierzării, îngăduie Dumnezeu amăgirea nelegiuită a Satanei, care li s-a făcut până acum în peste 800 de hristoşi mincinoşi, care de fapt sunt diavoli. Căci până acum nelegiuitul a scornit peste 800 de secte, luntri sau biserici mincinoase, în care pe mulţi îi ia de minte şi-i duce cu el. Înşelăciunea e uşor de prins: corăbierul vrăjmaş şi hristoşii mincinoşi nu au crucea pe catarg, iar înlăuntru nu au cele şapte Taine. Înşelăciunea e şi mai vădită, întrucât oricare din hristoşii mincinoşi, luat în parte, nu e fiul Tatălui; dovadă că nu-şi lasă ucenicii să zică "Tatăl nostru", deşi scrie: "Aşa să vă rugaţi"• Prin urmare hristoşii mincinoşi îşi scot ucenicii dintre fiii Tatălui şi-i fac fiii pierzării. Aceştia sunt cei nesiguri în adevăr, dar siguri în înşelăciune. Apoi, oricare dintre hristoşii mincinoşi, luat în parte, nu e fiul Sfintei Fecioare, dovadă că-şi învaţă ucenicii să zică rău de Maica Domnului; şi în sfârşit să ne gândim la întrebarea **Apostolului Pavel**: "Oare s-a împăqit Hristos ?"1

2. Din păcătoşi, sfinţi — p. 18

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 18 (fragmentul se întinde pe p. 17-18) • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariţie

Iar Biserica din Ceruri se numeşte biruitoare, fiindcă e alcătuită din obştea bunilor biruitori mucenici, a sfinţilor slujitori şi cuvioşi şi a tuturor sfinţilor purtători şi mărturisitori de Dumnezeu, unde sunt aşteptaţi toţi ucenicii Domnului care vor mai fi până la sfârşitul vea- eului1. Unii s-au învrednicit încă de aici să petreacă nevăzut cu sfinţii, să fie cercetaţi de Maica Domnului şi de Puteri cereşti şi chiar pe Domnul să-L vadă. E cunoscută întoarcerea lui **Pavel** pe drumul Damascului şi răpirea lui în Rai.

3. Cărarea Sfântului Pavel — p. 34

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 34 • Titlu de subcapitol; 1 apariție

CĂRAREA **SFÂNTULUI PAVEL**

4. Cărarea Sfântului Pavel — p. 34

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 34 • Paragraf din corpul lucrării; 5 apariției

Ajunşi la acest loc al depănării cuvântului, e bine să mai lămurim câteva lucruri, dintre care cel dintâi e îndreptarea părerii greşite ce o au unii creştini despre "mântuirea în dar", pe care a câştigat-o Iisus Hristos pentru noi. Din aceste cuvinte nu urmează că noi trebuie doar să "credem" că "suntem" mântuiți şi cu asta am făcut totul ce ar atârna de noi. Iată cum a înțeles **Sf. Pavel** pe Domnul şi cum i-a urmat cărarea, după cuvintele Sf. Maxim: "**Pavel** aşa se lupta împotriva dracilor, care lucrează în trup plăcerile, alungâdu-i prin neputința trupului său. El, **Pavel**, ne arată cu faptele şi chipul biruinței împotriva vicleanului, care luptă să aducă pe credincioşi la ură, stârnind împotriva lor (a Apostolilor) pe oamenii mai nebăgători de seamă, ca, ispitiți prin ei, să-i facă să calce porunca iubirii. Dar **Sf. Pavel** zice: «Ocărâți fiind, binecuvântăm; prigoniți, noi răbdăm, huliți, noi mângâiem; ca o lepădătură ne-am făcut, gunoiul tuturora până astăzi»1. Dracii au pus la cale ocărârea, hulirea şi prigonirea lui, ca să-l mişte la ura celui ce-l ocărăşte, îl huleşte şi-l prigoneşte. Ei aveau ca scop să-l facă să calce porunca iubirii. Iar Apostolul, cunoscând gândurile lor, binecuvânta pe cei ce-l ocărau, răbda pe cei ce-l prigoneau şi mângâia pe cei ce-l huleau, ca să depărteze (din cale) pe dracii care lucrau acestea şi să se unească cu bunul Dumnezeu. Deci pe protivnicii care lucrau acestea îi zădărnicea prin acest chip al luptei, biruind pururea răul prin bine, după asemănarea Mântuitorului. Aşa a slobozit **Pavel** mulțime de lume de sub puterea viclenilor şi a unit-o cu Dumnezeu, el şi ceilalți

Apostoli, biruind prin «înfrângerile» lor pe cei ce nădăjduiau să-i învingă. Dacă deci şi tu, frate, vei urmări acest scop, vei putea să iubeşti pe cei ce te urăsc. Iar de nu, e cu neputinţă." Darul mântuirii deci se dobândeşte chiar ca dar, cu mare luptă.

5. Cărarea Sfântului Pavel — p. 34

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 34 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariţie

Pilda Mântuitorului i-a prilejuit **Sf. Pavel** multe şi adânci meditaţii.

6. Cărarea Sfântului Pavel — p. 35

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 35 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariţie

Iată de data aceasta un om păcătos, întru totul asemenea nouă, năzuind spre ţintă1, f'ară să se fi socotit că a ajuns, mărturisind abia la capătul alergării: "Calea am săvârşit, credinţa am păzit... de acum aştept cununa," - unirea desăvârşită cu Hristos. Deci nu mai avem motiv să spunem, scuzându-ne lenea, că Iisus a fost Dumnezeu şi aşa a biruit puterile protivnice şi îndărătnicia firii, căci iată **Sf. Pavel** era om, cu păcate grele, ba şi bolnăvicios, şi iată-l, luptându-se după lege pentru legea care rezumă Scriptura şi mântuirea, că s-a arătat mai presus de lunecuşul plăcerii şi ascuţişul durerii. A ieşit din cercul vicios al plăcerii şi al durerii, în care de obicei se învârte până la absurd viaţa omenească.

7. Cărarea Sfântului Pavel — p. 35

Capitol principal: I. CĂRAREA • Pagina: 35 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Ca mărturii netrebnice îi ştim dragostea cu care ne iubeşte El, dar nimic de pe pământ n-o poate spune. El umblă nevăzut de oamenii cu ochi de lut, căutând mereu pe fraţii Săi, pândind şi alergând după fiecare ins, "până-i va prinde pe toţi cei ce se vor mântui, ca pe **Pavel**", şi neavând odihnă până nu-i adună pe toţi Acasă. Şi aceasta o face mereu, în fiecare veac de oameni până la sÎarşitul lumii. Asta nu se poate tăcea. Iar cine L-a şi văzut pe Domnul şi neasemănata-i Cruce, pe care încă o tot duce printre oamenii ce-L pălmuiesc cu ură de fiară până la siarşitul veacului de-acum, unul ca acela sare ca ars din orice iubire conservatoare de sine şi se roagă, strigând să aibă în lumea aceasta soarta lui Dumnezeu. Unul ca acesta trăieşte ca un dezlegat de viaţă şi nici o urgie a vremii nu-i poate face nimic, decât a-l desăvârşi, lămurindu-l ca aurul.

8. Plata din urmă a neascultării — p. 76

Capitol principal: II. ÎNVĂŢĂMINTELE REGILOR • Pagina: 76 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Biserica e datoare să-şi cruţe fiii de ispita căderii între tâlharii cei de duh; de aceea opreşte lucrul acesta şi-şi previne credincioşii cu sfatul **Sfântului Pavel**, dat Tesalonicenilor, iscoditori şi ei de taine:

9. Ceasul primejdiei — p. 99

Capitol principal: III. CELE ȘAPTE SURLE • Pagina: 99 • Punct numerotat în corpul lucrării; 1 apariție

11. Cei ce se împărtăşesc cu nevrednicie, furând Sfânta Împărtăşanie, încă se fac vinovați de moarte. Despre ei zice **Sf. Pavel**: "Mulți dintre voi sunt slabi şi bolnavi şi o bună parte mor".

10. Sfânta Liturghie mai ține lumea — p. 123

Capitol principal: III. CELE ȘAPTE SURLE • Pagina: 123 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Precum Taina pocăinței sau mărturisirea este judecata milostivă a lui Dumnezeu, ascunsă sub chip smerit, şi iubitorii de smerenie dau de darul acesta, asemenea şi Sfânta Jertfă a Mântuitorului, din Sf'anta Liturghie, ascunde, iarăşi sub chip smerit, o taină a ocârmuirii lumii. Cei vechi ştiau pricina pentru care nu se arată Antihrist în zilele lor, căci Sf'antul **Pavel** vorbeşte despre taina aceasta în chip ascuns, dar n-o numeşte. E Sfânta Liturghie, sau Jertfa cea de-a pururi, despre care a grăit Domnul prin Daniil şi apoi Însuşi ne-a învățat. Ea este aceea care opreşte să nu se arate Antihrist, sau omul nelegiuirii decât în vremea îngăduită lui de Dumnezeu. Căci pentru mulțimea fărădelegilor, demult ar fi trebuit Dumnezeu-Tatăl să sfârşească lume, însă Dumnezeu-Fiul, Cel ce este iubirea de oameni şi de toată firea, mereu se aduce pe Sine Jertfă sfântă înaintea lui Dumnezeu-Tatăl, mijlocind milostivirea de la El.

11. Pustiirea firii omeneşti în Adam — p. 134

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 134 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Învrăjbirea aceasta ne urmăreşte ca o lege de pedeapsă dată firii; ea întunecă chipul nostru cel după Dumnezeu. Dar sufletul nu s-a întunecat de tot, căci a mai rămas conştiinţa, ca o stea ce nu s-a stins de pe cerul Raiului, şi mereu ne aduce aminte de obârşia noastră dumnezeiască şi ne îmbie o refacere. De la învrăjbirea aceasta vine toată tulburarea şi războiul celor două legi, adică al legii cu fărădelegea, de care se plângea şi **Sf. Pavel** că se oşteau într-însul. Aşa se face că împătrit greşim: împotriva lui Dumnezeu, împotriva noastră înşine, împotriva aproapelui şi împotriva firii întregi. Adică păcatul sau decăderea firii ne-a făcut să pierdem: pacea cu Dumnezeu, pacea dinlăuntrul nostru, pacea cu oamenii şi pacea cu toată firea. Ne-am sălbătăcit în toate părţile, cât aproape "să se teamă" şi Dumnezeu de noi. Iată de ce şi fiarele fug de om.

12. Desăvârşirea - finalitate a omului — p. 149

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 149 • Citat inclus în corpul lucrării; 1 apariție

"Ca om ştiu că nu văd nimic din cele dumnezeieşti şi sunt cu totul despărţit de ele. Dar prin înfiere mă văd făcut Dumnezeu şi sunt părtaş al celor neatinse. Ca om nu am nimic din cele înalte şi dumnezeieşti, dar, ca miluit de bunătatea Lui, am pe Hristos, binefăcătorul tuturor. Căci în lumina lui Hristos - Lumina Duhului - văd ce văd. Şi cei ce văd, în această lumină văd pe Fiul. Pe care L-a văzut Ştefan, deschizându-i-se Cerurile şi pe care L-a văzut **Pavel** mai pe urmă şi a orbit (- încă nu credea, nu era botezat, ci era în drum să prigonească Biserica lui Hristos, deci spiri-tual era orb şi această orbire s-a răsfrânt temporar şi asupra trupului), stând întreg cu adevărat în mijlocul inimii mele."

13. Poruncile şi libertatea — p. 159

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 159 (fragmentul se întinde pe p. 158-159) • Paragraf din corpul lucrării, continuat pe pagina următoare; 1 apariție

Căci neîmplinirea poruncilor vine din necredință. Iar necredința nu e un păcat străin, ci al celui care nu crede, făcându-se pe urmă mamă şi începătură a oricărui păcat." Iar "cei ce-au împlinit poruncile parțial, pe măsura aceasta vor intra în Împărăție. Dar cei ce vor să ajungă la desăvârşire sunt datori să împlinească toate poruncile în mod cuprin-zător. Iar porunca ce le cuprinde pe toate este lepădarea vieții proprii, care e moartea (se înțelege că pentru Hristos şi Evanghelie). Şi precum până când cineva mai trăieşte în trupe în lipsă cu împlinirea acesteia, tot aşa până la ieşirea din trup nu poate fi ferit de atacul gândului, pentru lipsa mai sus pomenită." Reținem de aici că şi moartea e o poruncă, ce ne izbăveşte desăvârşit de nestatornicia firii. Cu gândul acesta ne apropiem de concepția Sf. Maxim Mărturisitorul. Talasie i-a adresat sfântului întrebarea: "Dacă, după Sf. Ioan: «Cel ce se naşte din Dumnezeu nu face păcat, că sămânța Lui rămâne în el şi nu poate păcătui»3, iar cel născut din apă şi din Duh s-a născut din Dumnezeu, cum noi, cei născuți din Dumnezeu prin Botez, putem păcătui?" Sf. Maxim, printre altele îi răspunde că "avem Harul înfierii ca potență" şi că "Duhul nu naşte o aplecare a voii fără voie, ci pe una voită o pres-chimbă până la îndumnezeire". Iar în scolia a 3-a a aceluiaşi răspuns ne lămureşte: "Sunt arătate două chipuri ale naşterii. Primul e cel după ființă, aşa-zicând al omului întreg. Prin acesta se sădeşte în suflet desă-vârşirea înfierii, în potență. Al doilea (chip al naşterii) e cel după buna plăcere a voinței şi după hotărâre. Prin acesta Duhul Sfânt însoțindu-se cu înclinarea voinței o preschimbă până la îndumnezeire, unind-o întreagă cu Dumnezeu. Primul chip al naşterii lasă putință ca cei născuți să încline spre păcat, dacă nu vor să traducă în faptă potența înfierii sădită în ei, fiind împătimiți de cele trupeşti. Căci hotărârea voinței este aceea care întrebuințează un lucru. Potența înfierii e ca o unealtă, care rămâne nefolosită, dacă voința nu se

hotărăşte să o întrebuinţeze. După chipul acesta al naşterii e cu putinţă, aşadar, ca cei născuţi să păcătuiască; după al doilea însă e cu neputinţă, odată ce înclinarea voinţei şi hotărârea sunt îndumnezeite."1 Încă demult **Sf. Pavel** scria Romanilor: "Firea întreagă suspină, aşteptând cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu, prin care să se izbăvească de stricăciune şi să se bucure de libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu"2. Iar peste multe veacuri, în zilele noastre, Blondei scrie: "Aspiraţia noastră spirituală nu se iveşte printr-un fel de generaţie spontanee; ea are rădăcini în jos prin toată mişcarea universului şi a vieţii, care este deja un avans divin, făcut cu scopul de a pregăti venirea spiritelor; ea are rădăcini în sus prin pătrunderea (infuzia) transcendenţei divine care luminează mintea şi consimte să se facă căutată chiar prin insuficien-ţele ordinii imanente şi contingente"3. Iată prin urmare că încercările şi neliniştile vremii au şi ele un rost: ne provoacă la găsirea sensului ce-l avem în Dumnezeu, ca ultimul reazim etern al liniştii, iar pe de altă parte ne conduc la găsirea de noi înşine, ca făpturi renăscute în Dumnezeu şi ajunse la libertatea spiritului. Toată cărarea de la porunci la cunoaştere, de la ascetică la mistică, nici un pas n-o facem singuri. Cei ieşiţi din "Cale" ar fi nişte ieşiţi din Cuvânt. "Viaţa pământească a lui Hristos e astfel o permanentă actualitate, repetându-se cu fiecare din noi, aşa cum un dascăl însoţeşte fiecare copil pe care-l creşte în toate stadiile sporirii lui în învăţătură. Fiecare din noi poate fi, dacă vrea, contemporan cu toată viaţa lui Hristos, sau, mai bine-zis, El se face contemporan cu fiecare din noi, ba chiar mai mult decât contem-poran: părtaş intim la întreaga traiectorie a vieţii noastre. Am spus că mai degrabă Hristos se face contemporan cu noi, întrucât viaţa fiecă-ruia din noi îşi are unicitatea ei, pe care nu şi-o pierde. Iisus însă, parti-cipând la toate suferinţele vieţii noastre şi uşurându-le, duce cu noi lupta cu ispitele şi păcatele noastre, se străduieşte împreună cu noi după virtute, iese la iveală în fiinţa noastră pe măsură ce iese la iveală adevărata noastră fire de sub petele păcatului."4 Sf. Maxim Mărturisi-torul spune: "Până la sfârşitul lumii

pătimeşte tainic pururea cu noi, pentru bunătatea Sa şi după măsura suferinței aflătoare în fiecare".

14. Spre rugăciunea neîncetată — p. 169

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 169 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Minunea acestei adunări a puterilor sufletului, învrăjbite de fapta ucigaşă a păcatului, nu e cu putință decât în numele lui Dumnezeu. Rugăciunea neîncetată a fericitului nume: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul", după îndemnarea **Sf. Pavel**: "Neîntrerupt vă rugați", săvârşeşte minunea unirii în dragoste a celor învrăjbite întreolaltă de păcat.

15. Măsurile... — p. 194 şi 195

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 194 și 195 (fragmentul se întinde pe p. 194-195) • Un singur paragraf, despărțit de schimbarea paginii; 2 apariției

Asta ne-o spune **Sf. Pavel**, care, deşi a văzut lumina puternică din cer şi a auzit glasul adevăratului Iisus Hristos, care I-a descoperit rostul sfintei Sale nevăzute arătări, totuşi, spre asigurarea şi învățarea smereniei, l-a trimis orb la sluga Sa în Damasc. Acesta, vestit şi el de MântuitoruI, l-a primit, l-a lămurit şi l-a înnoit cu Botezul. Acelaşi **Pavel**, după altă multă învățătură, trudă şi propovăduire, după alte vedenii, semne şi răpire în Rai, totuşi s-a dus la Ierusalim, să se întâlnească cu ceilalți Apostoli şi să le spună şi lor Evanghelia pe care o vestea el, ca nu cumva să fie în înşelare şi toată truda lui zadamică.

16. Vârstele iubirii - vârstele desăvârşirii — p. 205

Capitol principal: IV. RĂZBOIUL NEVĂZUT • Pagina: 205 (fragmentul se întinde pe p. 204-205) • Paragraf continuat de pe pagina precedentă; 1 apariție

Cei desăvârşiți fiind o încrucişare a lui Dumnezeu şi a firii omeneşti, şi, răsfrângându-se Dumnezeu cu limpezimea cea mai mare în firea omenească, iar firea omenească în Dumnezeu, pe ei îi dor durerile şi păcatele oamenilor, la o măsură dumnezeiască nebănuită. De aceea vor să se jertfească pentru ei, vor să fie osândiți în locul acelora, ca oamenii, frații lor, să ia iertare. Aşa a fost **Sf. Apostol Pavel**.

17. O mare pacoste cu descoperirea Americii — p. 252

Capitol principal: V. EREDITATE ȘI SPIRIT • Pagina: 252 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Organismul omenesc are de asemenea atitudine pasivă şi față de acea anarhie celulară, numită cancer. De obicei, pătimesc de cancer cei ce nu postesc niciodată. Cancerul încă n-are leac şi apare fără alte explicații, decât ca o frână pedepsitoare a desfrânării stomacului. Se vede că prin el se pedepseşte lăcomia mâncărilor şi obârşia desfrânării. Grele osânde au aceste trei iubiri nelegiuite: iubirea de sine, care străbate în suflet prin ultimele două: iubirea de trup şi iubirea de mâncare. **Sf. Pavel** le zice: "Dumnezeul lor e stomacul".

18. Pui de om în pui de cer — p. 271

Capitol principal: V. EREDITATE ȘI SPIRIT • Pagina: 271 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Într-o atare perspectivă ni se face pe deplin înțeles cuvântul **Sfântului Pavel**, care chiar condiționează mântuirea femeii de menirea ei de mamă.

19. Cuvinte hotărâtoare — p. 275

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 275 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Sfânta Scriptură, prin **Apostolul Pavel**, împarte oamenii în două cete: în trupeşti şi duhovniceşti. "Cei ce se țin de trup poftesc cele trupeşti, iar cei ce se țin de duh, cele duhovniceşti. Ci pofta cărnii este moarte, deoarece este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu, fiindcă nu se supune legii lui Dumnezeu şi nici nu poate. De aceea cei ce sunt în carne, nu pot să placă lui Dumnezeu."

20. Cuvinte hotărâtoare — p. 275

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 275 (fragmentul se întinde pe p. 275-276) • Un singur paragraf, continuat pe pagina următoare; 2 apariției

Pe vremea acestui mare iconom al tainelor lui Dumnezeu, **Pavel Apostolul**, sufla urgie mare peste creştini. De aceea mulți erau hotărâți pentru înfrânarea desăvârşită în căsătorie, ca să fie gata oricând de Sfânta Împărtăşanie şi de mărturisirea muceniciei. **Sfântul Pavel** însă, socotind copiii mugurii căsătoriei, n-a îngăduit înfrânarea desăvârşită decât pentru vremile de post şi rugăciune. Post era - şi este - luni, miercuri şi vinen, iar rugăciune şi Sfânta Împărtăşanie sâmbăta şi duminica. Slăbănogindu-se creştinii, cu trecerea vremii, Sfinții Părinți au adăugat pe rând cele patru posturi mari, care sunt post în toate privințele. De atunci au băgat de seamă Părinții că omul fără înfrânare decade, iar fără post nu se poate înfrâna şi, ca urmare, nu mai poate pricepe cele ale vieții duhovniceşti. Ioil proorocul de mult cuvântase: "Gătiți postiri sfinte... Să iasă mirele din cămara lui şi mireasa din iatacul ei!"

21. Cuvinte hotărâtoare — p. 276

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 276 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Sf. Pavel, socotind însă şi nevoia ceasului de față, urgia vremii de atunci, le dă sfatul acesta: "Bine e pentru oricine să fie aşa cum se găseşte. Legat eşti cu femeie, nu căuta desfacere. Dezlegat eşti de femeie, nu căuta femeie. Căci de-acum vremea s-a scurtat. Aşa încât cei ce au femei să fie ca şi cum nu ar avea; cei ce cumpără ca şi cum n-ar stăpâni, şi cei ce se folosesc de la lumea aceasta, ca şi cum nu s-ar folosi de ea. Căci fața acestei lumi se trece."În zilele urgiei de pe urmă, la acelaşi sfat se va ajunge.

22. Cuvinte hotărâtoare — p. 276

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 276 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Până atunci, băgăm de seamă că preoții vremurilor noastre, cu aceeaşi datorie ca **Pavel**, nu mai urmăresc desfrânarea ca pe un păcat care dărâmă alcătuirea omenească, în întindere şi în adâncime, ci o lasă să-şi facă de cap. Ei nu mai au îndrăzneala să o mături afară din Taina căsătoriei creştine, de aceea se ajunge la sărăcirea şi rătăcirea roadelor ei, copiii. Aşa se întâmplă că: "lipsind preotului cunoştința legii şi bătrânului sfatul", cum se tânguia IezechiiI, oamenii orbecăie în mulțimea neştiinței şi a lipsei de sfat, care s-au întins ca o noapte de osândă peste bieții oameni. Acesta e un somn de primejdie, din amândouă părtile. Căci scrie: "Dormind oamenii, a venit vrăjmaşul şi a semănat neghină printre grâu şi s-a dus".

23. Destinul talanţilor — p. 280

Capitol principal: VI. ICONOMII TAINELOR • Pagina: 280 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

Pavel învăța pe creştini: "Supuneți-vă stăpânirii, căci nu este stăpânire, fără numai de la Dumnezeu; iar cele ce sunt: de Dumnezeu sunt rânduite"•

24. Judecata particulară a sufletului — p. 312

Capitol principal: VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII • Pagina: 312 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

lată de ce ne spun Părinții nouă pământenilor, că de aceea ne târguim noi cu credința, fiindcă n-am văzut nici Raiul, nici Iadul. Parcă pricepem întrucâtva râvna propovăduirii lui **Pavel Apostolul**, care a fost răpit în Rai: cu asta avea evidența absolută a împărăției spiritului, de care era mai sigur decât de toată existența celor văzute; acesta era zorul unei nemaiîntâlnite apostolii.

25. Pentru o greşeală vremelnică, o pedeapsă veşnică? — p. 325

Capitol principal: VII. ÎMPĂRĂȚIILE IUBIRII • Pagina: 325 • Paragraf din corpul lucrării; 1 apariție

"Se poate să nu cunoaşteți că Hristos Iisus este în voi ? Afară numai dacă nu sunteți creştini netrebnici", zice **Sf. Pavel**, asprindu-se către Corinteni.

26. Pentru o greşeală vremelnică, o pedeapsă veşnică? — p. 326

Capitol principal: VII. ÎMPĂRĂŢIILE IUBIRII • Pagina: 326 • Introducere la un citat paulin; 1 apariţie

Sfântul Pavel ne învaţă:

27. Preot Simion Todoran: Mărturisiri — p. 335

Capitol principal: MATERIALE FINALE • Pagina: 335 • Paragraf din mărturisirea finală; 1 apariţie

Prea Cuviosul Părinte Arsenie a fost unul dintre cei mai mari teologi-duhovnici ai monahismului românesc din ultimii 50 de ani. Înzestrat de Dumnezeu cu multe daruri, "ce nu au fost puse sub obroc", a căutat "să se facă tuturor toate", după îndemnul SÎantului Apostol **Pavel**. Lumina intelectuală şi spirituală care era în Sfinţia Sa, dobândită prin studiu şi meditaţii adânci, dar şi prin şcoala suferinţelor şi a răbdărilor de tot felul, a luminat pe toţi cei ce i-au ascultat şi urmat sfaturile, fie la Mânăstirea Sâmbăta de Sus sau Mânăstirea Prislop (de lângă Haţeg), fie la Biserica din satul Drăgănescu (de lângă Bucureşti) sau la Aşezământul mânăstiresc de la Sinaia.

28. I. Cărarea — p. 355

Capitol principal: CUPRINS • Pagina: 355 • Intrare în cuprins; 1 apariţie

Cărarea **Sfântului Pavel** - p. 34

Francisc de Assisi

Nu a fost identificată nicio apariţie în ediţia consultată.

Sundar Singh

Total: 1 apariție textuală într-un singur paragraf.

1. Notă asupra ediției I — p. 343

Capitol principal: MATERIALE FINALE • Pagina: 343 • Paragraf din nota editorială; 1 apariție

I s-a mai atribuit şi aşa-zisa scriere: **Sundar Singh** vorbeşte globului pământesc. Iată şi **caracterizarea** făcută de Părintele asupra acestei scrieri:

Ulfila

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

Variante verificate: Ulfila, Ulfilas, Wulfila și Vulfila.

Ignațiu de Loyola

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

3. *„Cuvinte vii”* – inventarul aparițiilor

Ediția consultată: ediția a II-a revizuită, Deva, 2006.

Personaj	Aparții textuale	Paragrafe / intrări
Apostolul Pavel	32	30
Francisc de Assisi	1	1
Sundar Singh	3	3
Ulfila	0	0
Ignațiu de Loyola	2	1

Apostolul Pavel

Total: 32 aparții textuale, grupate în 30 paragrafe / intrări distincte.

1. Text introductiv: „Cazaniile” de la Prislop — p. 6

Pagina: 6 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Prea Cuviosul Părintele nostru Arsenie „a grăit, purtat fiind de Duhul Sfânt” (cf. II Petru 1,21), tâlcuind „Legea lui Hristos” (I Corinteni 9,21; Galateni 6,2), de aceea şi cuvintele Sfinției Sale „dau har celor ce le ascultă” (Efeseni 4,29), purtând „roada Duhului” (Galateni 5,22), „roada luminii” (Efeseni 5,9) şi „roada dreptății” (Filipeni 1,11) şi desfăşurându-se, în cuprinsul lor, între cele două pietre de hotar ale teologiei şi teologhisirii: „Plinirea vremii” (Galateni 4,4) şi „Iconomia plinirii vremurilor” (Efeseni 1,10). În ele găsim din belşug atât „lapte”, cât şi „bucate tari”, după cuvintele **sfântului apostol Pavel** (I Corinteni 3,2; Evrei 5,12), de aceea putem mărturisi şi adeveri, că „am cunoscut un om în Hristos...” (cf. II Corinteni 12,2).

2. 4. Ziua Crucii — p. 16

Pagina: 16 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Deci până la răstignirea Domnului pe cruce, crucea era lemnul morții celei mai de ocară. Prin sfintele Sale patimi, Iisus a schimbat ocara în slavă, încât **Apostolul Pavel** nu găsea alt cuvânt în care să se laude decât în Crucea Domnului, mustrând pe cei ce sunt vrăjmaşii crucii.

3. 5. Oameni care au lăsat totul — p. 19

Pagina: 19 • Forma întâlnită: Saul (1)

După înviere: Maria Magdalena, Petru; Luca şi Cleopa spre Emaus. **Saul** pe drumul Damascului.

4. 11. Evanghelia Judecății — p. 39

Pagina: 39 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Deci fără această „mutare din moarte la viață" cădem sub judecată. Mulți se vor mântui şi sub judecată „dar aşa: ca prin foc", - cum zice **sf. Pavel**. Cu acestea se lămureşte o mare poruncă a lui Iisus, dată Apostolilor, - şi nouă preoților, urmaşii lor de peste veacuri, când ne-a spus: „înviați pe cei morți!"

5. 12. Lumina de pe munte — p. 43

Pagina: 43 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Postul ne ajută să înțelegem rosturile mai mari ale lui Dumnezeu cu omul. El e un toiag de drum prin viața aceasta cu trup pieritor spre veacul viitor, în care trebuie să ne deprindem de-aici. Dar să nu ținem postul într-un înțeles îngust. Căci sunt unii care cred că a nu mânca carne, şi cele asemenea, ar fi tocmai de ajuns ca să se cheme

că ai postit. Nu mănânci carne de porc, dar carne de om mănânci: clevetind, muşcând cu gura, osândind cu vorba şi ucigând cu gândul. Postul nu e, mai ales în creştinism, numai un regim al stomacului. Avea şi **sf. Pavel** de aceştia, înguşti cu socoteala, cărora trebuia să le spună că: „nu stomacul sau mâncarea ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu". A face din post numai o chestiune de stomac însemnează a îngusta rostul cu care a postit Iisus; - ceea ce ar fi o ocară. Deci iată şi înţelesul mai larg, chiar înţelesul pe care i l-a dat Dumnezeu şi ni l-a descoperit prin Isaia proorocul:

6. 13. Chemări la apostolie — p. 51

Pagina: 51 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Al doilea care a văzut cerurile deschizându-se (Faptele Apostolilor 7,56), a fost primul mucenic al creştinismului arhidiaconul Ştefan. Suflet curat, tânăr, plin de duh şi adevăr - curajul întruchipat - primul mucenic, văzând Cerul deschizându-se, dă curaj şi întărire coloanei de urmaşi a mucenicilor. N-o fi străbătând el toată calea ascezei, dar a luat-o de îndată pe calea cea mai scurtă, de care va scrie mai pe urmă şi **Pavel**, a iubirii de oameni fără de margini. Căci întru aşa măsură şi-a însuşit el pe Iisus, încât, murind legii firii, împroşcat cu pietre, acelaşi cuvânt al legii Duhului grăieşte: „Doamne iartă-le lor păcatul acesta !" Iar aceasta n-o putea face decât un om sfinţit de iubire.

7. 13. Chemări la apostolie — p. 51

Pagina: 51 • Forma întâlnită: Saul (2); Pavel (1)

Al treilea, pe care: „o lumină din Cer l-a-nvăluit dintr-o dată, ca într-un fulger" (Faptele Apostolilor 9,3) a fost **Saul**, care păzea hainele celor ce se nevoiau cu uciderea lui Ştefan. El era râvna Legii vechi - o sinceritate de altfel - apreciată şi convertită pe drumul Damascului, la râvna pentru Legea nouă, a lui Iisus. Deschiderea aceasta a unui cer

nou, cu o lumină năpraznică, a pricinuit moartea omului vechi, **Saul**, şi renaşterea **Apostolului Pavel**.

8. 16. Marele examen — p. 64

Pagina: 64 • Forma întâlnită: Pavel (1)

CRUCEA: podoaba Bisericii, lauda lui **Pavel**, semnul Fiului Omului, semnul sfintei cruci, suferința noastră cea de toate zilele, crucea suferinței, harul crucii, - iată atâtea nume în legătură cu crucea. Dar cea mai grea cruce e lepădarea de sine: nu poți fi liber fără aceasta. Libertatea cu atâta se plăteşte.

9. 20. Moartea care dobândeşte Învierea — p. 80

Pagina: 80 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Suntem în gândirea **sf. Pavel**, spunând că botezul nostru, prin care am intrat în creştinism, se desăvârşeşte cu botezul cu care s-a botezat Iisus; şi că sfânta noastră împărtăşanie se împlineşte cu paharul pe care l-a băut Iisus.

10. 20. Moartea care dobândeşte Învierea — p. 81

Pagina: 81 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Cu stricarea împărăției morții, cu deschiderea împărăției Cerurilor, sensul morții s-a schimbat, dintr-o pedeapsă într-o binefacere. De acum moartea nu mai e o pedeapsă dată firii, ci o pedeapsă dată păcatului. - Iar la aceasta ne învoim din toate puterile. De aceea nu ne temem de moarte. Dacă viața noastră a fost o viață a lui Iisus, nici moartea noastră nu va fi deosebită. Căci zice **sfântul Pavel**: „Toți cei ce vor să trăiască viața în Hristos, prigoniți vor fi !"

11. 27. Proorocul de foc — p. 104

Pagina: 104 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Potrivnicii îşi dau seama de zădărnicia potrivniciei lor, şi „rămăşiţa din Israel" primeşte credinţa în Hristos - cum ne asigură **Sfântul Pavel** (Romani 11,25-26).

12. 31. Iisus pe mare — p. 114

Pagina: 114 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Marea e marea vieţii acesteia, care, câteodată se înfurie de vânturi. **Sfântul Pavel** le spune: „Vânturile tuturor învăţăturilor". Marea înfuriată începe să fie o primejdie; iar pe deasupra o mai acopere şi noaptea: „noaptea neştiinţei şi a uitării de Dumnezeu", - cum îi zic Părinţii.

13. 34. Viaţă şi viaţă veşnică — p. 125

Pagina: 125 • Forma întâlnită: Pavel (1)

De ce este totuşi moarte între oameni şi după prădarea iadului ? - Fiindcă nu e acum definitiva biruinţă asupra morţii, şi în ce ne priveşte pe noi, oamenii. Într-una din dezlegările morţilor se arată motivul: „Pentru ca răutatea să nu fie nemuritoare, ai poruncit ca această făptură să se dezlege: sufletul să se întoarcă la Dumnezeu care L-a dat, iar trupul să se întoarcă în pământul din care a fost luat..." până la învierea cea de obşte, când îl vom primi transformat şi nestricăcios, cum tânjea şi **apostolul Pavel**. Aceasta e biruinţa Vieţii asupra morţii, biruinţa pe care o aşteptăm.

14. 39. Cine e Iisus ? — p. 134

Pagina: 134 • Forma întâlnită: Saul (1)

Cine e Iisus pentru noi ? Pe contemporanii lui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă chiar Dumnezeu. Dar după dovada învierii Sale, dovada dumnezeirii, după arătarea Sa şi intrarea mai presus de fire prin uşile încuiate, după petrecerea Sa cea nevăzută în preajma gândurilor omeneşti, după arătările Sale în drum spre Emaus, lui Luca şi Cleopa, pe drumul Damascului, prigonitorului **Saul**, unui alt prigonitor al veacului nostru, indianului Sundar Singh, - cu aproape un nor de martori, noi nu mai putem fi fără răspuns.

15. 40. Două socoteli — p. 136

Pagina: 136 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Reuşise Iisus să ridice la o înțelegere superioară pe o femeie - şi aceea păcătoasă - la fântâna lui Iacov, vorbindu-i despre apa vie şi despre adevărul că Dumnezeu e Duh şi Adevăr şi că e pretutindenea de față, nu numai în templul din Ierusalim - unde mai nu mai era. N-a reuşit însă cu mulțimile. Mulțimile sunt grele. Mulțimile gândesc cu stomacul. Mulțimile înțeleg „viață veşnică" un stomac veşnic. La aşa mentalitate se gândea **Sfântul Pavel** când zicea despre unii că „dumnezeul lor e pântecele" (Filipeni 3,19).

16. 47. Vârstele libertății — p. 149

Pagina: 149 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Au urmat şi vremi de uscăciune spirituală ca urmare a folosirii libertății în sens rău. Pentru aceste vremi Iisus a atras ucenicilor aminte: Băgați de seamă „Cine nu-i cu noi e împotriva noastră. Cine nu adună cu Mine, risipeşte" (Matei 12,30). E tocmai vremea, descoperită şi lui **Pavel**, a lepădării de credință, a lepădării libertății

spiritului, vremea pierderii libertății, noaptea întunecării spiritului. E cufundarea veacului în noaptea lucrurilor din afară. - Iar El va veni a doua oară la miezul acestei nopți.

17. 54. Sfântul mucenic Dimitrie — p. 164

Pagina: 164 • Forma întâlnită: Pavel (1)

A vorbi cum trebuie despre sfinții mucenici ai Creştinismului, înseamnă a avea curajul lor: de-a vorbi din punctul de vedere al „Adevărului care nu ştie de lanțuri" (II Timotei 2,9). - Şi fiindcă nu-l am, mă mărginesc a vă mai citi o dată Evanghelia profetică a tuturor sfinților mucenici (Matei 10,16-22), iar ca tâlcuire a ei, vă citesc două locuri paralele de la sfântul apostol **Pavel** (II Timotei 3,1-5 şi II Tesaloniceni 2,3-12).

18. 57. Rostul încercărilor — p. 168

Pagina: 168 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Pentru cei înclinați spre Dumnezeu, încercările au rostul lămuririi - uneori ca prin foc - a darurilor Duhului Sfânt, cum ne asigură tot **Sfântul Pavel**. „Cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul şi plinitorul credinței, care, pentru bucuria pusă înainte-I a suferit crucea, n-a ținut seamă de ocara ei. Luați bine aminte dar, la Cel ce a răbdat de la păcătoşi o atât de mare împotrivire, ca să nu vă lăsați, slăbind în sufletele voastre. În lupta voastră cu păcatul nu v-ați împotrivit încă până la sânge, (până la răstignire pe o cruce). Şi ați uitat îndemnul care vă grăieşte ca unor fii: «Fiul meu, nu defăima certarea Domnului, nici nu-ți pierde cumpătul, când eşti mustrat de El (prin oameni)». Căci pe cine-l iubeşte Domnul îl ceartă şi pe tot fiul care-l primeşte îl bate. Răbdați spre înțelepțirea voastră. Dumnezeu vă ia pe voi ca pe nişte fii. Şi care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepseşte ?" (Evrei 12,2-7)

19. 58. Duhurile rele. Gadarenii şi sufletul — p. 171

Pagina: 171 • Forma întâlnită: Pavel (1)

4.- Ca pedeapsă pentru răutăți. **Sfântul Pavel** a dat satanei pe trei inşi. Pe doi, Imeneu şi Alexandru, ca să se învețe să nu hulească; iar pe al treilea, „l-a dat Satanei spre pieirea trupului (- făcuse una mare -), ca sufletul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus" (I Timotei 1,20; I Corinteni 5,5).

20. 59. Semnul lui Iona — p. 174

Pagina: 174 • Forma întâlnită: Pavel (1)

„Iudeii cer minuni şi elinii înțelepciune caută". Aşa-i caracterizează **Sfântul Pavel** pe iudei şi pe elini.

21. 59. Semnul lui Iona — p. 174

Pagina: 174 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Atenienii, deşi aveau pasiunea „de a şti ce mai e nou", când au auzit pe **Sfântul** Pavel vorbind despre învierea din morți, aceasta li s-a părut o absurditate, şi l-au întrerupt scurt: „despre aceasta te vom asculta altădată !" (Faptele Apostolilor 17,32).

22. 67. Crinii pustiei — p. 184

Pagina: 184 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Totuşi, cu prilejul omului aceluia, Iisus destăinuieşte un nou fel de viață: trăirea în Providență, trăirea în riscul credinței. Iisus n-a detestat munca, dar a arătat-o atârnătoare de binecuvântarea lui Dumnezeu. A zis chiar, prin **apostolul Pavel**: „Cine nu munceşte, nici să nu mănânce !" (II Tesaloniceni 3,10). Dar numai că munca prin

credință se binecuvintează, iar prin necredință ajunge o muncă zadarnică de Sisif.

23. 79. Respinşi, chemaţi şi trimişi — p. 203

Pagina: 203 • Forma întâlnită: Saul (1)

În Iisus, cunoaşterea omului era dublată de cunoaşterea dumnezeiască. În temeiul cunoaşterii divine Iisus vorbea de-a dreptul cu structura, cu destinul şi cu tot sensul omului, care-i punea vreo întrebare, îi exprima vreo dorință, sau le avea, fără să le exprime, în preajma lui Iisus. Nimeni dintre oameni nu se cunoaşte pe sine cum ne cunoaşte Iisus (Ioan 2,25). Pe **Saul**, fariseul din Tars, l-a cunoscut şi l-a destinat apostoliei neamurilor mai înainte de a se naşte (Galateni 1,15); pe Ieremia proorocul la fel (Ieremia 1,5). În Iisus vorbea Providența cu oamenii.

24. 83. Nemărginita iubire — p. 212 (paragraful continuă la p. 213)

Pagina: 212 (paragraful continuă la p. 213) • Forma întâlnită: Saul (1)

Scriptura ne spune: „Nimeni nu poate vedea pe Dumnezeu şi să rămână viu" (Exod 33,20). Vederea lui Dumnezeu e judecată şi transformarea omului. Convertirea lui **Saul** pe drumul Damascului e numai o icoană singuratică a acestei transformări cosmice. Dar deşi ziua mâniei se aseamănă foarte mult cu ziua în care a intrat Noe în corabie şi a început potopul, şi se aseamănă cu pieirea Sodomei, din care a ieşit Lot, totuşi milostivirea n-a încetat cu totul. Ultima atitudine față de proprietatea lumii şi față de propria ta viață în trup, încă mai poate mântui pe cei ce-au mai rămas cu gândul mântuirii. Cine va regreta că se duc, (lumea şi viața sa n.n.), va păți ceea ce a pățit

femeia lui Lot, privind catastrofa, pe care viața nu rezistă să o privească în față.

25. 98. Taina răbdării — p. 247

Pagina: 247 • Forma întâlnită: Pavel (1)

În lumea aceasta, ostilă „celeilalte", nu poți crede în Iisus fără să fii pedepsit. Scriptura a prevăzut demult cenzura împotrivirii zicând: „Fiule, când vrei să te apropii să slujeşti Domnului, găteşte-ți sufletul tău de ispite !" (Sirah 2,1). Iar sfântul apostol **Pavel** ne previne: „Toți cei ce vor să trăiască cucernic în (stilul lui) Hristos Iisus, prigoniți vor fi !" (II Timotei 3,12).

26. 108. Taina lui Ilie şi Ioan — p. 273

Pagina: 273 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Dar, fiindcă a venit Iisus şi a pus cu adevărat problema mântuirii omului, reîncarnarea - „mântuirea" automată - nu are nici o bază în Revelație. Mai spune ceva şi **sfântul Pavel** - deci tot Revelația -: „... este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata" (Evrei 9,27), deci nu e rânduit să fie vieți succesive întrerupte de moarte.

27. 110. Steaua Destinului — p. 277

Pagina: 277 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Sfântul Pavel definind credința şi făcând un larg pomelnic de strămoşi, care au ilustrat-o cu viața, la urmă dezleagă taina „norului de martori": „Iisus e începătorul şi plinitorul credinței". (Evrei 11; 12,1-2).

28. 110. Steaua Destinului — p. 278

Pagina: 278 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Explicația profetică o dă **sfântul Pavel** în scrisoarea către Romani: „Oare lepădat-a Dumnezeu poporul Său ? - Ferească Domnul ! Dumnezeu n-a lepădat poporul Său, pe care dinainte l-a cunoscut. Aşadar întreb: S-a poticnit oare ca să se prăbuşească ? - Ferească Domnul ! Ci, prin căderea lor, neamurilor le-a venit mântuirea, ca Israel să râvnească la ele. Deci dacă înlăturarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor la loc, dacă nu o înviere din morți ?" (Romani 11,1-15).

29. 128. Un destin înțeles — p. 320

Pagina: 320 • Forma întâlnită: Pavel (1)

A fi gura Lui, a fi inima Lui, către orice necăjit al lumii, e a face din viața ta viața lui Iisus, aşa cum şi **Pavel** îşi interpreta destinul: „Mie a vieți este Hristos; iar a muri (pentru Acesta) dobândă".

30. 133. În Dumineca Ortodoxiei — p. 333

Pagina: 333 • Forma întâlnită: Pavel (1)

Cei ce-L aşteaptă pe Iisus, aceştia se poartă în istorie ca El. Pentru scurtarea suferințelor lor - fiindcă nu poți fi în lume şi să crezi în Dumnezeu fără să fii prigonit ca El - pentru aceia zice **Sfântul Pavel**, aşa să vă purtați, răbdând cu credință şi grăbind venirea Domnului. O trăire a vieții lui Iisus, a primejdiilor la câte te expune aceasta, grăbeşte sfârşitul.

Francisc de Assisi

Total: 1 apariție textuală într-un singur paragraf.

1. 37. Dincolo de chip — p. 130

Pagina: 130 • Forma întâlnită: Francisc de Assisi (1)

Ignatiu de **Loyola** era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă şi el ceea ce făcuse **sfântul Francisc de Assisi**. Metoda duhovnicească a lui Ignatiu de Loyola se bazează pe imaginație.

Sundar Singh

Total: 3 apariții textuale, grupate în 3 paragrafe / intrări distincte.

1. 9. Vameşul şi fariseul — p. 30

Pagina: 30 • Forma întâlnită: Sundar Singh (1)

Sundar Singh era nemulțumit de toate Scripturile religiilor. în revolta sa tulburată a ars Sfânta Scriptură, şi, înainte de-a pleca să se arunce înaintea trenului, a mai căzut o dată în genunchi, rugându-se... nici unui Dumnezeu. Dar Dumnezeu era şi i s-a arătat Iisus în glorie divină... „ - Şi pentru tine M-am răstignit pe Cruce..." „Am murit Eu în locul tău; tu trăieşte, şi mai mult trăieşte !..."

2. 9. Vameşul şi fariseul — p. 30

Pagina: 30 • Forma întâlnită: Sundar Singh (1)

Sundar Singh s-a făcut „Shadou", adică învățător sau apostol al lui Iisus Hristos, acum în veacul nostru, ca o mărturie a viului Dumnezeu Iisus, de peste veacuri. De unde fără Iisus era în pragul

sinuciderii, după ce L-a cunoscut pe Iisus, şi-a cunoscut sensul şi idealul vieții sale.

3. 39. Cine e Iisus ? — p. 134

Pagina: 134 • Forma întâlnită: Sundar Singh (1)

Cine e Iisus pentru noi ? Pe contemporanii lui Iisus îi înțelegem că le era greu să-L creadă chiar Dumnezeu. Dar după dovada învierii Sale, dovada dumnezeirii, după arătarea Sa şi intrarea mai presus de fire prin uşile încuiate, după petrecerea Sa cea nevăzută în preajma gândurilor omeneşti, după arătările Sale în drum spre Emaus, lui Luca şi Cleopa, pe drumul Damascului, prigonitorului Saul, unui alt prigonitor al veacului nostru, indianului **Sundar Singh**, - cu aproape un nor de martori, noi nu mai putem fi fără răspuns.

Ulfila

Nu a fost identificată nicio apariție în ediția consultată.

Variante verificate: Ulfila, Ulfilas, Wulfila și Vulfila.

Ignațiu de Loyola

Total: 2 apariție textuală într-un singur paragraf.

1. 37. Dincolo de chip — p. 130

Pagina: 130 • Forma întâlnită: Ignatiu de Loyola (prima apariție din paragraf)

Ignatiu de Loyola era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă şi el ceea ce făcuse sfântul Francisc de Assisi. Metoda duhovnicească a lui **Ignatiu de Loyola** se bazează pe imaginație.

2. 37. Dincolo de chip — p. 130

Pagina: 130 • Forma întâlnită: Ignatiu de Loyola (a doua apariție din paragraf)

Ignatiu de Loyola era un militar ambițios; din ambiție a creat ordinul iezuit, numai ca să facă şi el ceea ce făcuse sfântul Francisc de Assisi. Metoda duhovnicească a lui **Ignatiu de Loyola** se bazează pe imaginație.

16. Anexa 3 – Apostolul Petru la Rudolf Steiner. Mărturisirea lui Petru și experiența conștiinței Eului superior

RUDOLF STEINER ȘI APOSTOLUL PETRU

Mărturisirea lui Petru și experiența conștienței Eului superior

1. Teza centrală: Petru este ridicat pentru o clipă la trăirea Eului superior

În interpretarea lui Rudolf Steiner, mărturisirea lui Petru – „Tu ești Christos, Fiul Dumnezeului celui viu" (Matei 16, 16) – nu este doar o concluzie teologică sau o recunoaștere intelectuală. Ea este un eveniment de conștiință. Petru rostește ceva care depășește capacitățile sale obișnuite și exprimă, pentru o clipă, o cunoaștere provenită dintr-un strat superior al ființei sale.

> *"Peter was for a time raised upward to an experience in his higher 'I,' and … then fell back."*
>
> **GA 139, Conferința a VII-a, Basel, 21 septembrie 1912**

Acesta este pasajul cel mai direct pentru ideea că Petru trăiește o conștiință superioară a Eului. Steiner nu descrie însă o stare dobândită definitiv. Formula „for a time" și continuarea „then fell back" arată o ridicare temporară: Petru este copleșit de experiență și revine la nivelul conștiinței sale cotidiene. Experiența este reală, dar încă nu este integrată stabil în personalitatea lui.

În aceeași conferință, Steiner spune că procesele sufletești ale lui Christos se reflectau în cei doisprezece apostoli ca o simfonie împărțită între douăsprezece instrumente. În Petru se reflectă o parte – „o douăsprezecime" – din trăirea sufletească a lui Christos. De aceea, mărturisirea lui Petru este legată nemijlocit de prezența și acțiunea lui Christos, dar rămâne o receptare limitată, corespunzătoare treptei lui Petru.

Prin urmare, afirmația că Petru primește de la Christos o conștiință superioară a Eului este corectă dacă „primește" este înțeles ca **trezire, iluminare și ridicare prin forțele lui Christos**. Nu este vorba despre transferul unui Eu străin, ci despre activarea unei posibilități spirituale latente în Petru.

2. Christos, conștiența „Eu sunt" și puterile profunde din Petru

Fundalul acestei experiențe este concepția lui Steiner despre misiunea christică. În vechile inițieri, omul pătrundea în lumea spirituală prin diminuarea sau suspendarea conștienței obișnuite a Eului. Prin Impulsul lui Christos devine posibilă păstrarea conștienței de sine și în raport cu lumile spirituale. Christos este, în acest sens, purtătorul forței care face posibilă conștiența deplină a lui „Eu sunt".

> *"Christ Jesus is the representative … of the power which imparts to mankind full consciousness of the 'I am.'"*
>
> **GA 123, Conferința a XI-a, Berna, 11 septembrie 1910**

Steiner afirmă că forțele lui Christos se revărsau asupra ucenicilor ca forțe de instruire, iluminare și vivifiere. Petru nu ar fi putut ajunge prin intelectul său obișnuit la recunoașterea „Fiului Dumnezeului celui viu". Răspunsul său provine din puteri mai adânci decât conștiința curentă, puteri care aparțin viitorului evoluției omenești și care urmează să devină cândva conștiente.

"The mysterious Higher Powers that at this moment spoke through Peter, Christ calls the 'Father in Heaven.'"

GA 123, Conferința a XI-a – traducerea engleză din 1946

Aici apare o nuanță esențială: puterea superioară există deja în Petru, însă el nu este încă conștient de ea. Christos nu introduce din exterior o entitate străină, ci recunoaște și trezește „forța-Tată" aflată sub pragul conștienței. Tocmai această dimensiune profundă, încă neatinsă de limitările intelectului cotidian, este numită „stânca" pe care poate fi întemeiată comunitatea legată de Impulsul lui Christos.

Contrastul imediat următor confirmă caracterul temporar al experienței. După mărturisire, când Christos vorbește despre suferință, moarte și Misteriul de pe Golgota, Petru reacționează din conștiința sa obișnuită și respinge această perspectivă. Atunci Christos îl mustră: „Mergi înapoia Mea, Satano". Pentru Steiner, nu este o contradicție: mai întâi vorbește natura profundă, supra-conștientă a lui Petru; apoi vorbește conștiința sa omenească încă limitată. Petru oscilează între revelația Eului superior și neînțelegerea Eului cotidian.

De aceea, la Steiner, Petru nu este prezentat ca un inițiat care posedă permanent cunoașterea superioară, ci ca primul apostol în care **noua formă de conștiință christică se manifestă exemplar, pentru o clipă**, înainte de a deveni o facultate stabilă.

3. „Stânca", cheile și semnificația spirituală a lui Petru

Petru devine „stâncă" nu prin infailibilitatea personalității sale obișnuite, ci prin stratul divin-spiritual din el care a putut răspunde lui Christos. Fundamentul comunității creștine este, în lectura lui Steiner, această posibilitate omenească de a recunoaște liber Impulsul lui Christos din profunzimea Eului. Ceea ce este încă subconștient în Petru urmează să devină, în evoluția omenirii, o forță conștientă.

„Cheile Împărăției cerurilor" sunt legate de această ridicare la Eul superior. Petru a putut pătrunde, fie și momentan, la o cunoaștere care nu provenea din „carne și sânge". De aici decurge capacitatea de a „lega" și „dezlega": formarea unor raporturi morale și spirituale între oameni, nu doar a unor legături întemeiate pe sânge. Steiner leagă astfel experiența lui Petru de apariția comunităților în care Eul conștient poate crea legături de iubire și responsabilitate.

> *"Thus through the Christ-Impulse … in his ego he had something of Divine substance and Divine nature."*
>
> **GA 116, Conferința a III-a, Berlin, 2 februarie 1910**

Concluzia poate fi formulată precis astfel: în concepția lui Steiner, Christos trezește în Petru, pentru o clipă, experiența Eului superior și face posibil ca puterile divine aflate sub pragul conștienței să vorbească prin el. Această experiență nu este încă o posesie permanentă; Petru recade în conștiința obișnuită. Tocmai alternanța dintre revelație și cădere îl face reprezentativ pentru începutul unei noi evoluții a Eului.

Este utilă și o precizare terminologică: „higher I" din pasajul despre Petru nu trebuie identificat fără rest cu o dezvoltare completă și definitivă a Sinei spirituale (Manas). În context, expresia desemnează o trăire suprasensibilă și supra-conștientă a identității, deschisă de relația cu Christos. În GA 123, Steiner leagă această trăire de puterile

viitoare ale omului – Sinea spirituală, Spiritul vieții și Omul-spirit – care sunt prezente germinal, dar încă nu sunt stăpânite conștient de Petru.

Referințe principale

1. **GA 139, Conferința a VII-a –** pasajul explicit despre ridicarea temporară a lui Petru la experiența Eului superior. SpiritualRS
2. **GA 123, Conferința a XI-a –** mărturisirea lui Petru, „Tatăl din ceruri", stânca și diferența dintre conștiința profundă și cea obișnuită. SpiritualRS
3. **GA 139, Conferința a VI-a –** mărturisirea lui Petru ca punct nodal și relația dintre Christos și cei doisprezece. SpiritualRS
4. **GA 116, Conferința a III-a –** Impulsul christic și nașterea conștienței Eului. SpiritualRS

Notă asupra citatelor: *Citatele sunt redate în engleză din ediția engleze GA 123 și GA 139; trimiterile principale au fost păstrate către versiunea românească SpiritualRS, conform preferinței solicitate.*

Notă: Discuția despre Ap. Petru este fundamentală pentru înțelegerea soteriologiei, a picturii Hristos pe Cruce, Misteriul de pe Golgota, pentru soteriologia antroposofică pictată la Drăgănescu, unde Ap. Petru apare într-o ipostază asociată direct temei, adică experiența conștienței Eului superior, fiind marcată fruntea acestuia cu galben, semn al ridicării sale în conștiență.

17. Anexa 4 – Ap. Petru și Cincizecimea antroposofică, trezirea generală la o stare de conștiență

APOSTOLUL PETRU ȘI CINCIZECIMEA

în antroposofia lui Rudolf Steiner

Expunere cu accent pe GA 148 – Din Cronica Acașă. Evanghelia a Cincea

Teza centrală. În GA 148, Steiner prezintă Cincizecimea nu numai ca revărsare a Duhului Sfânt, ci ca o „trezire" a apostolilor dintr-o stare modificată de conștiință. Petru devine figura exemplară: experiențele Golgotei și ale Celui Înviat ar fi fost trăite de el într-o stare onirică sau somnambulică și ar fi devenit cunoaștere conștientă abia retrospectiv, la Rusalii.

De ce este important capitolul în discuția despre A. Boca este pentru că acesta îl folosește repetat pe Ap. Petru, la Drăgănescu, legat de conștiința Eului.

Ap. Petru apare în următoarele picturi la Drăgănescu: Monahul de pe cruce, Ap. Petru este răstignit și apare cu un nor galben pe frunte, simbol al conștiinței de sine elevate, Ap. Petru apare în pictura Sinodului din Efes, ca simbol al desăvârșirii în conștiința de sine, apoi apare în pictura Hristos-Buddha-ul creștin, alături de Ap. Pavel, Ap. Iacov și Francisc de Assisi, toți aceștia fiind repere majore antroposofice, dar apare și pe catapeteasmă, în pictura Cincizecimii

antroposofice. Ce spune A. Boca în pictura Cincizecimii de la Drăgănescu este că aceasta este legată de conștiința Eului antroposofic.

1. Locul lui Petru în demonstrația din GA 148

GA 148, ciclul intitulat Din Cronica Acașă. Evanghelia a Cincea, este una dintre expunerile în care Rudolf Steiner formulează cel mai direct propria sa reconstrucție ocultă a evenimentelor dintre Ghetsimani, Golgota, Înviere și Cincizecime. Pentru tema de față, conferința decisivă este cea ținută la Kristiania (Oslo) la 2 octombrie 1913, completată de conferința de la Hamburg din 16 noiembrie 1913. Steiner nu îl tratează pe Petru doar ca pe un martor sau conducător al grupului apostolic, ci ca pe un caz privilegiat prin care ar putea fi „citită", retrospectiv, experiența spirituală a apostolilor.

Metoda este importantă pentru înțelegerea textului: Steiner afirmă că nu pornește în primul rând de la narațiunea istorică a Evangheliilor, ci de la ceea ce numește cercetarea clarvăzătoare în Cronica Acașă. În această construcție, sufletul lui Petru devine un fel de poartă de acces spre Misteriul de pe Golgota. El spune chiar că privirea clarvăzătoare poate ajunge la Cruce „pe această cale ocolită", prin contemplarea sufletelor apostolilor fecundate la Rusalii de iubirea cosmică. Astfel, Petru nu este doar unul dintre Cei Doisprezece: el este modelul unei conștiințe care trăiește mai întâi fără să înțeleagă și care înțelege ulterior ceea ce a trăit.

> *„Creștinismul se răspândește prin niște purtători ai săi care nu înțeleg nimic din esența creștinismului."*
>
> *Rudolf Steiner, GA 148, Kristiania, 1 octombrie 1913, SpiritualRS.*

2. Cincizecimea ca „trezire”

Steiner deschide conferința din 2 octombrie direct cu Evenimentul Rusaliilor. Pentru el, acesta se prezintă cercetării clarvăzătoare ca o trezire. Apostolii ar fi avut senzația că, pentru o perioadă îndelungată, trăiseră într-o stare de conștiință neobișnuită, asemănătoare unui somn profund plin de vise, deși exterior continuaseră să se miște și să acționeze ca oameni obișnuiți. Rusaliile ar marca momentul în care această stare se rupe, iar ceea ce fusese trăit în adâncul sufletului poate fi readus în conștiință.

„un fel de trezire dintr-un somn adânc, dintr-un somn […] plin de vise”

Rudolf Steiner, GA 148, Kristiania, 2 octombrie 1913, SpiritualRS.

În această descriere, coborârea Duhului Sfânt este reinterpretată prin vocabular antroposofic drept pătrundere a apostolilor de o „iubire cosmică” sau „iubire atotstăpânitoare”. Ea nu are numai o funcție morală, ci una cognitivă: trezirea produce o nouă înțelegere. Apostolii devin capabili să perceapă sensul unor evenimente pe care, în momentul în care s-au petrecut, nu le-ar fi putut cuprinde cu conștiința lor normală. De aici vine rolul decisiv al Cincizecimii: ea este punctul în care experiența subconștientă sau supraconștientă este transformată în reprezentare și cunoaștere.

„din aceste dureri s-a născut iubirea cosmică atotcuprinzătoare”

Rudolf Steiner, GA 148, Kristiania, 3 octombrie 1913, SpiritualRS.

Această concepție este mai veche în opera lui Steiner. În GA 93, într-o conferință de Rusalii din 1904, el interpretează darul limbilor ca acces spiritual la interioritatea celuilalt: apostolii ar fi putut vorbi fiecăruia potrivit capacității sale de înțelegere. GA 148 dezvoltă această idee și o leagă de transformarea structurii sufletești a apostolilor.

„au găsit accesul spre inima oricărui om"

Rudolf Steiner, GA 93, Berlin, 23 mai 1904, SpiritualRS.

3. Petru înainte de Cincizecime: estomparea conștiinței obișnuite

În cazul lui Petru, Steiner localizează începutul crizei conștiinței în jurul renegării lui Hristos. În lectura sa, lepădarea nu este explicată în primul rând prin frică, slăbiciune sau cădere morală. El afirmă că „conștiența pământească normală" a lui Petru începea deja să se stingă și că se instala o stare onirică, o „răpire" în alte lumi. Petru ar privi ulterior înapoi, din perspectiva Rusaliilor, spre renegare, asemenea unui om care dimineața își amintește ultimele momente dinaintea adormirii.

Această reinterpretare trebuie observată cu atenție, pentru că ea deplasează sensul episodului biblic. În Noul Testament, lepădarea lui Petru este un fapt moral și existențial, urmat de pocăință. La Steiner, același episod este integrat într-o fiziologie și psihologie ocultă a conștiinței. În conferința de la Hamburg, el afirmă explicit că Petru nu l-ar fi renegat pe Hristos dintr-o „deficiență morală", ci pentru că se afla într-o stare somnambulică. Mai mult, această stare este pusă în legătură cu o transformare a corpului eteric.

„corpul său eteric trecuse printr-o transformare"

Rudolf Steiner, GA 148, Hamburg, 16 noiembrie 1913, SpiritualRS.

Această formulare este esențială pentru caracterul propriu-zis antroposofic al interpretării. Nu avem doar o exegeză simbolică, ci o afirmație despre constituția ocultă a apostolului. Petru ar fi trecut prin evenimentele Patimilor și ale Învierii cu o conștiință fizică diminuată, în timp ce alte niveluri ale ființei sale ar fi primit experiențe care urmau să fie conștientizate ulterior.

4. Ghetsimani, somnul apostolilor și experiența supraconștientă

Steiner leagă această stare de episodul din Ghetsimani. Porunca „Vegheați și vă rugați" capătă la el un sens tehnic: Petru, Iacob și Ioan adorm, iar acest somn exterior ar indica începutul unei stări de conștiință deosebite. Conștiința normală „adoarme", însă sufletul nu devine pur și simplu inactiv. În locul conștiinței cotidiene, ar apărea imagini și trăiri provenite dintr-o stare mai înaltă. De aceea Steiner folosește expresii precum vis clarvăzător, transă onirică sau stare somnambulică.

Această temă se leagă de alte interpretări steineriene ale celor trei apostoli. În GA 114, scena Schimbării la Față este deja interpretată ca o introducere a lui Petru, Iacob și Ioan într-o percepție a lumii spirituale. Pentru Steiner, cei trei sunt apostolii capabili să fie conduși dincolo de conștiința strict senzorială.

„Petru, Iacob și Ioan, sunt conduși în lumea spirituală"

Rudolf Steiner, GA 114, Basel, 26 septembrie 1909, SpiritualRS.

În GA 148, însă, această deschidere spre suprasensibil capătă o funcție foarte precisă: explică de ce Petru ar fi putut participa la Misteriul de pe Golgota fără să îl înțeleagă conștient. Experiența și cunoașterea sunt separate temporal. Mai întâi are loc trăirea în stare modificată; abia mai târziu, la Cincizecime, trăirea este ridicată în conștiința de veghe.

5. Întâlnirile cu Cel Înviat și memoria de la Rusalii

Conferința de la Hamburg formulează cel mai radical această idee. Steiner afirmă că Petru și ceilalți apostoli ar fi umblat împreună cu Hristos cel Înviat, ar fi primit de la El conținuturi spirituale și ar fi purtat aceste conținuturi în adâncul sufletului, fără să le poată transforma imediat în reprezentări conștiente. Cincizecimea devine astfel momentul unei anamneze spirituale: ceea ce fusese trăit în altă stare de conștiință reapare ca memorie clară și este recunoscut ca întâlnire cu Cel Înviat.

„Tot ceea ce Înviatul face să se nască în sufletul său […] este conștientizat […] de-abia […] de Rusalii."

Rudolf Steiner, GA 148, Hamburg, 16 noiembrie 1913, SpiritualRS.

Steiner descrie această retrospectivă prin imagini suprapuse: apostolilor le-ar fi reapărut atât evenimentele fizice trăite înainte de intrarea în transă, cât și evenimentele petrecute împreună cu Hristos

după Înviere, trăite în starea modificată. Cele două serii de imagini s-ar fi luminat reciproc. În acest fel, Cincizecimea nu este doar o întărire pentru misiune, ci mecanismul prin care o experiență spirituală anterioară capătă structură, sens și cronologie în conștiința apostolilor.

Pentru Petru, efectul acestei retrospective este cunoașterea faptului că trupul răstignit pe Golgota este trupul Celui cu care umblase și că moartea lui Iisus trebuie interpretată, în sistemul lui Steiner, ca naștere a impulsului cosmic al iubirii în sfera Pământului. Duhul Sfânt al Cincizecimii este astfel asociat cu această iubire cosmică devenită activă în sufletele apostolilor.

6. Petru și „Eul superior": legătura cu GA 123 și GA 139

Deși GA 148 nu își construiește argumentația principală prin termenul „Eu superior", descrierea conștiinței lui Petru este coerentă cu alte texte steineriene. În GA 123, comentând mărturisirea „Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu", Steiner susține că răspunsul nu provine din forțele conștiente obișnuite ale lui Petru. În el ar vorbi forțe spirituale profunde, încă aflate sub pragul conștiinței și abia în viitor susceptibile de a fi transformate în forțe conștiente.

> *„aici vorbesc forțele divin-spirituale situate adânc sub pragul de conștiență"*
>
> *Rudolf Steiner, GA 123, Berna, 11 septembrie 1910, SpiritualRS.*

În GA 139, aceeași idee este exprimată și mai direct: Petru ar fi ridicat pentru o clipă la experiența Eului superior, apoi ar

recădea din acea stare. Această oscilație între o cunoaștere spirituală mai înaltă și conștiința obișnuită oferă fundalul potrivit pentru a citi GA 148. Petru este capabil să primească ceva care depășește conștiința sa curentă, însă nu poate menține permanent această stare. Cincizecimea reprezintă o nouă etapă: conținutul spiritual nu mai apare doar ca moment fulgurant, ci devine retrospectiv înțeles și transformat în impuls pentru predicare.

„Petru este înălțat pentru o clipă la viețuirea Eului superior"

Rudolf Steiner, GA 139, Basel, 21 septembrie 1912, SpiritualRS.

7. Ce devine Petru după Cincizecime

După Rusalii, apostolii sunt descriși de Steiner ca oameni transformați sufletește: mai largi, mai toleranți și capabili să pătrundă în nevoile celorlalți. Dar această transformare nu este separată de cunoaștere. Petru devine prototipul celui care poate vorbi despre Misteriul de pe Golgota tocmai pentru că experiența sa obscură a fost iluminată retrospectiv. Predicarea apostolică nu ar izvorî, în această interpretare, numai din amintirea faptelor exterioare, ci din transformarea unei experiențe suprasensibile în conștiință de veghe.

Aici se află una dintre diferențele structurale dintre relatarea canonică și construcția antroposofică. Faptele Apostolilor 2 prezintă coborârea Duhului Sfânt, vorbirea în limbi și predica lui Petru. Steiner introduce între aceste elemente o întreagă teorie a stărilor de conștiință, a corpului eteric, a retrospectivei clarvăzătoare și a iubirii cosmice. Aceste elemente nu sunt simple reformulări ale textului biblic, ci adaosuri provenite din ceea ce el declară a fi cercetare spirituală în Cronica Akasha.

8. Concluzie

În GA 148, Petru este una dintre figurile cele mai utile pentru înțelegerea modului în care Steiner reinterpretează Cincizecimea. Succesiunea este clară: conștiința obișnuită a apostolului se estompează; el intră într-o stare de vis sau transă; trăiește, fără înțelegere deplină, evenimentele Golgotei și întâlnirea cu Cel Înviat; apoi, la Rusalii, este „trezit" prin ceea ce Steiner numește iubirea cosmică sau revărsarea Duhului Sfânt; experiențele anterioare sunt recuperate retrospectiv și devin cunoaștere conștientă. Petru poate astfel să predice ceea ce înainte ar fi trăit fără să poată înțelege.

Privite împreună, GA 123, GA 139 și GA 148 compun o imagine coerentă în cadrul sistemului antroposofic: în Petru există conținuturi spirituale care depășesc Eul cotidian; uneori ele se manifestă pentru scurt timp ca experiență a Eului superior, alteori rămân sub pragul conștiinței și sunt ridicate ulterior la conștiență. Cincizecimea este, în această schemă, marele moment de trecere de la trăirea spirituală obscură la cunoașterea spirituală conștientă și la misiunea apostolică.

Repere și surse SpiritualRS

1. GA 148 — Kristiania, 1 octombrie 1913 — SpiritualRS
2. GA 148 — Kristiania, 2 octombrie 1913 — SpiritualRS
3. GA 148 — Kristiania, 3 octombrie 1913 — SpiritualRS
4. GA 148 — Hamburg, 16 noiembrie 1913 — SpiritualRS
5. GA 123 — Evanghelia după Matei, conferința XI — SpiritualRS
6. GA 139 — Evanghelia după Marcu, conferința VII — SpiritualRS

7. GA 114 — Evanghelia după Luca, conferința X — SpiritualRS
8. GA 93 — Rusaliile, sărbătoarea eliberării spiritului omenesc — SpiritualRS

Notă metodologică: *Formulările despre stări de conștiință, corp eteric, Cronica Acașă și „iubire cosmică" sunt prezentate aici ca afirmații specifice sistemului antroposofic al lui Rudolf Steiner, nu ca fapte istorice stabilite independent.*

18. Anexa 5 - Drăgănescu și Sinodul din Efes (431). Rudolf Steiner, „născătoarea de Christos” și omul, dumnezeu prin sine

1. Rudolf Steiner, „născătoarea de Christos” și omul, dumnezeu prin sine – citate esențiale

Rudolf Steiner, *Apocalipsa și lucrarea preoțească*, GA364, Conferința a 12-a

„Vedeți dumneavoastră, iubiții mei prieteni, această privire ne interesează de fapt în mod direct, deoarece ea va interveni în era următoare a omenirii; această privire este cea prin care noi, întrucât ne este atât de clară, îl privim pe autorul Apocalipsei exact în inimă. Căci ceea ce vom vedea în curând este ceea ce el indică în tabloul/imaginea **femeii înveșmântate cu Soarele**, cu balaurul sub picioarele ei [Nota 35], dând naștere unui băiețel (**Apoc. 12, 1**).

Prin ceea ce este exprimat în acest tablou, mulți oameni vor deveni în fapt văzători chiar în cursul acestui secol. Din acest tablou radiază o mulțime de lucruri, care vor aduce oamenilor o înțelegere. În primul rând acest tablou luminează în urmă, în epoca greco-latină, în care s-a pregătit în mod sufletesc înțelegerea pentru *făptura* care apare în tablou și care va apărea în viitorul cel mai apropiat. Ea a primit cele mai variate forme: Isis cu copilul Horus, **Născătoarea de Christos** cu copilul Christos; aceste lucruri au trăit minunat

și profund în multe metamorfoze în epoca greco-latină, păstrate încă prin tradiție."[14]

„**Femeia înveșmântată în soare**, cu luna la picioare, se referă la timpul în care pământul se va uni din nou cu soarele și luna. Trâmbițele Judecății de Apoi vor răsuna, căci pământul va trece in faza devakhanică, unde nu va mai domni lumina, ci sunetul. Sfârșitul existenței terestre va fi marcat prin **principiul lui Christos care va pătrunde întreaga omenire**. Deveniți asemenea lui Christos, oamenii se vor aduna în jurul lui ca mulțimile în jurul Mielului, iar recolta desăvârșită a acestei evoluții va constitui **Noul Ierusalim** care este încoronarea lumii."[15]

Rudolf Steiner, *Cunoașterea lui Hristos*, GA100, Evanghelia lui Ioan

„Suntem la punctul pe care îl abordează evanghelistul în primul verset al primului capitol: „La origine era Cuvântul…". Spiritul cel mai înalt care este legat de Soare şi cel care a trimis „Eurile" spre Pământ se numeşte, în învățătura ocultă, Hristos. „Eurile", în calitate de elemente ale Logosului solar, au pătruns însă numai progresiv în forme. Lumina s-a răspândit, fiind emisă de Logosul solar, dar, în timpurile vechi, puțini au fost cei care au preluat-o. Acestia au devenit diferiți de contemporanii lor. Ei erau numiți „copiii lui Dumnezeu" sau „**fiii lui Dumnezeu**" (cap. 1, 12).

Erau constituiți din patru mădulare: **corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu**, deşi al patrulea, mădularul cel mai tânăr, era încă slab şi întunecat. Lumina trebuie să vină spre toți oamenii, dar pentru aceasta trebuie timp. Versetele 8-14 fac aluzie la aceasta. Existau totuşi unii oameni care primiseră Lumina, astfel încât ştiau despre

[14] https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA346/GA346_CF12.html.
[15] https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA094/GA094_CF18.html.

ea şi puteau depune mărturie. Ei i-au instruit pe alții. Cei care au putut mărturisi prin ei înşişi despre Lumină, şi nu instruiți de alții, şi care au spus că va veni cel care, pentru prima dată, aducea Lumina, au fost numiți „Ioan", în învățământul ocult (cap. 6 şi 7). Autorul Evangheliei lui Ioan este un astfel de „Ioan"."[16][3]

[16] https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA100/GA100_EICF03.html.

2. Introducere

Unul dintre subiectele majore dogmatice abordate de A. Boca la Drăgănescu este Sinodul de la Efes, 431, unde Nestorie a fost condamnat pentru învățătura despre „nașterea unui om" (antropotokos), în raport cu învățătura ortodoxă despre Maica Domnului ca „Născătoare de Dumnezeu" (**Teotokos**), discuție purtată și apărată de Sfântul Chiril din Alexandria, discuție în care se tratează un punct dogmatic important, Hristos ca om și Dumnezeu și nașterea Acestuia.

De ce apare această discuție la Drăgănescu și de ce este importantă pentru A. Boca? Deoarece ridică niște puncte importante dogmatice: nașterea lui Hristos și dumnezeirea și veșnicia omului. Iar aici există o diferență majoră între Ortodoxie și antroposofie, atât în abordarea punctuală a discuției despre Hristos, cât și în cea generală, a omului ca fiu al lui Dumnezeu. Această discuție este ridicată de A. Boca în continuarea subiectelor deschise în picturile Monahul pe cruce (conștiința de sine – soteriologie) și Învierea (antropologie).

Pentru a putea fi înțeleasă discuția și de ce a fost ridicată în manieră antroposofică de A. Boca la Drăgănescu, trebuie făcută o paranteză, pentru a se vedea cum această discuție se încadrează într-o discuție treptată, graduală, dogmatică, antroposofică, care pleacă din pronaos și crește gradual spre altar, pe partea stângă, cu soteriologie și antropologie.

3. Soteriologia și antropologia antroposofică de la Drăgănescu – Preambulul discuției

1. Definiția mântuirii antroposofice: conștiința de sine, în pictura Monahul pe Cruce și Misteriul de pe Golgota – Drăgănescu, pronaos, intrare, stânga

Învățătura antroposofică despre mântuire este: mântuirea-iluminarea este prin dobândirea conștiinței de sine (lepădarea de sine – disimulare), prin smerenie (actul antroposofic de coborâre) și iubire (virtutea antroposofică), prin contemplație.

Hristos este cel care sprijină acest act, prin impusul cosmic pe care îl dăruiește/trimite celui în suferință.

Ca repere antroposofice majore, în pictură găsim Apostolul Petru (pe cruce, dar și în medalion, cu fruntea iluminată în galben puternic, semn al progresului Eului).

Aceasta scenă este prima scenă de pe partea stânga a Bisericii, de la intrare, fiind cea de unde A. Boca începe discuția dogmatică.

2. Definiția alcătuirii omului, în antroposofie: Învierea – Drăgănescu (naos, intrare, stânga)

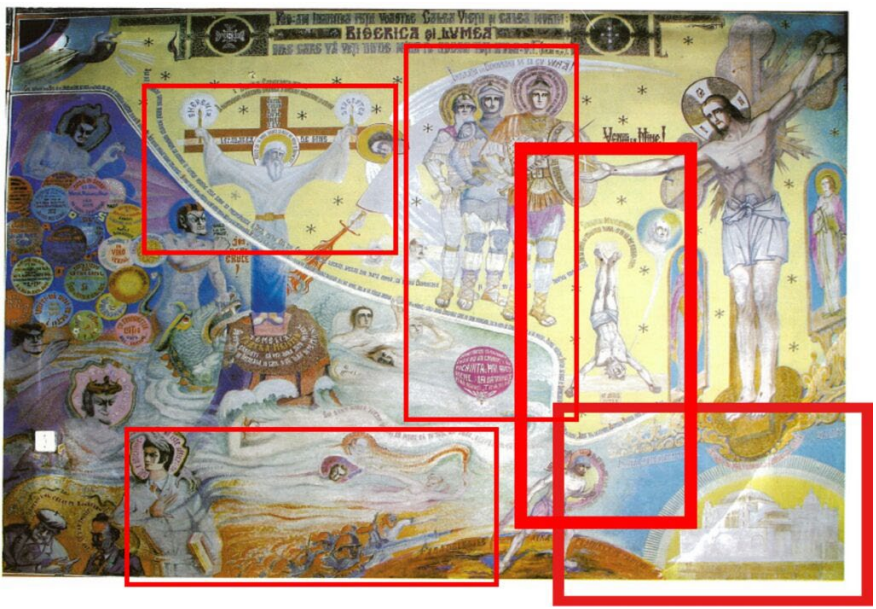
Învățătura antroposofică despre alcătuirea omului este: omul este spirit veșnic, cu un corp fizic (reîncarnare), astral, eteric, Eu.

Învățătura este precis cuprinsă în icoana Învierii la Drăgănescu.

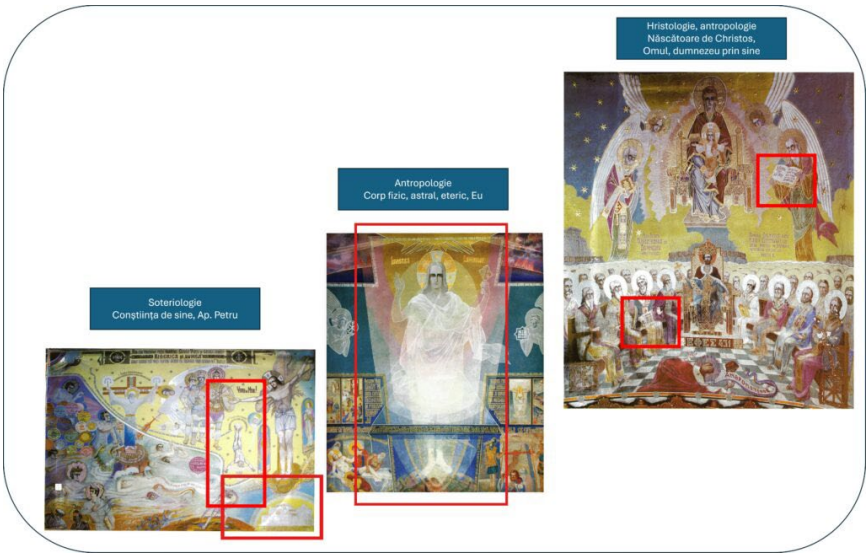
3. Continuarea naturală a discuției este despre Hristos, nașterea Sa, și starea de „fiu/fii ai lui Dumnezeu”, omul, dumnezeu prin sine

Pentru a putea expune învățătura antroposofică despre omul desăvârșit, raportul cu Hristos și starea de iluminare, A. Boca nu are instrumente directe de exprimare vizuală, fiind o teză complexă, de aceea apelează la un context dogmatic unde Ortodoxia discută exact acest lucru, Sinodul de la Efes (431). Și agață de această discuție istorică ortodoxă, și ne direcționează către trei direcții/învățături ale lui Rudolf Steiner, care schimbă total scena Sinodului de la Efes.

Schimbând două citate (dogmatice) cu indicații din Steiner, plasându-l pe Ap. Petru (conștiința Eului) și plasând și tematic discuția după Înviere și Monahul pe cruce – discuție încadrată apoi în altar de marii inițiați (Ulfila antroposof, Moise antroposof, Melchisedec antroposof) și, în lateral, pe catapeteasmă, unde A. Boca recapitulează toate evenimentele antroposofice majore –, această scenă devine una clară, în care A. Boca deschide o discuție amplă, cu referințe la Steiner.

Hristologie, antropologie
Născătoare de Christos,
Omul, dumnezeu prin sine
Antropologie
Corp fizic, astral, eteric, Eu
Soteriologie
Conștiința de sine, Ap. Petru

4. Sinodul de la Efes (431), pictură antroposofică și disimularea dogmei antroposofice despre „nașterea lui Christos" și „fiii lui Dumnezeu" – omul, dumnezeu prin sine

1. Următoarele elemente ale picturii Sinodului din Efes atrag atenția:

1. **Teotokos**, terminologia și învățătura Sinodului.
2. **Antropotokos**, terminologia și învățătura lui Nestorie.
3. **Sfântul Chiril al Alexandriei** are pe Evanghelie cuvintele: **„Femeie înveșmântată cu soarele"** (Apocalipsă, 12, 1)
4. **Sfântul Ioan Teologul: „Și cuvântul trup s-a făcut, iar câți L-au primit, le-a dat putere să fie fiii lui Dumnezeu"** (Ioan 1, 14 și 12).
5. **Apostolul Petru** este în stânga compoziției. În antroposofie, Ap. Petru este exact un reper ideal pentru tema evoluțiilor spirituale ale iluminaților, ale celor care au dobândit conștiința Eului. Ap. Petru apare și în prima icoană ca reper antroposofic.

Sunt două citate majore în compoziție, dar și o figură creștină care schimbă sensul discuției:

1. **Sf. Chiril al Alexandriei: „Femeie înveșmântată cu soarele" (Apocalipsă,12, 1)**
2. **Ap. Ioan Teologul: „Și cuvântul trup s-a făcut, iar câți L-au primit, le-a dat putere să fie fiii lui Dumnezeu" (Ioan 1, 14 și 12).**

Exact aceste două citate, alături de Ap. Petru, dar și de întreg contextul antroposofic anterior, sunt cheia citirii acestei picturi.

Discuția poate evolua în două direcții, legat de aceste două citate:

1. Prima direcție este de **a încerca să recuperăm ortodox** o eventuală semnificație a acestor două citate (în caz că există una), în acest context al Sinodului de la Efes, și să vedem ce spun acestea – pentru că aceste citate nu au neapărat legătură cu tema, sunt forțate și destul de ilogice în logica discuției. De ce A. Boca adaugă aceste două citate într-o compoziție a picturii, unde fiecare gând contează, citate care nu se potrivesc compoziției?
2. A doua direcție este **să încercăm să vedem în antroposofie dacă discuția duce undeva**, dacă există o explicație pentru aceste două citate, și încotro ne duc cele două citate – și aceasta este direcția care se dovedește a fi cea legitimă, legată și contextual, dar care deschide și continuă, de fapt, cele două teme majore antroposofice abordare anterior de A. Boca.

2. O încercare ortodoxă de recuperare a sensului celor două citate

Patriarhul Daniel spune: „De asemenea, în cartea *Apocalipsei*, Maica Domnului este prezentată ca „*o femeie înveşmântată cu soarele, şi luna era sub picioarele ei, şi pe cap purta cunună din douăsprezece stele*" (*Apocalipsa* 12, 1). Soarele este Hristos, *Soarele dreptății*, la picioarele ei, luna, care crește și descrește, reprezentând lumea schimbătoare, iar în cunună se află douăsprezece stele, care

reprezintă pe cei doisprezece Apostoli, pe credința cărora se edifică Biserica lui Hristos, El fiind Capul Bisericii (cf. *Apocalipsa* 12, 1). Prin urmare, prezentarea profetică a Maicii Domnului în *Psalmul* 44, 11 şi în *Apocalipsă* 12, 1 este o arătare a stării duhovniceşti preaslăvite în care Maica Domnului se află în cer, dar şi **o prezentare a Maicii Domnului ca icoană a Bisericii lui Hristos**."[17]

Pasajul se referă la Născătoarea de Dumnezeu, dar nu are legătură directă cu Sinodul și problema discutată, ca să putem spune că are ce să caute într-o carte legată de Sf. Chiril al Alexandriei, într-un astfel de context.

Dacă ne uităm în Apocalipsă, 12, la următoarele pasaje, vedem că nu găsim o legătură tematică directă cu subiectul.

„1. Şi s-a arătat din cer un semn mare: o femeie înveşmântată cu soarele şi luna era sub picioarele ei şi pe cap purta cunună din douăsprezece stele. […]

5. Şi a născut un copil de parte bărbătească, care avea să păstorească toate neamurile cu toiag de fier. Şi copilul ei fu răpit la Dumnezeu şi la tronul Lui."

De ce Sf. Chiril al Alexandriei ar spune așa ceva în Evanghelia pe care o are deschisă? Este acesta mesajul-cheie al Sf. Chiril, mesaj dat la Sinod? Unul general despre Maica Domnului, din altă discuție teologică? Pentru că totul în compoziție este despre Sinod, Sfinții, contextul.

[17] *Patriarhul Daniel despre Adormirea Maicii Domnului: Luminează taina Bisericii și a sfârșitului creștinesc al vieții omului* – https://basilica.ro/patriarhul-daniel-adormirea-maicii-domnului-lumineaza-taina-bisericii-sfarsitului-crestinesc-vietii/, 16 august 2026.

Pentru al doilea citat, avem următoarele trei texte diferite, de la Arsenie Boca, Rudolf Steiner şi din Scriptură:

Textul lui Arsenie Boca:

„Şi cuvântul trup s-a făcut….,

…iar **câți** L-au primit, […] le-a dat putere **să fie fiii lui Dumnezeu.**"

Textul Scripturii ortodoxe:

„12. Şi **celor câți L-au primit**, care cred în numele Lui, **le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu**,

13. Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut.

15. Şi **Cuvântul S-a făcut trup** şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr."

(Ioan 1, 14 și 12)

Textul lui Rudolf Steiner:

„Cuvântul era în lume și lumea a fost făcută prin El, dar lumea nu L-a recunoscut. El a venit în fiecare om (a venit până la omul-Eu), dar ei toți (oamenii-Eu) nu L-au primit.

Celor ce L-au primit însă le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu.

La Ioan, adevărul *aletheia* – este Manas, harul – *charis* – este Budhi şi înțelepciunea – *sofia* – este Atma." [18]

A. Boca preia identic textul lui Steiner, care este trunchiat. Apar următoarele probleme în citatul produs de Arsenie Boca:

1. Citatul Scripturii este modificat și trunchiat, iar partea despre „credința în numele Lui" este scoasă – însă A. Boca păstrează citatul în forma de la Steiner.
2. Citatul nou păstrează concepte antroposofice primordiale: întrupare, primire a lui Hristos (impuls cosmic), putere (impuls cosmic) și „**să fie fiii lui Dumnezeu".**
3. Pe scurt, noul citat nu spune „să se facă", ci „să fie", adică aceștia sunt deja fiii lui Dumnezeu și nu mai trebuie „să se facă" – este o reformulare majoră care nu putea să scape în această discuție.
4. Care este esența acestui pasaj? Acest „să fie" și „fiii lui Dumnezeu". A. Boca atrage de fapt în Sinod și agață discuția din Sinod de acest „să fie și fiii lui Dumnezeu", în contextul deschis anterior, – conștiința Eului și antropologia, unde și este plasat la Rudolf Steiner.

Are legătură Sinodul din Efes cu „fiii lui Dumnezeu" și cu „femeia în veșmânt de soare"? Nicidecum. Cele două citate nu sunt justificate, nefiind tematic corect alese, neavând exact legătură cu subiectul. Următoarele imagini arată detaliat deturnarea antroposofică a picturii de la Drăgănescu.

[18] Rudolf Steiner, *Cunoașterea lui Hristos*, GA 100, Evanghelia lui Ioan, Conferința I, https://www.spiritualrs.net/Conferinte/GA100/GA100_EICF01.html.

3. A. Boca a preluat în aceste două citate două teme mari din antroposofie: „naşterea unui Christos" şi „fiii lui Dumnezeu", omul, dumnezeu prin sine şi prin puterea-impulsul lui Christos

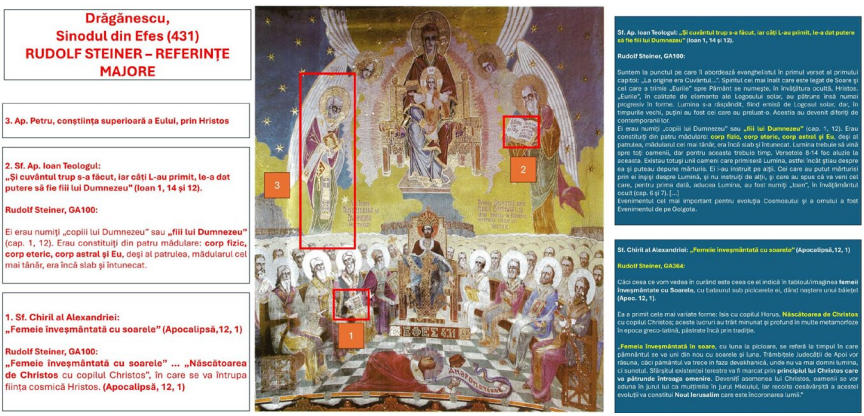
Sensul întregului „Sinod de la Efes" pictat la Drăgănescu sau, mai bine zis, **sensul deturnării discuției către antroposofie** (omul, dumnezeu prin sine) se vede mai bine dacă vedem ce înseamnă aceste două citate în antroposofie. Pentru a discuta ce sunt aceste două citate, am creat două documente ajutătoare, de analiză în Steiner, pentru cele două pasaje, dar și pentru tema „fiii lui Dumnezeu":

1. *„Steiner_Cuvantul_trup_Fiii_lui_Dumnezeu_2026-08-16_REPERE"*
2. *„Steiner_Femeia_invesmantata_Hristos_cosmic_2026-08-16_REPERE"*

Documentele sunt găsite la adresa: https://www.unitateaortodoxa.ro/draganescu-si-sinodul-din-efes-431-rudolf-steiner-nascatoarea-de-christos-si-fiii-lui-dumnezeu-hulirea-maicii-lui-dumnezeu-si-omul-dumnezeu-prin-sin/.

Ce a făcut Arsenie Boca este că i-a pus Sfântului Chiril al Alexandriei acest pasaj din Steiner despre temă, despre „femeia înveşmântată cu soarele", spunând că *aceasta trebuia să spună de fapt dogmatic sfântul*. Iar Sfântul Ioan Teologul i-a corectat cuvintele, după Steiner, *spunând că fiii lui Dumnezeu sunt cum Steiner învaţă*, după progresul Eului, punându-l simetric în scenă pe Ap. Petru, simbol al evoluției și al unei înalte conștiințe a Eului. Aceste discrete modificări sunt cheia interpretării antroposofice a picturii. Citatele se potrivesc natural cu tema în antroposofie, dar nu în Ortodoxie.

Imaginile de mai jos explică vizual discuția.

Drăgănescu,
Sinodul din Efes (431)
RUDOLF STEINER – REFERINȚE MAJORE

3. Ap. Petru, conștiința superioară a Eului, prin Hristos

2. Sf. Ap. Ioan Teologul:
„Și cuvântul trup s-a făcut, iar câți L-au primit, le-a dat putere să fie fiii lui Dumnezeu" (Ioan 1, 14 și 12).

Rudolf Steiner, GA100:

Ei erau numiți „copiii lui Dumnezeu" sau **„fiii lui Dumnezeu"** (cap. 1, 12). Erau constituiți din patru mădulare: **corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu**, deși al patrulea, mădularul cel mai tânăr, era încă slab și întunecat.

1. Sf. Chiril al Alexandriei:
„Femeie înveșmântată cu soarele" (Apocalipsă,12, 1)

Rudolf Steiner, GA100:
„Femeie înveșmântată cu soarele" ... „Născătoarea de Christos cu copilul Christos", în care se va întrupa ființa cosmică Hristos. **(Apocalipsă, 12, 1)**

Sf. Ap. Ioan Teologul: „Și cuvântul trup s-a făcut, iar câți L-au primit, le-a dat putere să fie fiii lui D umnezeu" (Ioan 1, 14 și 12).

Rudolf Steiner, GA100:

Suntem la punctul pe care îl abordează evanghelistul în primul verset al primului capitol: „La origine era Cuvântul...". Spiritul cel mai înalt care este legat de Soare și cel care a trimis „Eurile" spre Pământ se numește, în învățătura ocultă, Hristos. „Eurile", în calitate de elemente ale Logosului solar, au pătruns însă numai progresiv în forme. Lumina s-a răspândit, fiind emisă de Logosul solar, dar, în timpurile vechi, puțini au fost cei care au preluat-o. Acestia au devenit diferiți de contemporanii lor.
Ei erau numiți „copiii lui Dumnezeu" sau **„fiii lui Dumnezeu"** (cap. 1, 12). Erau constituiți din patru mădulare: **corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu**, deși al patrulea, mădularul cel mai tânăr, era încă slab și întunecat. Lumina trebuie să vină spre toți oamenii, dar pentru aceasta trebuie timp. Versetele 8-14 fac aluzie la aceasta. Existau totuși unii oameni care primiseră Lumina, astfel încât știau despre ea și puteau depune mărturie. Ei i-au instruit pe alții. Cei care au putut mărturisi prin ei înșiși despre Lumină, și nu instruiți de alții, și care au spus că va veni cel care, pentru prima dată, aducea Lumina, au fost numiți „Ioan", în învățământul ocult (cap. 6 și 7). [...]
Evenimentul cel mai important pentru evoluția Cosmosului și a omului a fost Evenimentul de pe Golgota.

Sf. Chiril al Alexandriei: „Femeie înveșmântată cu soarele" (Apocalipsă,12, 1)

Rudolf Steiner, GA364:

Căci ceea ce vom vedea în curând este ceea ce el indică în tabloul/imaginea **femeii înveșmântate cu Soarele**, cu balaurul sub picioarele ei, dând naștere unui băiețel **(Apoc. 12, 1).**

Ea a primit cele mai variate forme: Isis cu copilul Horus, **Născătoarea de Christos** cu copilul Christos; aceste lucruri au trăit minunat și profund în multe metamorfoze în epoca greco-latină, păstrate încă prin tradiție.

„Femeia înveșmântată în soare, cu luna la picioare, se referă la timpul în care pământul se va uni din nou cu soarele și luna. Trâmbițele Judecății de Apoi vor răsuna, căci pământul va trece în faza devakhanică, unde nu va mai domni lumina, ci sunetul. Sfârșitul existenței terestre va fi marcat prin **principiul lui Christos care va pătrunde întreaga omenire.** Deveniți asemenea lui Christos, oamenii se vor aduna în jurul lui ca mulțimile în jurul Mielului, iar recolta desăvârșită a acestei evoluții va constitui **Noul Ierusalim** care este încoronarea lumii."

Pentru a nu lungi o discuție legat de aceste două pasaje, voi scrie în continuare ce dorește A. Boca să indice dogmatic de la Rudolf Steiner.

5. A. Boca contrazice dogma ortodoxă a Maicii Domnului ca Născătoare de Dumnezeu

Reproduc mai jos din documentul de analiză:

„GA 346 conține o punte explicită între vechile imagini religioase și iconografia creștină. Steiner spune că procesul cosmic a primit, în epoca greco-latină, forme diferite de reprezentare: „Isis cu copilul Horus" și „Născătoarea de Christos cu copilul Christos". Mai târziu, în aceeași expunere, formulează succesiunea conform căreia imaginea Isis-Horus a devenit imaginea Fecioarei cu copilul Iisus. […]

Pentru o cercetare riguroasă este util să separăm trei niveluri de certitudine.

1. Explicit în GA 346: **Femeia înveşmântată cu Soarele** este descrisă ca femeie cosmică solară; ea naște o ființă masculină identificată cu ființa ce va trece ulterior prin Misteriul de pe Golgota; imaginea este legată de Isis-Horus și de Fecioara cu copilul Iisus.
2. Explicit în GA 103: „Fecioara Sophia" este un concept inițiatic pentru corpul astral purificat, iar mama istorică a lui Iisus este prezentată ca manifestare a acestei realități.
3. Explicit în GA 202: „Noua Isis" este asociată cu divina Sophia și cu regăsirea unei înțelepciuni cosmice prin impulsul lui Hristos.

Prin urmare, afirmația „Steiner leagă femeia solară de Maria, Isis și Sophia" este corectă ca sinteză a mai multor texte, dar ar fi imprecis să o atribuim unui singur pasaj. Formula cea mai prudentă este: Steiner leagă direct femeia solară de Hristos, Isis-Horus și

imaginea Fecioarei cu Pruncul; în alte GA-uri, el leagă Maria de Fecioara Sophia și Isis de divina Sophia" (referințe din studiile menționate anterior).

Există o diferență între Iisus și Hristos, ființa cosmică, iar **Maica Domnului este născătoare de Christos, a trupului și a „băiatului" care va primi ființa cosmică a lui Hristos**. Iisus, trupul pământesc, nu primește decât după 30 de ani pe Hristos, ființa cosmică.

Arsenie Boca ne indică efectiv direcția de la Rudolf Steiner, unde trebuie să analizăm discuția despre Maica Domnului și Nașterea lui Hristos, dar și discuția despre omul, dumnezeu prin sine și „fiii lui Dumnezeu" – asta trebuia să se spună acolo, la Sinod.

6. A. Boca învață că toți cei care sunt evoluați în „Eu" sunt „fiii lui Dumnezeu", dumnezei prin sine, continuând tematica anterioară antroposofică, a conștiinței de sine

Iar această temă este tocmai în continuarea celei anterioare, cu Învierea, în care Boca a prezentat conceptele antroposofice de corp fizic, astral, eteric, Eu.

Din documentul de analiză:

„Formula „Și **Cuvântul trup s-a făcut**, iar **câți L-au primit**, **le-a dat putere să fie fiii lui Dumnezeu**" este o sinteză a două propoziții din Prologul Evangheliei după Ioan. Ordinea biblică este inversă: mai întâi Ioan 1,12 vorbește despre cei care Îl primesc și primesc puterea de a deveni **fii ai lui Dumnezeu**; apoi Ioan 1,14 afirmă că „**Cuvântul S-a făcut trup**".

Într-o lectură creștină obișnuită, aceste versete sunt deja strâns legate: Logosul Se întrupează, iar cei care Îl primesc intră într-o relație filială cu Dumnezeu. La Steiner însă, fiecare termen este încărcat cu o semnificație antroposofică suplimentară: „Cuvântul" devine Logos solar; „primirea" devine receptarea Luminii și a impulsului cosmic; iar „**fiii lui Dumnezeu**" sunt descriși **în limbajul evoluției Eului**."

„Cuvântul S-a făcut trup": de la Logos la Hristos-Iisus

Pentru Steiner, Ioan 1,14 este punctul în care realitatea cosmică a Logosului devine vizibilă în existența pământească. În GA 103, el spune că forța interioară a Soarelui și iubirea Logosului iau

formă umană în trupul lui Iisus din Nazaret. De aceea insistă că „Cuvântul s-a făcut carne" este afirmația centrală care deosebește creștinismul esoteric de o gnoză ce ar lăsa Hristosul numai în lumea suprasensibilă.

Dar această formulare trebuie citită împreună cu hristologia mai amplă a lui Steiner. „Hristos" și „Iisus" nu sunt, în biografia sa ocultă, pur și simplu două nume ale aceleiași individualități de la naștere. Hristos este o ființă cosmică; Iisus din Nazaret este purtătorul omenesc pregătit pentru a primi această ființă.

Ce ar însemna, în această schemă, „**le-a dat putere**"? GA 103 oferă răspunsul cel mai clar prin tema „Eu sunt". Steiner spune că misiunea Pământului este să dea omului deplina conștiență de sine, iar Hristos a adus impulsul necesar pentru ca fiecare ființă umană să poată ajunge la acest „Eu sunt".

„Christos a dat impulsul necesar pentru ca fiecare ființă umană să poată ajunge la acest «Eu sunt»."

Sintagma „fiii lui Dumnezeu" îi desemnează pe cei care, asemenea Apostolului Petru, au dezvoltat conștiința Eu—ului, și asemenea monahului de pe Cruce (din pictura de la Drăgănescu), ajung precum Hristos la Înviere.

7. Concluzie. Hulirea Născătoarei de Dumnezeu – nestorianism și dogma omului dumnezeu prin sine

În Sinodul din Efes, la Drăgănescu, Arsenie Boca folosește două referințe clare din antroposofie, între alte scene care evoluează natural într-o discuție dogmatică, referințe care schimbă deplin sensul discuției în sens antroposofic, redeschizând discuția despre nestorianism.

La fel, în al doilea citat, afirmă că omul este dumnezeu prin sine, că doar prin dezvoltarea Eului poate ajunge Dumnezeu.

Discuția este coroborată în *Cărarea Împărăției*, unde găsim aceleași afirmații.Discuția se învârte în jurul unor termeni echivalenți, care subliniază conștiința de sine, starea de pace, iluminarea și atingerea stării de Buddha – în Ortodoxie pasajele nu pot fi citite în niciun fel și nu au legătură cu temele propuse.

19. Anexa 6. Moartea și „învelișurile" omului la Rudolf Steiner

MOARTEA ȘI „ÎNVELIȘURILE" OMULUI LA RUDOLF STEINER

Corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu - succesiunea de după moarte

În schema antroposofică a lui Rudolf Steiner, moartea nu înseamnă dispariția simultană a celor patru componente ale omului. Desfacerea are loc succesiv. Corpul fizic este abandonat primul; pentru câteva zile rămân împreună corpul eteric, corpul astral și Eul; apoi corpul eteric se desprinde și se răspândește în eterul cosmic; corpul astral și Eul continuă prin Kamaloka, iar la sfârșitul acestei perioade este lepădată partea astrală neprelucrată. Eul, împreună cu „fructul" sau esența dobândită, continuă existența spirituală până la o nouă încarnare.

1. Moartea fizică: corpul fizic rămâne în lumea pământească

În momentul morții se rupe legătura care, în viață, ținea corpul eteric unit de corpul fizic. Corpul fizic este lăsat în urmă și intră sub legile lumii minerale, adică ale descompunerii. Corpul eteric nu rămâne cu el, ci trece împreună cu corpul astral și cu Eul dincolo de pragul morții. Aceasta este diferența fundamentală pe care Steiner o face între somn și moarte: în somn, etericul rămâne unit cu fizicul; în moarte, îl părăsește.

„Omul mort se deosebeşte de cel care doar doarme prin aceea, că la omul mort corpul eteric merge împreună cu corpul astral, iar aici în”

Rudolf Steiner, GA 99, Teosofia rosicruciană, conf. 3 — SpiritualRS

2. Primele zile: corp eteric + corp astral + Eu și panorama vieții

Imediat după moarte, Steiner descrie o perioadă scurtă în care omul se află încă în corpul eteric. Memoria, care în concepția lui este legată de eteric, nu mai este angajată în întreținerea organismului fizic și se manifestă ca o panoramă simultană a vieții trecute. În diferite conferințe durata este formulată aproximativ: câteva zile; într-un loc, circa trei zile și jumătate; în altul, două-trei, maximum patru zile. Nu este prezentată ca o măsură mecanică identică pentru fiecare om.

„după moartea fizică, ființa omenească mai trăieste în corpul său eteric timp de circa trei zile şi jumătate, în cursul cărora existența îi apare”

Rudolf Steiner, GA 100, Antroposofie și rosicrucianism, conf. 6 — SpiritualRS

3. Creșterea corpului eteric: învelișul nu se mărește doar „de 2-3 ori”

Aici se află probabil ideea pe care o cauți. Steiner spune explicit că, după moarte, apare sentimentul de „a deveni mai mare”, iar corpul eteric este perceput ca mărindu-se. Formularea este însă mult mai amplă decât o creștere de două sau trei ori: într-o conferință, corpul eteric este descris ca extinzându-se până la ambianța cosmică, „până sus la Soare”; în conferințele karmice târzii, el devine tot mai mare și în cele din urmă se pierde în întinderile cosmice.

„El își simte corpul eteric mărindu-se, ca și cum ar îmbrățișa întreaga ambianță pământească înconjurătoare, până sus la Soare."

Rudolf Steiner, GA 99, Teosofia rosicruciană, conf. 7 — SpiritualRS

„Eu v-am arătat deja cum, la câteva zile după moarte, acest corp eteric devine din ce în ce mai mare și în cele din urmă"

Rudolf Steiner, GA 235, Considerații esoterice asupra legăturilor karmice I, conf. 1 — SpiritualRS

4. Desprinderea corpului eteric: dispersare în eterul cosmic, dar rămâne un „extract"

După această perioadă, corpul astral și Eul se desprind de corpul eteric. Panorama vieții se stinge. Steiner descrie partea principală a corpului eteric ca dispersându-se în eterul cosmic, dar afirmă că rămâne un extract sau o esență a experienței vieții. Această esență nu trebuie confundată cu păstrarea intactă a întregului corp eteric individual: în schema lui, ceea ce se păstrează este rodul concentrat al vieții, nu învelișul eteric în forma sa anterioară.

5. Kamaloka: corp astral + Eu; dilatarea continuă până la sfera Lunii

După lepădarea etericului începe propriu-zis etapa în care corpul astral este purtătorul dorințelor, poftelor și afectelor care nu mai pot fi satisfăcute prin organele fizice. În Kamaloka, omul retrăiește viața în sens invers și se dezobișnuiește de legăturile pur senzoriale. În același timp, Steiner descrie o dilatare a întregii ființe postmortem. La sfârșitul Kamalokăi, această expansiune este raportată la spațiul delimitat de orbita Lunii; ulterior, în existența dintre moarte și o nouă naștere, dilatarea este descrisă prin sfere planetare tot mai vaste.

„În timpul perioadei kamaloka, noi nu încetăm de a ne dilata. La sfârșitul acestei perioade suntem la fel de mari pe cât este spațiul circumscris"

Rudolf Steiner, GA 140, Cercetări oculte... viața dintre moarte și o nouă naștere, conf. 7 — SpiritualRS

Clarificarea formulei „de două-trei ori"

În sursele verificate pe SpiritualRS nu am găsit afirmația că „învelișurile cresc de două sau trei ori" după moarte. Cifra trei apare foarte clar însă în alt context: retrăirea vieții în Kamaloka se desfășoară aproximativ de trei ori mai repede decât viața terestră, ceea ce corespunde în alte expuneri unei durate de aproximativ o treime din viața fizică. Este foarte posibil ca memoria formulei „de trei ori" să provină de aici și să se fi suprapus peste pasajele despre dilatarea corpului eteric și a ființei post-mortem.

„După această trezire, urmează viața în Kamaloka, constând în retrăirea vieții terestre cu o viteză cam de trei ori mai mare. La începutul vieții"

Rudolf Steiner, GA 130, Creștinismul esoteric și conducerea spirituală a omenirii, conf. 3 — SpiritualRS

6. Sfârșitul Kamalokăi: se desprinde partea astrală neprelucrată; Eul continuă

Corpul astral nu este păstrat integral în forma pe care o avea în viața pământească. Steiner spune că, după purificarea Kamalokăi, se separă ceea ce nu a fost prelucrat sau „înnobilat" de Eu; această parte devine un fel de cadavru astral și se disipează în lumea astrală. Ceea ce a fost transformat este păstrat ca rod sau esență astrală. Eul, împreună cu aceste rezultate ale vieții, intră în existența spirituală propriu-zisă și participă la pregătirea următoarei încarnări.

„Apoi se desprinde corpul astral in care este păstrat fructul, esența astrală, iar restul, cadavrul astral, se disipează în lumea astrală. Ființa umană intră”

Rudolf Steiner, GA 109, Principiul economiei spirituale, conf. 1 — SpiritualRS

„Eul și trupul astral aparțin marilor puteri cosmice și, după moarte, ele se reîntorc pentru a rămâne acolo până la o nouă naștere.”

Rudolf Steiner, GA 141, Viața între moarte și o nouă naștere, conf. 3 — SpiritualRS

Sinteză în șapte trepte

1) Moarte: corpul fizic este abandonat.

2) Pentru câteva zile: corp eteric + corp astral + Eu; apare panorama vieții.

3) Corpul eteric se mărește/dilată puternic; Steiner folosește imagini cosmice, nu un raport de 2-3 ori.

4) Corpul eteric se dispersează în eterul cosmic; rămâne un extract al experienței.

5) Corp astral + Eu: Kamaloka; viața este retrăită invers, aproximativ de trei ori mai repede.

6) Ființa se dilată până la sfera Lunii și apoi, în etapele ulterioare, în sfere cosmice tot mai vaste.

7) Partea astrală neprelucrată este lepădată; Eul și fructele spiritualizate continuă spre existența spirituală și noua încarnare.

Notă metodologică: Formulările de mai sus descriu doctrina antroposofică a lui Rudolf Steiner și nu reprezintă afirmații științifice despre procese observabile după moarte.

20. Anexa 7. Sfântul Serafim de Sarov, reper antroposofic rus, *„duhovnicul”* și spiritul cu care comunica A. Boca – spiritism

1. Articol publicat pe platforma Unitatea Ortodoxă, legat de Sf. Serafim de Sarov și de apariția acestuia la A. Boca

Că Dumnezeu nu le lasă ascunse pe cele tainice, mai ales pe cele folositoare pentru Biserică, este binecunoscut.

Sfântul Serafim de Sarov a fost rapid revendicat de antroposofii ruși, în 1913, după ce, în 1912, Steiner s-a adresat în mod special unui public rus la Helsinki, iar în 1913 s-a constituit „Societatea Antroposofică Rusă”.

Adaug mai jos câteva citate dintr-un studiu făcut cu AI-ChatGPT, publicat alături de acest articol, pentru Sfântul Serafim de Sarov și revendicarea de către antroposofi și contextul acestei revendicări:

„Margarita Vasilievna Sabașnikova (mai târziu Voloșina, 1882–1973) a fost pictoriță, scriitoare și una dintre figurile timpurii ale antroposofiei ruse. A participat la construirea primului Goetheanum și a rămas implicată în mișcarea steineriană. În autobiografia sa, ea povestește că, în 1912, niște credincioși de rit vechi au cerut

editurii moscovite Duhovnoe znanie o viață a lui Serafim lipsită de dulcegăria publicațiilor sinodale. Editura i-a încredințat proiectul.

Înainte de a scrie, Sabașnikova l-a întrebat pe Steiner. Ea îi atribuie răspunsul: „Sfântul Serafim este una dintre cele mai mari individualități. Dar în această încarnare nu a acționat prin gândire. Trebuie privite faptele lui. Mergeți acolo unde a trăit; atunci veți simți singură cum trebuie să scrieți despre el." În iulie 1912, autoarea a mers la Sarov și Diveevo. Cartea a fost publicată la Moscova în 1913. […]

Varga accentuează structura antroposofică a cărții: editura, călătoria inspirată de Steiner, descrierea locurilor ca rezultate ale unor forțe spirituale și integrarea sfântului în misiunea viitoare a Rusiei. Bonețkaia pune frână unei etichetări totale. Pentru ea, volumul din 1913 este aproape o carte bisericească și teistă, impregnată mai ales de sofiologia lui Soloviov; elementul steinerian decisiv este teza că Serafim a tăcut fiindcă trupul și cultura rusă nu erau încă pregătite să exprime cea mai înaltă cunoaștere.

Cele două lecturi nu se exclud complet. Dacă prin „antroposofic" înțelegem vocabular explicit despre corpurile omului, karma și reîncarnare, Bonețkaia are dreptate: cartea este reținută. Dacă înțelegem o selecție și o orientare a materialului către istoriozofia lui Steiner, argumentul lui Varga este puternic. Concluzia echilibrată este că Sfântul Serafim reprezintă o fază de traducere: antroposofia se exprimă într-o limbă ortodox-sofiologică, fără să-și afișeze întregul aparat tehnic.

Încă din deschiderea cărții, Sabașnikova sugerează că locurile sfinte se nasc din combinații ale forțelor spirituale ale stelelor, pământului, aerului și apei. Limbajul nu este imposibil într-o proză religioasă simbolistă, dar în vecinătatea lui Steiner el capătă o rezonanță precisă: geografia este expresia vizibilă a unei configurații

suprasensibile. Sarov nu este doar decorul ascezei; este un organism spiritual care poate fi „citit".

Această sensibilitate justifică și sfatul de a merge la fața locului. Cercetarea nu este numai arhivistică. Autoarea trebuie să perceapă atmosfera, pelerinii, pădurea, izvoarele și ritmul ritual. În termeni antroposofici, fenomenul exterior conduce către realitatea spirituală. În termeni literari, metoda produce o hagiografie senzorială și modernă.

[Notă: Mai găsim și legat de A. Boca mențiuni că recomanda tot felul de exerciții similare de „conectare".]

[…]

Pentru a înțelege de ce Serafim a devenit util antroposofiei ruse trebuie citite conferințele lui Steiner despre Rusia și succesiunea epocilor culturale. În conferința adresată rușilor la Helsinki, la 11 aprilie 1912, Steiner afirmă că sufletul poporului rus tânjește după spirit și că Rusia are o sarcină specială în viitor. El îi avertizează pe ascultători că această misiune nu se va împlini prin naționalism, ci prin asumarea responsabilă a impulsului spiritual venit, în acel moment, prin Europa Centrală.

În ciclurile despre evoluția omenirii, Steiner descrie cultura contemporană drept a cincea epocă postatlanteană și anticipează o a șasea epocă, asociată cu frăția, libertatea gândirii religioase și o cunoaștere directă a spiritului. Elementul slav, în special cel rus, este descris drept germene al acestei culturi viitoare și purtător potențial al Spiritului-Sine. Steiner adaugă constant avertismentul că o asemenea chemare nu legitimează orgoliul național.

[…]

Unele lecturi apologetice susțin că antroposofia doar recunoaște în Serafim aceeași realitate spirituală pe care Ortodoxia o numește har. Textele lui Steiner nu permit o identificare atât de simplă. În conferința din 15 mai 1915, el leagă elementul rus de viitorul Spirit-Sine, dar caracterizează păstrarea unei forme religioase ortodoxe dincolo de timpul ei ca pericol luciferic. Așadar, cadrul său nu este subordonat eclesiologiei ortodoxe; el evaluează Ortodoxia din exterior, în funcție de schema evoluției spirituale.

Verdict formulat cu maximă precizie

Serafim de Sarov a fost revendicat de o parte a antroposofiei ruse în sens cultural, hermeneutic și istoriozofic. Figura lui a fost folosită pentru a demonstra că Rusia posedă deja, în formă trăită și tăcută, germenii unei cunoașteri spirituale pe care antroposofia o va exprima conceptual. Această operațiune este vizibilă în proiectul Sabașnikovei, radicalizată poetic de Voloșin și normalizată ulterior în exegeza antroposofică."

Articolul complet este atașat la acest post.

Concluzia imediată a discuției despre A. Boca și Sfântul Serafim din Sarov, în experiența din Athos, este că A. Boca pare să își fi ales „în duh" nu un duhovnic, ci un „spirit antroposofic", cu care să comunice pe linie spiritistă, și cu care să se consulte pe teme „duhovnicești", dar nu duhovnicești-ortodoxe, ci duhovnicești-antroposofice. A. Boca s-a adresat „Sfântului Serafim de Sarov", dar pe linie spiritistă-antroposofică, nicidecum pe linie ortodoxă – adică, în acea experiență, cu siguranță că nu vorbim despre Ortodoxie, ci despre antroposofie și spiritism. Acolo au fost cu totul alte duhuri, nicidecum vreun Sfânt ortodox. Au fost „sfinți" din antroposofie.

Este binecunoscut că antroposofii practică spiritismul, după cum și A. Boca, în „*Cărarea Împărăției*", dedică un capitol larg

acestui lucru, condamnând, dar de fapt disimulând un mesaj pentru ucenicii săi care cunosc cheia de interpretare a cărții, că spiritismul ascunde câteva pericole.

Egal, și Sfântul Serghei de Radonej este revendicat de antroposofi, este discutat prin Pavel Florenski ca „înger păzitor al Rusiei", în comparație cu modul antroposofic de a descrie realitățile spirituale.

Rudolf Steiner și spiritismul, GA-uri importante:

1. Rudolf Steiner, Punte între vii și morți, GA140

„În **GA 140, *Links Between the Living and the Dead***, Steiner spune explicit că în Mișcarea antroposofică se practică ceea ce numește **„reading to the dead"**. Procedura descrisă de el este foarte concretă: practicantul își îndreaptă gândurile către o persoană decedată, o reprezintă mental în fața sa și parcurge interior un text spiritual, considerând că mortul participă la acele gânduri. Steiner afirmă că acest lucru ar constitui un ajutor real pentru sufletul mortului.

Mai mult, el relatează cazul unui membru al cercului său care, după moartea tatălui, ar fi primit indicația de a-i „citi" acestuia un ciclu antroposofic despre Evanghelia după Ioan. Steiner susține că sufletul mortului ar fi fost astfel ajutat."

2. Rudolf Steiner, Moartea timpurie și viața cosmică, GA181

„În **GA 181, *Earthly Death and Cosmic Life***, Steiner descrie momentele adormirii și trezirii ca ferestre de comunicare cu morții.

La adormire, omul ar putea **adresa întrebări mortului**; la trezire ar putea **primi răspunsurile acestuia**, care apar în conștiință ca și cum ar proveni din propria interioritate. Steiner afirmă chiar

că oamenii se află într-o „corespondență și contact" continuu cu cei morți, numai că în mod obișnuit nu sunt conștienți de aceasta."

Următoarele capitole prezintă un studiu larg, făcut cu Chat-GPT-AI, care ne arată cât de multă informație este pe subiect, informație care nu este disponibilă în discuție. Intenționat, am păstrat o formă lungă pentru articol, pentru a se înțelege cât de departe suntem de informația relevantă în discuție.

2. Serafim de Sarov și antroposofia rusă. Cum a fost preluat, reinterpretat și integrat un sfânt ortodox într-o narațiune esoterică despre misiunea Rusiei

Cum a fost preluat, reinterpretat și integrat un sfânt ortodox într-o narațiune esoterică despre misiunea Rusiei

TEZA PE SCURT Da, există o „revendicare" antroposofică documentabilă a lui Serafim de Sarov, dacă prin acest termen înțelegem o apropriere hermeneutică: figura sfântului este scoasă din cadrul exclusiv eclezial și reîncadrată ca „mare individualitate", purtător al unei misiuni spirituale a Rusiei și anticipare a unei epoci viitoare. Nu există însă dovada că Serafim ar fi avut vreo legătură istorică cu antroposofia — imposibil cronologic — și nici un act oficial prin care Societatea Antroposofică să-l fi declarat „al său".

Studiu critic • surse ruse, germane și engleze

15 august 2026

CUM TREBUIE CITIT ACEST RAPORT

2.1 Notă asupra metodei și a termenilor

Afirmația „Serafim de Sarov a fost revendicat de antroposofi în Rusia" poate însemna lucruri foarte diferite. Ea poate desemna o simplă admirație, folosirea sfântului ca exemplu creștin, reinterpretarea sa prin concepte antroposofice, includerea lui într-o

istoriozofie a „misiunii Rusiei” sau, în sens maximal, pretenția că el ar aparține de fapt tradiției antroposofice. Numai primele patru sensuri sunt susținute de surse; ultimul ar fi anacronic și fals.

Cercetarea de față urmărește lanțul de transmitere, nu doar asemănări tematice. Punctele nodale sunt: canonizarea ortodoxă din 1903; apropierea Margaritei Sabașnikova-Volóșina de Rudolf Steiner; cartea ei Sfântul Serafim (Moscova, 1913), publicată de editura antroposofică Duhovnoe znanie; autobiografia Die grüne Schlange (1954), unde episodul este repovestit explicit prin concepte antroposofice; poemul Sfântul Serafim al lui Maximilian Voloșin; și istoriozofia antroposofică rusă târzie, inclusiv lectura lui Serghei O. Prokofiev.

Am separat sistematic trei tipuri de afirmații. „Dovedit” înseamnă că există un text primar ori o informație bibliografică verificabilă. „Probabil” înseamnă o reconstrucție sprijinită de mai multe indicii convergente, dar fără documentul decisiv. „Interpretativ” înseamnă o concluzie de lectură care trebuie argumentată, nu prezentată drept fapt brut. În plus, mărturia despre cuvintele lui Steiner referitoare la Serafim provine din memoria Sabașnikovei, publicată decenii mai târziu; ea este o sursă importantă, dar nu echivalentă cu o stenogramă contemporană din Gesamtausgabe.

LIMITĂ DOCUMENTARĂ Nu am identificat o conferință publică a lui Rudolf Steiner consacrată lui Serafim de Sarov și nici o mențiune stenografiată, contemporană, în care Steiner să-l integreze explicit într-o doctrină a reîncarnării. Formula celebră despre „una dintre cele mai mari individualități” este transmisă retrospectiv de Sabașnikova.

Cuprins analitic

1. Verdictul cercetării și scara probelor
2. Serafim în cadrul ortodox: reperul de control
3. Contextul rus: canonizarea, criza religioasă și intrarea antroposofiei
4. Veriga decisivă: Margarita Sabașnikova și cartea din 1913
5. Lectură atentă a cărții Sfântul Serafim
6. Steiner și „misiunea Rusiei”: cadrul doctrinar
7. Maximilian Voloșin: radicalizarea poetic-esoterică
8. De la clandestinitatea sovietică la recepția contemporană
9. Diferențe teologice: aceeași figură, două gramatici spirituale
10. Matricea probelor, obiecții și concluzie

a. Anexe: cronologie, fișe de surse și bibliografie comentată

2.2 Verdictul cercetării

Formularea cea mai exactă este următoarea: în mediul antroposofic rus, Serafim de Sarov a fost apropriat ca figură de graniță între creștinismul ortodox și „știința spirituală” a lui Rudolf Steiner. Aproprierea începe înainte de Primul Război Mondial, în cercul Sabașnikova–Voloșin și în jurul editurii Duhovnoe znanie, apoi este adâncită prin autobiografie, poezie și istoriozofie. Sfântul nu este negat ca ortodox; tocmai autoritatea lui ortodoxă este folosită pentru a conferi densitate rusească unei narațiuni antroposofice despre evoluția omenirii.

Cazul nu trebuie descris ca o simplă „furt de identitate religioasă". În textele timpurii, în special în cartea Sabașnikovei din 1913, vocabularul rămâne în mare măsură creștin și hagiografic. Antroposofia lucrează mai ales la nivelul montajului: ce episoade sunt accentuate, cum este interpretată tăcerea sfântului, ce înseamnă Rusia, cum este legată Maica Domnului de Sofia și de ce faptele lui Serafim ar fi simptome ale unei realități spirituale viitoare. Tocmai această discreție explică divergența dintre cercetători: Patrik Varga vede o metodă și o istoriozofie antroposofică recognoscibile, în vreme ce Natalia Bonețkaia consideră textul din 1913 aproape bisericesc și mai curând sofiologic, cu o singură inserție steineriană decisivă — interpretarea tăcerii.

Revendicarea devine mai puternică în trei etape. Mai întâi, Sabașnikova îl prezintă pe Serafim drept o realitate spirituală mai mare decât forma istorică și verbală a vieții sale. Apoi, în autobiografia din 1954, ea îl înscrie într-un limbaj explicit despre Spiritul Pământului, trupul cosmic al lui Hristos și viitorul sufletului rus. În sfârșit, Maximilian Voloșin și, mai târziu, Serghei O. Prokofiev citesc viața sfântului prin preexistență, întrupare și evoluție macrocosmică. În istoriozofia antroposofică rusă târzie, Serafim apare alături de Serghei de Radonej, țareviciul Dmitri, martiri și stareți ca participant la sacrificiul spiritual al Rusiei pentru transformarea Europei creștine.

Întrebare	**Răspuns scurt**	**Forța probei**
A existat o preluare antroposofică?	Da: prin Sabașnikova, Voloșin și recepția antroposofică ulterioară.	Dovedit

Întrebare	Răspuns scurt	Forța probei
Steiner a influențat direct cartea din 1913?	Da, potrivit mărturiei retrospective a autoarei; el i-a recomandat să studieze faptele și locurile.	Dovedit ca mărturie; nu stenogramă
Cartea din 1913 este integral antroposofică?	Nu. Este un hibrid: hagiografie ortodoxă, sofiologie rusă și cadru steinerian discret.	Interpretare academică disputată
Steiner l-a declarat pe Serafim reîncarnarea cuiva?	Nu există o sursă sigură identificată pentru o asemenea afirmație.	Nedovedit
Serafim poate fi numit antroposof?	Nu. A murit în 1833; antroposofia s-a constituit abia în secolul XX.	Fals/anacronic
Revendicarea continuă astăzi?	Da, ca recepție editorială și interpretativă, inclusiv publicarea cărții în cataloage antroposofice.	Dovedit

REPERUL DE CONTROL

2.3 Serafim în cadrul ortodox

Pentru a măsura transformarea antroposofică trebuie stabilit mai întâi sensul ortodox al figurii. Serafim de Sarov (Prohor Moșnin, 1754–1833) este venerat ca monah, pustnic, stareț și făcător de minuni. Centrul mesajului său, așa cum a fost transmis prin

convorbirea cu Nikolai Motovilov, este dobândirea Duhului Sfânt. Rugăciunea, postul, privegherea și milostenia nu sunt scopuri autonome, ci mijloace ale vieții în Hristos. Experiența luminii, căldurii și bunei miresme din convorbire este situată în harul lui Dumnezeu, în eclesialitate și în transformarea persoanei.

Canonizarea din 1903 a avut o încărcătură publică uriașă. A adunat curtea imperială, clerul și mulțimile de pelerini și a făcut din Serafim o figură națională, nu doar monastică. Tot în 1903, Serghei Nilus a publicat manuscrisul convorbirii cu Motovilov. Conjuncția dintre canonizare, accesul la un text mistic de mare forță și climatul religios al Epocii de Argint a făcut ca Serafim să fie citit simultan de credincioși, filosofi religioși, simboliști și cercuri esoterice.

În gramatica ortodoxă, sfințenia lui Serafim este personală și eclesială: harul este necreat, Duhul Sfânt este Persoană divină, îndumnezeirea este participare prin har la viața lui Dumnezeu, iar Maica Domnului este Născătoarea de Dumnezeu, nu un principiu cosmic autonom. Profețiile și minunile sunt judecate în Tradiție și nu fundamentează o schemă obligatorie a evoluției raselor sau epocilor culturale. Rusia poate avea o vocație providențială, dar nici națiunea, nici „sufletul poporului" nu înlocuiesc Biserica.

ATENȚIE CRITICĂ În jurul lui Serafim circulă și texte pseudoprofetice sau atribuiri târzii. Cercetarea nu folosește aceste materiale pentru a demonstra antroposofizarea; se sprijină pe ediții verificabile, pe mărturia Sabașnikovei și pe studii academice. Această prudență este importantă fiindcă mitologia politică și esoterică se hrănesc adesea din aceleași atribuiri neverificate.

Ce este modificat când figura trece în discursul antroposofic?

Nu biografia factuală este schimbată prima, ci statutul ei. Viața nu mai este doar mărturia harului într-un sfânt al Bisericii, ci devine „simptom" al unui proces cosmic. Tăcerea poate fi citită drept incapacitatea unei încarnări rusești încă nepregătite de a formula cunoașterea spirituală; iubirea față de popor devine energie pentru o viitoare epocă culturală; legătura cu Diveevo și Maica Domnului se convertește într-o topografie a Sofiei și a viitorului Rusiei. Această schimbare de scară este nucleul aproprierii.

CONTEXT 1903–1913

2.4 Rusia între canonizare și antroposofie

Primul deceniu al secolului XX a fost, în Rusia, un laborator de religie și cultură. Intelectualii Epocii de Argint căutau un limbaj capabil să unească Ortodoxia, filosofia lui Vladimir Soloviov, simbolismul, teosofia, ocultismul occidental și speranța unei renașteri naționale. Serafim oferea o figură ideală: era recent canonizat, popular, profund legat de Maica Domnului și de spațiul rusesc, dar și asociat cu o experiență luminoasă a Duhului care putea fi reinterpretată universalist.

Antroposofia a intrat în acest mediu prin conferințele lui Steiner, traduceri, cercuri moscovite și relații personale. Istoria oficială a Societății Antroposofice din Rusia îi enumeră pe Margarita Sabașnikova printre auditorii ruși ai lui Steiner. În 1912, Steiner s-a adresat în mod special unui public rus la Helsinki; în 1913 s-a constituit Societatea Antroposofică Rusă. Sediul deschiderii oficiale era legat de clădirea în care funcționa editura Duhovnoe znanie („Cunoașterea spirituală"), creată pentru difuzarea literaturii teosofice și antroposofice.

Acest context editorial este probatoriu. Cartea Sfântul Serafim nu a apărut întâmplător lângă antroposofie, ci în infrastructura unei mișcări aflate în curs de instituționalizare. Totuși, afilierea editurii nu dovedește automat că fiecare propoziție a cărții este doctrină steineriană. Ea arată intenția mediului de a pune un sfânt rus în dialog cu noua „cunoaștere spirituală".

Dublul mesianism

Patrik Varga descrie la Sabașnikova un „dublu excepționalism": convingerea că Rusia are o misiune spirituală viitoare și convingerea că antroposofia oferă metoda capabilă să o descifreze. Cele două se întăresc reciproc. Rusia devine purtătoarea viitoarei culturi a Spiritului-Sine, iar antroposofii ruși se văd drept cei chemați să traducă impulsul lui Hristos într-o formă potrivită viitorului. Serafim este perfect pentru această punte deoarece în el pot fi unite sfințenia populară, experiența Duhului, suferința rusă și tăcerea profetică.

CARTEA DIN 1913

2.5 Veriga decisivă: Margarita Sabașnikova

Margarita Vasilievna Sabașnikova (mai târziu Voloșina, 1882–1973) a fost pictoriță, scriitoare și una dintre figurile timpurii ale antroposofiei ruse. A participat la construirea primului Goetheanum și a rămas implicată în mișcarea steineriană. În autobiografia sa, ea povestește că, în 1912, niște credincioși de rit vechi au cerut editurii moscovite Duhovnoe znanie o viață a lui Serafim lipsită de dulcegăria publicațiilor sinodale. Editura i-a încredințat proiectul.

Înainte de a scrie, Sabașnikova l-a întrebat pe Steiner. Ea îi atribuie răspunsul: „Sfântul Serafim este una dintre cele mai mari individualități. Dar în această încarnare nu a acționat prin gândire. Trebuie privite faptele lui. Mergeți acolo unde a trăit; atunci veți simți singură cum trebuie să scrieți despre el." În iulie 1912, autoarea a mers la Sarov și Diveevo. Cartea a fost publicată la Moscova în 1913.

STATUTUL CITATULUI Fraza este fundamentală, dar trebuie citată corect: este relatarea ulterioară a Sabașnikovei despre o conversație privată cu Steiner. Ea dovedește felul în care autoarea și-a înțeles însărcinarea și influența maestrului; nu dovedește, fără rest, formularea exactă a lui Steiner în 1912.

De ce această formulă schimbă perspectiva

Trei cuvinte-cheie au funcție de portal: „individualitate", „încarnare" și „fapte". În limbaj creștin obișnuit, ele pot părea inofensive. În antroposofie, însă, individualitatea este nucleul spiritual care traversează existențe, iar încarnarea este un episod al evoluției ei. Recomandarea de a privi faptele, nu gândirea, permite citirea hagiografiei ca fenomenologie a spiritului: gesturile, locurile și relațiile devin semne ale unei realități suprasensibile care nu s-a exprimat conceptual.

Mai important, formula oferă o explicație pentru lipsa unui „sistem" al lui Serafim. Sfântul nu ar fi mai puțin cunoscător; cunoașterea lui ar fi rămas nearticulată în această încarnare. Aici apare posibilitatea unei continuități tacite între Serafim și antroposofie: ceea ce el a trăit fără a formula, „știința spirituală" pretinde că poate explicita. Aceasta este o formă clasică de revendicare hermeneutică

— autoritatea trecutului este păstrată, dar cheia interpretativă este mutată în prezent.

Disputa Varga–Bonețkaia

Varga accentuează structura antroposofică a cărții: editura, călătoria inspirată de Steiner, descrierea locurilor ca rezultate ale unor forțe spirituale și integrarea sfântului în misiunea viitoare a Rusiei. Bonețkaia pune frână unei etichetări totale. Pentru ea, volumul din 1913 este aproape o carte bisericească și teistă, impregnată mai ales de sofiologia lui Soloviov; elementul steinerian decisiv este teza că Serafim a tăcut fiindcă trupul și cultura rusă nu erau încă pregătite să exprime cea mai înaltă cunoaștere.

Cele două lecturi nu se exclud complet. Dacă prin „antroposofic" înțelegem vocabular explicit despre corpurile omului, karma și reîncarnare, Bonețkaia are dreptate: cartea este reținută. Dacă înțelegem o selecție și o orientare a materialului către istoriozofia lui Steiner, argumentul lui Varga este puternic. Concluzia echilibrată este că Sfântul Serafim reprezintă o fază de traducere: antroposofia se exprimă într-o limbă ortodox-sofiologică, fără să-și afișeze întregul aparat tehnic.

MECANISMELE APROPRIERII

2.6 Lectură atentă a volumului Sfântul Serafim

1. Locul sfânt ca nod de forțe

Încă din deschiderea cărții, Sabașnikova sugerează că locurile sfinte se nasc din combinații ale forțelor spirituale ale stelelor, pământului, aerului și apei. Limbajul nu este imposibil într-o proză religioasă simbolistă, dar în vecinătatea lui Steiner el capătă o rezonanță precisă: geografia este expresia vizibilă a unei configurații suprasensibile. Sarov nu este doar decorul ascezei; este un organism spiritual care poate fi „citit".

Această sensibilitate justifică și sfatul de a merge la fața locului. Cercetarea nu este numai arhivistică. Autoarea trebuie să perceapă atmosfera, pelerinii, pădurea, izvoarele și ritmul ritual. În termeni antroposofici, fenomenul exterior conduce către realitatea spirituală. În termeni literari, metoda produce o hagiografie senzorială și modernă.

2. Mai mult decât cuvintele și faptele istorice

Finalul volumului formulează programul hermeneutic. Serafim este „mai mult" decât poate fi povestit și mai mult decât a putut exprima în viață. Cuvintele și faptele aparțin timpului; ele sunt umbra a ceea ce s-a împlinit în plan spiritual. Cititorul nu trebuie să absolutizeze forma, ci să pătrundă către spiritul viu, care ar putea vorbi astăzi altfel decât ieri.

Aceasta este o critică a pietismului exterior și a transformării tradiției în idol. Ea poate fi acceptată, într-o anumită măsură, și de un teolog ortodox. Dar cartea lasă deschisă întrebarea cine are autoritatea de a depăși forma. În contextul proiectului Sabașnikovei, răspunsul implicit este percepția spirituală cultivată de antroposofie. Tradiția eclezială nu mai este instanța exclusivă care interpretează viața sfântului.

3. Tăcerea ca rezervă a viitorului

Motivul cel mai important este tăcerea. Sabașnikova observă că Serafim a tăcut despre lucrurile cele mai mari, oferind poporului semne simple, putere și mângâiere. În lectura ortodoxă, tăcerea poate ține de smerenie, apofatism și discernământ pastoral. În lectura steineriană propusă de cercetători, ea devine indiciul unei cunoașteri încă imposibil de conceptualizat în cultura rusă a acelei încarnări.

Astfel se formează lanțul: tăcere – latență – Rusia – viitor. Serafim este mai puțin un autor al unei doctrine și mai mult un rezervor de forță spirituală. Antroposofia poate pretinde că nu îl contrazice, ci formulează la nivel conceptual ceea ce el a trăit și a transmis prin fapte. Aceasta este probabil cea mai subtilă și mai eficientă formă a revendicării.

4. Maica Domnului, Sofia și Diveevo

Legătura lui Serafim cu Maica Domnului și cu comunitatea de la Diveevo este centrală în tradiția ortodoxă. Sabașnikova amplifică această legătură într-o direcție sofiologică. Varga arată că Maria este apropiată de Sofia, iar relația Serafim–Maria devine „taina întregii Rusii". Diveevo apare ca fortăreață a Rusiei viitoare; Serafim și monahia Maria veghează asupra acestei deveniri din lumea spirituală.

Aici influența lui Soloviov este cel puțin la fel de importantă ca Steiner. De aceea, termenul cel mai bun nu este „pur antroposofic", ci „complex sofiologic-antroposofic". Totuși, când Sofia și Rusia sunt integrate într-o schemă a epocilor culturale, rezultatul depășește cadrul ortodox. Maica Domnului riscă să fie convertită din persoană istorică și ipostatică într-o funcție a devenirii cosmice.

5. Poporul rus ca purtător de forță

Descrierea pelerinilor de la Sarov este una dintre cele mai puternice secvențe ale cărții. Autoarea vede fețe arse de soare, suferință, resemnare și priviri care, deși se uită la lumea din jur, văd „altceva". Serafim și Rusia „nu sunt aici"; poporul muncește pământul, dar nu este legat de forma prezentă a pământului. Sfântul nu îi dă în primul rând învățătură, ci forță — o iubire care impregnează apa, piatra și iarba.

Textul alunecă de la individ la organismul național. Suferința colectivă este convertită în disponibilitate spirituală, iar Serafim devine condensatorul ei. Pentru antroposofii ruși, această disponibilitate putea fi interpretată ca pregătire pentru viitoarea epocă slavă. Din perspectivă critică, există aici și riscul romantizării suferinței și al transformării poporului real într-un simbol al unei misiuni esoterice.

CADRUL DOCTRINAR

2.7 Steiner și „misiunea Rusiei"

Pentru a înțelege de ce Serafim a devenit util antroposofiei ruse trebuie citite conferințele lui Steiner despre Rusia și succesiunea epocilor culturale. În conferința adresată rușilor la Helsinki, la 11 aprilie 1912, Steiner afirmă că sufletul poporului rus tânjește după spirit și că Rusia are o sarcină specială în viitor. El îi avertizează pe ascultători că această misiune nu se va împlini prin naționalism, ci prin asumarea responsabilă a impulsului spiritual venit, în acel moment, prin Europa Centrală.

În ciclurile despre evoluția omenirii, Steiner descrie cultura contemporană drept a cincea epocă postatlanteană și anticipează o a șasea epocă, asociată cu frăția, libertatea gândirii religioase și o cunoaștere directă a spiritului. Elementul slav, în special cel rus, este descris drept germene al acestei culturi viitoare și purtător potențial al Spiritului-Sine. Steiner adaugă constant avertismentul că o asemenea chemare nu legitimează orgoliul național.

O tensiune decisivă cu Ortodoxia

Unele lecturi apologetice susțin că antroposofia doar recunoaște în Serafim aceeași realitate spirituală pe care Ortodoxia o numește har. Textele lui Steiner nu permit o identificare atât de simplă. În conferința din 15 mai 1915, el leagă elementul rus de viitorul Spirit-Sine, dar caracterizează păstrarea unei forme religioase ortodoxe dincolo de timpul ei ca pericol luciferic. Așadar, cadrul său nu este subordonat eclesiologiei ortodoxe; el evaluează Ortodoxia din exterior, în funcție de schema evoluției spirituale.

Acest punct explică adevărata logică a revendicării. Serafim poate fi valorizat tocmai ca purtător al unui impuls care ar depăși forma istorică a Bisericii sale. Sfântul este separat hermeneutic de instituția și dogmatica ortodoxă, apoi reunit cu ele numai în măsura în care servesc etapei viitoare. În această privință, aproprierea nu este neutră: redefinește centrul de autoritate.

Text al lui Steiner	Idee relevantă	Funcție în cazul Serafim
GA 121, 16 iunie 1910	Poporul rus ca germene al celei de-a șasea epoci culturale.	Face posibilă citirea unui sfânt rus ca anticipare a viitorului omenirii.
GA 158, 11 aprilie 1912	Adresă către publicul rus; Rusia are o sarcină spirituală specială și	Context imediat al consultației

Text al lui Steiner	Idee relevantă	Funcție în cazul Serafim
	trebuie să primească impulsul științei spirituale.	Sabașnikovei și al cărții din 1913.
GA 159, 15 mai 1915	Elementul rus este chemat către Spiritul-Sine; fixarea în forma ortodoxă poate deveni luciferică.	Arată că valorizarea sfântului nu înseamnă acceptarea autorității Ortodoxiei.
GA 159, 15 iunie 1915	A șasea epocă: frăție, libertate religioasă, cunoașterea spiritului.	Oferă vocabularul în care tăcerea și iubirea lui Serafim pot fi proiectate în viitor.

De la experiență la teleologie

În Ortodoxie, experiența lui Serafim este orientată către comuniunea cu Dumnezeu și mântuirea persoanelor concrete. În antroposofie, aceeași experiență poate fi integrată într-o teleologie amplă: evoluția conștiinței, succesiunea epocilor și pregătirea unei facultăți spirituale viitoare. Această mutare nu anulează toate conținuturile creștine, dar schimbă întrebarea principală. Nu se mai întreabă doar „cum lucrează harul?”, ci „ce etapă a evoluției spirituale se manifestă simptomatic aici?”.

2.8 Maximilian Voloșin și radicalizarea imaginii

Maximilian Voloșin, poet simbolist și soț al Margaritei, a participat și el la mediul antroposofic și la construirea Goetheanumului, dar nu a fost un doctrinar fidel. Poemul său Sfântul Serafim,

început în 1919 și finalizat ori publicat în forma cunoscută în 1929, împinge aproprierea într-o direcție mult mai radicală decât proza Sabașnikovei.

În prolog, un seraf ceresc cu șase aripi stă înaintea Maicii Domnului. Ea îi cere să se stingă în omenire, să se întrupeze și să ardă trupul pământului prin iubire. Serafimul coboară pe pământ; apoi poemul afirmă că fiecare spirit își alege înainte de naștere părinții și provoacă dorința din care se va naște. Embrionul repetă o istorie cosmică, iar Prohor Moșnin este descris ca întruparea unei ființe serafice.

Aici nu mai este vorba doar despre o lectură simbolică a faptelor. Biografia este rescrisă prin preexistența sufletului, alegerea părinților și o embriologie macrocosmică. Articolul enciclopedic ortodox despre poem observă motivul neoplatonic modernizat al serafimului ceresc care se întrupează ca Prohor. Bonețkaia subliniază că această teză nici măcar nu poate fi atribuită simplu lui Steiner, care ar fi respins încarnarea ființelor angelice; Voloșin amestecă antroposofie, teosofie, gnoză, sofiologie și posibil motive cabalistice.

Lectura antroposofică a lui Serghei O. Prokofiev

Serghei O. Prokofiev, antroposof rus și membru de lungă durată al Consiliului Executiv al Societății Antroposofice Generale, recitește poemul din interiorul mișcării. El afirmă că preexistența sufletului conduce logic către recunoașterea reîncarnării și o leagă de „creștinismul esoteric antroposofic". Într-un alt pasaj, vede în începutul poemului o „embriologie spirituală": trupul se formează din forțe macrocosmice înainte de încarnare.

Această lectură este o probă de recepție mai puternică decât simpla origine a poemului. Chiar dacă Voloșin nu este reducibil la Steiner și chiar dacă unele imagini contrazic detalii ale angelologiei steineriene, un interpret antroposof important îl readuce în canonul cultural al mișcării. Serafim devine astfel obiectul unei duble traduceri: întâi de poet în mit esoteric, apoi de exeget în doctrină antroposofică.

DISTINCȚIE NECESARĂ Nu trebuie confundate trei poziții: Serafim cel istoric și ortodox; Serafim al Sabașnikovei, încă apropiat de hagiografie; și Serafim al lui Voloșin, ființă serafică preexistentă. Ultima construcție este cea mai spectaculoasă, dar nu poate fi atribuită fără rest lui Steiner.

DUPĂ 1917

2.9 Clandestinitate, continuitate și prezent

După revoluție, Societatea Antroposofică Rusă a fost închisă, iar cercurile au trecut treptat în clandestinitate. Represiunea sovietică a fragmentat transmiterea, dar nu a eliminat-o. Monika Rzeczycka arată că antroposofia subterană a dezvoltat o mitologie specific rusească, combinând schemele occidentale ale lui Steiner cu mistica și istoriozofia națională. În izolare, istoria Rusiei a fost citită ca simptom al unor procese cosmice, iar personaje religioase și politice au fost legate prin rețele invizibile de sacrificiu și misiune.

În asemenea narațiuni, Serafim de Sarov apare alături de Serghei de Radonej, țareviciul Dmitri, martiri ai credinței și stareți. Sacrificiile lor sunt interpretate ca apărare și transformare a Europei creștine. Rzeczycka leagă aceste construcții de autori precum Ghenadi Bondarev, Gleb Novikov și Serghei O. Prokofiev. Figura sfântului nu mai este doar subiect de biografie, ci element al unei hărți metahistorice.

Revendicare editorială contemporană

Continuitatea poate fi observată și editorial. În 2025, cartea Sabașnikovei a apărut într-o nouă traducere engleză, Seraphim of Sarov: A Spiritual Biography, distribuită prin edituri și librării steineriene și clasificată la „Anthroposophy", „Esoteric Christianity" și „Russian Spirituality". Descrierea editorială spune explicit că textul este informat atât de Biserica Rusă, cât și de antroposofie. Această poziționare nu dovedește intenția fiecărui cititor, dar arată că lucrarea este încă asumată ca patrimoniu al culturii antroposofice.

Avem, prin urmare, o continuitate de peste un secol: consultația privată cu Steiner; editura antroposofică din 1913; autobiografia și poemul; exegeza internă a lui Prokofiev; istoriozofia rusă târzie; republicarea contemporană. Termenul „revendicare" devine justificat prin acumularea acestor verigi, nu printr-un singur manifest.

COMPARAȚIE TEOLOGICĂ

2.10 Aceeaşi figură, două gramatici spirituale

Asemănările de vocabular pot crea impresia că Ortodoxia și antroposofia spun același lucru în idiomuri diferite. Ambele vorbesc despre Hristos, Duh, lumină, transformare și realitate spirituală. Dar semnificația termenilor depinde de sistemul în care funcționează. Tabelul următor nu pretinde să rezume întreaga teologie ortodoxă ori întreaga operă a lui Steiner; el identifică diferențele care devin active în cazul Serafim.

Nod conceptual	**Cadru ortodox**	**Cadru antroposofic al aproprierii**
Identitatea sfântului	Persoană unică, membru al Bisericii, transfigurată prin har.	„Individualitate" spirituală a cărei încarnare istorică exprimă doar parțial o evoluție mai lungă.
Duhul Sfânt	A treia Persoană a Treimii; har necreat și comuniune personală.	Poate fi corelat cu trepte/facultăți ale evoluției conștiinței și cu Spiritul-Sine.
Îndumnezeire	Participare prin har la viața lui Dumnezeu; nu schimbare de specie și nu auto-evoluție ocultă.	Dezvoltare a mădularelor spirituale ale omului într-o istorie cosmică a conștiinței.
Hristos	Fiul lui Dumnezeu întrupat o dată; centrul Bisericii și al mântuirii.	Impuls cosmic al lui Hristos integrat într-o evoluție a Pământului și a epocilor.
Maica Domnului / Sofia	Născătoarea de Dumnezeu este persoană; Înțelepciunea divină nu este o a patra ipostasă.	Maria poate fi apropiată de Sofia ca principiu cosmic și de misiunea viitoare a Rusiei.

Nod conceptual	Cadru ortodox	Cadru antroposofic al aproprierii
Tăcerea	Smerenie, apofatism, discernământ și pedagogie duhovnicească.	Cunoaștere suprasensibilă latentă, încă imposibil de exprimat în acea încarnare/cultură.
Minunea	Lucrare providențială a lui Dumnezeu, discernută în Tradiție.	Fenomen-simptom al unor forțe și procese spiritual-cosmice.
Rusia	Spațiu istoric ce poate avea o vocație providențială, fără a înlocui Biserica universală.	Purtătoarea germinală a celei de-a șasea epoci culturale și a Spiritului-Sine.
Autoritatea interpretării	Scriptură, Tradiție, cult, episcopat și discernământul Bisericii.	„Știința spirituală” și cercetarea suprasensibilă oferă cheia metahistorică.

De ce aproprierea poate părea convingătoare

Ea pornește de la analogii reale. Convorbirea cu Motovilov vorbește despre o experiență transformatoare a luminii și a Duhului; antroposofia se prezintă ca știință a spiritului. Serafim pune iubirea, pacea și bucuria în centru; Steiner proiectează fraternitatea într-o epocă viitoare. Sfântul este legat de Maica Domnului și de Rusia; sofiologia și antroposofia lucrează tocmai cu aceste simboluri. Apoi, caracterul nesistematic al învățăturii lui Serafim lasă spațiu pentru o cheie interpretativă ulterioară.

Totuși, similitudinea fenomenologică nu este identitate doctrinară. Faptul că două tradiții vorbesc despre lumină nu stabilește că înțeleg aceeași ontologie a luminii. Faptul că ambele vorbesc despre transformarea omului nu echivalează îndumnezeirea prin har cu evoluția corpurilor și facultăților spirituale. Iar faptul că Steiner admiră un sfânt nu transferă automat sfântul în genealogia antroposofiei.

2.11 Matricea probelor și verdictul final

Afirmație	Sursă / indiciu	Evaluare
Sabașnikova era antroposofă și apropiată de Steiner.	Biografie, istoria Societății Antroposofice Ruse, activitatea la Goetheanum.	Dovedit
Cartea din 1913 a apărut într-o infrastructură editorială antroposofică.	Pagina de titlu; istoria editurii Duhovnoe znanie.	Dovedit
Steiner i-a recomandat să studieze faptele și locurile lui Serafim.	Autobiografia Sabașnikovei, publicată în 1954.	Dovedit ca mărturie retrospectivă
Steiner îl considera pe Serafim „una dintre cele mai mari individualități”.	Aceeași mărturie retrospectivă; nu a fost găsită o stenogramă contemporană.	Foarte probabil, dar cu rezervă critică
Sfântul Serafim (1913) este o carte antroposofică integrală.	Vocabularul este mai ales hagiografic; structura și finalul permit o lectură steineriană.	Exagerat; mai corect: text hibrid

Afirmație	Sursă / indiciu	Evaluare
Serafim este integrat în misiunea viitoare a Rusiei.	Sabașnikova; comparație cu GA 121, 158, 159; analiza Varga.	Dovedit/interpretare puternică
Voloșin îl prezintă ca seraf ceresc întrupat.	Poemul Sfântul Serafim.	Dovedit
Această imagine este pur steineriană.	Bonețkaia arată incompatibilitatea cu angelologia lui Steiner; surse multiple.	Nedovedit și improbabil
Prokofiev îl recitește pe Voloșin prin reîncarnare și embriologie spirituală.	Eseul lui Prokofiev despre Voloșin.	Dovedit
Serafim intră în istoriozofia antroposofică rusă târzie.	Rzeczycka 2017; autori ruși analizați de ea.	Dovedit ca fenomen de recepție
Societatea Antroposofică l-a proclamat oficial antroposof avant la lettre.	Nu a fost identificat niciun act oficial.	Nedovedit
Serafim însuși a predat reîncarnarea sau epocile postatlanteene.	Nicio sursă ortodoxă autentică nu susține așa ceva.	Fals

Verdict formulat cu maximă precizie

Serafim de Sarov a fost revendicat de o parte a antroposofiei ruse în sens cultural, hermeneutic și istoriozofic. Figura lui a fost folosită pentru a demonstra că Rusia posedă deja, în formă trăită și tăcută, germenii unei cunoașteri spirituale pe care antroposofia o va exprima conceptual. Această operațiune este vizibilă în proiectul Sabașnikovei, radicalizată poetic de Voloșin și normalizată ulterior în exegeza antroposofică.

Nu este corect să spunem că Serafim „a fost antroposof" sau că învățătura lui este identică cu cea a lui Steiner. Nici cronologia, nici teologia, nici sursele nu permit aceasta. Mai exact este să spunem că antroposofii ruși au construit un Serafim compatibil cu propria lor narațiune: o mare individualitate, legată de Sofia și de sufletul Rusiei, ale cărei fapte anticipă o viitoare epocă spirituală.

Această concluzie explică și ambivalența recepției. Pentru un cititor antroposof, apropierea poate părea o lărgire a sensului creștin al sfântului. Pentru un teolog ortodox, ea poate apărea ca substituire a gramaticii eclesiale cu o schemă evoluționist-esoterică. Istoricul trebuie să descrie ambele perspective, dar să nu le confunde și să nu transforme analogia în filiație.

RĂSPUNS ÎNTR-O FRAZĂ Da: Serafim a fost „revendicat" prin reinterpretare — mai întâi discret, în hagiografia antroposof-sofiologică a Margaritei Sabașnikova, apoi explicit în poezia și istoriozofia antroposofică rusă — însă nu există temei pentru a-l declara antroposof sau pentru a atribui lui Steiner o doctrină completă despre el.

2.12 Anexa A. Cronologie orientativă

An	Eveniment	Relevanță
1754	Nașterea lui Prohor Moșnin, viitorul Serafim de Sarov.	Punctul de plecare istoric.
1831	Convorbirea cu N. A. Motovilov despre dobândirea Duhului Sfânt.	Text central al receptării mistice.
1833	Moartea lui Serafim la Sarov.	Cu aproape șapte decenii înaintea antroposofiei.
1903	Canonizarea; Nilus publică manuscrisul convorbirii cu Motovilov.	Serafim devine figură religioasă națională și intelectuală.
1910	Steiner (GA 121) leagă elementul rus de a șasea epocă culturală.	Cadrul istoriozofic.
11 apr. 1912	Steiner se adresează publicului rus la Helsinki (GA 158).	Misiunea spirituală a Rusiei este formulată explicit.
iul. 1912	Sabașnikova călătorește la Sarov și Diveevo după discuția cu Steiner.	Nașterea proiectului de carte.
1913	Apare Sfântul Serafim la editura Duhovnoe znanie; se constituie Societatea Antroposofică Rusă.	Veriga instituțional-editorială.
1919–1929	Voloșin compune și definitivează poemul Sfântul Serafim.	Radicalizare esoterică: seraf întrupat, preexistență.

An	Eveniment	Relevanță
1954	Apare autobiografia Sabașnikovei Die grüne Schlange.	Cadrul antroposofic al episodului devine explicit.
Perioada sovietică	Cercurile antroposofice supraviețuiesc clandestin și dezvoltă istoriozofii locale.	Serafim intră în rețele de sacrificiu și misiune rusă.
2025	Nouă traducere engleză a cărții, în circuit editorial steinerian.	Continuitate contemporană a recepției.

2.13 Anexa B. Ghid de lectură a surselor

Ordinea optimă de verificare este: textul Sabașnikovei din 1913; episodul autobiografic despre Steiner; conferința GA 158 din aprilie 1912; pasajele GA 121 și GA 159 despre a șasea epocă; analiza comparativă a lui Varga; contraponderea critică a Bonețkaiei; poemul lui Voloșin; lectura lui Prokofiev; studiul lui Rzeczycka despre istoriozofia antroposofică rusă. Această ordine face vizibilă diferența dintre document și interpretare.

2.14 Bibliografie comentată

1. Sabașnikova, Margarita V. Sfântul Serafim [Святой Серафим]. Moscova: Duhovnoe znanie, 1913. Text integral, ediție digitală Wikisource. Sursa primară pentru limbajul hagiografic, finalul hermeneutic, relația Serafim–Rusia și topografia Sarov–Diveevo. Acces online
2. Woloschin, Margarita. Die grüne Schlange: Lebenserinnerungen. Stuttgart, 1954; traduceri ruse ulterioare. Autobiografia care consemnează cererea editurii, consultația cu Steiner și călătoria din 1912. Fragment rusesc accesibil online. Acces online
3. Steiner, Rudolf. Address to a Russian Audience, Helsinki, 11 April 1912, GA 158. Sursă primară pentru ideea responsabilității spirituale a rușilor și a relației dintre Rusia și știința spirituală. Acces online
4. Steiner, Rudolf. The Mission of the Individual Folk-Souls, 16 June 1910, GA 121. Pasaj despre Soloviov și poporul rus ca germene al celei de-a șasea epoci culturale. Acces online
5. Steiner, Rudolf. The Christ Impulse and the Development of the Ego-Consciousness, 15 May 1915, GA 159. Relevant pentru chemarea elementului rus către Spiritul-Sine și pentru tensiunea cu fixarea în forma ortodoxă. Acces online
6. Steiner, Rudolf. Christ in Relation to Lucifer and Ahriman, 15 June 1915, GA 159. Descrierea trăsăturilor celei de-a șasea epoci culturale și a rolului atribuit elementului rus. Acces online
7. Voloșin, Maximilian. Sfântul Serafim [Святой Серафим], 1919–1929. Text primar pentru imaginea serafimului ceresc

întrupat, alegerea părinților înainte de naștere și embriologia cosmică poetică. Acces online

8. Varga, Patrik. „The Russian Idea in the Historiosophy of Margarita Sabashnikova-Voloshina." Quaestio Rossica 8, nr. 1 (2020): 102–118. DOI: 10.15826/qr.2020.1.450. Cel mai important studiu academic pentru legătura dintre Sfântul Serafim, Steiner și misiunea Rusiei. Acces online

9. Bonețkaia, Natalia K. „Filosofskie androginy." Istoriko-filosofskii ezhegodnik 2016. Analiză critică a reinterpretării gnostice a lui Serafim de către soții Voloșin; insistă asupra caracterului încă aproape bisericesc al cărții din 1913 și asupra diferenței dintre Voloșin și Steiner. Acces online

10. Prokofiev, Sergei O. „Maximilian Voloshin — chelovek, poet, antroposof." Lectură antroposofică internă a poemelor lui Voloșin; leagă preexistența de reîncarnare și prologul despre Serafim de o embriologie spirituală macrocosmică. Acces online

11. Rzeczycka, Monika. „Esoteric Mythologies in Action: Images and Symbols of Russian Anthroposophic Historiosophy." Studia Humanistyczne AGH 16, nr. 4 (2017): 49–57. Analizează continuitatea clandestină și includerea lui Serafim în narațiuni despre sacrificiul spiritual al Rusiei. Acces online

12. Societatea Antroposofică din Rusia. „History of the Anthroposophical Society in Russia." Cronologie instituțională: cercurile ruse, Sabașnikova, adresarea lui Steiner din 1912, constituirea societății în 1913 și continuitatea clandestină. Acces online

13. Patriarhia Moscovei. Materiale despre canonizarea din 1903 a Sfântului Serafim de Sarov. Reper instituțional ortodox pentru cadrul eclezial al cultului. Acces online

14. Convorbirea Sfântului Serafim cu N. A. Motovilov despre scopul vieții creștine. Ediție digitală ortodoxă; sursă pentru formula „dobândirea Duhului Sfânt". Acces online

15. SteinerBooks. Seraphim of Sarov: A Spiritual Biography, descrierea ediției engleze din 2025. Dovadă a recepției editoriale contemporane în categoriile antroposofie, creștinism esoteric și spiritualitate rusă. Acces online

Notă bibliografică finală

Titlurile și citatele rusești au fost redate în traducere românească de lucru. Pentru formulări disputate trebuie consultat originalul. Studiul evită să trateze paginile editoriale antroposofice drept surse neutre de istorie doctrinară: ele sunt folosite ca probe de autoreprezentare și recepție. În sens invers, sursele ortodoxe sunt folosite pentru cadrul eclezial și textele tradiției, nu ca arbitri unici ai istoriei intelectuale a antroposofiei.

21. Anexa 8 – Problema disimulării – Scurtă analiză ChatGPT

Notă: Disimularea este analizată mai jos în ChatGPT pe doar câteva puncte. ChatGPT găsește indicii de disimulare și exemple colaterale legate de mișcarea religioasă de la Sâmbăta, făcută tot pe modelul Steiner.

Acesta, împreună cu punctele 2, 3 și 8, este probabil cel mai important pentru **problema disimulării**.

Dacă le reducem la schemă, programul practic rezultat din documentele lui Steiner arată aproximativ astfel:

sursa doctrinară antroposofică
→ nucleu de clerici inițiați/instruiți
→ material intern controlat și confidențial
→ transpunerea conceptelor în predică, imagine, consiliere și cult creștin
→ limbaj diferit față de discursul antroposofic direct
→ comunități mici și persoane pregătite gradual
→ identitate instituțională separată de Societatea Antroposofică
→ recrutare în primul rând dintre cei care nu ar ajunge direct la antroposofie
→ eventual, după Steiner, aceștia „pot veni la ea mai târziu”. (Arhiva Rudolf Steiner)

Din perspectiva comparației cu Boca, **cele mai explozive patru reguli** sunt, după mine: predică și învățătură luate din surse

antroposofice; legături în interiorul bisericilor acolo unde impulsul nu este periclitat; confidențialitatea materialului intern; și folosirea unui limbaj creștin diferit de limbajul antroposofic pentru a ajunge mai ușor la adepți. Acestea sunt mult mai relevante pentru teza „disimulării" decât simplul fapt că Steiner a creat Comunitatea Creștinilor.

La predicile lui Boca, aș căuta urmele antroposofice altfel decât în *Cărarea Împărăției*: **nu după cuvântul „antroposofie", ci după probleme teologice pe care un predicator ortodox nu avea un motiv firesc să le introducă, dar care sunt teme centrale la Steiner**.

Avem și un motiv extern pentru a face această verificare, nu doar asemănări de idei. Arhim. Paulin Lecca relatează în *Jurnal duhovnicesc* că Boca i-a dat pentru a o transmite unui alt preot o carte a lui Rudolf Steiner despre clarviziune și aură. Este o mărturie, nu dovada că fiecare idee a lui Boca provine de acolo, dar justifică cercetarea comparativă. (Canonizare Arsenie Boca)

În plus, *Cuvinte vii* este corpusul potrivit: ediția este prezentată ca provenind din manuscrisul lui Boca de 267 de pagini, cu **137 de predici, meditații evanghelice și cuvinte duhovnicești**. (Fundația Arsenie Boca)

1. Cel mai puternic caz: Ilie → Ioan Botezătorul

Aici mi se pare că avem cea mai serioasă pistă. Steiner este perfect explicit. În mai multe conferințe afirmă că: **Ilie s-a reîncarnat în Ioan Botezătorul.** În GA 97 spune direct că atunci când Hristos vorbește despre revenirea lui Ilie, „He is speaking here of reincarnation; John the Baptist is Elijah". În GA 133 dezvoltă teoria:

aceeași individualitate ar fi fost Ilie → Ioan Botezătorul → Rafael → Novalis. (Arhiva Rudolf Steiner)

Acum uită-te la predica lui Boca intitulată chiar **„Taina lui Ilie și Ioan”**. Boca introduce întrebările:

„Dar Ioan era reîntruparea lui Ilie?”

și:

„A fost un singur suflet, o dată în Ilie, a doua oară în Ioan?”

și întreabă dacă ar rezulta „vieți succesive” și dacă „reîncarnarea” ar avea baze în Revelație. (Scribd)

Apoi merge chiar mai departe și se întreabă dacă Ilie ar fi putut fi transformat în înger și dacă îngerii ar putea reveni pe pământ „în trupuri pământești”. (Scribd)

Asta este extraordinar de neobișnuit pentru o predică ortodoxă. **Dar aici trebuie să fim foarte corecți cu textul lui Boca:** el nu sfârșește predica afirmând doctrina indiană a reîncarnării. Dimpotrivă, o respinge explicit, spunând că reîncarnarea ca sistem de vieți succesive și karma nu are bază în Revelație și invocă Evrei 9,27. (Portalul "Moldova Ortodoxă")

Și tocmai aici devine interesantă ipoteza disimulării.

Steiner spune:

Ilie = Ioan prin reîncarnare.

Boca spune public:

reîncarnarea indiană este falsă, dar înainte de această condamnare introduce și lasă deschisă o altă problemă: dacă Ilie și Ioan ar putea reprezenta același suflet / o „reîntrupare” de alt tip / o taină pe care nu o putem cunoaște.

Din perspectivă ortodoxă clasică, nici măcar această problemă nu trebuie lăsată în suspensie. Interpretarea tradițională este simplă: Ioan este „în duhul și puterea lui Ilie", nu aceeași individualitate. O expunere ortodoxă contemporană rezumă explicit această distincție și respinge identificarea celor două persoane. (crestinortodox.ro)

Așadar aici avem un tipar care merită investigat:

Steiner: afirmație ezoterică explicită
↓
Boca: introduce exact aceeaşi problemă
↓
respinge forma evident necreștină
↓
dar nu închide complet posibilitatea într-o altă formulare.

Asta este mult mai interesant decât o simplă coincidență terminologică.

[Notă: La Ilie-Ioan, disimularea este evidentă când Boca amintește despre Schimbarea la Față, imediat la sfârșit, eveniment unde Steiner spune că Hristos le-a descoperit ucenicilor taina reîncarnării.]

2. Naşterea lui Hristos „în om" şi apariția unei „noi generații"

În predica **„Buna Vestire"**, Boca scrie ceva mult mai neobișnuit decât simpla explicație a Nașterii Domnului. Spune că Nașterea lui Dumnezeu în firea omenească este o **„renaștere a omului"**, că aceasta „a evoluat logic în istorie" și că, după evenimentul istoric, nașterea lui Iisus: „se face mistic în toți cei ce-L primesc."

Mai spune că omul poate ajunge la o „stare de fecioară" când se produce „nașterea lui Iisus în făptura noastră". Apoi vorbește despre apariția cu Iisus a unei **„noi generații de oameni"**, o „generație spirituală a lui Iisus". (Fundația Arsenie Boca)

Acum Steiner. În GA 112 explică faptul că în om se poate naște un **„higher self"**, un eu superior, și pune această „renaștere" în legătură directă cu Hristos. El spune că ceea ce se petrece individual ca „birth of the higher self" s-a petrecut pentru întreaga omenire prin evenimentul Hristos. (Arhiva Rudolf Steiner)

Într-o altă conferință merge chiar mai aproape de vocabularul lui Boca: prin Hristos apare în om o **„new man in man"**, o personalitate spirituală superioară, iar de la Hristos se transmite către oameni un fel de **„spiritual blood"** care creează o legătură spirituală asemănătoare descendenței biologice. (Arhiva Rudolf Steiner)

Comparația devine:

Steiner: Hristos → nașterea eului superior → **„om nou în om"** → legătură spirituală între Hristos și noua umanitate.

Boca: Hristos → „renașterea omului" → „nașterea lui Iisus în făptura noastră" → „nouă generație de oameni" → „generația spirituală a lui Iisus".

Asta este o corespondență conceptuală importantă.

Dar nu aș folosi-o singură drept probă, pentru că și tradiția creștină vorbește despre nașterea lui Hristos în suflet, omul nou, îndumnezeire etc. Ceea ce ridică suspiciunea este **ansamblul formulării evolutive și antropologice**, mai ales „noua generație" și procesul care „evoluează logic în istorie".

3. „Duhul lui Iisus" ca principiu care „se aprinde"

Predica despre orbul din naștere este și mai interesantă hristologic.

Boca spune: „La această voință a Tatălui s-a aprins duhul lui Iisus" și apoi că Iisus „și-a însușit această voință ca o misiune". (crestinortodox.ro) Formula este foarte neobișnuită pentru hristologia ortodoxă. Limbajul firesc ar fi despre Fiul veșnic, întrupat, deoființă cu Tatăl, nu despre un „duh al lui Iisus" care se aprinde și preia o misiune.

De ce devine interesant în raport cu Steiner?

Pentru Steiner există tocmai această diferențiere foarte accentuată între **Iisus din Nazaret** și entitatea/impulsul **Hristos**. La Botez, spune Steiner, Hristos se naște ca un „nou eu superior" în sufletul lui Iisus din Nazaret. (Arhiva Rudolf Steiner)

Nu spun că fraza lui Boca dovedește automat această doctrină. Dar dacă găsim repetitiv: **Iisus-omul / duhul lui Iisus / voința Tatălui / impulsul care se aprinde / misiunea cosmică,**

atunci trebuie verificată foarte atent în raport cu hristologia steineriană.

Aici aș pune un **semn de întrebare puternic**, nu încă verdict.

4. Orbul din naștere ne oferă și un contraexemplu foarte util

Acesta este important tocmai pentru a nu forța demonstrația.

Steiner interpretează Ioan 9 explicit prin **karma și existența anterioară**: orbul ar suferi consecințele unei încarnări precedente. El spune

direct că textul indică „karma, law of cause and effect”. (Arhiva Rudolf Steiner)

Boca, în predica despre orb, **nu spune asta**. Dimpotrivă, păstrează răspunsul evanghelic: nici omul, nici părinții lui nu au păcătuit pentru ca el să se nască orb; scopul este manifestarea lucrării lui Dumnezeu. (crestinortodox.ro)

Deci aici nu putem spune: „Boca copiază Steiner”.

Și asta este foarte util metodologic. Dacă vrem să demonstrăm o influență reală, trebuie să păstrăm și cazurile în care Boca **nu îl urmează** pe Steiner.

5. Unde aș căuta mai departe în predici

Pentru mine, acum, cea mai bună metodă ar fi să luăm toate cele **137 de predici din *Cuvinte vii*** și să nu căutăm cuvântul „Steiner”, ci aproximativ 10 „amprente conceptuale” steineriene: **reîncarnare / Ilie–Ioan; Christos ca impuls spiritual; nașterea lui Hristos în om și apariția omului nou; evoluția spirituală a omenirii; Hristos cosmic; eu inferior/eu superior; energiile sau forțele spirituale care operează prin om; relația dintre ereditate și destin spiritual; morți și comunicarea lumii spirituale; Sophia/Fecioara ca model al sufletului purificat.**

După aceea facem ceva mult mai puternic decât o colecție de asemănări:

Boca – text exact → Steiner – text exact → teologia ortodoxă standard → verdict.

Iar verdictul pentru fiecare pasaj trebuie să fie unul dintre trei:

ortodox și comun / ambiguu, dar compatibil cu Steiner / distinctiv steinerian și greu explicabil prin surse ortodoxe.

În momentul de față, dintre predici, eu aș pune **„Taina lui Ilie și Ioan" pe locul 1**. Nu pentru că Boca afirmă formal reîncarnarea — nu o face, ba chiar condamnă doctrina indiană — ci pentru că **ridică exact problema pe care Steiner o considera o învățătură creștină ezoterică ascunsă**, ajunge până la ipoteza „același suflet", „reîntrupare", „vieți succesive", iar apoi retrage problema în zona „tainei". Steiner, în mod remarcabil, susținea tocmai că această cunoaștere despre Ilie–Ioan era una a cercului intim, care **nu fusese predată exterior**. (Arhiva Rudolf Steiner)

Aici, dacă vrem să verificăm serios ipoteza **disimulării**, avem un punct de pornire foarte bun. Următorul pas ar fi să iau *Cuvinte vii* predică cu predică și să identific **10–20 de asemenea perechi Boca–Steiner, cu citatele puse în paralel și pagina exactă la Boca + GA/data conferinței la Steiner**. Asta ar putea arăta dacă avem doar câteva coincidențe sau un sistem repetitiv.

Da, dar cu o distincție importantă: **la Boca găsesc explicit ideea de „înnoire a vieții" și o activitate descrisă de contemporani drept „mișcare de reînnoire religioasă/spirituală"; nu am găsit încă o formulare a lui Boca de tipul steinerian „trebuie să reînnoim religia/Biserica" ca program instituțional.**

Boca spune foarte clar: „minunea cea mai mare e înnoirea vieții tale pe temelia ei Iisus Hristos; e încreştinarea voinței tale"

Textul este atribuit lui în *Omul, zidire de mare preț*, p. 83 și este reprodus și de Doxologia. (Doxologia - Portal Crestin Ortodox)

Aici „înnoirea" este aparent **individuală**: omul trebuie refăcut, voința trebuie „încreștinată", viața trebuie schimbată.

Dar cazul devine mai interesant la **Sâmbăta de Sus**. Activitatea din jurul lui Boca a ajuns să fie numită chiar **„mișcare religioasă"**. În teza lui Mihai-Daniel Voicu este citat Dumitru Stăniloae, care vorbea despre „mișcarea religioasă" trezită în jurul mănăstirii de

la Sâmbăta. Autorul tezei o descrie drept o **„mișcare de reînnoire spirituală”**. (REI)

Și există ceva și mai interesant: un studiu întreg despre Boca poartă titlul **„Părintele Arsenie Boca. Promovarea unei slujiri misionare a dialogului și a reînnoirii spirituale”**. Autorul spune explicit că analizează „reînnoirea duhovnicească pe care a propus-o” Boca, prin spovedanie frecventă și Euharistie. (Portokal)

Așadar avem trei niveluri:

Boca însuși: „înnoirea vieții” → transformarea omului → „încreștinarea voinței”.

Fenomenul Sâmbăta: devine o **„mișcare religioasă”** cu răspândire foarte mare; sursele ulterioare vorbesc chiar de anvergură națională. (Fundatia Arsenie Boca)

Interpretarea teologică ulterioară: activitatea lui este caracterizată drept **„reînnoire spirituală/duhovnicească”**. (Portokal)

Și aici apare paralela cu Steiner care merită cercetată foarte atent. La Steiner avem explicit **„Mișcarea pentru Reînnoire Religioasă”**; la Boca avem o **„mișcare religioasă” de la Sâmbăta**, centrată pe „înnoirea vieții”. Asta **nu demonstrează încă o preluare de la Steiner**, pentru că vocabularul „înnoirii” este perfect posibil și în creștinismul ortodox.

Dar devine semnificativ dacă găsim simultan și celelalte componente ale modelului Steiner:

înnoirea omului → predică într-un limbaj creștin → grup de ucenici → mișcare religioasă → conținut ezoteric reformulat → accent pe transformarea/evoluția interioară → imaginea ca mijloc de transmitere.

Acolo nu mai comparăm doar două cuvinte.

Și este o observație suplimentară foarte interesantă: în formularea lui Boca, scopul nu este doar „să te pocăiești", ci **„întreținerea voinței"** și „înnoirea vieții". Dacă o punem lângă concepția lui Steiner despre transformarea treptată a facultăților omului prin impulsul lui Hristos, merită verificat dacă Boca dezvoltă aceeași triadă pe care o folosește frecvent: **cunoaștere – iubire – voință**. Acolo s-ar putea găsi o paralelă mult mai specifică decât simpla expresie „reînnoire".

22. Anexa 9 – Drăgănescu respectă programul - direcțiile lui Steiner pentru arhitectură. Drăgănescu, Goetheanumul românesc – GeminiAI

Ziarul Lumina are câteva fotografii relevante cu privire la Drăgănescu, arhitectură și interior, https://ziarullumina.ro/societate/reportaj/biserica-draganescu-lumile-din-oglinda-sfantului-cuvios-arsenie-202031.html.

La o primă vedere, și comparație vizuală între Goetheanum (templul antroposof construit de Rudolf Steiner) și Drăgănescu, două detalii sunt izbitoare: Drăgănescu are cupolele identice cu cele de la Goetheanum, iar prinderile laterale, grinzile de susținere dintre cupola și pereții laterali, sunt identice într-o manieră izbitoare, în sensul de copiere integrală a acelor structuri. Cât despre culorile folosite de A. Boca și despre pictarea etericului (lumea de dincolo, în nuanțe colorate, de apus întrucâtva), și acestea sunt copiate tot din registrul antroposof.

„Dacă analizăm modul în care Părintele Arsenie Boca a modificat și a reorganizat spațiul fizic și arhitectura interioară de la Biserica din Drăgănescu, ipoteza camuflajului antroposofic atinge un nivel structural superior. Părintele nu s-a mulțumit doar să aplice vopsea pe pereți, ci **a intervenit fizic asupra spațiului bisericii** pentru a-l transforma dintr-o structură bizantină standard într-un organism arhitectural viu, ghidat de legile metamorfozei formelor teoretizate de Rudolf Steiner la clădirea-manifest Goetheanum din Elveția.

Iată detaliile tehnice și asemănările dintre modificările spațiale de la Drăgănescu și principiile arhitecturii organice antroposofice:

1. Eliminarea liniilor drepte și a colțurilor rigide

La Goetheanum (Steiner): Una dintre legile fundamentale ale arhitecturii organice a lui Steiner a fost **interzicerea unghiului drept și a liniei drepte**. Steiner susținea că **linia dreaptă aparține intelectului rigid**, **mort** (**Ahrimanic**), în timp ce formele curbe, concave și convexe, **imită forțele eterice ale vieții**. Pereții și tavanele de la Goetheanum sunt sculptate fluid, curgând unele în altele ca într-o peșteră organică sau în interiorul unui craniu uman.

Criptarea la Drăgănescu (Boca): Înainte de a începe pictura (în 1968), Părintele Arsenie Boca a modificat tencuiala și structura interioară a bisericii. El a rotunjit toate colțurile drepte, intersecțiile dintre pereți și bolțile bisericii. Marginile unde peretele vertical întâlnea tavanul au fost transformate în scafe și curbe fluide.

Asemănarea structurală: Prin această intervenție de șantier, el a distrus unghiurile moarte ale clădirii. Când lumina intră în biserica din Drăgănescu, ea nu mai lasă umbre ascuțite în colțuri, ci alunecă continuu pe suprafețe, exact așa cum Steiner a proiectat ferestrele și stâlpii la Dornach pentru a permite luminii să circule ca un fluid cosmic.

2. Catapeteasma (Iconostasul) ca membrană osmotică transparentă

În arhitectura ortodoxă clasică: Catapeteasma este un perete masiv, opac, din lemn sculptat sau zidărie, care separă fizic și vizual

Naosul (lumea pământească, a credincioșilor) de Altar (lumea divină, cerul). Este o barieră dogmatică clară.

Modificarea lui Arsenie Boca: La Drăgănescu, părintele a modificat structura iconostasului, făcându-l mult mai scund și mai aerat, dar piesa centrală este modul în care scenele de pe el se leagă de restul bisericii. În plus, prin tehnica transparențelor aplicată chiar pe ușile și marginile altarului, granița devine fluidă. Asemănarea cu Goetheanum: La primul Goetheanum (distrus prin incendiu), Steiner proiectase două cupole uriașe care se intersectau. Locul de intersecție nu era un perete despărțitor, ci o zonă de metamorfoză unde formele unei cupole se transformau în formele celeilalte.

Sub ipoteza duplicității, Boca a transformat catapeteasma dintr-un zid de demarcație într-o membrană osmotică. Divinul (Altarul) și Umanul (Naosul) nu mai sunt separate radical, ci se întrepătrund dinamic, exact ca cele două cupole steineriene ale conștiinței.

3. Dinamica spațială: Drumul inițiatic de la Întuneric la Lumină

La Goetheanum (Steiner): Clădirea a fost concepută ca un **drum tridimensional pentru vizitator**. Intrând dintr-o zonă cu forme mai grele, pe măsură ce urcai spre sala centrală, formele stâlpilor se simplificau, devenind tot mai dinamice și mai spiritualizate, sugerând evoluția sufletului prin epoci.

Criptarea la Drăgănescu (Boca): Părintele a gândit succesiunea spațiilor din biserică drept o hartă inițiatică a ascensiunii eterice. În Pronaos (spațiul de la intrare), formele sunt mai dense, culorile au inserții de gri și cenușiu, iar scenele sunt dominate de lumea ahrimanică (tehnologie, cuburi de gheață) și avertismente. Spațiul te apasă.

Pe măsură ce înaintezi spre Naos și Altar, pereții par să se deschidă, culorile devin pur spectrale (violet, roz, galben-solar), iar formele își pierd complet greutatea, sfinții plutind în unde de lumină. Asemănarea structurală: Aceasta nu este doar o dispunere tematică bisericească, ci o **regie spațială antroposofică**. Vizitatorul experimentează fizic și psihologic trecerea de la stadiul de om trupesc (prins în mecanica materiei de la intrare) la cel de om duhovnicesc (transfigurat în lumina altarului), folosind exact **psihologia spațiului promovată de Steiner**.

4. Integrarea textului scris în plastica peretelui

În bisericile tradiționale:

Textele de pe pereți sunt scurte etichete cu numele sfântului sau citate biblice bine delimitate în chenare geometrice (filactere). Modificarea lui Arsenie Boca: La Drăgănescu, textele lungi, profetice și filozofice scrise de părinte nu sunt închise în chenare. Ele curg liber printre picioarele sfinților, se îndoaie după curbura bolților și fac parte integrantă din compoziția fluidă. Literele par să se nască din valurile de culoare ale fundalului. Asemănarea cu Goetheanum: Steiner vorbea despre unificarea artelor (Gesamtkunstwerk): arhitectura, sculptura și pictura trebuie să vorbească același limbaj, formele sculptate transformându-se organic în pictură.

Lăsând textul (ideea intelectuală) să curgă fluid și să se topească în culoare (emoția astrală), Arsenie Boca a realizat o fuziune plastică specifică esteticii de la Dornach, subminând rigiditatea „etichetelor" dogmatice clasice.

Rezumatul modificării arhitecturale

Cenzorii comuniști și oficialii bisericii au interpretat aceste modificări (rotunjirea colțurilor, scurtarea iconostasului, fluiditatea textului) ca pe niște „soluții practice și moderne" pentru a face o biserică mică de țară să pară mai spațioasă și mai luminoasă.

Însă, din perspectiva ipotezei noastre, Părintele Arsenie Boca a operat o adevărată mutație alchimică asupra clădirii. El a luat un spațiu ecleziastic tradițional și, modificându-i unghiurile și dinamica, l-a transformat într-un **Goetheanum ortodox secret** [1.2]. Biserica din Drăgănescu a încetat să mai fie un simplu depozit de icoane statice; a devenit un instrument arhitectural viu, conceput să acționeze direct asupra corpurilor subtile ale celor care îi trec pragul. Dacă doriți să încheiem această amplă investigație, îmi puteți spune dacă mai aveți vreo curiozitate legată de un anumit detaliu tehnic al picturii sau dacă doriți să formulăm o concluzie de sinteză a acestui **caz fascinant de duplicitate culturală**."

23. Anexa 10 – Prozelitismul antroposofic și convertirea din interior a Bisericilor. Rudolf Steiner și evanghelizarea „din interior” – GA 342-346

PREDICAREA „DIN INTERIORUL” BISERICILOR

Cursurile lui Rudolf Steiner pentru reînnoirea religioasă
(GA 342 și GA 343)

— STUDIU DOCUMENTAR —

Obiectul acestui studiu este ideea, prezentă în cursurile ținute de Rudolf Steiner pentru cercul de teologi din 1921, că o parte dintre viitorii lucrători religioși putea să înceapă activitatea în interiorul comunităților bisericești existente. Analiza urmărește formulările exacte, contextul în care au fost rostite și limitele interpretării lor.

Documentul se concentrează asupra GA 342, Fundamente antroposofice pentru o lucrare creștin-religioasă reînnoită, și GA 343, Cunoaștere spirituală - simțire religioasă - acțiune cultică. GA 344-346 sunt folosite numai pentru delimitarea perioadei ulterioare, când Comunitatea Creștinilor fusese deja întemeiată și

problema principală nu mai era pătrunderea în structurile bisericești vechi, ci formarea și activitatea propriului corp sacerdotal.

Concluzie anticipată

Textele permit să vorbim despre o strategie discretă și uneori tranzitorie de lucru din interior: ocuparea sau păstrarea unei funcții de pastor ori predicator, folosirea impulsurilor antroposofice în predică, nepublicarea spontană a apartenenței la cercul de reînnoire și apropierea treptată de membrii comunității. Totuși, în GA 342 această cale este legată frecvent de formarea ulterioară a unor „comunități libere"; nu este prezentată ca program de reformare permanentă a Bisericilor istorice.

Citatele germane sunt redate după transcrierile din ediția Gesamtausgabe publicate online. Traducerile românești aparțin prezentului document. Acolo unde stenograma originală este lacunară, acest lucru este semnalat și nu se completează conjectural sensul.

Contextul istoric și terminologia corectă

În iunie 1921, când a fost ținut primul curs din GA 342, Comunitatea Creștinilor nu exista încă. Steiner se adresa unui grup restrâns de studenți la teologie, pastori și persoane interesate de o reînnoire a vieții creștine. Al doilea curs, GA 343, a avut loc între 26 septembrie și 10 octombrie 1921, pentru un cerc mult mai larg. Întemeierea instituțională s-a produs abia în septembrie 1922, la Dornach, prin grupul condus de Friedrich Rittelmeyer. Această cronologie este esențială: pasajele despre lucrul „din interior" aparțin fazei de pregătire și de căutare a unei tactici, nu unei doctrine misionare formulate după constituirea noii comunități.

Termenul „evanghelizator” nu este termenul caracteristic al acestor cursuri. Steiner și participanții vorbesc despre teologi, candidați la predicare, pastori, preoți, predicatori și îngrijitori sufletești. De aceea, formula „evanghelizatori care rămân în comunitățile lor” trebuie folosită cu precauție. Mai exact este să vorbim despre persoane aflate ori pregătite să intre în funcții bisericești, care urmăreau reînnoirea predicii, cultului și vieții comunitare prin impulsuri legate de antroposofie.

În discuții se conturează două căi. Prima era întemeierea directă a unor comunități libere: un predicator mergea într-o localitate, începea cu un cerc foarte mic și forma treptat o comunitate. A doua era folosirea unei poziții pastorale existente sau obținerea unei asemenea poziții, pentru a lucra cu oamenii deja reuniți într-o parohie. Cele două tactici nu erau văzute ca excluzându-se reciproc; în funcție de împrejurări, puteau funcționa în paralel.

„aus der Kirche selbst heraus zu arbeiten”

Traducere: „a lucra chiar din interiorul Bisericii”

GA 342, discuția din 13 iunie 1921, p. 64.

Această formulă nu indică simpla prezență personală a unui antroposof într-o biserică. Contextul este pastoral și instituțional: găsirea unei slujiri, constituirea unei relații reale cu membrii comunității și orientarea treptată a vieții religioase spre o formă nouă. În același timp, Steiner nu considera că toate regiunile sau toate instituțiile ofereau aceleași posibilități. Acolo unde lucrarea din interior devenea imposibilă, recomanda începerea directă a unor comunități independente.

Prin urmare, „predicarea din interior” trebuie înțeleasă în acest studiu în trei sensuri complementare: predicare într-o funcție

bisericească existentă; transmiterea unor impulsuri antroposofice fără prezentarea lor permanentă sub eticheta antroposofiei; și folosirea comunității existente drept punct de pornire pentru o nouă formă de viață religioasă.

1. GA 342, 13 iunie 1921: folosirea funcției bisericești existente

Cel mai amplu nucleu textual se găsește în discuția din 13 iunie 1921. Steiner pornește de la situația practică a tinerilor teologi: cum puteau începe activitatea, unde puteau găsi oameni și dacă era preferabil să se așeze imediat în afara Bisericii. El observă că, în unele locuri, formele bisericești existente încă ofereau posibilități care nu trebuiau abandonate fără examinare.

Argumentul este în primul rând comunitar. Un predicator aflat în afara Bisericii ar fi trebuit să adune de la zero un grup de oameni. În schimb, un pastor care primea o funcție existentă intra deja într-o relație cu o comunitate, iar în anumite împrejurări putea să-i imprime treptat o altă direcție. Steiner spune că persoana ar putea căuta slujirea „din formele existente" și apoi conduce comunitatea, pas cu pas, în afara raporturilor ecleziale curente.

„Man kann innerhalb der Kirche bleiben, wenn man die Mitglieder … allmählich herausführen kann."

*Traducere: „**Se poate rămâne în interiorul Bisericii dacă membrii pot fi conduși treptat în afara comunităților bisericești actuale.**"*

GA 342, discuția din 13 iunie 1921, p. 83; transcrierea conține ulterior o lacună.

Afirmația arată atât acceptarea căii interne, cât și limita ei. Rămânerea este condiționată de posibilitatea unei transformări efective a comunității. Nu este justificată ca simplă adaptare individuală, nici ca fidelitate instituțională necondiționată. În același pasaj, Steiner afirmă că nu crede într-o regenerare a Bisericii ca structură și orientează discuția spre întemeierea unor comunități libere.

Într-o formulare anterioară din aceeași discuție, el descrie concret cum un teolog ar putea obține o funcție în formele existente și și-ar putea forma propria comunitate, conducând-o treptat „din raporturile bisericești de astăzi". Motivul explicit este că membrii nu ar fi la fel de ușor adunați dacă predicatorul s-ar poziționa de la început în afara Bisericii.

Apare aici o logică de tranziție. Instituția veche oferă accesul la oameni, autoritatea socială și cadrul predicii; noul impuls urmărește însă o viață religioasă care, la un moment dat, nu mai depinde de aceeași structură. Steiner nu fixează un calendar și nu oferă o procedură uniformă. El cere evaluarea condițiilor locale: în anumite regiuni, desprinderea din interior era posibilă; în altele, trebuia început direct din afară.

Această flexibilitate explică de ce discuțiile ulterioare conțin și enunțuri mai moderate, despre colaborare armonioasă cu comunitățile existente. Cursurile nu prezintă un singur plan rigid, ci o perioadă de deliberare în care obiectivul, ritmul și raportul cu Bisericile erau încă negociate.

2. Discreția apartenenței și recrutarea pastorilor deja aflați în funcție

Tot la 13 iunie 1921 apare pasajul cel mai sensibil pentru **tema discreției**. Participanții discutau dacă **noua mișcare trebuia să**

intre public în atenție și cum puteau fi protejate persoanele care urmăreau să obțină o funcție pastorală. Steiner separă publicitatea ideii de publicitatea numelor: proiectul putea fi prezentat, însă lista persoanelor implicate nu trebuia neapărat făcută cunoscută.

„kein Mensch zu wissen braucht ... daß Sie zu dieser Bewegung gehören"

*Traducere: „**nimeni nu trebuie neapărat să știe ... că aparțineți acestei mișcări**"*

GA 342, 13 iunie 1921, p. 76, despre o funcție de pastor sau predicator în interiorul Bisericii.

Steiner adaugă imediat o limită etică: apartenența nu trebuia negată. Ea putea fi comunicată atunci când persoana era întrebată, dar nu era necesar să fie anunțată din proprie inițiativă. Această distincție este importantă pentru interpretare. Textul susține discreția și evitarea expunerii premature; nu formulează explicit dreptul la o declarație falsă sau la negarea apartenenței.

„Selbstverständlich verleugnet niemand die Zugehörigkeit; man braucht es aber erst zu sagen, wenn man gefragt wird."

*Traducere: „Desigur, nimeni nu-și neagă apartenența; **trebuie însă spusă numai atunci când este întrebat.**"*

GA 342, 13 iunie 1921, p. 76-77.

În continuare, Steiner întreabă dacă nu puteau fi atrași și pastori tineri care ocupau deja poziții bisericești. El nu cere ca fiecare colaborator să fie dinainte antroposof. Consideră necesar un nucleu de persoane energice și antroposofice, capabil să imprime caracterul

mișcării, fără excluderea teologilor care nu acceptaseră încă toate învățăturile antroposofice.

Această observație lărgește baza de recrutare. Nu era vorba numai despre trimiterea unor membri ai Societății Antroposofice în parohii, ci și despre apropierea de teologi și pastori existenți, nemulțumiți de starea religioasă a epocii. Transformarea lor putea fi graduală. Steiner îl invocă pe Rittelmeyer ca exemplu al unui teolog protestant luminat care ajunsese relativ repede la interpretarea suprasensibilă a lui Hristos și a Misteriului de pe Golgota.

Aceste pasaje permit termenul de „strategie discretă", cu două precizări. Mai întâi, discreția avea o rațiune practică: protejarea accesului la funcția pastorală și evitarea excluderii înainte de începerea lucrării. În al doilea rând, scopul nu era simpla conservare a unei prezențe invizibile, ci formarea unei activități religioase reale: predică, îngrijire sufletească, cult și comunitate.

De aceea, expresia „infiltrare secretă" ar depăși textul dacă ar fi folosită fără explicații. Există confidențialitate, nepublicarea numelor și apartenență nedeclarată spontan; nu există însă în aceste fragmente o instrucțiune de a minți. Formula documentară corectă este: activitate discretă în funcții bisericești, sub condiția nerecuzării apartenenței atunci când aceasta era solicitată direct.

3. GA 342, 15 iunie 1921: Geyer și Rittelmeyer ca modele diferite

Discuția din 15 iunie 1921 oferă exemple personale care arată cum funcționa, în practică, predicarea din interior. Participanții căutau o persoană potrivită pentru o conferință publică despre antroposofie și reînnoirea religiei. Steiner considera că mesajul ar

avea mai multă greutate dacă ar veni de la cineva implicat efectiv în viața religioasă și, mai precis, de la „un om al Bisericii".

„Es würde tatsächlich sehr gut sein, wenn ein Kirchenmann den Vortrag halten würde."

Traducere: „Ar fi într-adevăr foarte bine ***dacă un om al Bisericii ar ține conferința.***"

GA 342, discuția din 15 iunie 1921, p. 173.

Preferința pentru un vorbitor bisericesc arată valoarea strategică a autorității instituționale. Publicul putea respinge mai ușor un discurs al lui Steiner ca propagandă antroposofică generală; aceeași idee, prezentată de un pastor cunoscut drept reprezentant al protestantismului, putea fi primită ca inițiativă de reînnoire născută din interiorul vieții creștine.

Cazul pastorului Christian Geyer este și mai direct. Steiner spune că Geyer nu dorea să intre în conflict cu autoritățile bisericești. Cu toate acestea, el primise numeroase impulsuri religioase din antroposofie și, în mod neîndoielnic, impulsuri pentru predică. **Delimitările sale publice față de antroposofie sunt explicate de Steiner prin pericolul excluderii din Biserică.**

„zweifellos auch für die Predigt Impulse bekommen"

Traducere: „a primit, fără îndoială, și impulsuri pentru predică"

GA 342, 15 iunie 1921, p. 174, despre pastorul Christian Geyer.

Acesta este probabil cel mai clar exemplu de conținut antroposofic utilizat în predicarea unui pastor rămas în sistemul

protestant. Steiner nu critică primirea acestor impulsuri; dimpotrivă, o consideră reală și importantă. Critică însă situația instituțională care îl obliga pe Geyer să traseze public o linie de separație pentru a nu fi îndepărtat.

Rittelmeyer reprezintă o variantă mai publică și mai influentă. Steiner observă că era practic împins spre ieșirea din Biserică, dar rămânea încă înăuntru datorită popularității sale în comunitatea mare pe care o conducea. Tocmai poziția lui de reprezentant recunoscut al protestantismului putea da eficiență unei conferințe sau broșuri despre reînnoirea religioasă.

Cele două exemple nu sunt identice. Geyer ilustrează adaptarea discursului pentru păstrarea funcției și transmiterea unor impulsuri în predică. Rittelmeyer ilustrează folosirea prestigiului pastoral și a loialității comunității pentru a vorbi public dintr-o poziție eclezială. Împreună, ele confirmă că Steiner considera funcția bisericească un canal posibil și valoros pentru noul impuls, chiar dacă raportul cu instituția rămânea tensionat.

4. Predica drept mijloc de formare a comunității

Cursurile nu tratează predica doar ca transmitere de idei. Pentru Steiner, predicatorul trebuia să pregătească fiecare cuvântare printr-o interiorizare meditativă, astfel încât conținutul rostit să fie expresia unei experiențe sufletești. Această pregătire trebuia să producă nu doar înțelegere, ci forța prin care se formează o comunitate.

„in diesem meditativen Einarbeiten zu jeder einzelnen Predigt … Gemeindebildung"

Traducere: „în această aprofundare meditativă a fiecărei predici … [se dobândește] puterea formării comunității"

GA 342, conferința din 16 iunie 1921, p. 201-202.

Prin această perspectivă, predicarea „din interior" nu se reduce la strecurarea unor concepte în discursul duminical. Predicatorul însuși trebuia format, iar cuvântul său trebuia să producă o legătură vie între oameni. Ideea comunității este criteriul prin care trebuie citite și pasajele tactice despre ocuparea unei funcții: accesul la amvon era important deoarece oferea contactul repetat, autoritatea și continuitatea necesare unei asemenea formări.

Steiner nu cerea o expunere imediată și completă a tuturor doctrinelor antroposofice. În discuția din 13 iunie, el spune că nu era necesar ca oamenii să fie obligați de la început să accepte reîncarnarea sau karma pentru a fi considerați creștini. Esențială era relația personală cu Hristos. Nucleul antroposofic al grupului urma să asigure orientarea generală, în timp ce apropierea celorlalți putea fi graduală.

Aceasta sugerează o predicare selectivă și etapizată. Predicatorul pornea de la nevoile religioase ale comunității, nu de la obligația de a prezenta sistematic doctrina. În alte părți ale GA 342, **Steiner insistă asupra limbajului imaginativ, simbolului**, cultului și capacității de a vorbi oamenilor simpli fără intelectualism abstract. Conținutul era astfel adaptat funcției religioase și nivelului de receptivitate al ascultătorilor.

[Notă: De aceea cărțile lui Arsenie Boca sunt atât de simbolice, acesta respectând doctrina antroposofică de comunicare prin simboluri. *Cărarea Împărăției* este o carte scrisă după doctrina antroposofică, simbolic, dar și disimulat.]

Tot în discuția din 15 iunie, participanții propun conferințe locale care să nu fie reclamă directă, ci să creeze înțelegere pentru posibilitatea unei reînnoiri religioase din antroposofie. Formula este

semnificativă: pregătirea mediului se putea realiza prin conferințe ținute „acolo unde suntem", adică printr-o activitate locală, distribuită, desfășurată înaintea întemeierii oficiale.

În același timp, **Steiner afirmă că nu sfătuiește oamenii să părăsească Biserica**. Acest enunț nu echivalează cu o apărare a instituțiilor, pe care le critică sever, dar arată că **simpla ieșire formală nu era condiția prealabilă a receptării antroposofiei**. Membrii puteau rămâne juridic sau social în Bisericile lor, iar lucrătorii religioși puteau acționa o vreme în aceleași cadre.

„Ich rate niemandem auszutreten aus der Kirche."

*Traducere: „**Nu sfătuiesc pe nimeni să iasă din Biserică.**"*

GA 342, 15 iunie 1921, p. 178-179.

5. GA 343, 4 octombrie 1921: formularea programatică

În GA 343, tema nu mai apare numai sub forma unor sfaturi improvizate. La 4 octombrie 1921, participanții îi prezintă lui Steiner un proiect de declarație pentru colaborarea la reînnoirea religioasă. Punctul al doilea leagă explicit trei elemente: întemeierea comunităților libere, formele cultice și îndrumările pentru predică și instruire provenite din surse antroposofice, precum și posibilitatea conectării în interiorul Bisericii.

„Ein Anknüpfen innerhalb der Kirchen werde ich nur dort anstreben, wo ich gewiß bin, daß die Reinheit des Impulses dadurch nicht gefährdet wird."

Traducere: „Voi căuta o legătură în interiorul Bisericilor numai acolo unde sunt sigur că puritatea impulsului nu este primejduită."

GA 343, 4 octombrie 1921, forma corectată a declarației, p. 365.

Verbul „anknüpfen" poate însemna a se lega, a porni de la un punct existent, a stabili o conexiune. Formularea este mai prudentă decât ideea conducerii oamenilor „în afara" Bisericii din GA 342. Ea nu definește în sine rezultatul final, ci condiția unei lucrări în interior: noul impuls să nu fie diluat, controlat sau compromis de structura existentă.

Christian Geyer întreabă dacă lucrarea de reînnoire poate continua în organizația bisericească după modelul lui Rittelmeyer. Steiner răspunde că tocmai punctul al doilea cuprinde această posibilitate. El explică: dacă persoana consideră că puritatea impulsului nu este pusă în pericol, este posibil să lucreze într-o asemenea comunitate „în interiorul Bisericii".

„so ist es möglich, daß er in einer solchen Gemeinde innerhalb der Kirche wirkt"
Traducere: „este posibil ca el ***să lucreze într-o asemenea comunitate în interiorul Bisericii"***

GA 343, discuția din 4 octombrie 1921, p. 360.

Acest răspuns este important pentru că elimină o interpretare prea rapidă conform căreia, în toamna lui 1921, orice colaborare instituțională ar fi încetat. Dimpotrivă, declarația acceptată păstrează explicit o asemenea cale. Totuși, ea o subordonează evaluării

„purității impulsului", iar documentul continuă să fixeze ca obiectiv pregătirea și întemeierea comunităților libere.

În aceeași declarație apar obligații de confidențialitate. Materialele comunicate oral, în scris sau tipărit, precum și numele persoanelor implicate, trebuiau tratate confidențial. Noii colaboratori puteau fi abordați și primi materialele numai în condiții organizate. Confidențialitatea nu privea exclusiv activitatea din Biserici, ci întreaga fază de pregătire, ritualurile nepublicate și coeziunea viitoarei mișcări.

Din punct de vedere documentar, GA 343 confirmă astfel patru elemente: utilizarea îndrumărilor antroposofice pentru predică; posibilitatea lucrării în Biserici; condiționarea acesteia de necompromiterea impulsului; și organizarea confidențială a cercului de colaboratori.

6. GA 343, 6 octombrie 1921: teologul practic „aflat în funcție"

La 6 octombrie 1921, pastorul Hermann Fackler formulează întrebarea într-o manieră aproape identică temei acestui studiu. El întreabă cum trebuie să se comporte teologul practic aflat în funcție, care vrea să slujească mișcarea antroposofică și, în timp, să realizeze cultul antroposofic, fără ca forma actuală a Bisericii Evanghelice să fie „spartă cu forța".

Steiner răspunde printr-o delimitare între mișcarea antroposofică și mișcarea religioasă. Antroposofia trebuia să cerceteze și să răspândească rezultate spirituale; comunitățile religioase puteau primi din ea ceea ce erau capabile și dispuse să primească. Cele două

mișcări erau distincte, dar puteau lua una de la alta ceea ce fiecare putea oferi.

„Ich kann mir vorstellen, daß absolut ein harmonisches Zusammenwirken möglich ist."
Traducere: „Îmi pot imagina că este posibilă o colaborare absolut armonioasă."

GA 343, răspunsul din 6 octombrie 1921, p. 442.

În această secțiune, tonul este mai puțin separatist. **Steiner afirmă că „spargerea comunităților" nu ar trebui să pornească de la mișcarea antroposofică**; aceasta urma să se comporte neutru. Dacă apărea o ruptură, ea putea rezulta din nemulțumirea teologilor și a comunităților față de vechea teologie, nu dintr-o **acțiune distructivă a antroposofiei ca organizație**.

„die anthroposophische Bewegung wird sich dazu neutral verhalten"
Traducere: „mișcarea antroposofică se va comporta neutru față de aceasta"

GA 343, 6 octombrie 1921, p. 442, referitor la dezmembrarea comunităților.

Pasajul trebuie pus în relație cu GA 342, nu folosit pentru a-l anula. În iunie, **Steiner vorbea despre scoaterea treptată a membrilor și formarea unor comunități libere**. În octombrie, când Fackler întreabă despre cooperare, el admite un proces armonios și susține că antroposofia nu trebuie să provoace instituțional ruptura. Diferența poate fi explicată prin nivelurile distincte ale discuției:

inițiativa personală a lucrătorului religios, pe de o parte, și conduita oficială a mișcării antroposofice, pe de alta.

Teologul din interior putea deci primi și transmite ceea ce comunitatea era capabilă să primească. El nu trebuia să impună brusc întregul sistem, nici să transforme Societatea Antroposofică într-o autoritate eclezială. În schimb, **putea lucra pastoral, putea permite o asimilare graduală și putea pregăti, în timp, forme cultice noi**.

Acest răspuns întărește concluzia că **lucrarea din interior nu era concepută într-o singură formă**. Uneori avea orientare spre desprindere; alteori putea lua forma unei cooperări, a unei influențe treptate și a unei coexistențe. Criteriul comun rămânea păstrarea impulsului spiritual și eficiența religioasă în comunitate.

7. Sinteză critică: ce poate și ce nu poate fi afirmat

Coroborarea pasajelor permite formularea unei concluzii ferme: **Steiner a acceptat și, în anumite situații, a recomandat lucrarea religioasă din interiorul structurilor bisericești existente**. Aceasta includea ocuparea unei funcții de pastor sau predicator, atragerea unor clerici deja aflați în slujire, folosirea impulsurilor antroposofice în predici și păstrarea confidențialității asupra cercului organizatoric.

Se poate afirma, de asemenea, că a**ceastă strategie avea o componentă graduală**. **Nu toți colaboratorii și ascultătorii trebuiau să fie antroposofi deplin formați**. **Un nucleu trebuia să dea direcția**, iar ceilalți puteau fi apropiați în timp. Predica, conferința publică, îngrijirea sufletească și cultul urmau să formeze comunitatea mai mult decât simpla propagare a unor teze doctrinare.

Textele susțin și existența unei discreții deliberate. Numele colaboratorilor nu trebuiau publicate, iar **apartenența la mișcare putea să nu fie menționată dacă persoana nu era întrebată**. Geyer este descris ca folosind impulsuri antroposofice pentru predică, în timp ce trasa public o delimitare pentru a nu fi exclus. Declarația din GA 343 impunea confidențialitate asupra materialelor și persoanelor.

Totuși, trei exagerări trebuie evitate. Prima ar fi să se spună că Steiner le-a cerut tuturor „**evanghelizatorilor**" să rămână definitiv în Bisericile lor. El oferea mai multe căi, iar întemeierea comunităților libere rămânea obiectiv explicit. A doua ar fi să se identifice discreția cu minciuna: textul spune că apartenența nu trebuie negată atunci când persoana este întrebată. A treia ar fi să se atribuie Societății Antroposofice un plan oficial de distrugere a comunităților: în GA 343, Steiner afirmă contrariul, cerând neutralitate instituțională.

Cea mai exactă reconstrucție este aceea a unei tactici cu două direcții. Unde exista acces la o funcție și o comunitate receptivă, lucrătorul putea începe din interior, transmite treptat impulsurile și, dacă era posibil, conduce comunitatea spre o formă liberă. Unde această cale era blocată ori compromitea impulsul, trebuia întemeiată direct o comunitate nouă, chiar pornind de la cinci, zece sau douăzeci de ascultători.

În planul comunicării, Steiner prefera uneori ca mesajul public să fie rostit de un pastor recunoscut, nu de el însuși. Această preferință arată conștientizarea diferenței de receptare: aceeași idee putea părea proiect antroposofic exterior sau reînnoire creștină autentică, în funcție de identitatea vorbitorului. **Rittelmeyer era valoros tocmai pentru că vorbea ca reprezentant al protestantismului și avea o comunitate care îi acorda încredere.**

[Notă: Steiner folosește strategii de câștigare și extragere de comunități creștine pe baza autorității predicatorului. Extragerea și ruperea din comunități existente deja, este o strategie doctrinară antroposofă.]

Astfel, documentele nu descriu o evanghelizare creștină în sensul confesional obișnuit, ci un proces de reorientare religioasă inspirat de antroposofie. Termenii cei mai fideli sunt: lucrare pastorală din interior, influență antroposofică asupra predicii, pregătirea discretă a colaboratorilor și formarea treptată a unor comunități religioase noi.

8. Concluzii și referințe

În GA 342 și GA 343, Rudolf Steiner nu formulează o singură poruncă de tipul „rămâneți în comunitățile voastre și predicați acolo". El discută însă repetat posibilitatea ca teologi, pastori și predicatori să lucreze din interiorul Bisericilor existente. Pasajele sunt suficient de clare pentru a identifica o strategie coerentă, dar condiționată de împrejurări.

1. Funcția bisericească putea fi căutată sau păstrată deoarece oferea acces la o comunitate deja constituită.
2. Apartenența la cercul de reînnoire nu trebuia anunțată spontan; ea nu trebuia însă negată dacă era solicitată direct.
3. Pastorii existenți puteau primi impulsuri antroposofice pentru predică, așa cum Steiner afirmă explicit despre Christian Geyer.
4. Friedrich Rittelmeyer era considerat eficient tocmai pentru că putea vorbi public ca reprezentant al protestantismului.
5. GA 343 admite legătura „în interiorul Bisericilor", cu condiția ca puritatea noului impuls să nu fie compromisă.

6. Scopul putea fi fie o colaborare graduală, fie conducerea spre comunități libere; textele nu reduc strategia la una singură.

Formulare sintetică recomandată

„Ein Anknüpfen innerhalb der Kirchen ..."
Traducere:

„În cursurile din 1921, ***Steiner admite o lucrare pastorală discretă din interiorul Bisericilor****:*

predicatorii puteau folosi impulsuri antroposofice și ***forma treptat comunități,*** *cu condiția ca noul impuls să nu fie compromis;*

în multe pasaje, ***această cale pregătește întemeierea unor comunități libere.****"*

Sinteză interpretativă bazată pe GA 342, p. 64-84 și 173-181; GA 343, p. 354-366 și 440-444.

Referințe online

1. Rudolf Steiner, GA 342 - discuția din 13 iunie 1921, text german și traducere engleză
2. Rudolf Steiner, GA 342 - discuția din 15 iunie 1921, text german și traducere engleză
3. GA 342 - textul german integral, cu paginarea ediției Gesamtausgabe
4. GA 343 - textul german integral, inclusiv declarația din 4 octombrie și discuția din 6 octombrie 1921
5. GA 344 - conferințele de la întemeierea Comunității Creștinilor și nota editorială istorică
6. Spiritualrs - indexul românesc al volumelor GA 342-346

7. Comunitatea Creștinilor din Germania - istoria întemeierii din 1922

Notă bibliografică: Paginile indicate în text corespund paginării afișate în reproducerile online ale edițiilor germane GA 342 și GA 343. Traducerile românești ale fragmentelor citate au fost realizate pentru acest document.

24. Anexa 11 – Lipsa unui raport instituțional Boca-Steiner

1. Rapoartele istorice legate de Boca-Steiner. Andreea Neacșu și Tatiana Niculescu nu au o analiză Boca-Steiner

Aici sunt de menționat documentele produse de doamna Andreea Neacșu (2016), dar și volumul publicat de doamna Tatiana Niculescu (tot 2016), lucrări care, ambele, au fost analizate într-un fel sau altul de proarseniști care, prin autocritică, au ajuns la concluzia că au dreptate. Din nou, trebuie urmărită discuția (absența acesteia) despre Steiner, dar și ocolirea ei.

2. Profesorul de morală Vasile Vlad și referatul de analiză al lucrării doamnei Andreea Neacșu (2016)

2.1 Lucrarea publicată a pr. Vasile Vlad și un rezumat mai amplu

Am identificat forma publicată a referatului, însă nu o copie PDF integrală disponibilă legal online.

Textul publicat

Pr. prof. Vasile Vlad, „Referat-sinteză privind doctrina și spiritualitatea operei scrise a Părintelui Arsenie Boca", în volumul *Cuviosul Părintele nostru Arsenie de la Sâmbăta de Sus și Prislop – contextele și formele unei sfințenii*, Editura Andreiana, Sibiu, 2018, paginile 165–184. Studiul are aproximativ 20 de pagini.

Este foarte probabil ca acesta să fie referatul-sinteză final anunțat după ședința Comisiei de canonizare din 31 octombrie 2016. Fără compararea manuscriselor, nu se poate afirma însă că textul tipărit în 2018 este identic în toate detaliile cu referatul prezentat Comisiei.

CV academic Vasile Vlad: https://cdn.uav.ro/documente/Universitate/Academic/Doctorat/CV-Vasile-Vlad.pdf

Rezumat reconstituit din sursele disponibile

1. Combaterea memoriului Andreei Neacșu

Prima parte analizează memoriul în care Andreea Neacșu formula critici la adresa lui Arsenie Boca și îl compara cu Inochentie de la Balta. Vasile Vlad consideră acuzațiile „**neîntemeiate și tendențioase**" și construiește un răspuns apologetic.

Prin urmare, lucrarea lui Vlad nu este o investigație neutră, ci un document redactat explicit în perspectiva susținerii canonizării.

Comunicarea despre întrunirea Comisiei de canonizare: https://doxologia.ro/manastirea-prislop-intrunirea-comisiei-de-canonizare-parintelui-arsenie-boca

2. Comparația Arsenie Boca–Rudolf Steiner

A doua parte conține o analiză comparativă între Arsenie Boca și Rudolf Steiner. Sursa oficială confirmă existența acestei secțiuni, dar nu publică pasajele lui Steiner analizate, citatele din Boca puse în paralel, criteriile de comparație, bibliografia antroposofică folosită sau răspunsul precis la fiecare asemănare.

Din context și din scopul referatului rezultă că Vasile Vlad urmărea să argumenteze fie că asemănările sunt numai terminologice, fie că Boca prelua teme moderne fără să adopte doctrina antroposofică. Aceasta rămâne o inferență, deoarece **concluzia detaliată a secțiunii Boca–Steiner** nu este reprodusă în comunicatul Comisiei.

3. Apărarea ortodoxiei lucrării *Cărarea Împărăției*

Partea a treia analizează *Cărarea Împărăției*. Concluzia declarată de autor este că ortodoxia învățăturii lui Arsenie Boca ar rezulta „cu putere" din această carte. Referatul urma să concentreze argumentele doctrinare utilizabile în dosarul de canonizare.

4. Teza centrală a studiului

Într-o lucrare teologică ulterioară este citată concluzia de la pagina 184 a studiului. Vasile Vlad afirmă, în esență, că opera lui Boca aparține Spiritualității Ortodoxe și că antropologia acestuia, fără a părăsi cadrul conceptual patristic, prezintă problematica omului prin terminologia medicinei și geneticii moderne.

Aceasta pare să fie cheia întregii apărări construite de Vlad:

- conceptele despre ereditate, trup, psihic și spirit nu sunt interpretate drept antroposofie;
- vocabularul biologic și medical este considerat o adaptare modernă a antropologiei patristice;

- **formulările neobișnuite ale lui Boca trebuie citite în ansamblul operei și într-o cheie ortodoxă;**
- **asemănările cu Steiner nu ar dovedi automat dependență doctrinară.**

Doctoralia 2020 – citare a concluziei studiului:
https://www.teologiearad.ro/wp-content/uploads/2017/02/Doctoralia-2020-web2.pdf.

Evaluare critică

Rezumatul oficial nu demonstrează că Vasile Vlad a cercetat riguros influența lui Steiner. El afirmă doar că **„s-a realizat" o comparație**. Nu aflăm ce lucrări ale lui Steiner a consultat, dacă a analizat notele și însemnările lui Boca, dacă a verificat traducerile antroposofice aflate în biblioteca acestuia, cum explică asemănările conceptuale concrete ori unde trasează limita dintre vocabular comun și preluare doctrinară.

Prin urmare, concluzia favorabilă a referatului nu este suficientă în sine. Pentru o evaluare serioasă trebuie citite efectiv paginile 165–184 și verificat dacă secțiunea Steiner răspunde punctual asemănărilor sau formulează doar o concluzie generală favorabilă.

Volumul poate fi solicitat de la Editura Andreiana; pentru o analiză completă sunt necesare paginile 165–184.

Editura Andreiana: https://editura-andreiana.ro/

2.2 Cine este pr. Vasile Vlad și de ce i s-a încredințat analiza?

Pr. prof. univ. dr. habil. Vasile Vlad este un **teolog important** din zona Deva–Hunedoara, nu un cercetător cunoscut în primul rând ca specialist în Rudolf Steiner sau în istoria antroposofiei.

Profil academic și bisericesc

Este preot din 1988 și profesor de Teologie Morală și Spiritualitate Ortodoxă la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea" a Universității „Aurel Vlaicu" din Arad. Figurează și drept conducător de doctorate, cu domenii precum teologia morală și bioetica.

Legătura sa cu Episcopia Devei și Hunedoarei a fost apropiată:

- între 2009 și 2014 a fost consilier eparhial pentru sectorul administrativ-bisericesc;
- în 2014 a fost consilier eparhial pentru învățământ și tineret;
- a slujit în parohii din Protopopiatul Deva;
- între 1990 și 1994 a predat Teologie Morală, Dogmatică și limbi clasice la Seminarul Teologic de la Mănăstirea Prislop.

Așadar, era un om din interiorul mediului bisericesc hunedorean, apropiat instituțional de eparhia în care se află Mănăstirea Prislop.

CV Vasile Vlad – ULBS: https://doctorate.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/CV-Prof-Vlad-Vasile-site.pdf

De ce este posibil să fi fost ales

Nu am găsit un proces-verbal public care să explice explicit desemnarea sa. Alegerea poate fi explicată rezonabil prin următoarele elemente documentate:

Specializarea sa era apropiată de problema analizată

Memoriul Andreei Neacșu și problema influenței lui Steiner ridicau întrebări de antropologie creștină, spiritualitate, morală, raport între ereditate, trup, suflet și spirit și ortodoxia ideilor din *Cărarea Împărăției*. Vasile Vlad preda Teologie Morală și Spiritualitate Ortodoxă, iar lucrarea sa de licență se numea **„Ereditate și moralitate”**.

Cunoștea mediul Prislopului

Faptul că predase patru ani la Seminarul de la Prislop și activase în Episcopia Devei și Hunedoarei îl făcea un colaborator apropiat și de încredere pentru eparhia care pregătea dosarul.

Scrisese și vorbise deja despre Arsenie Boca

Înainte de ședința Comisiei din 2016, Vasile Vlad publicase studiul „Dificultatea de a vorbi despre Părintele Arsenie Boca” și susținuse, în decembrie 2014, conferința „Părintele Arsenie Boca – un sfânt al vremii noastre”. Titlul arată că ajunsese deja la o concluzie favorabilă sfințeniei lui Boca.

Comisia lucra în vederea propunerii de canonizare

Comisia specială teologică mitropolitană era constituită pentru întocmirea dosarului de propunere a canonizării. Comunicatul oficial arată că Vasile Vlad a respins acuzațiile Andreei Neacșu, a efectuat comparația Boca–Steiner, a argumentat ortodoxia lui Boca și urma să întocmească o sinteză cu argumentele utilizabile în vederea propunerii de canonizare.

CV Europass – Vasile Vlad: https://cdn.uav.ro/documente/Universitate/Academic/Doctorat/Sustinere/2022/Scanteie-Suciu/CV-Europass-Vasile-Vlad.pdf

Comunicarea Comisiei de canonizare: https://doxologia.ro/manastirea-prislop-intrunirea-comisiei-de-canonizare-parintelui-arsenie-boca

Problema metodologică

Vasile Vlad era calificat ca profesor de teologie morală și spiritualitate, dar în CV-ul său **nu apar studii anterioare consacrate lui Rudolf Steiner**, cercetări despre Societatea Antroposofică, cunoașterea documentată a corpusului antroposofic german sau publicații academice despre ocultism și mișcările ezoterice moderne.

În schimb, se exprimase deja public în favoarea sfințeniei lui Boca. Prin urmare, el nu pornea ca evaluator exterior, fără concluzie prealabilă, ci ca teolog local implicat într-un mediu favorabil canonizării.

Aceasta nu dovedește că analiza lui este automat falsă, dar înseamnă că trebuie citită ca o apărare teologică în cadrul dosarului de canonizare, nu ca o expertiză independentă asupra antroposofiei.

Concluzie

Probabil i s-a încredințat analiza deoarece:

1. era profesor de morală și spiritualitate;
2. avea legături vechi cu Prislopul;
3. fusese **consilier al Episcopiei Devei și Hunedoarei**;
4. era deja **implicat** în promovarea imaginii duhovnicești a lui Arsenie Boca;

5. beneficia de **încrederea structurii eparhiale** care pregătea dosarul.

Tocmai ultimii trei factori ridică întrebarea dacă era persoana potrivită pentru o examinare independentă și critică a relației Boca–Steiner. O evaluare mai convingătoare ar fi presupus și participarea unui specialist extern în opera lui Steiner și în istoria antroposofiei.

3. Raportul Boca-Steiner nu există în instituție

Considerând cele spuse mai spus, putem concluziona că analiza făcută nu are legătură reală cu o analiză care să verifice autentic pe Boca în Steiner. Acesta este motivul principal pentru care A. Boca a putut fi canonizat, pentru că nu există, de fapt, o analiză Boca-Steiner. Ce se spune mai sus dovedește exact acest lucru. Și s-a văzut doar vârful icebergului discuției, dar s-a decis că este inofensiv.

25. Anexa 12 – Ritual, inițiere, magie, oase și practici oculte în corpusul lui Rudolf Steiner

RITUAL, INIȚIERE, MAGIE, OASE ȘI PRACTICI OCULTE ÎN CORPUSUL LUI RUDOLF STEINER

Analiză bazată exclusiv pe lucrările, conferințele și textele rituale incluse în ediția Rudolf Steiner Gesamtausgabe (GA)

1. Obiectul, limitele și metoda analizei

Prezenta anexă urmărește exclusiv ceea ce Rudolf Steiner descrie, prescrie sau explică în propriul corpus de lucrări și conferințe, cu accent pe: misterele egiptene și inițierea; serviciul Misraim/Memphis–Misraim și ritualurile pe grade; folosirea explicită a termenilor „ocult" și „magic"; jurăminte, altar, legarea ochilor, foc, sicriu și moarte–renaștere simbolică; botezul cu apă și mențiunea arhivistică a unui „botez cu foc"; cenușa, sarea și apa; craniul, oasele și organele animale; comunicarea cu morții; experiența extracorporală; Imaginația, Inspirația și Intuiția ca forme de percepție suprasensibilă.

Analiza nu urmărește să stabilească adevărul empiric al afirmațiilor lui Steiner despre lumi spirituale, corp astral, forțe eterice sau comunicarea cu morții. Ea urmărește numai să descrie fidel

structura internă a acestor idei și practici în corpusul steinerian. În consecință, formulări precum „corp astral", „lume spirituală", „forțe cosmice" sau „ființe spirituale" sunt utilizate ca termeni ai sistemului lui Steiner, nu ca afirmații factuale ale prezentei anexe.

O precizare de sursă este esențială pentru GA 265. Volumul reunește texte de proveniență diferită: manuscrise originale ale lui Rudolf Steiner, note de instrucțiune, schițe ale sale, precum și consemnări ale participanților și note editoriale. În această anexă, atunci când un ritual este păstrat „după manuscrisul original al lui Rudolf Steiner", acest lucru este indicat ca probă primară directă. Când un detaliu este păstrat numai prin note de participant sau printr-o mențiune editorial-arhivistică, statutul său este indicat distinct și nu este tratat ca și cum am avea textul original integral al lui Steiner.

Terminologie: „ritual" desemnează aici o succesiune prescrisă de gesturi, obiecte, cuvinte și roluri; „magic" și „ocult" sunt folosite acolo unde apar chiar în terminologia lui Steiner sau a textelor rituale din corpusul GA.

2. Hartă sintetică a materialului primar

Temă	Element documentat	Sursa principală	Statutul probei
Inițiere egipteană	somn/letargie de trei–trei zile și jumătate; sicriu/mormânt; ieșirea corpului eteric; „nouă naștere"	GA 87; GA 106; GA 117a	conferințe Steiner
Misraim, gradul I	legarea ochilor; spirală; „iad"; probe ale elementelor; jurământ; lumină; botez cu apă	GA 265	manuscris Steiner + note de ritual

Gradul II	foc arzând; rolul lui Lucifer; scară în 7 trepte; semn, grip, cuvânt; jurământ; săbii încrucișate	GA 265	manuscris Steiner
Gradul III	Memento mori; obiect ascuțit la piept; moartea lui Hiram; sânge simbolic; sicriu; îngropare și ridicare	GA 265	manuscris Steiner
Magie ceremonială	„concluzie magică"; sare, cenușă, apă; nume sacre; exorcizarea apei	GA 265	manuscris Steiner
Oase / craniu	craniu din ghips în templu; sens ocult al oaselor; craniu animal umplut cu scoarță de stejar	GA 265; GA 327	schiță / instrucțiune / conferință
Organe animale	corn de vacă, vezică de cerb, intestine de bovină, mezenter	GA 327	conferință Steiner
Comunicare cu morții	„citirea pentru morți"; întrebări la adormire; răspunsuri la trezire	GA 140; GA 181; GA 182	conferințe Steiner
Experiență extracorporală	astralul și Eul în afara corpului fizic; inițierea ca percepție în afara corpului	GA 13; GA 138; GA 227	cărți / conferințe
Vedere suprasensibilă	Imaginație, Inspirație, Intuiție	GA 12	carte Steiner

3. Misterele egiptene și inițierea: moarte simbolică, ieșire din corp și renaștere

În conferințele despre misterele egiptene, Steiner nu descrie inițierea ca pe o simplă instruire doctrinară. El o prezintă ca pe o modificare controlată a stării de conștiință, produsă de hierofant, prin care candidatul trebuia să dobândească experiență directă a lumii spirituale. În GA 106, el afirmă că, în „vechile inițieri", candidatul era adus pentru aproximativ trei zile și jumătate într-o stare asemănătoare morții. Corpul fizic rămânea în repaus, iar corpul eteric era desprins de acesta și unit cu corpul astral; după reîntoarcere, candidatul era „iluminat" și putea relata ceea ce ar fi trăit în lumea spirituală.

„În vechile inițieri [...] candidatul era pus pentru o perioadă de trei zile și jumătate într-o stare asemănătoare morții [...] Când hierofantul îl trezea din nou, el era iluminat." [GA 106, 13 septembrie 1908]

Aceeași schemă apare în mai multe conferințe. În GA 87, Steiner spune că, în misterele egiptene, procesul inițiatic reproducea asupra candidatului „marea dramă a lui Osiris": candidatul era plasat într-un sicriu sau mormânt, într-un somn mistic, apoi era trezit în a treia zi de lumina soarelui răsărind. Rezultatul trebuia să fie o existență „nouă", ceea ce Steiner leagă de formula goetheană „Mori și devino" (Stirb und werde).

„Procesul consta în faptul că marea dramă a lui Osiris era realizată asupra personalității individuale [...] [candidatul] era pus într-un sicriu, într-un mormânt [...] și urma să fie trezit în a treia zi." [GA 87, 15 martie 1902]

În GA 117a, descrierea este și mai concretă: inițiatul ar fi stat „ca mort" într-un sicriu sau pe o cruce, fără vedere și auz exterior, iar corpul eteric s-ar fi unit cu corpul astral și Eul. Steiner consideră această stare o condiție pentru experiența conștientă a lumii eterice. Prin urmare, în sistemul său, modelul inițiatic egiptean combină trei motive care reapar ulterior în ritualurile sale proprii: separarea de corp, moartea simbolică și renașterea spirituală.

Un al doilea element al inițierii egiptene este experiența imaginativă a mitului. În GA 106, Steiner afirmă că discipolul egiptean trebuia să trăiască interior legenda Isis–Osiris într-o stare extatică, „mai mult decât un vis", ca pregătire pentru clarvederea propriu-zisă. Mitul nu este tratat de el drept simplă alegorie, ci ca imagine a unei realități spirituale care trebuia mai întâi trăită lăuntric și apoi „văzută".

„Fiecare discipol visa acest vis Isis–Osiris. Trebuia să-l viseze [...] trebuia să treacă prin imagine, prin Imaginație." [GA 106, 9 septembrie 1908]

În aceeași serie, inițierea faraonului este descrisă printr-o formă de renunțare la personalitate. Steiner spune că faraonul trebuia să „sacrifice" o parte a propriei spiritualități, să reducă acțiunea personală a corpului astral și eteric, astfel încât principiile Isis și Osiris să lucreze prin el. Limbajul sacrificiului este aici inițiatic și interior; nu este vorba despre o jertfă sângeroasă.

„Dacă vreau să conduc acest popor, trebuie să sacrific o parte a spiritualității mele [...] Osiris trebuie să vorbească atunci când eu vorbesc." [GA 106, 14 septembrie 1908]

4. De la misterele egiptene la „Misraim Service”

Într-o instrucțiune din 16 decembrie 1911, inclusă în GA 265a, Steiner afirmă explicit că activitatea sa ocultă nu mai trebuie denumită „Freemasonry”, ci „Misraim Service” (Misraim-Dienst). El îi atribuie termenului sensul unirii „pământescului cu cerescul” și „vizibilului cu invizibilul”. Tot acolo declară că un asemenea serviciu ar fi fost cunoscut în Egiptul antic și ar fi aparținut celor mai oculte servicii ale școlilor de mistere. Această afirmație trebuie citită ca parte a propriei genealogii esoterice a lui Steiner; prezenta anexă nu o folosește pentru a demonstra istoric o continuitate efectivă din Egiptul antic.

„Ceea ce se face aici este un serviciu ocult numit serviciul Misraim, ceea ce înseamnă aproximativ: realizarea unirii pământescului cu cerescul, a vizibilului cu invizibilul.” [GA 265a, 16 decembrie 1911]

Este important că Steiner nu prezintă ritualul numai ca rememorare simbolică. Într-o explicație din 1923, reprodusă în corpusul GA 265, el numește vechiul sistem un „cult al cunoașterii cu grade” și asociază fiecare grad unei capacități: primul grad – o cunoaștere independentă de simțuri; al doilea – relația cu lumea spirituală; al treilea – cunoașterea „secretelor porții morții” și experiența a ceea ce înseamnă „a trăi în afara corpului fizic”. Această formulare oferă cheia pentru interpretarea ritualurilor: ele nu urmăreau, în intenția declarată de Steiner, numai apartenența la un grup, ci producerea sau reprezentarea unor stări de cunoaștere suprasensibilă.

Observație metodologică: Pentru descrierea ritualurilor de mai jos sunt privilegiate paginile GA 265 care indică expres „text după manuscrisul original al lui Rudolf Steiner” sau „text bazat pe manuscrisul original al lui Rudolf Steiner”.

5. Gradul I: legarea ochilor, coborârea simbolică, „iadul", jurământul și botezul cu apă

Ritualul de admitere în gradul I este unul dintre cele mai bine documentate. Textul este publicat în GA 265 ca provenind din manuscrisul original al lui Steiner (caiet de arhivă nr. 612). Candidatului îi sunt luate obiectele metalice de valoare – bani, bijuterii etc. – pentru a-l separa simbolic de ordinea valorilor lumii fizice. Înaintea porții, i se leagă ochii. La bătaia rituală în ușă, este prezentat ca un om liber care dorește să intre în „templul mistic al înțelepciunii, frumuseții și puterii" pentru „a sacrifica și a sluji spiritului".

„Un om liber [...] care dorește să fie primit în templul mistic al înțelepciunii, frumuseții și puterii, pentru a sacrifica și a sluji spiritului..." [GA 265, Ritualul de admitere în gradul I]

Candidatul este apoi condus în spirală într-o „cameră a autocunoașterii". Ritualul schimbă perspectiva obișnuită asupra identității: candidatul este tratat ca un suflet care „și-a lepădat corpul" și a ajuns la poarta morții. Ulterior este condus într-o încăpere care reprezintă „iadul", unde se aud lanțuri și închiderea unei uși. „Iadul" nu apare ca un decor accidental, ci ca experiență simbolică a izolării radicale a sufletului într-o lume produsă numai de sine.

Urmează un traseu de coborâre prin istoria ocultă a omenirii, cu probe asociate pământului, aerului, apei și focului. În consemnarea ritualului „Walk through life", candidatul este readus imaginar în Atlantida și apoi într-o epocă a „țării focului". Steiner leagă aceste probe de credința sa că omul ar fi avut cândva o legătură magică cu elementele, inclusiv o voință capabilă să acționeze asupra focului.

„Voința voastră acționa magic asupra acestor elemente." [GA 265, Notes for the 'Walk through life']

În același parcurs este documentată o ceremonie de botez cu apă. Formula consemnată este direct ritualică: „Te botez cu apa înțelepciunii ca semn al primirii în legământul nostru". Prin urmare, apa nu este numai simbol explicat teoretic, ci substanță folosită într-un act de admitere. Trebuie însă precizat că această formulă este păstrată în GA 265 prin manuscrisul Mariei Steiner aferent „Walk through life", nu pe aceeași pagină de manuscris original Steiner ca nucleul ritualului gradului I.

„Te botez cu apa înțelepciunii ca semn al primirii în legământul nostru." [GA 265, Notes for the 'Walk through life']

Ritualul culminează cu jurământul. Candidatul promite să păstreze „spiritul primului grad ocult" fără duplicitate, slăbiciune sau ambiguitate și să se comporte în același sens față de cei din afara gradului. După îmbrăcarea veșmântului simbolic, într-o cameră complet întunecată este aprinsă pentru scurt timp o lumină; bandajul este scos chiar în momentul apariției luminii, iar corul răspunde că sufletul caută „lumina spiritului". Structura este una de trecere: separare de lumea profană → orbire → coborâre/încercare → legământ → apariția luminii → admitere.

6. Gradul II: focul, Lucifer, cele șapte trepte, cuvântul și săbiile

Textul pentru trecerea la gradul II este de asemenea publicat după manuscrisul original al lui Steiner (caiet de arhivă nr. 613). Candidatul este condus într-o „cameră a iluminării", în fața unui foc puternic. Lângă foc, un oficiant vorbește în rolul lui Lucifer. Prin urmare, Lucifer nu este doar menționat doctrinar, ci este reprezentat într-o scenă rituală, în fața unui element fizic – focul – care structurează experiența candidatului.

> *„Candidatul este condus [...] în fața unui foc care arde puternic." [GA 265, Ritualul de promovare în gradul II]*

După scena focului, candidatul urcă o scară în șapte trepte. La fiecare etapă sunt rostite cuvinte: Formă, Putere, Număr, Armonie, Cuvânt, Gând, Eu. Acestea sunt prezentate ca o succesiune de șapte forțe care trebuie găsite lăuntric pentru dobândirea cheii celui de-al doilea grad. Urmează comunicarea „semnului, prinderii (grip) și cuvântului", asociate de text cu „forțe motrice interioare ale corpului eteric".

Ritualul include un nou jurământ de păstrare a secretelor gradului. La altarul din Est, doi membri ai gradelor superioare încrucișează deasupra frunții candidatului simboluri în formă de sabie, în timp ce este proclamată înscrierea sa în „cartea gradului al doilea" a celor care aspiră la „lumina misticismului etern". Acest ansamblu – foc, personificare a unei ființe spirituale, urcare în trepte, cuvânt secret, jurământ, săbii – arată caracterul ceremonial și inițiatic propriu-zis al structurii.

7. Gradul III: Memento mori, Hiram, sânge simbolic, sicriu și renaștere

Ritualul gradului III este păstrat pe baza manuscrisului original al lui Steiner (foi de arhivă 6981–6987). Introducerea lui formulează scopul gradului ca o schimbare a punctului de vedere: omul trebuie să ajungă să se perceapă „din afara omului", iar lumea exterioară obișnuită să devină obiect al unei conștiințe noi. Formula „Memento mori" este explicată drept indicație pentru o „comutare a conștiinței".

La intrare, candidatul aude succesiv: „Memento mori", „Gândește-te la sfârșit", „Gândește-te la moarte", „Gândește-te că tot ceea ce este corporal în tine este trecător". În timp ce este condus într-o încăpere întunecată, un obiect ascuțit – precizat drept tijă de cupru cu vârf – este așezat la piept. Candidatul este întors cu spatele spre un dispozitiv în formă de sicriu.

Urmează dramatizarea morții lui Hiram Abiff. Trei conspiratori îl lovesc simbolic, iar textul spune că sângele îi curge pe umeri. Esențial pentru rigoarea analizei: textul precizează că loviturile și sângele apar în relatarea dramei și că actele sunt executate „simbolic" de oficianți. Nu există aici dovadă de vărsare reală de sânge a candidatului.

„Această acțiune este realizată simbolic [...] Apoi Maestrul Hiram Abiff a murit. Tu însuți ești Hiram Abiff. Este sufletul tău." [GA 265, Ritualul gradului III]

Candidatul este apoi așezat în sicriu și se execută o îngropare simbolică. În timp ce se află în sicriu, se aud bătăi/tonuri asociate cu „muzica sferelor" și cu etape cosmice ale evoluției. O ramură de cassia, declarată simbol al nemuririi, este pusă pe sicriu. Participanții

fac o procesiune în jurul sicriului, rostind formule de renaștere, biruință asupra morții și lumină din Est.

„Ca Hiram să renască." – „Ca Hiram să fie biruitor asupra morții." – „Ca lumina să strălucească pentru el din Est." [GA 265, Ritualul gradului III]

Sicriul este deschis, iar candidatul este ridicat cu „prinderea de leu a Maestrului". Formula rituală spune: „te ridic din mormântul tău". Urmează afirmația că „oasele corpului tău s-au desfăcut/slăbit", după care cuvântul gradului este șoptit la ureche. Steiner cere ca întreaga imagine să fie reactualizată ulterior în meditație: nu analizată intelectual, ci retrăită pictural, pentru a ajuta candidatul să privească lumea „din punctul în care stă spiritul, nu corpul".

Gradul III confirmă astfel continuitatea dintre modelul de inițiere pe care Steiner îl atribuia misterelor egiptene și propriul său „cult al cunoașterii": moarte simbolică, sicriu, ieșire din perspectiva corporală și renaștere într-un alt regim de percepție.

8. Gradul IV, elementele și problema „botezului cu foc"

În materialele de instrucțiune pentru gradul IV, Steiner lucrează cu cele patru elemente – Pământ, Apă, Aer, Foc – și cu gesturi, sunete și poziții ale corpului. O instrucțiune din 10 februarie 1913 leagă corpul eteric și astral de curenți care s-ar exprima în mișcări, vorbire și organele capului. Sunetele și gesturile sunt tratate ca purtătoare ale unor corespondențe oculte. Tot aici apare triada alchimică „sare – sulf – mercur" ca adaos care completează „patru" către „șapte".

„Numește cele patru: Pământ, Apă, Aer, Foc [...] Cele patru sunt completate până la șapte: sare, sulf, mercur." [GA 265, instrucțiune pentru gradul IV, 10 februarie 1913]

În ediția GA 265 este consemnată și existența unui act mai scurt numit „botezul cu foc" (Feuertaufe), la gradul IV: în fața unei flăcări de sulf, persoanei i-ar fi fost dat numele care „îi revine în lumea spirituală". Pentru această ceremonie nu s-a păstrat textul ritualului. Din acest motiv, ea trebuie tratată cu un nivel de certitudine diferit de ritualurile gradelor I–III: avem o mențiune arhivistică în corpusul GA 265, dar nu avem formula originală a lui Steiner, gesturile complete sau explicația sa directă a ceremoniei. Prezenta anexă o include pentru completitudine, fără a reconstrui ceea ce nu s-a păstrat.

Nivel de probă: mențiune arhivistic-editorială în GA 265; textul propriu-zis al „botezului cu foc" nu este păstrat.

9. „Concluzia magică": sare, cenușă, apă și exorcizarea apei

Unul dintre cele mai clare documente pentru dimensiunea explicit magică a ritualismului steinerian este textul de închidere a lojii din GA 265. Textul precizează că închiderea are trei forme: una masonică, una „magică (latină)" și una rozicruciană. Secțiunea „The magical conclusion" este indicată ca fiind după manuscrisul original al lui Rudolf Steiner.

„Concluzia magică" folosește succesiv sarea, cenușa și apa. Pentru sare este rostită o formulă de protecție a minții și corpului de „corupție", cu numele Hochmael și Ruach-Hochmael. Pentru cenușă, textul cere întoarcerea ei la „izvorul apelor vii" și germinarea Arborelui Vieții, invocând Nezah, Hod, Jesod și Azoth. Apoi apa,

sarea și cenușa sunt amestecate și sunt numiți Elohim Gabriel, Raphael și Uriel.

„În sarea înțelepciunii eterne și în apa regenerării și în cenușa care face să germineze pământul nou [...] prin Elohim Gabriel, Raphael și Uriel...” [GA 265, Ritualul de închidere – „concluzia magică”]

Urmează o secțiune intitulată explicit „Exorcism of the water”. Formula cere ca apa să fie pentru practicant „oglindă a lui Dumnezeu”, „izvor al vieții” și mijloc de purificare. În plan textual, nu există ambiguitate asupra termenului utilizat: în corpus, Steiner a intitulat segmentul „concluzie magică”, iar formula este un act verbal aplicat unei substanțe fizice – apa.

„Te exorcizez, creatură a apei, ca să fii pentru mine oglinda lui Dumnezeu [...] izvor al vieții și spălare/purificare.” [GA 265, „Exorcism of the water”]

Într-o instrucțiune separată, „Ash, Salt and Water”, Steiner explică sensul ocult al celor trei substanțe. Cenușa este legată de coborârea spiritului în pământ, sarea de coborârea înțelepciunii, iar apa de viață trebuie să le „spele” din nou. Astfel, ritualul nu este prezentat drept simplă scenografie: substanțele sunt integrate într-o cosmologie a condensării, cristalizării, morții și reînnoirii.

10. Oase, schelet, craniu și sensul ocult al materiei corporale

În instrucțiunea „Ash, Salt and Water”, Steiner atribuie o semnificație specială oaselor. El afirmă că, într-un stadiu timpuriu al evoluției, corpul uman nu ar fi avut oase, acestea formându-se pe măsura „cristalizării” atmosferei. Scheletul este pus în legătură cu moartea, dar nu numai cu degradarea: oasele sunt numite partea

relativ persistentă a corpului și sunt asociate de Steiner cu viitorul și cu forma unei încarnări următoare.

„Oasele reprezintă partea relativ persistentă a corpului uman [...] partea după care va fi format corpul pentru următoarea încarnare." [GA 265, „Ash, Salt and Water"]

Craniul apare și ca obiect în amenajarea templului. Schițele pentru mobilierul lojii din GA 265 indică pe altarul din Vest un compas, instrument de măsurare și un „craniu (mulaj din ghips)". Această precizare este importantă: obiectul ritual documentat pentru lojă nu era un craniu uman autentic, ci un mulaj.

„Altarul Vestului [...] compas [...] instrument de măsurare [...] craniu (mulaj din ghips)." [GA 265, Sketches for the Lodge Furnishings]

În schimb, în Cursul de agricultură din 1924 (GA 327), Steiner prescrie folosirea reală a unui craniu animal. Scoarța de stejar trebuie mărunțită și introdusă „în partea goală a unui craniu" de animal domestic; craniul trebuie închis cu material osos și îngropat într-un mediu umed pe durata toamnei și iernii. Steiner justifică procedeul prin relații între calciu, corp eteric, element astral și prevenirea bolilor plantelor.

„Punem fărâmiturile [de scoarță de stejar] în partea goală a unui craniu [...] al unuia dintre animalele noastre domestice [...] craniul trebuie închis din nou cu material osos și pus în pământ." [GA 327, 13 iunie 1924]

Acest punct trebuie separat riguros de ideea de sacrificiu. Steiner prescrie folosirea craniului și a altor organe animale, dar în textele analizate nu prescrie uciderea rituală a animalului ca ofrandă, vărsarea sângelui sau sacrificiul uman. Existența materialelor biologice este certă; caracterul de „jertfă sângeroasă" nu este susținut de sursele primare consultate.

11. Cornuri și organe animale în practicile biodinamice

GA 327 oferă cea mai concretă utilizare a părților animale din întreg corpusul steinerian. În conferința din 12 iunie 1924, Steiner recomandă umplerea unui corn de vacă cu bălegar și îngroparea lui peste iarnă. El motivează procedeul prin afirmația că hornul reflectă în interior „forțele formatoare eterice și astrale" și că, în pământ, aceste forțe se concentrează în conținutul cornului. După dezgropare, substanța este diluată în apă și amestecată energic, într-o rotație care formează un crater, apoi este pulverizată.

În conferința următoare, Steiner prescrie mai multe preparate: flori de coada-șoricelului introduse într-o vezică de cerb, expusă la soare și apoi îngropată; flori de mușețel introduse în intestine de bovină și îngropate peste iarnă; urzică îngropată direct; scoarță de stejar introdusă în craniu; păpădie cusută în mezenterul unei bovine și îngropată peste iarnă. El explică aceste procedee prin absorbția „influențelor cosmice" și „cosmico-astrale".

„Trebuie să punem [mușețelul] în intestinele bovinelor cu coarne [...] și să lăsăm aceste mici «cârnați» sub pământ pe tot parcursul iernii [...] pentru a atrage influențele cosmico-astrale." [GA 327, 13 iunie 1924]

Aceste practici sunt relevante pentru tema ocultismului deoarece Steiner însuși le explică printr-o „alchimie ascunsă" a proceselor organice și prin acțiunea unor forțe eterice, astrale și cosmice. Ele nu apar în contextul lojii Misraim, dar aparțin aceleiași concepții generale potrivit căreia materia și organismul pot capta sau transforma forțe suprasensibile prin combinații, recipiente biologice, ritmuri sezoniere și îngropare.

12. Apa, sarea și cenușa în ritualul creștin reînnoit

În 1922, în conferințele pentru întemeierea Comunității Creștinilor, Steiner revine la triada apă–sare–cenușă, de data aceasta în cadrul botezului. În GA 344, întrebat explicit despre aceste substanțe, Steiner spune că ele aparțin botezului și le atribuie funcții cosmologic-sacramentale: apa – putere generativă, sarea – putere de susținere, cenușa – putere de înnoire. Deși contextul este diferit de loja Misraim, reapariția aceleiași triade arată continuitatea interesului lui Steiner pentru substanțe fizice cărora le atribuie funcții spirituale.

„Apa – putere generativă; sarea – putere de susținere; cenușa – putere de înnoire." [GA 344, 20 septembrie 1922]

13. Comunicarea cu morții: practică deliberată, nu simplă doctrină

Un alt domeniu în care Steiner trece de la cosmologie la practică este relația cu morții. În GA 140 el descrie explicit „Reading to the Dead" – „citirea pentru morți". Practicantul trebuie să-și îndrepte gândurile spre persoana decedată, să și-o reprezinte stând sau șezând în fața sa și să parcurgă interior, cu atenție, un text spiritual. Nu este necesară citirea cu voce tare; esențială este menținerea mortului în conștiință și parcurgerea gândului „cuvânt cu cuvânt".

„Îți poți imagina [mortul] stând sau șezând în fața ta [...] gândește: «El stă înaintea mea; îi citesc.» [...] Atunci mortul citește împreună cu noi." [GA 140, 10 octombrie 1913]

În 1918, Steiner formulează o metodă și mai precisă pentru „comunicarea directă" cu morții. Momentul adormirii este considerat cel mai favorabil pentru a adresa o întrebare sau un mesaj unui

decedat; practicantul trebuie să păstreze întrebarea în suflet până la adormire. Momentul trezirii este prezentat ca moment favorabil pentru recepționarea răspunsului. Steiner afirmă că oamenii s-ar afla în permanență, în zonele inconștiente ale sufletului, într-o „conversație cu morții".

„La adormire punem întrebările morților [...] la trezire morții vorbesc cu noi, ne dau răspunsurile." [GA 182, 10 februarie 1918]

Steiner avertizează însă asupra interpretării greșite a viselor: un vis în care apare mortul poate fi ecoul propriei întrebări adresate acestuia, nu neapărat mesajul lui. În sistemul său, răspunsul mortului se poate manifesta ca un conținut care se ridică din propriul interior al celui viu. Această „inversare" a comunicării este repetată în GA 179: ceea ce îi spune viu mortului pare să răsune din mort, iar ceea ce mortul transmite se ridică din adâncul sufletului celui viu.

Acest model trebuie separat de spiritismul clasic prin medium, pe care Steiner îl critică în mai multe conferințe. Cu toate acestea, respingerea mediumismului nu înseamnă respingerea comunicării cu morții; dimpotrivă, Steiner propune o metodă proprie bazată pe concentrare, imaginație, adormire, trezire și dezvoltarea conștiinței suprasensibile.

14. Experiența extracorporală și corpul astral

În doctrina steineriană a somnului, corpul fizic și corpul eteric rămân în pat, în timp ce corpul astral și Eul ies din ele. Această idee apare sistematic în GA 13 și este reluată în numeroase conferințe. Pentru omul obișnuit, experiența este inconștientă; scopul inițierii este dezvoltarea unei conștiințe capabile să perceapă în această stare.

„În somn, corpul astral trăiește în afara corpului fizic și eteric [...] în Universul din care omul însuși este născut." [GA 13, capitolul „Somnul și moartea"]

În GA 138, Steiner descrie direct experiența inițiatică de „a te simți în afara corpului fizic". Intrarea în corpul astral este caracterizată ca o desprindere în care omul își percepe fostul „sine corporal" ca pe ceva exterior. În GA 227 spune de asemenea că, la adormire, omul „lasă în urmă în pat corpul fizic și corpul eteric", în timp ce corpul astral și organizația Eului ies și revin la trezire.

„Te simți cu adevărat în afara corpului fizic [...] ceea ce numeai «tu însuți» în corpul fizic este perceput acum ca ceva exterior." [GA 138, 29 august 1912]

Aceasta oferă legătura conceptuală cu gradul III din „cultul cunoașterii": sicriul și moartea simbolică sunt menite să transforme într-o imagine rituală ceea ce Steiner numește, în teoria inițierii, percepție din afara corpului.

15. „Vederea în duh”: Imaginație, Inspirație și Intuiție

În GA 12, Steiner structurează cunoașterea suprasensibilă în trepte. Imaginația este o „vedere spirituală” a imaginilor; Inspirația este comparată cu un „auz spiritual”; Intuiția desemnează contactul cognitiv cel mai profund cu ființa spirituală însăși. Aceste trepte sunt esențiale pentru înțelegerea ritualului: imaginile inițiatice nu sunt, în concepția lui Steiner, simple simboluri didactice, ci exerciții sau suporturi pentru o schimbare a percepției.

„Așa cum Imaginația poate fi numită o vedere spirituală, Inspirația poate fi numită un auz spiritual.” [GA 12, „Inspiration and Intuition”]

În consecință, expresii rituale precum „lumina spiritului”, „muzica sferelor”, apariția ființelor spirituale sau retrăirea imaginii lui Hiram trebuie plasate în această epistemologie ocultă: practicantul este instruit să depășească percepția senzorială și să dezvolte o conștiință despre care Steiner susține că poate percepe obiectiv o lume spirituală.

16. Structura comună a practicilor

Privite împreună, textele analizate arată o structură recurentă. Steiner pornește de la ideea că omul posedă componente suprasensibile (eteric, astral, Eu) și că acestea pot fi desprinse parțial sau funcțional de condiția senzorială. Ritualul, meditația și anumite substanțe sau forme sunt folosite pentru a reprezenta, pregăti sau concentra această trecere.

1. **separare:** îndepărtarea obiectelor de valoare, închiderea spațiului ritual, legarea ochilor, întunericul;
2. **trecere prin elemente:** pământ, aer, apă, foc; apă ca botez, foc ca probă și, în gradul II, ca prezență fizică în scenă;
3. **moarte și dezindividualizare:** Memento mori, Hiram, sicriu, îngropare, renunțarea la perspectiva corporală;
4. **renaștere:** deschiderea sicriului, ridicarea din mormânt, lumina din Est, „apa regenerării";
5. **jurământ și secret:** formule de promisiune și delimitare față de cei din afara gradului;
6. **cuvânt și gest:** semne, prinderi, cuvinte, sunete, scări în trepte, săbii și poziții;
7. **substanțe cu funcție spirituală:** sare, cenușă, apă, sulf; ulterior, în biodinamică, cornuri, cranii și organe animale;
8. **cosmos și corp:** corespondențe între elemente, corp eteric/astral, planete, ritmuri și evoluție;
9. **contact suprasensibil:** Imaginație, Inspirație, Intuiție, comunicare cu morții, experiență extracorporală.

17. Ce poate și ce nu poate fi afirmat pe baza textelor lui Steiner

Afirmație	Verdict pe baza corpusului	Observație
Steiner a utilizat ritualuri inițiatice pe grade.	DA	Texte rituale păstrate în GA 265.
Ritualurile includeau altar, legarea ochilor, jurământ și cuvinte secrete.	DA	Gradul I și II.

A existat un ritual cu sicriu și moarte–renaștere simbolică.	DA	Gradul III, manuscris Steiner.
În ritual apare sânge.	DA, ca element simbolic/narativ	Textul spune explicit că actele sunt executate simbolic.
Există o „concluzie magică” cu sare, cenușă, apă și exorcizarea apei.	DA	Titlul și formula se află în manuscrisul ritual.
Steiner atribuie o semnificație ocultă oaselor.	DA	GA 265, „Ash, Salt and Water”.
În loja lui Steiner era folosit un craniu uman real.	NU rezultă	Schița indică un craniu din ghips.
Steiner prescrie folosirea unui craniu animal real.	DA	GA 327: craniu animal + scoarță de stejar.
Steiner prescrie organe animale în preparate.	DA	Vezică de cerb, intestine de bovină, mezenter, corn de vacă.
Steiner prescrie sacrificii sângeroase de animale sau oameni.	NU am identificat	Materialele animale nu sunt prezentate ca jertfe rituale.
Steiner recomandă comunicarea deliberată cu morții.	DA	GA 140, GA 181, GA 182.
Steiner descrie ieșirea corpului astral/Eului din corpul fizic.	DA	GA 13, GA 138, GA 227.
Steiner urmărește dezvoltarea unei „vederi” suprasensibile.	DA	GA 12: Imaginație, Inspirație, Intuiție.
Textul integral al „botezului cu foc” s-a păstrat.	NU	Există doar mențiune arhivistică în GA 265.

18. Concluzie

Corpusul lui Rudolf Steiner oferă suficiente surse primare pentru a vorbi, fără a recurge la comentatori exteriori, despre o dimensiune rituală și ocultă consistentă a activității sale. Aceasta nu se reduce la metafore filosofice. În manuscrisele rituale din GA 265 apar spații de lojă, altare, bandajarea ochilor, jurăminte, probe simbolice, foc, săbii, cuvinte și semne, o scenă a „iadului", sicriu, îngropare și renaștere, precum și o secțiune intitulată explicit „concluzia magică", în care sunt utilizate sare, cenușă și apă și este rostită o formulă de exorcizare a apei.

În paralel, lucrările doctrinare ale lui Steiner explică scopul urmărit de asemenea imagini: ieșirea din perspectiva corporală, formarea organelor suprasensibile, trecerea prin Imaginație, Inspirație și Intuiție și perceperea unei lumi de ființe spirituale. Modelul pe care Steiner îl atribuie inițierilor egiptene – stare asemănătoare morții, desprinderea corpului eteric, călătorie spirituală și renaștere – reapare într-o formă simbolică în ritualul gradului III.

În alte domenii, aceeași cosmologie produce practici materiale neobișnuite. Cursul de agricultură prescrie cornuri, cranii și organe animale ca recipiente pentru preparate menite să capteze sau să organizeze „forțe" eterice, astrale și cosmice. Textele despre morți transformă raportarea la decedați într-o practică deliberată: citire mentală pentru mort, adresarea întrebării la adormire și receptarea răspunsului la trezire.

Din punct de vedere documentar, două limite trebuie păstrate. Prima: prezența craniilor și organelor animale nu permite calificarea practicilor drept „sacrificii sângeroase", întrucât textele consultate nu prescriu uciderea rituală ca ofrandă. A doua: „botezul cu foc" este menționat în corpusul GA 265, însă textul ceremoniei nu s-a păstrat; spre deosebire de „concluzia magică", ritualurile gradelor

I–III sau prescripțiile biodinamice, el nu poate fi reconstruit în detaliu dintr-un manuscris Steiner existent.

În ansamblu, materialele primare justifică descrierea sistemului steinerian ca reunind doctrină esoterică, practică inițiatică, ritual ceremonial, tehnici de percepție suprasensibilă și practici materiale cărora le este atribuită o eficacitate spirituală. Pentru utilizarea într-o lucrare critică, concluzia trebuie formulată în acești termeni documentari, evitând atât minimalizarea ritualului ca „simplu simbol", cât și extrapolarea către practici – sacrificii, sânge real, oase umane rituale – pentru care textele lui Steiner analizate nu oferă probă.

19. Surse primare – exclusiv corpusul Rudolf Steiner (GA)

Criteriul de selecție a linkurilor: pentru fiecare lucrare s-a utilizat cu prioritate versiunea în limba română disponibilă pe SpiritualRS – Biblioteca antroposofică. Numai atunci când textul relevant nu a fost identificat online pe SpiritualRS s-a indicat, în mod explicit, o sursă alternativă din Rudolf Steiner Archive. Simplul fapt că un volum este menționat în indexul SpiritualRS, fără textul conferinței necesare, nu a fost considerat suficient pentru documentarea pasajului analizat.

1. GA 12. Treptele cunoașterii superioare. Imaginație, Inspirație și Intuiție. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

2. GA 13. Știința ocultă. Somnul și moartea; corpul astral și corpul eteric. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

3. GA 87. Ancient Mysteries and Christianity. Descrierea inițierii egiptene: sicriu/mormânt, somn mistic și trezirea în a treia zi. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă – textul GA 87 relevant nu a fost identificat online pe SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

4. GA 106. Mituri și misterii egiptene. Inițierea egipteană; starea de trei zile și jumătate; Isis–Osiris; sacrificiul inițiatic al personalității. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

5. GA 117a. The Gospel of John and the Three Other Gospels. Inițierea egipteană: letargie, sicriu/cruce și separarea corpului eteric. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă –

textul GA 117a relevant nu a fost identificat online pe SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

6. GA 138. Despre inițiere. Despre veșnicie și clipă. Despre lumina spirituală și întunericul vieții. Experiența conștientă în afara corpului fizic. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă – SpiritualRS inventariază GA 138, dar nu oferă online textul conferinței folosite; consultat 20 august 2026).

7. GA 140. Cercetări oculte referitoare la viața dintre moarte și o nouă naștere. Interacțiunea vie dintre vii și morți. Lectura pentru morți și comunicarea dintre vii și morți. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

8. GA 179. Historical Necessity and Freedom. The Influence of Fate from the World of the Dead. Structura „inversată" a comunicării cu morții. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă – textul GA 179 relevant nu a fost identificat online pe SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

9. GA 181. Moarte pământească și viață cosmică. Întrebări adresate morților la adormire și răspunsuri la trezire. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS – ediția PDF; pasajul se află în Conferința a III-a; consultat 20 august 2026).

10. GA 182. Death as a Transformation of Life. Comunicarea directă cu morții; adormire și trezire. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă – materialele GA 182 disponibile pe SpiritualRS nu includ conferința din 10 februarie 1918 utilizată aici; consultat 20 august 2026).

11. GA 227. Cunoașterea inițiatică – conferința din 21 august 1923. Corpul astral și organizația Eului ies din corpul fizic și eteric în timpul somnului. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS – conferința este reprodusă în volumul tematic „Somnul și visele"; consultat 20 august 2026).

12. GA 265. Mystica Aeterna. Din istoria și conținuturile secțiunii cultic-cognitive a Școlii Esoterice 1904–1914. Ritualurile gradelor I–III; „încheierea magică"; sare, cenușă și apă; oase; simbolica lojei și materialele gradului IV. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS – pagina „Texte de ritual"; consultat 20 august 2026).

13. GA 265a. Lessons for the Participants of Cognitive-Cultic Work 1906–1924. Definirea activității ca „Misraim Service" și raportarea acesteia la misterele egiptene. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă – SpiritualRS inventariază GA 265a, dar textul acestei lecții nu este disponibil online acolo; consultat 20 august 2026).

14. GA 327. Bazele spiritual-științifice pentru prosperarea agriculturii. Curs de agricultură. Corn de vacă, vezică de cerb, intestine de bovină, craniu animal, mezenter și forțe eterice/astrale/cosmice. Acces online: SpiritualRS (SpiritualRS; consultat 20 august 2026).

15. GA 344. Conferințe la înființarea Comunității creștine. Apă, sare și cenușă în botez. Acces online: Rudolf Steiner Archive (sursă alternativă – SpiritualRS inventariază GA 344, dar nu oferă online textul conferinței din 20 septembrie 1922; consultat 20 august 2026).

Notă bibliografică: Numerotarea GA este criteriul principal de identificare a lucrărilor. Pentru sursele SpiritualRS au fost preferate, când au fost disponibile, paginile textului integral sau ale conferinței concrete, nu simplele pagini de catalog. Pentru GA 87, GA 117a, GA 138, GA 179, conferința din 10 februarie 1918 atribuită GA 182 în ediția utilizată, GA 265a și GA 344 s-a recurs la Rudolf Steiner Archive deoarece textul relevant nu a fost identificat online pe SpiritualRS.

Bibliografie

1. Resursele publicate pentru necanonizarea lui A. Boca, pe platforma ***Unitatea Ortodoxa***, https://www.unitateaortodoxa.ro/de-ce-biserica-ortodoxa-nu-il-poate-canoniza-pe-arsenie-boca/.

2. Raportul Boca-Steiner, publicat anterior, https://www.unitateaortodoxa.ro/raportul-boca-steiner-arsenie-boca-este-antroposof-arianismul-antroposof-post/

3. O expunere a antroposofiei: https://www.unitateaortodoxa.ro/o-expunere-sistematica-a-antroposofiei-post/

4. Resursele despre antroposofie, budism și hinduism, publicate în documentele publicate anterior, pentru Boca-Steiner.